

SENIOŘI V JIHOMORAVSKÉM KRAJI - 2015

Lidé a společnost

Brno, 30. 10. 2015

Kód publikace: 330151-15

Č. j.: 222 / 2015 – 8201

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Brně

Ředitel odboru: Helena Kratochvílová

Kontaktní osoba: Karel Adam, e-mail: karel.adam@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 648, 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10 | tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice | tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň | tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Sportovní 28, 360 01 Karlovy Vary | tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem | tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1 | tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3 | tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice | tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava | tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno | tel.: 542 528 115, 542 528 105
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc | tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín | tel.: 577 004 931, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava | tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Obsah

Úvod	5
Shrnutí hlavních poznatků.....	6
1. Demografické charakteristiky populace seniorů	9
Vývoj počtu seniorů, změny věkové struktury, index stáří	9
Rodinný stav, národnost, víra	14
Dlouhodobá migrace, stěhování	20
Úmrtnost, příčiny smrti, naděje dožití.....	23
Projekce obyvatelstva	30
2. Vzdelanost a ekonomická aktivita seniorů	33
Vzdelanost	33
Ekonomická aktivita	35
Zaměstnanost podle VŠPS, očekávaný odchod do důchodu.....	40
3. Domácnosti a bydlení seniorů	43
Struktura domácností	43
Domácnosti jednotlivců	45
Bydlení seniorů	49
4. Zdravotní péče	53
Zdravotní stav	53
Hospitalizovaní (nemocnice, LDN, hospice)	56
Geriatrická péče.....	60
Domácí zdravotní péče	61
5. Důchody a sociální služby.....	64
Důchodci, důchody.....	64
Pobytové sociální služby.....	69
Pečovatelská služba	71
6. Aktivity seniorů.....	73
Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do zastupitelstev obcí 2014	73
Senioři a informační technologie.....	79
Celoživotní vzdělávání (univerzity 3. věku apod.).....	80
7. Institucionální péče o seniory	82
Rada vlády pro seniory a stárnutí populace	82
Péče o seniory v regionu (krajské dokumenty zaměřené na péči o seniory)	82

Seznam přílohových tabulek

Kartogramy

Seznam přílohových tabulek

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

Srovnání základních ukazatelů mezi okresy Jihomoravského kraje

Srovnání základních ukazatelů mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností Jihomoravského kraje

Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje - obyvatelstvo a ekonomická aktivita

Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje - sociální péče a zdravotnictví

Obyvatelstvo Jihomoravského kraje podle pohlaví, věku a okresů k 31. 12. 2005 a 2014

Zemřelí muži podle vybraných příčin smrti v Jihomoravském kraji v roce 2014

Zemřelé ženy podle vybraných příčin smrti v Jihomoravském kraji v roce 2014

Základní výsledky projekce obyvatelstva Jihomoravského kraje

Kartogramy

Demografické charakteristiky populace seniorů

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle obcí a SO ORP Jihomoravského kraje k 31. 12. 2014

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2014

Osoby ve věku 60 a více let na 100 osob ve věku 20–59 let podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2014

Věřící obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Rodáci ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Naděje dožití mužů ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

Naděje dožití žen ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

Změna podílu osob ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů mezi 31. 12. 2004 a 31. 12. 2014

Vzdělanost a ekonomická aktivita seniorů

Obyvatelstvo se středoškolským s maturitou a vyšším vzděláním ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Zaměstnanost seniorů ve věku 60–64 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Zaměstnanost seniorů ve věku 65–69 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Pracující důchodci ve věku 60–69 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Pracující důchodci ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Domácnosti a bydlení seniorů

Úplné rodiny v čele s osobou ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Osoby žijící samostatně v bytě ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Domácnosti jednotlivců z domácností seniorů ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Důchody a sociální služby pro seniory

Příjemci předčasných starobních důchodů (bez souběhu) podle okresů a krajů v prosinci 2014

Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu) podle okresů a krajů v prosinci 2014 – muži

Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu) podle okresů a krajů v prosinci 2014 – ženy

Místa v domovech pro seniory podle okresů a krajů v roce 2014

Volby do obecních zastupitelstev

Zvolení zastupitelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Kandidáti ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Osoby ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů kandidující ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Úvod

V dlouhodobém demografickém vývoji (včetně projekce na několik desetiletí) dochází k postupnému stárnutí obyvatelstva kraje, přičemž se neustále zvyšuje počet seniorů a roste jejich podíl na populaci kraje. Je tedy velmi potřebné se otázkami života seniorů a péče o tuto významnou část obyvatelstva zabývat. Proto jsme se této problematice začali podrobněji věnovat a pokusili shromáždit disponibilní statistické údaje, a to pokud možno i v územním detailu, a zároveň najít základní vývojové tendence a vazby v této oblasti.

Předkládaný materiál je v podstatě prvním komplexnějším statistickým obrazem postavení seniorů v Jihomoravském kraji a jeho vývoje v posledních letech, a to zpravidla od roku 2010. Zahrnuje především oblasti, kde můžeme tento vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné. Z územního hlediska se neomezujeme pouze na kraj jako celek, ale snažíme se zobrazit i rozdíly uvnitř jeho území, a to z pohledu okresů nebo správních obvodů obcí s rozšířenou působností, popřípadě velikostních skupin obcí. Nedílnou součástí analýzy je také srovnání s ostatními kraji České republiky.

Tato analýza navazuje na materiály vydávané ústředím ČSÚ, především na publikaci Senioři v ČR – 2014 nebo Senioři v krajích - 2014. S těmito publikacemi se můžete seznámit na speciálně vytvořené stránce na webu ČSÚ na adrese <https://www.czso.cz/csu/czso/senioři>.

Pojem „senior“ není v této analýze striktně věkově vymezen. Jako základ jsme však zvolili přístup, že za seniory jsou obecně považovány osoby ve věku 65 a více let. V případě, že se některé jevy týkají i mladších věkových skupin, například otázky zaměstnanosti a nezaměstnanosti nebo zdravotní problémy, zařadili jsme data i za tyto skupiny obyvatelstva.

Samotná analýza je zaměřena na oblast demografie (věková struktura obyvatelstva a její předpokládaný vývoj, vývoj úmrtnosti a příčiny úmrtí, dlouhodobá migrace), vzdělanost a ekonomickou aktivitu, bydlení a strukturu domácností seniorů, jejich zdravotní stav, zdravotní a sociální péči o seniory. Zabývali jsme se však také aktivitami seniorů, především jejich účastí na volbách, a to jak v postavení voličů, tak v postavení kandidátů a členů obecních zastupitelstev. V rámci aktivit jsme hodnotili také míru využívání informačních technologií mezi seniory a jejich zapojení do celoživotního vzdělávání.

Kromě analytického vyhodnocení bylo naší snahou vytvořit soubor statistických údajů o seniorech a jejich životních podmínkách. Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2014. Proto můžeme v některých oblastech zpracovat hodnocení zatím pouze do roku 2013. Důležitým a poměrně podrobným zdrojem dat o seniorech jak z obsahového, tak z územního hlediska je sčítání lidu, domů a bytů, které se uskutečnilo v březnu 2011. Využíváme však také další statistické zdroje dat, jako jsou například demografická statistika nebo výběrové šetření pracovních sil. Kromě vlastních zdrojů ze zjišťování ČSÚ v analýze najdete také poměrně podrobné údaje z rezortních statistik, především z Ministerstva práce a sociálních věcí, České správy sociálního zabezpečení nebo Ústavu zdravotnických informací a statistiky Ministerstva zdravotnictví.

Obdobné materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky, jednotně bylo připraveno mezikrajské srovnání, které zachycuje postavení Královéhradeckého kraje v rámci České republiky v roce 2014. Také tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Tabulková příloha obsahuje vybrané ukazatele v členění podle krajů, podle okresů a podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Jihomoravského kraje.

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit. Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 30. 9. 2015. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Shrnutí hlavních poznatků

- V Jihomoravském kraji žilo k 31. 12. 2014 celkem 1,17 mil. obyvatel. V tomto počtu bylo 175,9 tisíc osob ve věku do 14 let (15,0 %), 783,8 tisíc osob ve věku 15 až 64 let (66,8 %) a 213,2 tisíc osob ve věku 65 a více let (18,2 %). Kraj je 4. nejlidnatějším krajem ČR. Počet obyvatel v kraji se od roku 2001 zvýšil o 41,3 tisíc. Vzrostl pouze počet obyvatel v seniorském věku, a to o 50,4 tisíc. Počet obyvatel v dětském věku byl v roce 2014 o 1,4 tisíc nižší a počet osob ve věku 15 až 64 let o 7,7 tisíc nižší než v roce 2001.
- Se změnami počtu osob ve věkových skupinách se měnily i podíly jejich zastoupení v populaci kraje. Rok 2004 byl posledním rokem, ve kterém byl podíl dětské složky obyvatel vyšší, než podíl obyvatel ve věku 65 a více let. Podíl dětské složky obyvatel v kraji se postupně snižoval z 15,7 % v roce 2001 na dosavadní minimum v roce 2008 (13,8 %), od roku 2009 pozvolna narůstal. Podíl osob ve věku nad 65 let se zvyšoval každoročně (z výchozího podílu 14,4 % v roce 2001 na podíl 18,2 % v roce 2014).
- Mezi osobami ve věku 65 a více let bylo v roce 2014 59,3 % žen a 40,7 % mužů.
- Výsledkem snižování podílu dětské složky (i přes nárůst v posledních letech) a zvyšování podílu osob starších 65 let byl každoroční růst indexu stáří (na 100 dětí v roce 2014 připadli 121 seniorů – v roce 2001 to bylo 92 seniorů). Od roku 2008 se zvyšoval i index ekonomického zatížení, v roce 2014 na 100 osob v produktivním věku připadlo 50 osob v dětském a seniorském věku (v roce 2007 to bylo 41 závislých).
- O stárnutí populace svědčí i růst průměrného věku obyvatel Jihomoravského kraje. Na konci roku 2014 dosáhl 41,9 roku, ženám bylo v průměru 43,4 roku a mužům 40,3 let. Od roku 2001 se celkově zvýšil o 2,6 roku, u mužů se zvýšil o 2,8 roku a průměrný věk žen vzrostl o 2,5 roku.
- I v seniorském věku jsou uzavírány sňatky či rozváděna manželství. V letech 2005 až 2014 bylo mezi ženichy 687 ženichů ve věku 65 a více let (1,3 % úhrnu ženichů za 10 let) a mezi nevěstami 271 nevěst v seniorském věku (0,5 % úhrnu nevěst). U rozvodů bylo za 10 let evidováno 543 mužů v seniorském věku (1,7 % z rozvedených mužů) a 234 žen (0,7 % z úhrnu rozvedených žen).
- Podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů bylo mezi seniory nejvíce vdaných či ženatých (53,2 % z celku), ovdovělí tvořili 35,2 %, rozvedení 8,5 % a svobodní pouze 3,0 %. Ale zatímco více než tři čtvrtiny mužů nad 65 let žilo v manželství, u žen to bylo jen 38,1 %. Naopak téměř polovinu žen této věkové skupiny tvořily vdovy, vdovci tvořili ale jen 13,7 % mužů.
- Více než polovina seniorů se hlásila k české národnosti (52,9 %) a čtvrtina k moravské národnosti (24,5 %). Na ostatní národnosti „zůstalo“ 6,6 %, z tohoto podílu na slovenskou národnost 1,4 %. Na otázku národnosti neodpovědělo 16,0 % seniorů.
- Na otázku víry neodpovědělo dokonce 39,8 % seniorů, 14,5 % seniorů bylo bez náboženské víry a 45,7 % seniorů bylo věřících. Podíl věřících mezi seniory byl mezi kraji 3. nejvyšší.
- Více než 70 tisíc seniorů v Jihomoravském kraji se narodilo v obci svého obvyklého pobytu, rodáci tvořili více než 37 % populace osob ve věku 65 a více let (3. nejvyšší podíl mezi kraji). Stěhování osob v seniorském věku tvořilo v minulém desetiletí jen malou část celkové migrace obyvatel v kraji. Celkovým stěhováním se počet obyvatel v jednotlivých letech zvyšoval, ovšem saldo stěhování osob v seniorském věku bylo záporné v 8 letech z 10 sledovaných.
- Za 10 let bylo mezi zemřelými v kraji 78 % osob ve věku 65 a více let. Obecně jsou příčinou poloviny úmrtí nemoci oběhové soustavy, u čtvrtiny úmrtí jsou příčinou zhoubné novotvary. U seniorů obou pohlaví v posledních 5 letech příčinám úmrtí vévodila chronická ischemická nemoc srdeční, na druhém místě byl akutní infarkt myokardu.
- Střední délka života (naděje dožití) se prodlužovala. Muž, který v roce 2014 v kraji dovršil věk 65 let, má před sebou ještě více než 16 let života (mezi kraji 2. nejvyšší naděje dožití), žena stejného věku téměř 20 let (4. nejvyšší mezi kraji). Od roku 2005 se u obou pohlaví naděje dožití zvýšila téměř o 2 roky.
- Zvyšování počtu obyvatel v seniorském věku při současném poklesu celkového počtu obyvatel předpokládá i dlouhodobá prognóza vývoje stavu obyvatel Jihomoravského kraje. Změna věkové struktury ve prospěch osob v seniorském věku povede k růstu indexu stáří i indexu ekonomického zatížení. V polovině tohoto století by počet obyvatel ve věku 85 a více let měl být proti současnosti trojnásobný.

- Třetina seniorů v kraji měla podle výsledků sčítání lidu střední vzdělání bez maturity, vč. vyučení, dalších 30 % seniorů mělo základní vzdělání a desetina seniorů měla vysokoškolské vzdělání. Podíl vysokoškoláků mezi osobami ve věku 65 a více let byl mezi kraji 2. nejvyšší.
- Podle výsledků sčítání bylo v kraji více než 10 tisíc seniorů ekonomicky aktivních. V tomto počtu bylo 6,7 tisíc osob ve věku 65 až 69 let a 3,6 tisíc osob ve věku 70 a více let. Senioři nejčastěji působili v odvětví průmyslu, v obchodu a opravách motorových vozidel a v oboru vzdělávání. Téměř polovina z nich byla v pozici zaměstnanců a necelá čtvrtina v pozici osoby pracující na vlastní účet.
- Mezi zaměstnanými bez rozdílu věku bylo v kraji 23,6 tisíc pracujících důchodců, z toho jich bylo 9,5 tisíc ve věku 60 až 64 let a 9,0 tisíc ve věku 65 a více let.
- Podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) tvořilo v kraji pracovní sílu ve věku 60 a více let 38,6 tisíc osob (37,0 tisíc zaměstnaných a 1,6 tisíc nezaměstnaných), což bylo 13,4 % z počtu osob ve věku 60 a více let. Objem pracovní síly v tomto věku se proti roku 2005 zdvojnásobil.
- V roce 2012 byl v rámci VŠPS mezi respondenty ve věku 50 až 69 let šetřen úmysl pracovat i po dosažení věku odchodu do starobního důchodu. V Jihomoravském kraji pětina dotázaných chtěla ukončit kariéru ve více než 65 letech, resp. co nejpozději (3. nejvyšší podíl mezi kraji).
- Podle výsledků sčítání lidu bylo v kraji téměř 120 tisíc domácností seniorů. Největší část seniorských domácností tvořily domácnosti jednotlivců (53,5 tisíc, tj. 44,9 % celku) a domácnosti tvořené úplnou rodinou (51,1 tisíc, tj. 42,9 % domácností seniorů). Následovaly domácnosti seniorů tvořené jednou neúplnou rodinou (12,4 tisíc, 10,4 %) a 2,1 tisíc domácností, které byly tvořeny prarodiči s vnoučaty (1,7 % domácností seniorů).
- V počtu téměř 54 tisíc domácností jednotlivců seniorů v kraji byla čtvrtina mužů a tři čtvrtiny žen. Mezi oběma pohlavími převládaly osoby ve věku 75 a více let a z pohledu rodinného stavu shodně ovdovělí. Převážná část domácností seniorů jednotlivců (90,7 % celku) bydlela samostatně v bytě (11,1 tisíc mužů a 37,4 tisíc žen). V bytě s další hospodařící domácností žilo 8,8 % domácností seniorů jednotlivců (1,3 tisíc mužů a 3,4 tisíc žen).
- Většina domácností seniorů z hlediska kvality bytu obývala standardní byty, pouze 4 % domácností seniorů v kraji žila v bytech se sníženou kvalitou. Více než tři čtvrtiny seniorských domácností bydlících v bytech disponovaly v bytě nejméně 3 obytnými místnostmi (93,0 tisíc, tj. 78,4 % z celkového počtu). Pouze 6 tisíc domácností seniorů (z toho 4,7 tisíc domácností jednotlivců) mělo v bytě pouze jednu obytnou místnost s plochou 8 m² a více. Téměř 30 % domácností seniorů bylo vybaveno počítačem.
- Zdravotní stav obyvatelstva kraje se s rostoucí nadějí dožití nezlepšoval. V evidenci praktických lékařů bylo v roce 2013 téměř 335 tisíc pacientů s chronickým onemocněním (vybrané druhy), z tohoto počtu bylo 166,7 tisíc pacientů v seniorském věku. Proti roku 2009 se celkový počet pacientů zvýšil o 34,3 tisíc, počet pacientů 65letých a starších vzrostl o 16,1 tisíc. Zvyšoval se i počet nově hlášených onemocnění zhoubnými novotvary. V tomto případě se četnost výskytu nově hlášených onemocnění zvyšovala s rostoucí věkovou skupinou pacientů.
- V nemocnicích kraje bylo v roce 2013 hospitalizováno 253,9 tisíc pacientů, z toho 38,1 % v seniorském věku. Proti roku 2009 celkový počet hospitalizovaných poklesl, počet hospitalizovaných v seniorském věku vzrostl. V roce 2013 bylo v nemocnicích hospitalizováno 42,7 tisíc mužů ve věku 65 a více let (o 6,8 tisíc, tj. o 18,9 % víc než v roce 2009). Počet žen v seniorském věku v roce 2013 dosáhl 53,9 tisíc a proti roku 2009 byl vyšší o 2,9 tisíc, tj. o 5,7 %.
- V Jihomoravském kraji byla v minulých letech k dispozici stálá kapacita 2 léčeben dlouhodobě nemocných (363 lůžek) a 2 hospiců (72 lůžek). Akutní geriatrickou péči zabezpečovalo jedno oddělení geriatrické péče s kapacitou 59 lůžek. V roce 2013 bylo v LDN v kraji hospitalizováno 2 780 pacientů (z toho 569 zemřelo), v hospicích 804 pacientů (z toho 630 zemřelo). Na geriatrickém oddělení bylo hospitalizováno 2 097 pacientů (z toho 159 zemřelo). Domácí zdravotní péče byla v roce 2013 poskytnuta téměř 12 tisícům pacientů.
- V prosinci roku 2014 pobíralo starobní důchod v Jihomoravském kraji 193,5 tisíc osob, z tohoto počtu bylo 104,7 tisíc žen (54,1 %). Od roku 2010 se počet osob pobírajících starobní důchod zvýšil o 10,0 tisíc, tj. o 5,4 %. Vyšší nárůst počtu důchodců byl zaznamenán u mužů – zvýšení o 6,0 tisíc, tj. o 7,3 %, počet žen vzrostl o 4,0 tisíc, tj. o 4,0 %. Předčasný důchod pobíralo 52,2 tisíc osob (27,0 % celkového počtu starobních důchodů).

- Průměrný měsíční starobní důchod v prosinci roku 2014 v kraji dosáhl částky 10 937 Kč (12 073 Kč u mužů a 9 975 Kč u žen). Nejvíce mužů pobíralo důchod v rozmezí 11 až 12 tisíc Kč (18,3 tisíc mužů) a 12 až 13 tisíc (17,5 tisíc mužů), nejčtenější důchod žen byl ve výši 9 až 10 tisíc Kč (26,7 tisíc žen) a 10 až 11 tisíc (20,9 tisíc žen). proti roku 2010 byl důchod o 996 Kč vyšší. Jihomoravský kraj vyšší starobního důchodu dlouhodobě zaostává za průměrem ČR. Na konci roku 2014 byl starobní důchod proti průměru ČR o 138 Kč nižší (o 186 Kč u mužů a o 75 Kč u žen). Ve srovnání s ostatními kraji byl u obou pohlaví až 7. nejvyšší.
- V Jihomoravském kraji bylo na konci roku 2014 ve 48 domovech pro seniory k dispozici 3 028 lůžek. Na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let tak připadlo 14,2 lůžek, což byl mezi kraji 3. nejnižší počet. Domovy se zvláštním režimem, jichž v roce 2014 v kraji bylo 35, disponovaly 2 816 lůžky. V přepočtu na 1 000 obyvatel v seniorském věku to bylo 13,2 lůžek, což byla 2. nejvyšší hodnota mezi kraji. Počet lůžek v domovech seniorů byl proti roku 2008 o 71 lůžek nižší, v domovech se zvláštním režimem se však počet lůžek zvýšil o 1 075. V souhrnu tak v pobytových zařízeních od roku 2008 přibýlo 1 004 lůžek.
- Počty lůžek, které nabízí domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem v Jihomoravském kraji, přes zvýšení kapacit v posledních letech, ani zdaleka nepokrývají současné potřeby. Na konci roku 2014 bylo v Jihomoravském kraji evidováno 12 666 neuspokojených žádostí o umístění do domova seniorů a 5 059 neuspokojených žádostí o umístění do domova se zvláštním režimem. V obou případech patří Jihomoravskému kraji nelichotivé prvenství v mezikrajském srovnání.
- Na podzim v roce 2014 se konaly komunální volby, v nichž se v Jihomoravském kraji volilo 6 617 zastupitelů obecních a městských zastupitelstev a 560 zastupitelů městských částí. Ve volbách kandidovalo 29 336 kandidátů, z nich bylo 2 789 ve věku 65 a více let (9,5 %). Z celkového počtu 7 177 nově zvolených zastupitelů bylo 347 v seniorském věku (4,8 %). Z kandidátů v seniorském věku tak ve volbách uspělo 12,4 %. Mezi starosty měst a obcí bylo na jedné straně věkového spektra 15 starostů obcí ve věku 25 až 29 let a na druhé straně 34 starostů obcí ve věku 65 a více let (věk podle údaje na hlasovacím lístku k 11. 10. 2014).
- K aktivnímu životu seniorů patří i používání informačních technologií. Podle výsledků šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech Jihomoravského kraje ještě v roce 2010 použilo počítač v posledních 3 měsících 15 % seniorů, v roce 2014 se podíl zvýšil již na téměř 24 %. Obdobně mezi seniory v kraji vzrostl i podíl používajících internet – zvýšení z 13 % v roce 2010 na 25 % v roce 2014.
- Vzdělávání provází člověka celý život, nejinak je tomu i v seniorském věku. Možností je studium na univerzitách třetího věku, které v současnosti nabízí v Brně 5 vysokých škol. V roce 2014 se výuky v této formě vzdělávání zúčastnilo téměř 9 tisíc seniorů. I když se počet míst postupně navyšoval, není dosud kapacita dostatečná a nabízená místa jsou zpravidla zájemci obsazena už během prvních několika dnů po otevření přijímacího řízení. Dalšími formami vzdělávání seniorů jsou akademie třetího věku, senior akademie, virtuální univerzity třetího věku. Významnou roli, především ve vzdělávání v oblasti informačních a komunikačních technologií, může sehrávat rodina a blízcí příbuzní seniorů.
- Populace v krajích České republiky stárne a podle dlouhodobých prognóz vývoje věkové struktury obyvatelstva bude podíl starších osob v populaci stále narůstat. Péče o seniory a cíl zdravého stárnutí musí být proto programově řešena na všech správních úrovních od komunitního plánování v obcích, ve správních obvodech, v krajích, ve vládě i na mezinárodní úrovni.
- Usnesením vlády byla v roce 2006 zřízena Rada vlády pro seniory a stárnutí populace. Tato rada předložila vládě ke schválení aktualizaci Národního akčního plánu ve strategickém dokumentu Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017. Dokument byl schválen v březnu 2015. Nedílnou součástí Národního akčního plánu zůstává Podkladová studie, která dokládá důležitost navržených opatření na základě statistických dat, mezinárodních výzkumů a trendů, aktuální situace v České republice a odborné literatury.
- V Jihomoravském kraji je problematika péče o potřebné osoby programově řešena v dokumentu Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2015 až 2017. Navazuje na dokument Aktualizace strategické vize Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020, kde jedním z rozvojových opatření je rozvoj širokého spektra služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Na každý rok je pak zpracován Akční plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji, jehož prostřednictvím dochází k průběžné modifikaci nastavené a podporované sítě služeb v kraji.

1. Demografické charakteristiky populace seniorů

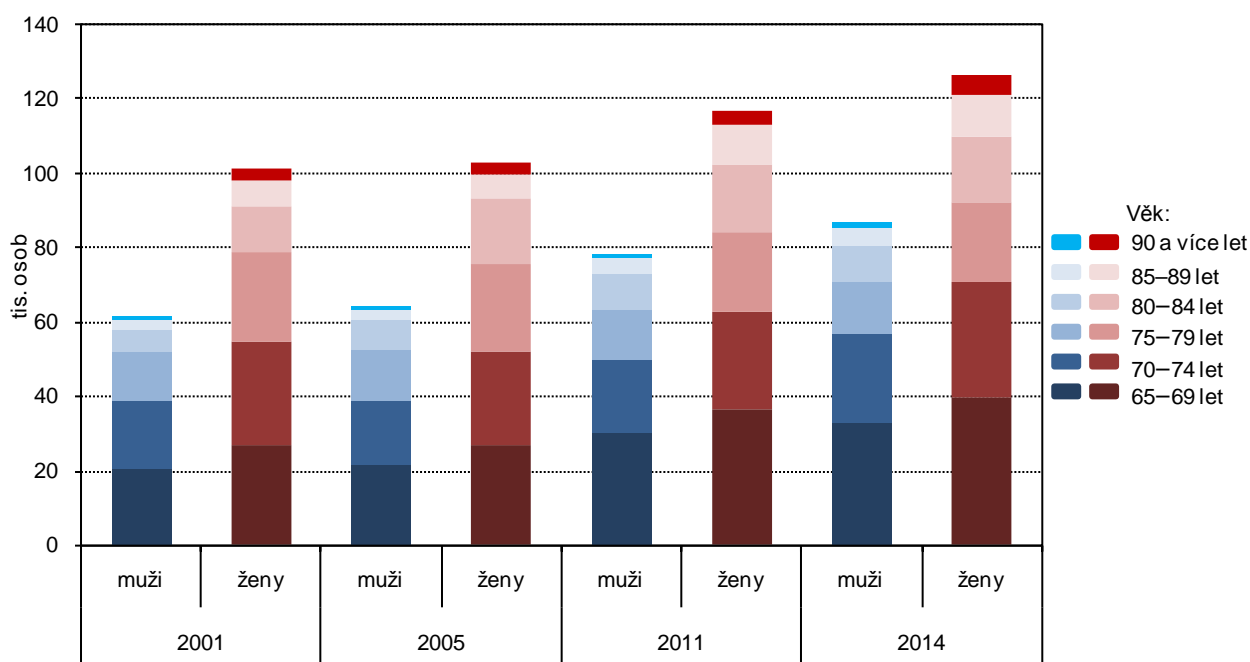
Růst počtu obyvatel v Jihomoravském kraji je spojen s růstem počtu seniorů, se změnou věkové struktury a zvýšením průměrného věku. Seniorskou populaci kraje lze charakterizovat pomocí výsledků ze sčítání lidu, domů a bytů. Je to jediný zdroj informací o rodinném stavu, národnosti či náboženského vyznání obyvatel. Výsledky sčítání dávají také obraz o dlouhodobé migraci. Demografické charakteristiky lze doplnit i o příčinách úmrtí a úmrtnosti, podle projekce počtu obyvatel je možno postihnout i očekávaný vývoj populace kraje.

Vývoj počtu seniorů, změny věkové struktury, index stáří

Populace Jihomoravského kraje stárne. Od roku 2001 v kraji přibylo více než 50 tisíc obyvatel ve věku 65 a více let, průměrný věk obyvatel se zvýšil o 2,5 roku a dosáhl hranice 42 let. Podíl obyvatel v seniorském věku na počtu obyvatel kraje se zvyšoval každoročně a rok 2004 byl posledním rokem, v němž podíl osob v dětském věku byl vyšší než podíl osob ve věku 65 a více let. Nejvyšší podíl obyvatel v seniorském věku je v nejmenších obcích a v obcích s více než 20 tisíci obyvateli.

Ke konci roku 2014 žilo v Jihomoravském kraji celkem 1 172 853 obyvatel (598 675 žen a 574 178 mužů), kraj byl 4. nejlidnatějším krajem ČR. Z pohledu věkové skladby největší část obyvatel kraje tvořily osoby ve věku 15 až 64 let, 783 751 osob tvořilo 66,8 % celku. Následovala skupina obyvatel ve věku 65 a více let (213 228 osob, tj. 18,2 %), nejnižší podíl, a to 15,0 %, tvořili obyvatelé ve věku do 14 let (175 874 osob).

Graf 1.1 Obyvatelstvo Jihomoravského kraje ve věku 65 a více let podle věku a pohlaví v letech 2001 až 2014

Od roku 2001 se počet obyvatel kraje zvýšil o 41,3 tisíc osob. Ovšem zatímco obyvatel ve věku 0 až 64 let ubylo (v roce 2014 bylo osob do 14 let věku o 1,4 tisíc méně a osob ve věku 15 až 64 let o 7,7 tisíc méně), osob ve věku 65 a více let v kraji přibylo 50,4 tisíc. Zvýšení počtu obyvatel ve věku 65 a více let mezi roky 2001 a 2014 bylo rovnoměrné u mužů i u žen, u obou pohlaví byl proti roku 2001 stav vyšší o více než 25 tisíc. V relativním vyjádření se výrazněji zvýšil počet mužů daného věku (o 40,7 % z 61,7 tisíc v roce 2001 na 86,8 tisíc v roce 2014), u žen zvýšení činilo „pouze“ 25,0 % (z 101,1 tisíc na 126,4 tisíc). Rozdílný výchozí počet mužů a žen v roce 2001 na jedné straně a téměř shodné zvýšení počtu do roku 2014 na straně druhé je příčinou každoročního poklesu podílu žen ve věku 65 a více let na celkovém počtu obyvatel tohoto věku. V roce 2001 tvořily ženy 62,1 % obyvatel starších 65 let a v roce 2014 po každoročním snížení podíl činil 59,3 %.

Muži ve věku 65 a více let v roce 2014 tvořili 15,1 % z celkového počtu mužů (v roce 2001 11,3 %), ženy ve stejném věku 21,1 % z počtu žen (v roce 2001 17,3 %). Proti roku 2001 se tedy v roce 2014 u obou pohlaví shodně zvýšil podíl osob ve věku 65 a více let z celku o 3,8 procentního bodu.

Zvyšování počtu obyvatel ve věku nad 65 let v kraji doprovází i zvyšování průměrného věku. Průměrný věk obyvatel Jihomoravského kraje na konci roku 2014 dosáhl 41,9 roku, ženám bylo v průměru 43,4 roku a mužům 40,3 let. Průměrný věk obyvatel kraje se od roku 2001 zvýšil o 2,6 roku, u mužů se zvýšil o 2,8 roku a průměrný věk žen vzrostl o 2,5 roku. Z mezikrajského srovnání vyplývá, že nejvyšší průměrný věk obyvatel byl v Královéhradeckém kraji (42,3 roku), nejnižší ve Středočeském kraji (40,7 roku), obyvatelstvo Jihomoravského kraje má spolu s obyvateli Karlovarského kraje a Kraje Vysočina 6. nejvyšší průměrný věk.

Tab. 1.1 Obyvatelstvo v Jihomoravském kraji podle pohlaví, věku a okresů k 31. 12. 2014

	Celkem	z toho ve věku 65 a více let	v %	v tom ve věku (% z počtu 65 a více let)						
				65–69	70–74	75–79	80–84	85–89	90–94	95 a více
Muži										
Jihomoravský kraj	574 178	86 846	15,1	37,8	27,6	16,1	11,1	5,5	1,6	0,2
v tom okres:										
Blansko	53 154	8 219	15,5	37,6	27,5	16,6	11,6	5,3	1,4	0,1
Brno-město	181 885	29 827	16,4	34,2	28,4	16,5	11,9	6,6	2,1	0,2
Brno-venkov	105 347	15 372	14,6	38,7	27,9	15,6	10,7	5,3	1,6	0,2
Břeclav	56 472	7 985	14,1	42,1	27,0	15,6	9,8	4,3	1,0	0,2
Hodonín	76 608	10 994	14,4	38,9	27,2	16,9	10,6	4,8	1,4	0,1
Vyškov	44 730	6 377	14,3	40,2	26,7	15,2	10,8	5,5	1,5	0,1
Znojmo	55 982	8 072	14,4	42,2	26,3	15,2	10,6	4,2	1,4	0,2
Ženy										
Jihomoravský kraj	598 675	126 382	21,1	31,4	24,6	16,9	14,1	8,9	3,5	0,5
v tom okres:										
Blansko	54 771	11 657	21,3	30,9	24,5	17,6	14,7	8,8	3,2	0,4
Brno-město	195 555	44 412	22,7	30,7	24,7	16,6	14,1	9,4	4,0	0,6
Brno-venkov	107 802	21 109	19,6	32,0	25,3	16,7	13,4	8,6	3,6	0,4
Břeclav	58 577	11 884	20,3	33,4	24,6	17,0	13,2	8,2	3,1	0,5
Hodonín	78 823	16 802	21,3	30,6	25,0	17,9	14,5	8,7	2,8	0,6
Vyškov	45 730	9 089	19,9	30,5	24,3	17,7	14,9	8,8	3,2	0,6
Znojmo	57 417	11 429	19,9	33,6	23,2	16,2	14,0	9,0	3,5	0,5

Se změnami počtu osob v základních věkových skupinách se měnily i podíly jejich zastoupení v populaci kraje. **Rok 2004 byl posledním rokem, ve kterém byl podíl dětské složky obyvatel vyšší, než podíl obyvatel ve věku 65 a více let (14,7 %, resp. 14,6 %).** Právě podíl dětské složky obyvatel v kraji se postupně snižoval z 15,7 % v roce 2001 na dosavadní minimum v roce 2008 (13,8 %), od roku 2009 postupně opět narůstal. Ovšem podíl osob ve věku nad 65 let se zvyšoval každoročně (z výchozího podílu 14,4 % v roce 2001 na již uvedený podíl 18,2 % v roce 2014).

Tab. 1.2 Obyvatelstvo v Jihomoravském kraji podle věku a okresů k 31. 12. 2005 a 2014

	Stav k 31. 12.	Celkem	z toho ve věku 65 a více let	v %	v tom ve věku						
					65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95 a více
Celkem											
Jihomoravský kraj	2005	1 130 358	167 036	14,8	48 210	42 494	37 597	25 943	8 430	3 628	734
	2014	1 172 853	213 228	18,2	72 548	55 130	35 423	27 415	16 060	5 858	794
v tom okres:											
Blansko	2005	104 525	15 423	14,8	4 596	4 119	3 479	2 187	679	310	53
	2014	107 925	19 876	18,4	6 688	5 113	3 416	2 662	1 462	482	53
Brno-město	2005	366 757	59 553	16,2	16 582	14 801	13 640	9 776	3 165	1 320	269
	2014	377 440	74 239	19,7	23 815	19 432	12 292	9 822	6 157	2 404	317
Brno-venkov	2005	189 223	27 370	14,5	8 002	6 909	6 151	4 312	1 303	573	120
	2014	213 149	36 481	17,1	12 716	9 630	5 918	4 480	2 620	995	122
Břeclav	2005	112 920	14 984	13,3	4 472	3 845	3 296	2 247	735	326	63
	2014	115 049	19 869	17,3	7 337	5 080	3 269	2 355	1 317	445	66
Hodonín	2005	157 711	22 304	14,1	6 722	5 821	4 942	3 143	1 123	458	95
	2014	155 431	27 796	17,9	9 413	7 200	4 866	3 594	1 987	628	108
Vyškov	2005	86 763	12 352	14,2	3 522	3 236	2 784	1 846	588	309	67
	2014	90 460	15 466	17,1	5 338	3 906	2 582	2 043	1 150	390	57
Znojmo	2005	112 459	15 050	13,4	4 314	3 763	3 305	2 432	837	332	67
	2014	113 399	19 501	17,2	7 241	4 769	3 080	2 459	1 367	514	71

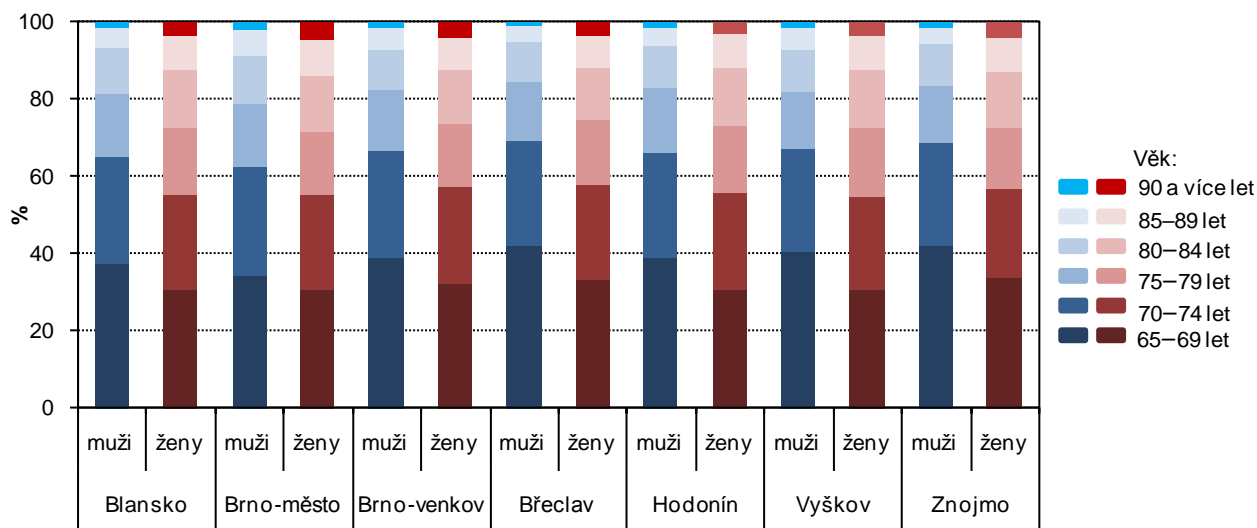
Ze zastoupení tří základních věkových skupin obyvatel kraje je konstruován index stáří a index ekonomického zatížení. Hodnota **indexu stáří** v roce 2014 udává, že na 100 dětí připadlo 121,2 osob starších 65 let, v roce 2001 to bylo pouze 91,9 osob starších 65 let. **Každoroční zvýšení indexu stáří** je v počátku hodnoceného období způsobeno snižováním podílu dětské složky populace a zvyšováním podílu obyvatel starších 65 let, v posledních šesti letech, kdy se podíl dětí nepatrně zvyšuje, je rostoucí index stáří ovlivněn výraznějším zvyšováním podílu nejstarší složky populace. Již uvedený rok 2004 byl posledním rokem, kdy index stáří v kraji byl pod hranicí 100.

Index ekonomického zatížení, což je počet osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let připadající na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let, dosáhl v Jihomoravském kraji v roce 2014 hodnoty 49,6. V roce 2001 připadalo na 100 osob v „produktivním“ věku 43,0 „závislých“, do roku 2007 se hodnota indexu postupně snižovala až na 41,1 (růst podílu osob v aktivním věku a snižování podílu dětské složky v populaci). **Od roku 2008 index ekonomického zatížení postupně narůstá**, neboť roste podíl dětské složky obyvatel i podíl osob ve věku 65 a více let.

Mezi osobami ve věku 65 a více let byly na konci roku 2014 v kraji zastoupeny nejpočetněji samozřejmě mladší věkové skupiny. Ve věku 65 až 69 let bylo 72,5 tisíc osob (34,0 % z věku 65 a více let), 55,1 tisíc osob ve věku 70 až 74 let (25,9 %), 35,4 tisíc osob ve věku 75 až 79 let (16,6 %), 27,4 tisíc osob ve věku 80 až 84 let (12,9 %) a **22,7 tisíc osob ve věku 85 a více let (10,7 %)**. Ovšem zatímco u mužů činil podíl 85 a víceletých jen 7,3 % z počtu 65 a víceletých mužů, u žen to bylo 12,9 %. Zastoupení mužů ve starších věkových kategoriích se postupně snižuje – obyvatelstvo kraje ve věku 65 až 69 let tvořilo 54,7 % žen a 45,3 % mužů, skupinu obyvatel ve věku 75 až 79 let již 60,5 % žen a 39,5 % mužů a obyvatele ve věku 85 a více let tvořilo 72,0 % žen a pouze 28,0 % mužů.

Bylo již uvedeno, že mezi roky 2001 a 2014 se počet obyvatel ve věku 65 a více let zvýšil o 50,4 tisíc osob (o 31,0 %). V členění na pětileté věkové skupiny obyvatel nad 65 let (65 až 69 let, 70 až 74 let, atd.) došlo k nejvyššímu relativnímu zvýšení u věkové kategorie 85 až 89 let (o 72,3 %), pouze u věkové kategorie 75 až 79 let byl počet osob v roce 2014 nižší (o 5,3 %). U mužů bylo zvýšení zaznamenáno u všech vybraných pětiletých skupin - nejvyšší u věkové skupiny 85 až 89 let, a to o 82,9 %, nejnižší u věkové skupiny 75 až 79 let (o 5,4 %). U žen byl zjištěn pokles počtu ve věkové skupině 75 až 79 let, a to o 11,2 %, nejvyšší nárůst také ve skupině žen ve věku 85 až 89 let (o 68,2 %).

Graf 1.2 Obyvatelstvo okresů Jihomoravského kraje ve věku 65 a více let podle pohlaví a věku k 31. 12. 2014

Mezi **okresy Jihomoravského kraje** se ve většině srovnání ukazuje dominantní postavení Brna-města. Na konci roku 2014 zde žila téměř třetina obyvatel kraje, byl zde nejvyšší podíl žen (51,8 % žen z obyvatel okresu je dlouhodobě nejvyšší podíl i mezi 77 okresy ČR). V populaci Brna-města byl i nejvyšší podíl obyvatel ve věku 65 a více let (19,7 %), s touto skutečností je spojen i nejvyšší index stáří (136,2), nejvyšší index ekonomického zatížení (51,8) a nejvyšší průměrný věk obyvatel (42,6 roku celkem, 40,8 roku u mužů a 44,2 roku u žen).

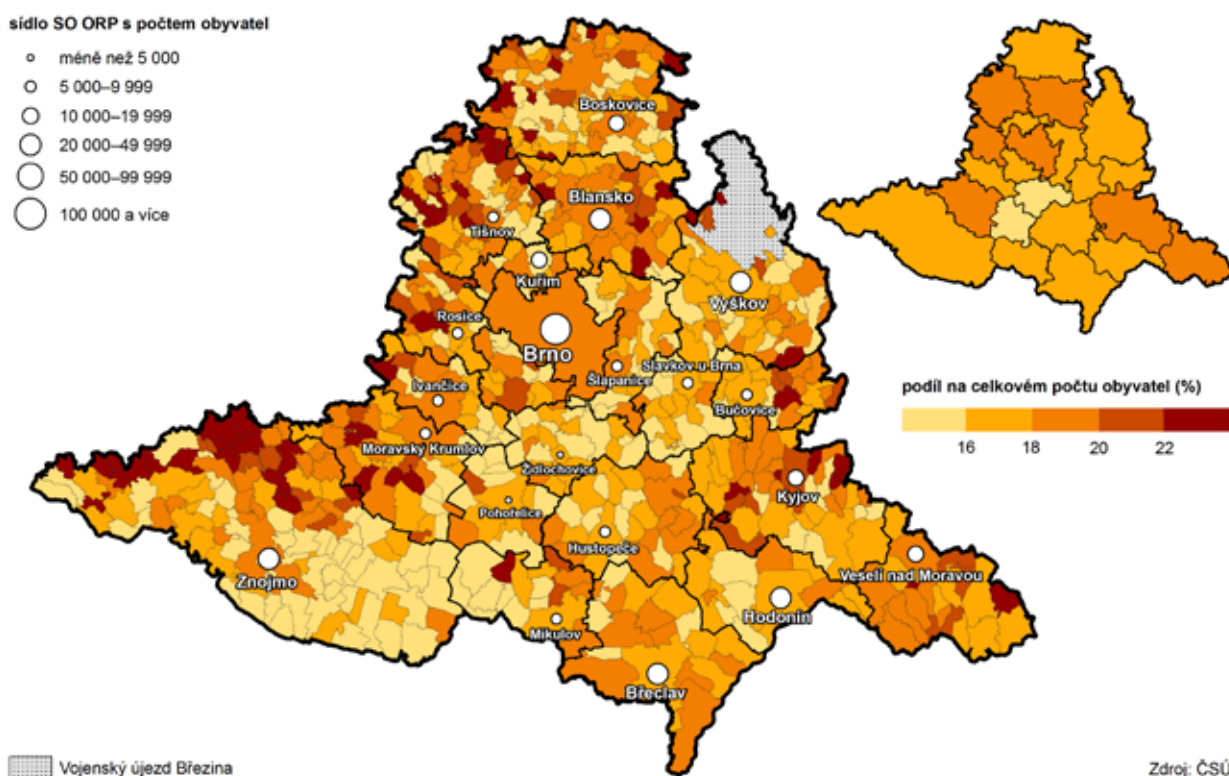
K okresům s nejnižším podílem obyvatel ve věku 65 a více let patřily okresy Brno-venkov a Vyškov (shodně 17,1 %). Nejvyšší podíl dětské složky obyvatelstva byl v okrese Brno-venkov (16,8 %), což přispělo k faktu, že zde byl i nejnižší index stáří (102,0) a nejnižší průměrný věk (40,7 roku celkem, 39,4 roku u mužů

a 41,9 roku u žen). Nejnižší index ekonomického zatížení je spojen s nejvyšším podílem obyvatel ve věku 15 až 64 let v okrese Břeclav a Hodonín (shodně 68,3 %), v těchto okresech tak na 100 osob v „produktivním“ věku připadá 46,5 osob v dětském a poproduktivním věku.

Mezi rokem 2005 a 2014 se počet obyvatel kraje zvýšil o 42,5 tisíc osob (o 3,8 %), počet obyvatel ve věku 65 a více let vzrostl o 46,2 tisíc (o 27,7 %). Počet obyvatel ve věku 65 a více let vzrostl ve všech okresech kraje, v relativním vyjádření nejvíce v okrese Brno-venkov (o 33,3 %), zde však byl zaznamenán i nejvyšší celkový přírůstek obyvatel (o 12,6 %). Pouze v okrese Hodonín se celkový počet obyvatel snížil (o 1,4 %), přírůstek obyvatel ve věku 65 a více let tak zde byl nejnižší (24,6 %).

Podíl obyvatel ve věku 65 a více let v kraji se mezi rokem 2005 a 2014 zvýšil o 3,4 procentního bodu (z 14,8 % na 18,2 %). Z okresů kraje bylo nejvyšší zvýšení podílu zaznamenáno v okrese Břeclav (z 13,3 % na 17,3 %, tj. o 4,0 bodu), naopak nejnižší nárůst byl zjištěn v okrese Brno-venkov (z 14,5 % na 17,1 %, tj. o 2,7 bodu).

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle obcí a SO ORP Jihomoravského kraje k 31. 12. 2014

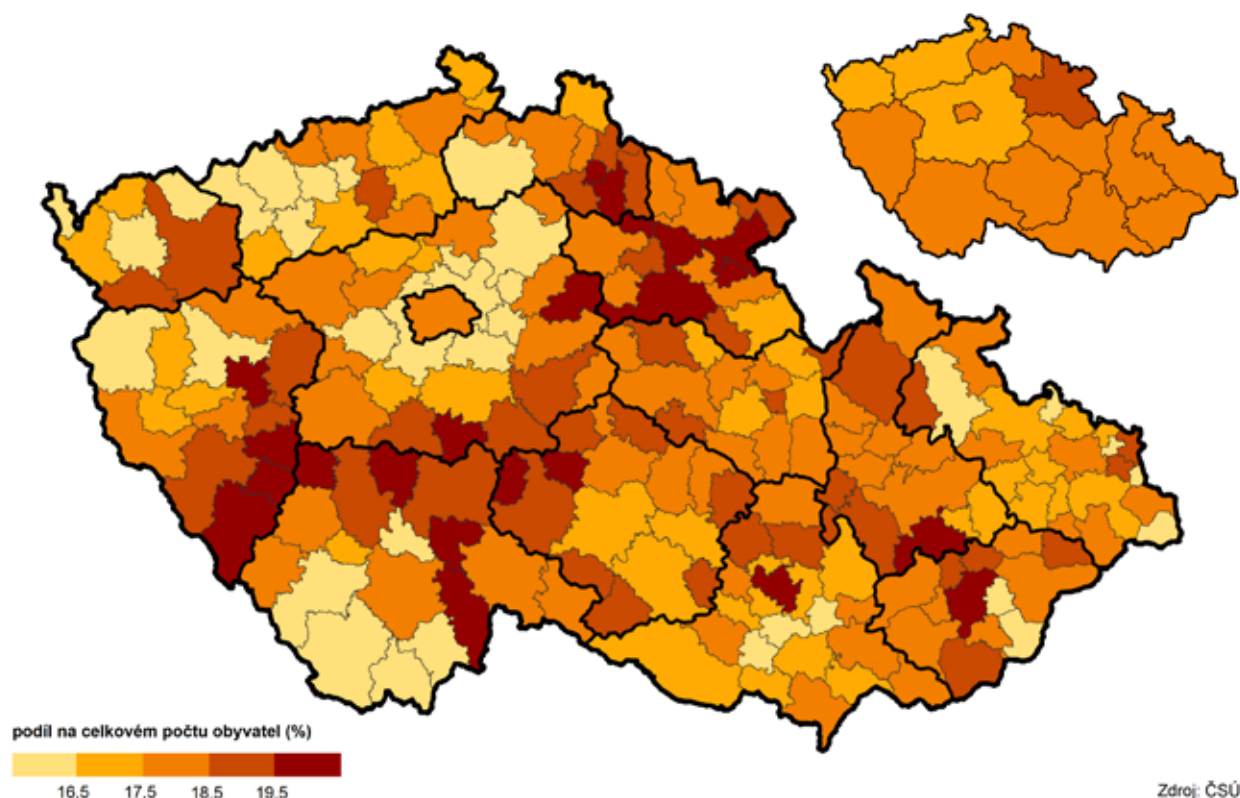

Ve srovnání **správních obvodů obcí s rozšířenou působností** (SO ORP) opět připadlo prvenství na Brno v počtu obyvatel, nejvyšším podílu žen na obyvatelstvu a nejvyšším podílem obyvatel ve věku 65 a více let. Na opačném konci pomyslného žebříčku SO ORP u těchto ukazatelů je SO ORP Pohořelice s nejnižším počtem obyvatel (na konci roku 2014 13,7 tisíc), SO ORP Bučovice s nejnižším podílem žen (49,8 % - jediný SO ORP v kraji s podílem žen pod 50 %) a SO ORP Židlochovice s nejnižším podílem obyvatel ve věku 65 a více let (15,8 %). Obyvatelstvo SO ORP Židlochovice mělo i nejnižší průměrný věk (40,0 roku) a nejnižší hodnotu indexu stáří (92,4 – index stáří pod hranicí 100 byl zjištěn ještě v SO ORP Kuřim, Šlapanice a Slavkov u Brna). Naopak nejvyšší průměrný věk i nejvyšší index stáří byl zjištěn v SO ORP Veselí nad Moravou (42,7 roku, resp. 137,2), což úzce souviselo s nejnižším podílem obyvatel ve věku do 14 let (13,4 %). Nejvyšší podíl dětské složky obyvatel byl v SO ORP Kuřim (18,0 %).

Mezi roky 2005 a 2014 vzrostl počet obyvatel nejvýrazněji v SO ORP Šlapanice (o 19,0 %), ve 4 SO ORP počty obyvatel poklesly (SO ORP v pořadí od nejvyššího poklesu - Veselí nad Moravou, Hodonín, Moravský Krumlov a Kyjov). Počty obyvatel ve věku 65 a více let se zvýšily ve všech správních obvodech v kraji, nejméně v SO ORP Kyjov (o 21,8 %) a nejvíce v SO ORP Mikulov (o 44,6 %).

Obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů k 31. 12. 2014

Tab. 1.3 Věková struktura obyvatelstva Jihomoravského kraje podle velikostních skupin obcí k 31. 12. 2014

	Celkem	v tom s počtem obyvatel							
		do 199	200–499	500–999	1 000– –1 999	2 000– –4 999	5 000– –19 999	20 000– –49 999	50 000 a více
Počet obcí	673	111	191	182	104	62	17	5	1
Počet obyvatel	1 172 853	14 052	64 287	131 674	140 448	185 655	133 500	125 797	377 440
z toho ženy (%)	51,0	49,4	49,7	50,2	50,1	50,7	51,4	51,8	51,8
z celku ve věku (%):									
0–14 let	15,0	13,6	15,1	15,7	16,0	15,4	15,2	14,0	14,4
15–64 let	66,8	65,8	67,5	67,4	67,8	67,2	66,5	67,6	65,9
65 a více let	18,2	20,6	17,4	16,9	16,2	17,4	18,3	18,4	19,7
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	213 228	2 895	11 205	22 250	22 750	32 320	24 451	23 118	74 239
v tom ve věku (%):									
65–69 let	34,0	30,7	35,3	35,4	36,3	34,9	34,2	35,1	32,1
70–74 let	25,9	24,7	25,3	24,9	25,2	26,3	26,7	25,2	26,2
75–79 let	16,6	18,3	16,4	16,5	16,5	16,7	16,8	16,6	16,6
80–84 let	12,9	15,2	12,6	12,4	12,7	12,6	12,4	12,9	13,2
85–89 let	7,5	8,4	7,4	7,5	6,6	6,9	7,1	7,3	8,3
90–94 let	2,7	2,5	2,7	2,7	2,3	2,4	2,4	2,5	3,2
95 a více let	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4
z toho ženy (%)	59,3	59,0	58,1	58,0	58,3	59,4	59,7	59,8	59,8
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	22 712	321	1 167	2 367	2 110	3 101	2 420	2 348	8 878
z toho ženy (%)	72,0	71,0	72,1	73,9	74,7	73,9	72,2	72,7	69,9
Index stáří ¹⁾	121,2	151,3	115,7	107,4	101,1	113,1	120,3	130,9	136,2
Index ekonomického zatížení ²⁾	49,6	52,0	48,1	48,4	47,5	48,8	50,5	48,0	51,8

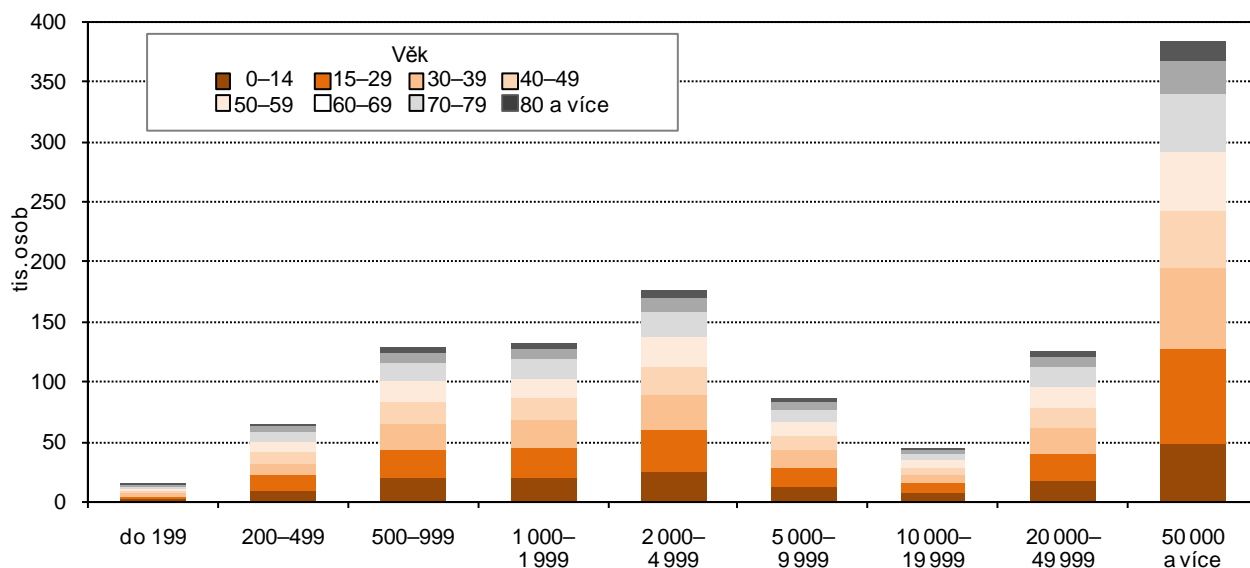
¹⁾ Poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

²⁾ Poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

Na území Jihomoravského kraje bylo na konci roku 2014 celkem 49 měst, 40 městysů, 583 obcí a jeden vojenský újezd. V rozdělení **673 obcí do velikostních skupin** podle počtu obyvatel je na jedné straně Brno

jako zástupce největší velikostní skupiny a 5 okresních měst ve velikostní skupině 20 až 50 tisíc obyvatel. Na druhém pólu je 111 obcí, v nichž žije v každé méně než 200 obyvatel. Ovšem největší počet obcí Jihomoravského kraje se nachází ve velikostní skupině 200 až 499 obyvatel. Těchto 191 obcí tvořilo 28,4 % celku, žilo zde však pouze 5,5 % z počtu obyvatel kraje.

Graf 1.3 Obyvatelstvo Jihomoravského kraje podle věku a velikostních skupin obcí podle SLDB 2011

Zajímavé jsou právě obě krajní skupiny velikostního rozpětí obcí. V Brně žila téměř třetina obyvatel kraje, naproti tomu v nejmenších obcích žilo pouze 1,2 % obyvatel kraje. Společný oběma mezním velikostním skupinám obcí byl nejvyšší podíl obyvatel ve věku 65 a více let (20,6 % v nejmenších obcích a 19,7 % v Brně) a nejvyšší průměrný věk obyvatel - 43,4 roku v nejmenších obcích a 42,6 roku v Brně. S nejvyšším podílem obyvatel ve věku 65 a více let a nejnižším podílem dětské složky obyvatel (v Brně 3. nejnižší podíl dětské složky) je spjata i nejvyšší hodnota indexu stáří – u nejmenších obcí 151,3 a u Brna 136,2. Nejpříznivější hodnota indexu stáří byla v obcích 1 až 2 tisíce obyvateli (101,1).

Rodinný stav, národnost, víra

Podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů bylo mezi seniory-muži nejvíce ženatých, mezi seniorkami byl největší díl ovdovělých. Z hlediska národnosti tři čtvrtiny seniorů tvořily osoby hlásící se k české nebo moravské národnosti, ovšem 16 % z nich se k otázce nevyjádřilo. K otázce víry se nevyjádřily dokonce dvě pětiny seniorů. Ze 113 tisíc seniorů, kteří na otázku víry zodpověděli, byly tři čtvrtiny z nich věřící.

Zdrojem údajů o rodinném stavu, národnosti a náboženské víře obyvatelstva v Jihomoravském kraji jsou výsledky Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB), které bylo provedeno k datu 26. 3. 2011. Je však nutno upozornit, že demografické a sociální charakteristiky obyvatel jsou uváděny vždy podle místa trvalého pobytu, ovšem výsledky SLDB jsou zpracovány podle místa obvyklého pobytu. Místo obvyklého pobytu je odvozenou charakteristikou a je definováno jako místo, kde osoba obvykle tráví období svého každodenního odpočinku bez ohledu na dočasnou nepřítomnost z důvodu rekreace, návštěv, pracovních cest či pobytu ve zdravotnickém zařízení.

Největší skupinu obyvatel v Jihomoravském kraji z hlediska rodinného stavu tvořily ke dni sčítání osoby **v manželství**, podíl z celku dosáhl 43,2 % (mezi muži bylo 44,4 % ženatých, mezi ženami 42,2 % vdaných). **Svobodní** tvořili 39,9 % obyvatel (44,9 % mezi muži a 35,2 % mezi ženami), **rozvedení** tvořili 9,3 % obyvatel (8,1 % mezi muži a 10,5 % mezi ženami) a **ovdovělí** 7,3 % z celkového počtu obyvatel (2,4 % mezi muži a 12,1 % mezi ženami).

Rodinný stav obyvatel ve věku 65 a více let se jednotlivými podíly významně lišil mezi pohlavími i mezi pětiletými věkovými skupinami v rámci pohlaví. Mezi osobami ve věku 65 a více let bylo nejvíce vdaných či ženatých (53,2 % z celku), ovdovělí tvořili 35,2 %, rozvedení 8,5 % a svobodní pouze 3,0 % z počtu osob ve věku 65 a více let. Ale zatímco více než tři čtvrtiny mužů nad 65 let žilo v manželství, u žen to bylo jen 38,1 %. Naopak téměř polovinu žen této věkové skupiny tvořily vdovy, vdovci tvořili ale jen 13,7 % mužů.

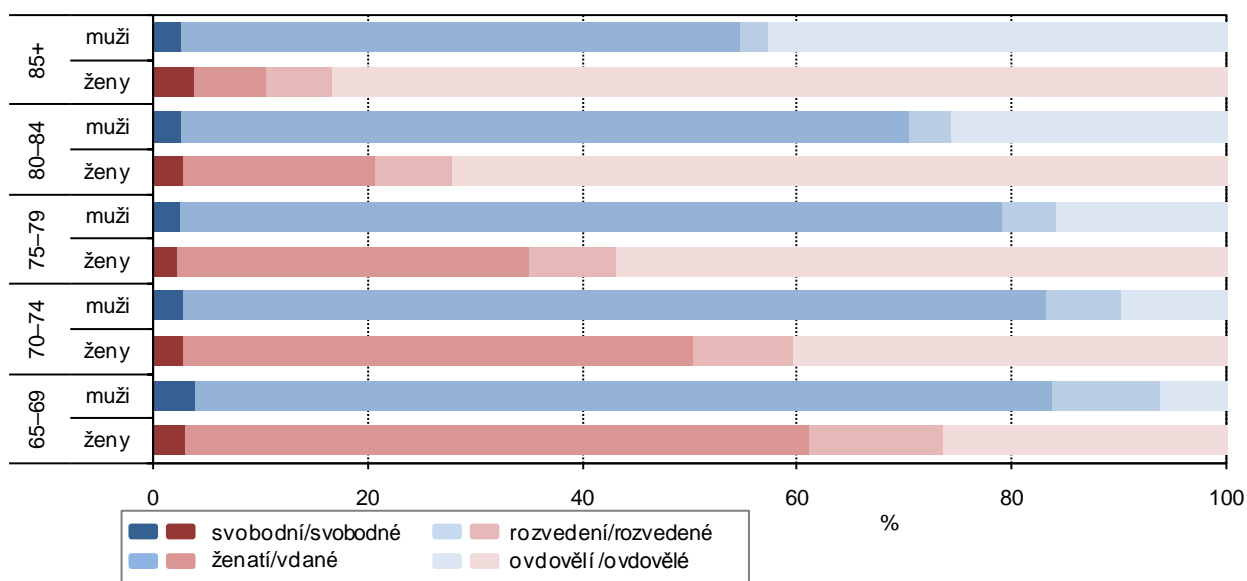
Tab. 1.4 Obyvatelstvo Jihomoravského kraje podle rodinného stavu, pohlaví a podle věku

Zdroj: SLDB 2011

	Muži celkem	z toho				Ženy celkem	z toho			
		svobodní	ženatí	rozvedení	ovdovělí		svobodné	vdané	rozvedené	ovdovělé
Počet obyvatel	567 882	254 897	251 938	46 218	13 681	595 626	209 695	251 097	62 443	71 831
v %	100,0	44,9	44,4	8,1	2,4	100,0	35,2	42,2	10,5	12,1
z toho ve věku 65 a více let	75 262	2 380	57 174	5 366	10 281	113 422	3 327	43 254	10 593	56 221
v %	100,0	3,2	76,0	7,1	13,7	100,0	2,9	38,1	9,3	49,6
v tom ve věku:										
65–69	28 603	3,9	79,8	10,1	6,1	34 613	3,1	58,0	12,6	26,3
70–74	18 663	2,8	80,3	7,0	9,8	25 130	2,8	47,3	9,4	40,4
75–79	13 595	2,5	76,6	5,0	15,8	21 702	2,4	32,7	8,0	56,9
80–84	9 278	2,6	67,9	3,8	25,6	18 144	2,9	17,8	7,1	72,2
85–89	4 108	2,8	55,2	2,8	39,1	10 571	3,5	8,2	6,4	81,9
90–94	864	2,2	40,4	2,4	54,5	2 626	4,3	2,8	5,6	87,2
95 a více let	151	3,3	25,8	0,7	69,5	636	3,6	0,9	3,5	91,8

V pětiletých věkových skupinách u mužů postupně klesal podíl ženatých – mezi muži ve věku 65 až 69 let bylo téměř 80 % ženatých, podíl poklesl až na 25,8 % u mužů ve věku 95 a více let. Úměrně tomuto faktu narůstal podíl vdovců – z 6,1 % u 65 až 69letých na 69,5 % u 95letých a starších. Podobně u žen, i když počáteční podíl vdaných nebyl tak vysoký – 58,0 % žen ve věku 65 až 69 let bylo vdaných, ovšem u žen ve věku 95 a více let to bylo již necelé procento. Podíl vdov na počátku věkové struktury byl proti podílu u mužů vyšší (26,3 %) a u 95letých a starších žen už překročil hranici 91 %.

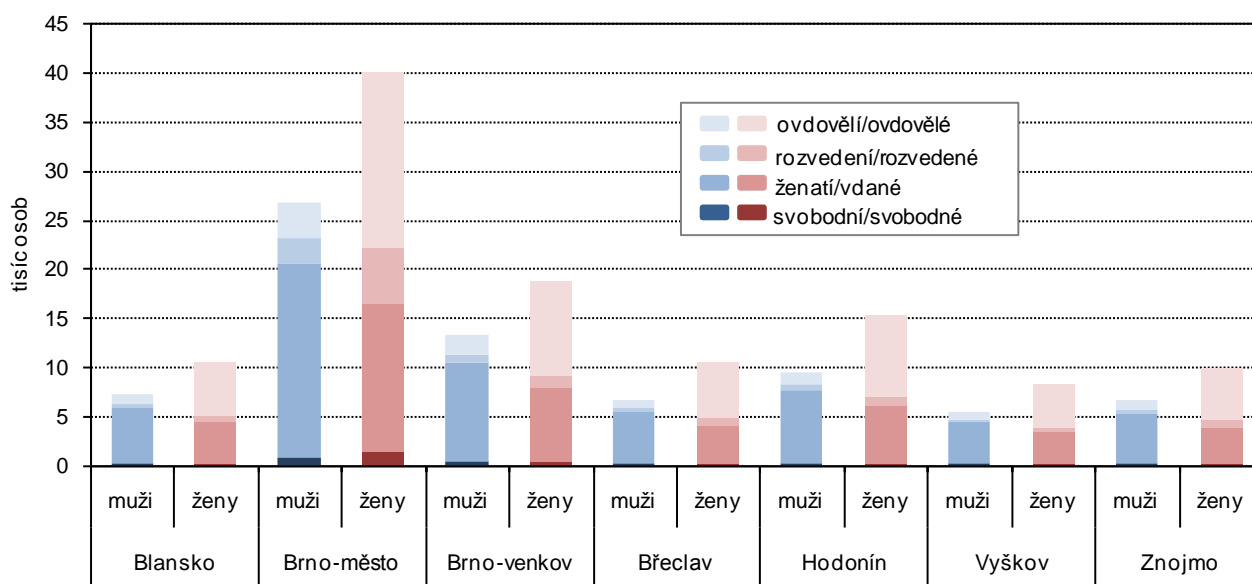
Graf 1.4 Zastoupení mužů a žen ve věku 65 a více let v Jihomoravském kraji podle věku a rodinného stavu podle SLDB 2011

Z porovnání **rodinného stavu seniorské populace okresů** kraje je možno uvést okres Blansko s nejvyšším podílem mužů i žen žijících v manželství (78,5 % mužů věku 65 a více let bylo ženatých, 40,4 % žen daného věku bylo vdaných). Dále okres Brno-město s nejvyšším podílem rozvedených u obou pohlaví (9,6 % mužů a 14,1 % žen nad 65 let). Pro úplnost – nejvyšší podíl vdovců byl v okrese Znojmo (15,2 % 65 a víceletých), v tomto okrese byl i nejvyšší podíl svobodných mužů (4,0 %). Nejvyšší podíl vdov byl zjištěn v okrese Hodonín (54,1 % 65 a víceletých žen) a nejvyšší podíl svobodných žen ve věku 65 a více let byl v Brně-městě (3,7 %).

V porovnání rodinného stavu obyvatelstva ve věku 65 a více let správních obvodů ORP se vyjímá postavení Brna s nejvyšším podílem rozvedených obyvatel (12,3 %, nejnižší podíl byl v SO ORP Moravský Krumlov, a to 4,8 %) a nejnižším podílem ovdovělých (31,9 %, nejvyšší podíl byl v SO ORP Kyjov, a to 39,5 %). Ve správním obvodu ORP Kuřim byl zjištěn nejnižší podíl svobodných (1,6 %, naopak nejvyšší podíl svobodných byl v SO ORP Boskovice - 3,8 %) a nejvyšší podíl osob v manželství (59,5 %, nejnižší podíl byl v SO ORP Znojmo – 50,5 %).

Graf 1. 5 Obyvatelstvo v okresech Jihomoravského kraje ve věku 65 a více let podle rodinného stavu a pohlaví podle SLDB 2011

Údaje o sňatcích v tabulce jsou uvedeny podle místa trvalého bydliště ženicha. **Počet sňatků** v Jihomoravském kraji v letech 2005 až 2014 kolísal. Od maxima dosaženého v roce 2007 postupně klesal až do roku 2011, v dalších letech se opět mírně zvyšoval. Za 10 let bylo v kraji uzavřeno 54 055 sňatků, celkem 687 ženichů bylo ve věku 65 a více let (1,3 % z úhrnu ženichů), nevěst 65 a víceletých bylo 271 (0,5 % z počtu nevěst za 10 let). Počet sňatků, u nichž byl alespoň jeden ze snoubenců ve věku 65 a více let, byl nejvyšší právě v posledních 3 letech sledovaného období (113 v roce 2012, 123 v roce 2013 a 127 v roce 2014).

Tab. 1.5 Sňatky a rozvody obyvatel Jihomoravského kraje v letech 2005 až 2014

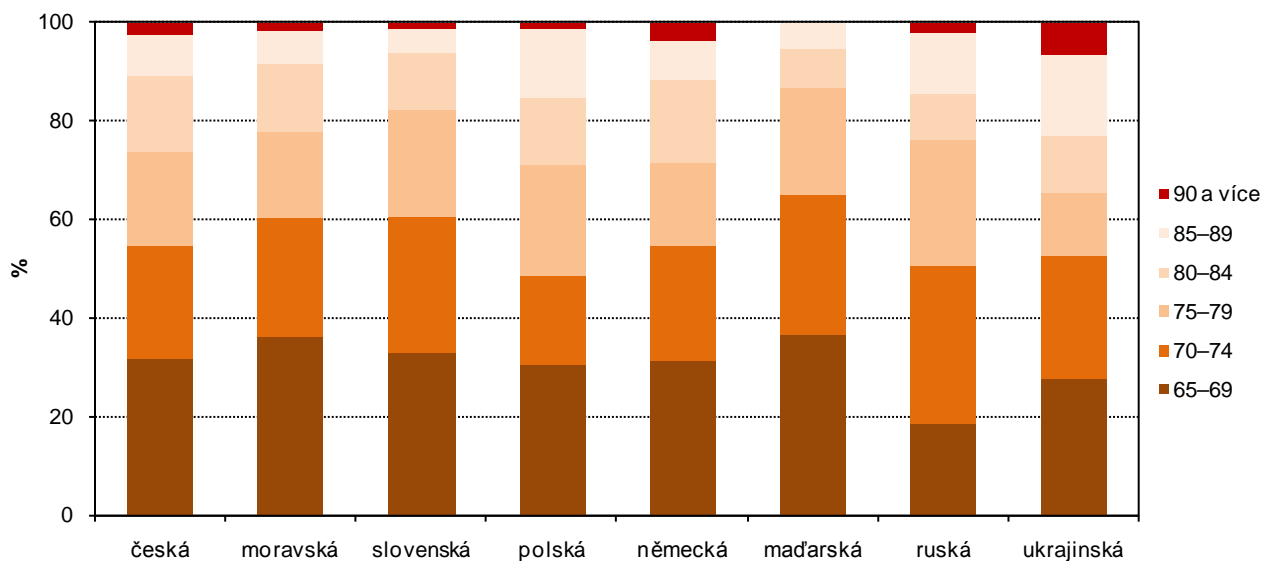
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sňatky podle bydliště ženicha										
Celkem	5 693	5 859	6 287	5 802	5 252	5 099	4 894	4 973	5 043	5 153
z toho ve věku ženicha 65 a více let	57	44	53	73	65	59	74	87	83	92
v %	1,0	0,8	0,8	1,3	1,2	1,2	1,5	1,7	1,6	1,8
z toho ve věku nevěsty 65 a více let	16	21	23	23	26	29	32	26	40	35
v %	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,5	0,8	0,7
Rozvody										
Celkem	3 154	3 096	3 369	3 334	3 047	3 548	2 945	3 001	3 000	2 924
z toho ve věku muže 65 a více let	48	27	38	50	47	54	60	71	68	80
v %	1,5	0,9	1,1	1,5	1,5	1,5	2,0	2,4	2,3	2,7
z toho ve věku ženy 65 a více let	14	12	21	16	23	29	20	29	30	40
v %	0,4	0,4	0,6	0,5	0,8	0,8	0,7	1,0	1,0	1,4

Za 10 let bylo v Jihomoravském kraji **rozvedeno** 31 418 manželství. Právě v roce 2014 byl počet rozvodů nejnižší ve sledovaných 10 letech (2 924), nejvíce rozvodů bylo v roce 2010 (3 548). Ve věku 65 a více let bylo celkem 543 rozvedených mužů (1,7 % z rozvedených mužů) a 234 rozvedených žen (0,7 % z úhrnu rozvedených žen). Stejně jako u sňatků byl i u rozvodů nejvyšší počet rozvodů, u nichž byl alespoň jeden ze zúčastněných ve věku 65 a více let, v posledních 3 letech uvedeného období (100 v roce 2012, 98 v roce 2013 a 120 rozvodů v roce 2014).

V otázce **národnosti** využila velká část obyvatel kraje zákonem dané možnosti neodpovídat. V důsledku dobrovolnosti poskytnout tento údaj tak národnost neuvědlo 275,4 tisíc obyvatel kraje, což bylo 23,7 % z celkového počtu. Většina obyvatel kraje se hlásila k české (48,0 %) a moravské národnosti (21,9 %). Obyvatelstvo ostatních národností tak tvořilo pouze 6,5 % obyvatel kraje, z tohoto podílu připadlo 1,2 % na slovenskou národnost. Mezi obyvateli ve věku 65 a více let byla ochota poskytnout údaj o národnosti vyšší, možnost neopovědět využilo 30,2 tisíc obyvatel (16,0 % osob daného věku). Podíly národností mezi obyvateli této věkové skupiny byly obdobné jako u obyvatelstva celkem. Více než polovina těchto obyvatel se hlásila k české národnosti (52,9 %) a k moravské národnosti (24,5 %). Na ostatní národnosti „zůstalo“ 6,6 %, z tohoto podílu na slovenskou národnost 1,4 %.

Graf 1.6 Obyvatelstvo ve věku 65 a více let v Jihomoravském kraji podle věku a národnosti podle SLDB 2011

Mezi obyvateli kraje ve věku 65 a více let, kteří se přihlásili k německé národnosti, byl téměř vyrovnaný poměr mužů a žen (49,7 %, resp. 50,3 %), u obyvatel ruské národnosti ale byla mužů jen pětina (20,6 % mužů a 79,4 % žen). U členění obyvatel na pětileté věkové skupiny lze sledovat skutečnost, že se zvyšujícím se věkem narůstal podíl osob hlásících se k české národnosti a klesal podíl osob hlásících se k moravské národnosti. Je zřejmé, že u obyvatel ve věku 80 a více let, jichž bylo 46,4 tisíc, byl podíl osob hlásících se k české národnosti nejvyšší (56,6 %) a podíl „moraváků“ nejnižší (21,9 %).

Tab. 1.6 Struktura obyvatelstva Jihomoravského kraje ve věku 65 a více let podle národnosti, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom		v tom věková skupina			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	188 684	75 262	113 422	63 216	43 793	35 297	46 378
z toho národnost (%):							
česká	52,9	49,9	54,9	50,3	51,6	54,4	56,6
moravská	24,5	27,2	22,6	26,4	25,3	23,3	21,9
slovenská	1,4	1,6	1,3	1,4	1,7	1,6	1,0
neuveďeno	16,0	15,6	16,3	16,4	15,6	15,7	16,1

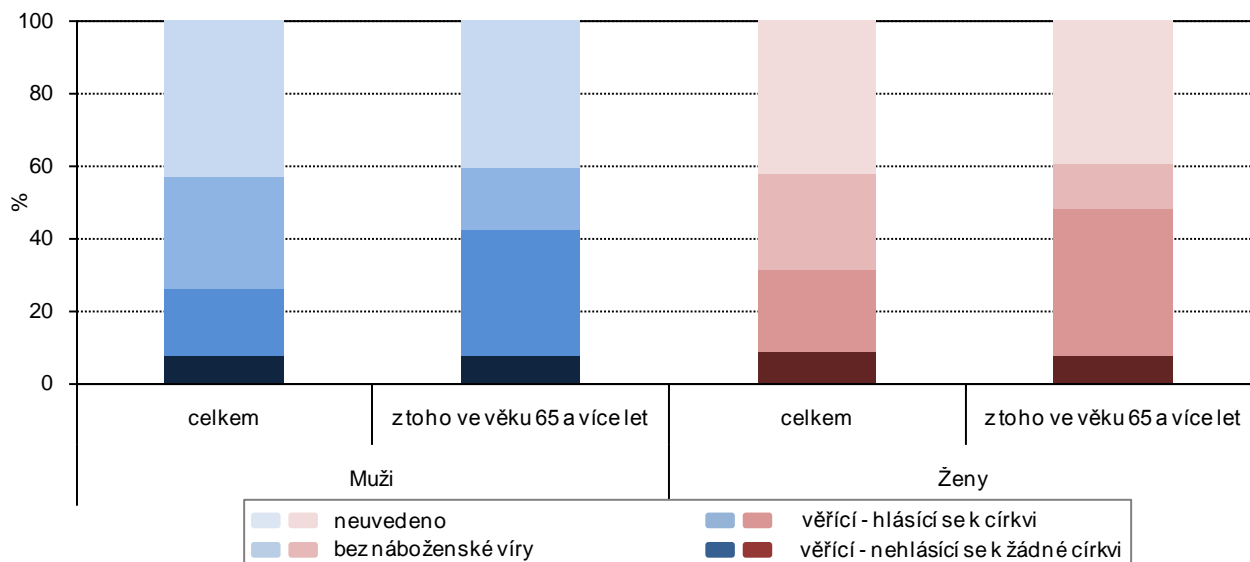
Tab. 1.7 Obyvatelstvo Jihomoravského kraje ve věku 65 a více let podle národnosti, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom (%)		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	188 684	39,9	60,1	33,5	23,2	18,7	24,6
z toho národnost:							
česká	99 888	37,6	62,4	31,9	22,6	19,2	26,3
moravská	46 170	44,4	55,6	36,2	24,0	17,8	22,0
slovenská	2 634	45,5	54,5	32,9	27,9	21,6	17,7
polská	72	33,3	66,7	30,6	18,1	22,2	29,2
německá	169	49,7	50,3	31,4	23,1	17,2	28,4
maďarská	134	47,0	53,0	36,6	28,4	21,6	13,4
ruská	97	20,6	79,4	18,6	32,0	25,8	23,7
řecká	60	40,0	60,0	28,3	30,0	25,0	16,7
ukrajinská	61	23,0	77,0	27,9	24,6	13,1	34,4
neuveďeno	30 203	39,0	61,0	34,3	22,6	18,3	24,8

Neochota občanů poskytovat o sobě informace se v otázce **náboženské víry** projevila ve srovnání s otázkou národnosti ještě výrazněji. Zákonem danou možnost na otázku neodpovídat využilo 493,6 tisíc obyvatel Jihomoravského kraje. Podíl osob, které se k náboženské víře nevyjádřily, sice činil 42,4 % celkového počtu obyvatel, ale ve srovnání s ostatními kraji byl po Zlínském kraji (40,4 %) 2. nejnižší. Mezi osoby bez náboženské víry se v kraji zařadilo 335,8 tisíc obyvatel (28,9 % celku) a mezi věřící 334,0 tisíc obyvatel (28,7 % z celkového počtu obyvatel). Podíl věřících byl mezi kraji 3. nejvyšší (po Zlínském kraji s 37,0 % a Kraji Vysočina s 29,3 % věřících). Mezi věřícími v kraji bylo 93,3 tisíc osob, které se nehlásily k žádné církvi (8,0 % z celku) a 240,7 tisíc osob hlásících se k církvi (20,7 % z celku). Celkem 82,6 % věřících v Jihomoravském kraji se přihlásilo k Církvi římskokatolické, k Českobratrské církvi evangelické se hlásilo pouze 2,6 % věřících a k Církvi československé husitské 1,6 % věřících v kraji.

Graf 1.7 Obyvatelstvo podle náboženské víry a pohlaví v Jihomoravském kraji

Také u obyvatel ve věku 65 a více let se nesetkala ochota odpovídat na otázku víry s porozuměním, podíl 39,8 % byl pouze o 2,6 procentního bodu nižší než u podílu „neuveдено“ za obyvatelstvo kraje celkem. Mezi seniory v Jihomoravském kraji byl však v porovnání s celou populací kraje vyšší podíl věřících, a to 45,7 %. Podíl věřících ve srovnání s ostatními kraji byl opět 3. nejvyšší (po Zlínském kraji s 53,0 % a Kraji Vysočina s 46,8 %).

Tab. 1.8 Obyvatelstvo Jihomoravského kraje ve věku 65 a více let podle náboženské víry, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom (%)		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	188 684	39,9	60,1	33,5	23,2	18,7	24,6
z toho:							
věřící - nehlásící se k církvi	14 514	39,5	60,5	38,8	23,3	16,7	21,2
věřící - hlásící se k církvi	71 681	36,1	63,9	29,2	24,1	20,2	26,5
z toho:							
Církev československá husitská	1 921	33,9	66,1	25,2	18,0	18,6	38,3
Církev římskokatolická	61 772	36,5	63,5	29,1	24,5	20,2	26,2
Českobratrská církev evangelická	2 059	37,3	62,7	28,5	22,9	20,5	28,1
bez náboženské víry	27 337	49,0	51,0	37,5	21,0	17,2	24,3
neuveдено	75 145	40,3	59,7	35,2	23,1	18,2	23,5

Pokud zohledníme pouze **seniory v kraji, kteří se k otázce víry vyjádřili** (113,5 tisíc osob ve věku 65 a více let), pak jsou mezi nimi **tři čtvrtiny věřících** (12,8 % věřících nehlásících se k žádné církvi a 63,1 % věřících hlásících se k církvi) a 24,1 % osob bez náboženské víry. Věřících hlásících se k církvi bylo mezi seniory v kraji 71,7 tisíc. Z tohoto počtu se 86,2 % hlásilo k Církvi římskokatolické, k Českobratrské církvi evangelické se hlásilo 2,9 % věřících a k Církvi československé husitské 2,7 % věřících seniorů v kraji.

Tab. 1.9 Struktura obyvatelstva Jihomoravského kraje ve věku 65 a více let podle náboženské víry, pohlaví a věku

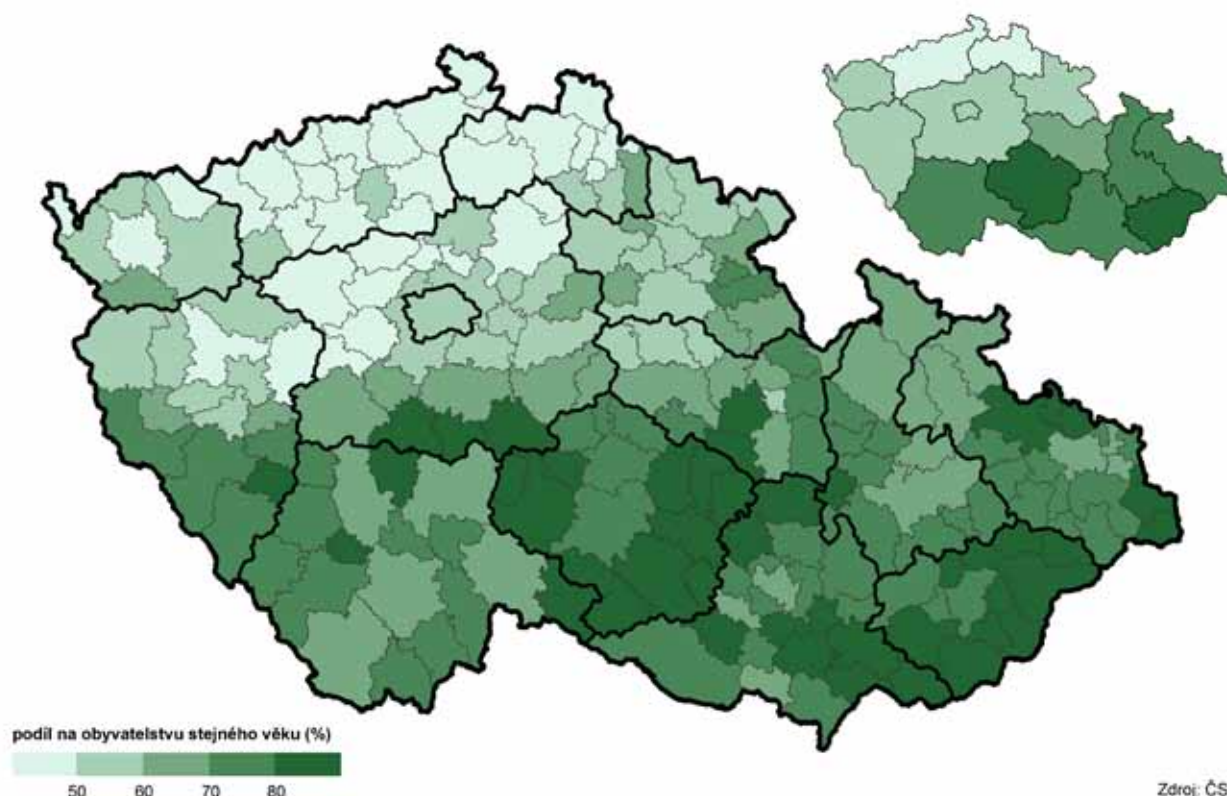
Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom		v tom věková skupina			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	188 684	75 262	113 422	63 216	43 793	35 297	46 378
z toho (%):							
věřící - nehlásící se k církvi	7,7	7,6	7,7	8,9	7,7	6,8	6,6
věřící - hlásící se k církvi	38,0	34,4	40,4	33,1	39,5	41,0	41,0
bez náboženské víry	14,5	17,8	12,3	16,2	13,1	13,3	14,3
neuvedeno	39,8	40,2	39,6	41,8	39,6	38,8	38,1

Neochota odpovídat na otázku víry byla téměř shodná u mužů i žen ve věku 65 a více let. Mezi muži byl však vyšší podíl osob bez náboženské víry (17,8 % oproti 12,3 % u žen), mezi ženami byl pak vyšší podíl věřících (48,1 % oproti 42,0 % u mužů).

V členění seniorů na pětileté věkové skupiny se s rostoucí věkovou skupinou na jedné straně mírně snižoval podíl těch, kteří na otázku víry neodpověděli - z 41,8 % u skupiny ve věku 65 až 69 let na 38,1 % u 80letých a starších. Na druhé straně narůstal podíl věřících - z 42,0 % u skupiny ve věku 65 až 69 let na 47,8 % u osob ve věku 75 až 79 let, resp. 47,6 % u 80letých a starších.

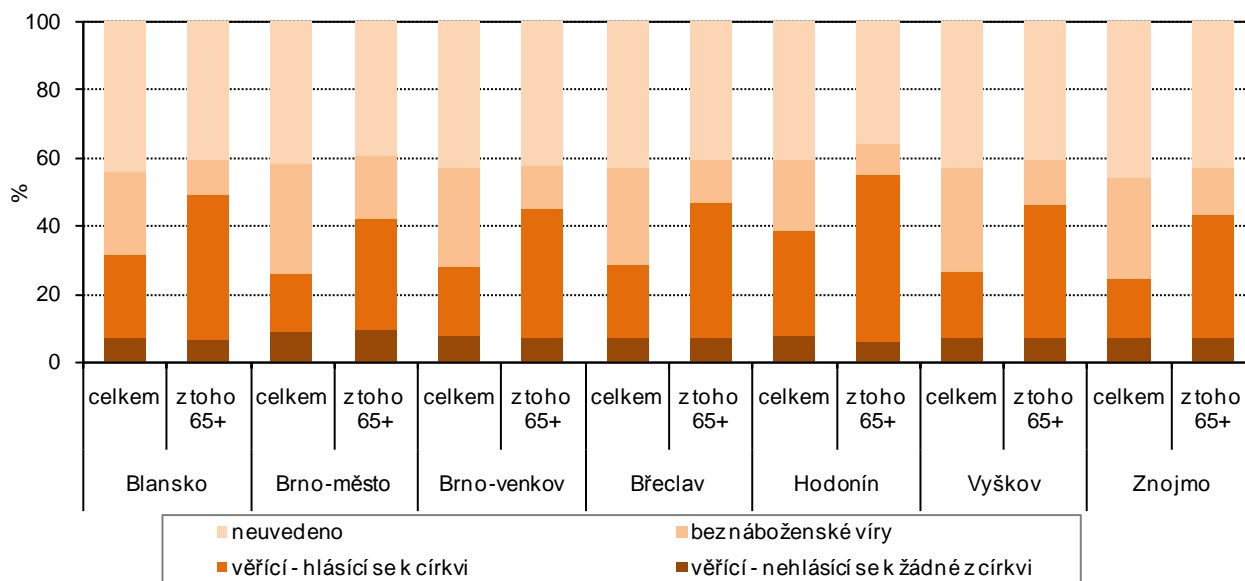
**Věřící obyvatelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011
(z osob s uvedeným vztahem k víře)**

Z **okresů** Jihomoravského kraje byl mezi osobami ve věku 65 a více let nejvyšší podíl věřících v okrese Hodonín, kde jako v jediném okrese přesáhl podíl věřících padesátiprocentní hranici (55,1 %). Nejnižší podíl věřících byl zjištěn v Brně-městě (42,0 %).

Ze správních obvodů ORP byl mezi seniory nejvyšší podíl věřících v SO ORP Veselí nad Moravou, kde jako v jediném správním obvodě přesáhl podíl věřících šedesátiprocentní hranici (62,1 %), v dalších 4 správních obvodech byla nadpoloviční většina věřících (SO ORP Kyjov, Boskovice, Hustopeče a Židlochovice). Naopak podíl věřících pod hranici 40 % byl zjištěn v SO ORP Ivančice (36,1 %) a Rosice (38,4 %).

Graf 1.8 Obyvatelstvo v okresech Jihomoravského kraje podle věku a náboženské víry podle SLDB 2011

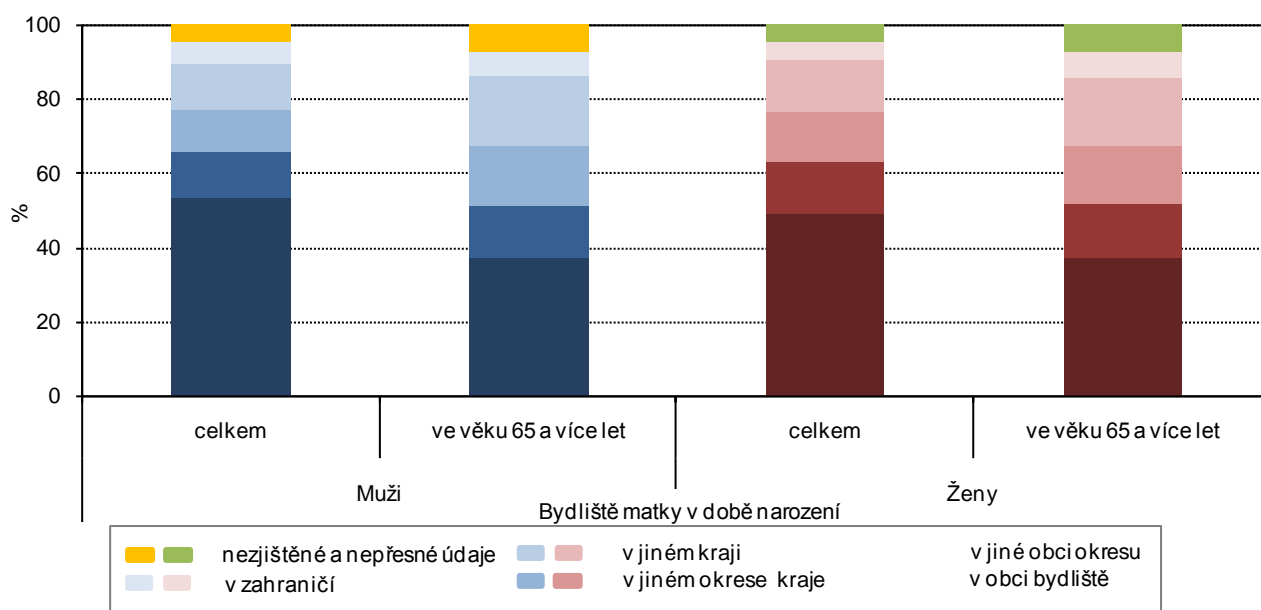

Dlouhodobá migrace, stěhování

Více než 70 tisíc seniorů v Jihomoravském kraji se narodilo v obci svého obvyklého pobytu, rodáci tak tvořili více než 37 % populace osob ve věku 65 a více let. Stěhování osob v seniorském věku tvořilo v minulém desetiletí jen malou část celkové migrace obyvatel v kraji. Přesto lze konstatovat, že celkovým stěhováním se počet obyvatel v jednotlivých letech zvyšoval, ovšem saldo stěhování osob v seniorském věku bylo většinou záporné.

Dlouhodobou migraci obyvatelstva postihují výsledky sčítání lidu, domů a bytů prostřednictvím údaje o bydlišti matky v době narození. Bydliště matky v České republice v době narození mělo 94,3 % obyvatel Jihomoravského kraje, 5,5 % obyvatel se narodilo v zahraničí a u části obyvatel kraje nebylo místo narození zjištěno.

Graf 1.9 Obyvatelstvo Jihomoravského kraje podle místa narození podle pohlaví a věku podle SLDB 2011

V kraji k datu sčítání žilo 596,2 tisíc obyvatel, kteří se narodili v obci svého obvyklého pobytu (tzv. „rodáci“). **Podíl rodáků** tvořil 51,2 % obyvatel kraje, o 4,1 procentního bodu převyšoval průměr ČR a byl 3. nejvyšší mezi kraji (po Zlínském a Moravskoslezském kraji). Vyjádřením dlouhodobé migrace může být konstatování, že 13,1 % obyvatel se narodilo v jiné obci okresu, 12,3 % obyvatel se narodilo v jiném okrese kraje a 13,1 % obyvatel v jiném kraji. Pokud budeme vycházet pouze ze zjištěných hodnot, pak je patrné, že rodnou obec opouštěly ve větší míře ženy. Podíl rodáků u nich dosáhl 51,7 %, u mužů byl vyšší a dosáhl 56,0 %.

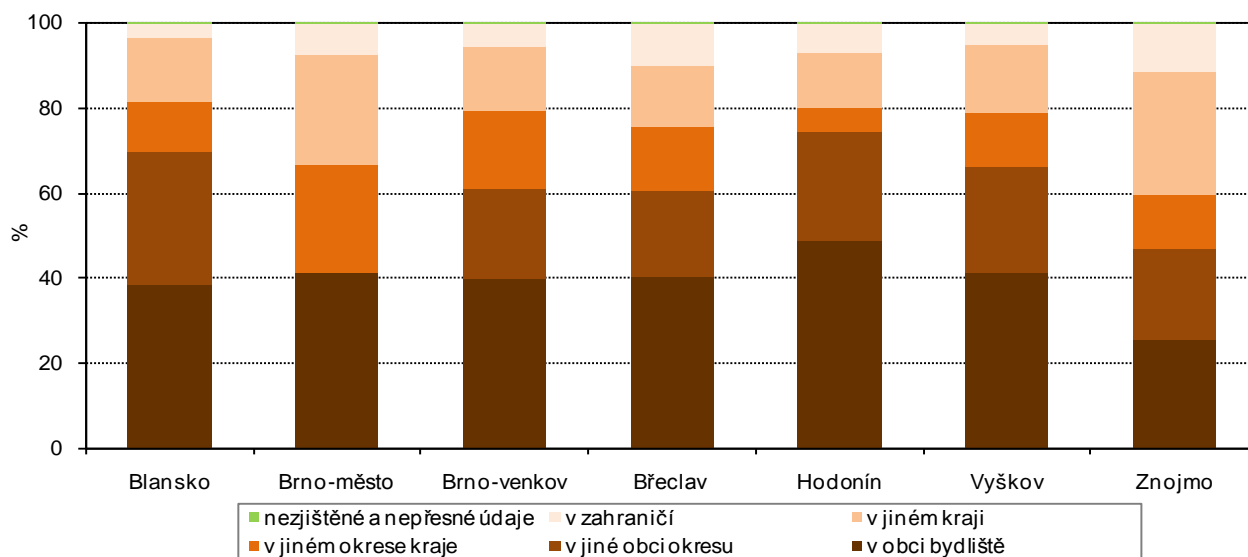
Tab. 1.10 Obyvatelstvo Jihomoravského kraje ve věku 65 a více let podle místa bydliště matky v době narození, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom (%)		v tom věková skupina (%)			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	188 684	39,9	60,1	33,5	23,2	18,7	24,6
v tom (%):							
narození v České republice	176 017	39,9	60,1	34,0	23,1	18,6	24,4
z toho:							
v obci bydliště	70 383	40,2	59,8	35,2	23,3	18,2	23,4
v jiné obci okresu	26 863	38,9	61,1	34,3	24,1	19,0	22,6
v jiném okrese kraje	30 148	40,0	60,0	33,6	22,6	18,3	25,6
v jiném kraji	34 806	40,2	59,8	32,5	22,4	19,2	25,8
narození v zahraničí	12 348	40,1	59,9	27,5	24,8	20,5	27,2
z toho ve Slovenské republice	7 887	40,3	59,7	27,1	26,1	21,8	25,0
nezjištěno	319	39,5	60,5	19,7	18,5	20,1	41,7

Z obyvatel kraje ve věku 65 a více let mělo bydliště matky v ČR v době narození celkem 176,0 tisíc, tj. 93,3 % z celku. **Podíl rodáků byl mezi seniory nižší** než v populaci kraje bez rozlišení věku, a to 37,3 %. Podle výše podílu zastoupení následovali narození v jiném kraji (18,4 %), narození (resp. s bydlištěm matky v době narození) v jiném okrese (16,0 %) a narození v jiné obci okresu (14,2 %).

Graf 1.10 Obyvatelstvo v okresech Jihomoravského kraje ve věku 65 a více let podle místa narození podle SLDB 2011

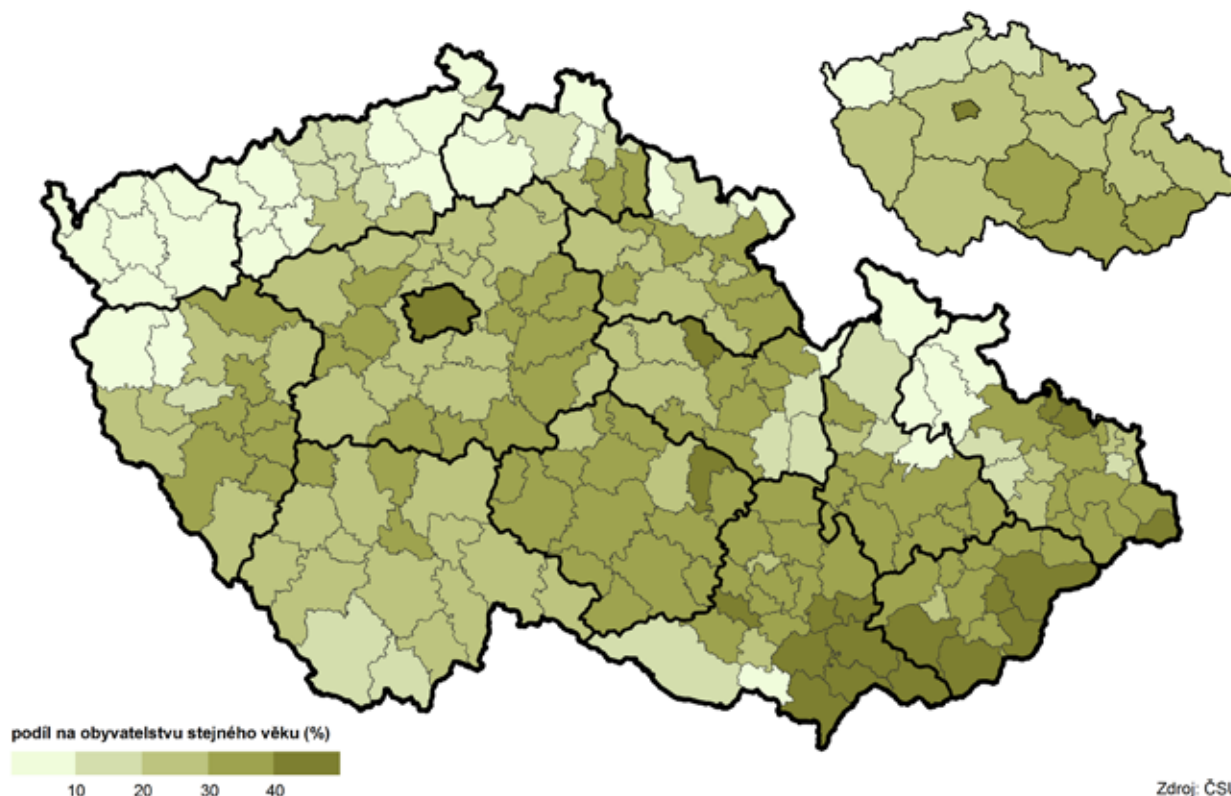

Mezi muži a ženami ve věku 65 a více let nebyl v podílu rodáků výrazný rozdíl (37,6 % u mužů a 37,1 % u žen). V mezikrajském srovnání byl podíl rodáků mezi seniory v pomyslném žebříčku u mužů 4. nejvyšší a u žen dokonce 3. nejvyšší. U obou pohlaví byl nejvyšší podíl rodáků mezi seniory v Hl. m. Praze (44,8 %, resp. 43,2 %), nejnižší, a to také u obou pohlaví, v Ústeckém kraji (11,1 %, resp. 11,4 %). V dělení seniorů na pětileté věkové skupiny klesal podíl rodáků se zvyšující se věkovou skupinou. U osob ve věku 65 až 69 let dosáhl ještě 39,2 %, u osob 80 a víceletých již jen 35,5 %.

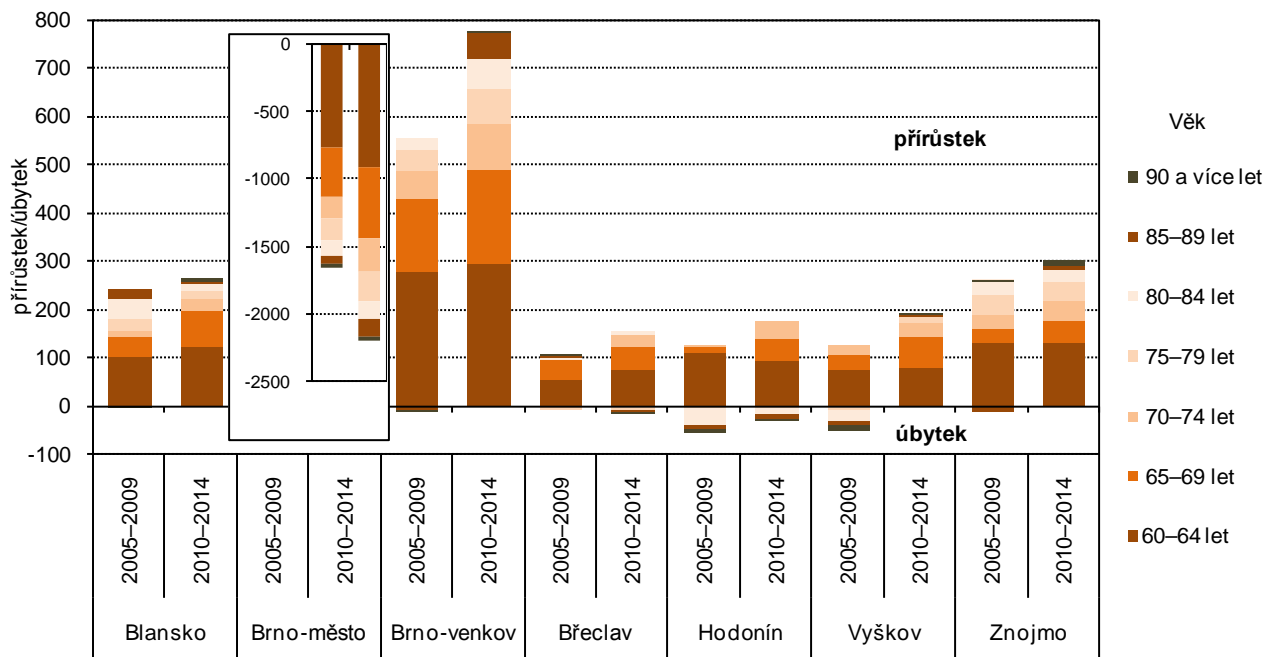
Z okresů Jihomoravského kraje byl nejvyšší podíl rodáků mezi seniory zjištěn v okrese Hodonín, a to 46,1 % (43,4 % rodáků u mužů, 47,8 % rodáků u žen). Na opačném pólu žebříčku stál okres Znojmo, podíl rodáků zde činil pouze 23,3 % (25,6 % u mužů a 21,8 % u žen). Ze správních obvodů ORP byl nejvyšší podíl rodáků

mezi osobami ve věku 65 a více let v SO ORP Veselí nad Moravou, a to 50,9 %. Prvenství obsadil i v dělení podle pohlaví – 50,3 % rodáků mezi muži a 51,3 % rodáků mezi ženami. Nejnižší podíl rodáků byl zjištěn mezi seniory SO ORP Mikulov (5,7 % z celku, 6,2 % mezi muži a 5,4 % mezi ženami).

**Rodáci ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011
(ze zjištěných hodnot)**

**Graf 1.11 Přírůstek (úbytek) stěhováním obyvatel Jihomoravského kraje podle okresů a věku
v letech 2005–2009 a 2010–2014**

Demografická statistika postihuje i každoroční **změnu počtu obyvatel stěhováním**, a to i podle věku. Z přehledu stěhování v jednotlivých letech 2005 až 2014 v kraji je zřejmé, že počty přistěhovaných i vystěhovaných osob v seniorském věku tvoří jen malou část migrace obyvatel v kraji (u přistěhovaných se podíl pohyboval v rozmezí 2,1 až 4,3 %, u vystěhovaných v rozmezí 4,1 až 5,8 %).

Tab. 1.11 Stěhování obyvatel Jihomoravského kraje podle věku v letech 2005 až 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Přistěhováni										
Celkem	9 494	10 217	16 883	12 327	10 392	9 503	8 658	9 472	9 308	10 050
z toho ve věku 65 a více let	353	313	349	290	260	337	323	372	375	428
v %	3,7	3,1	2,1	2,4	2,5	3,5	3,7	3,9	4,0	4,3
Vystěhováni										
Celkem	8 466	7 857	9 509	7 649	7 394	8 031	6 910	7 765	8 654	8 678
z toho ve věku 65 a více let	343	366	450	377	381	375	389	350	471	506
v %	4,1	4,7	4,7	4,9	5,2	4,7	5,6	4,5	5,4	5,8
Přrůstek (úbytek) stěhováním										
Celkem	1 028	2 360	7 374	4 678	2 998	1 472	1 748	1 707	654	1 372
z toho ve věku 65 a více let	10	-53	-101	-87	-121	-38	-66	22	-96	-78
v tom ve věku:										
65–69 let	3	-15	-2	7	-50	-7	-25	32	-35	-17
70–74 let	5	3	-2	-14	-32	-3	15	4	-5	-1
75–79 let	-12	-16	-17	-23	1	-22	-14	7	-34	-30
80–84 let	15	2	-30	-22	-33	0	-14	4	-8	-4
85–89 let	3	-20	-22	-26	-8	-3	-21	-30	-12	-14
90 a více let	-4	-7	-28	-9	1	-3	-7	5	-2	-12
Vnitrokrajské stěhování										
Celkem	16 034	17 134	18 751	18 394	16 865	17 921	16 843	17 402	18 077	18 174
z toho ve věku 65 a více let	1 171	822	804	801	869	859	997	1 080	1 154	1 140
v %	7,3	4,8	4,3	4,4	5,2	4,8	5,9	6,2	6,4	6,3

Zatímco stěhováním se počet obyvatel kraje ve sledovaných 10 letech každoročně zvyšoval, počet seniorů se stěhováním za 10 let o 608 osob snížil. **Saldo stěhování obyvatel ve věku 65 a více let** bylo kladné pouze v roce 2005 a 2012. V letech 2005 až 2014 bylo mezi přistěhovanými v průměru 3,3 % osob ve věku 65 a více let, mezi vystěhovanými to bylo v průměru 5,0 % osob v seniorském věku. U vnitrokrajského stěhování byl ale podíl obyvatel v seniorském věku vyšší, rozmezí od 4,3 % po 7,3 % znamenalo roční průměr 5,5 %.

Pro porovnání okresů v oblasti stěhování seniorů lze použít úhrn salda stěhování za roky 2010 až 2014. Za Jihomoravský kraj je saldo stěhování seniorů za těchto 5 let záporné (- 256 osob). Je to pouze zásluhou záporného salda Brna-města (- 1 288 osob), neboť v ostatních okresech obyvatel v seniorském věku stěhováním přibýlo – nejvíce v okrese Brno-venkov, a to 482 osob. Obdobně lze pětiletý úhrn salda stěhování seniorů použít i pro porovnání správních obvodů ORP Jihomoravského kraje. Brno s nejvyšším záporným saldem již bylo uvedeno mezi okresy, záporný úhrn salda stěhování měly již jen další 4 SO ORP (Bučovice, Ivančice, Kuřim a Slavkov u Brna). Záporné hodnoty však byly v porovnání s Brnem nízké – od mínus 3 v SO ORP Kuřim po mínus 34 v SO ORP Ivančice. Nejvyšší kladné saldo bylo zaznamenáno v SO ORP Šlapanice, a to 232 osob.

Úmrtnost, příčiny smrti, naděje dožití

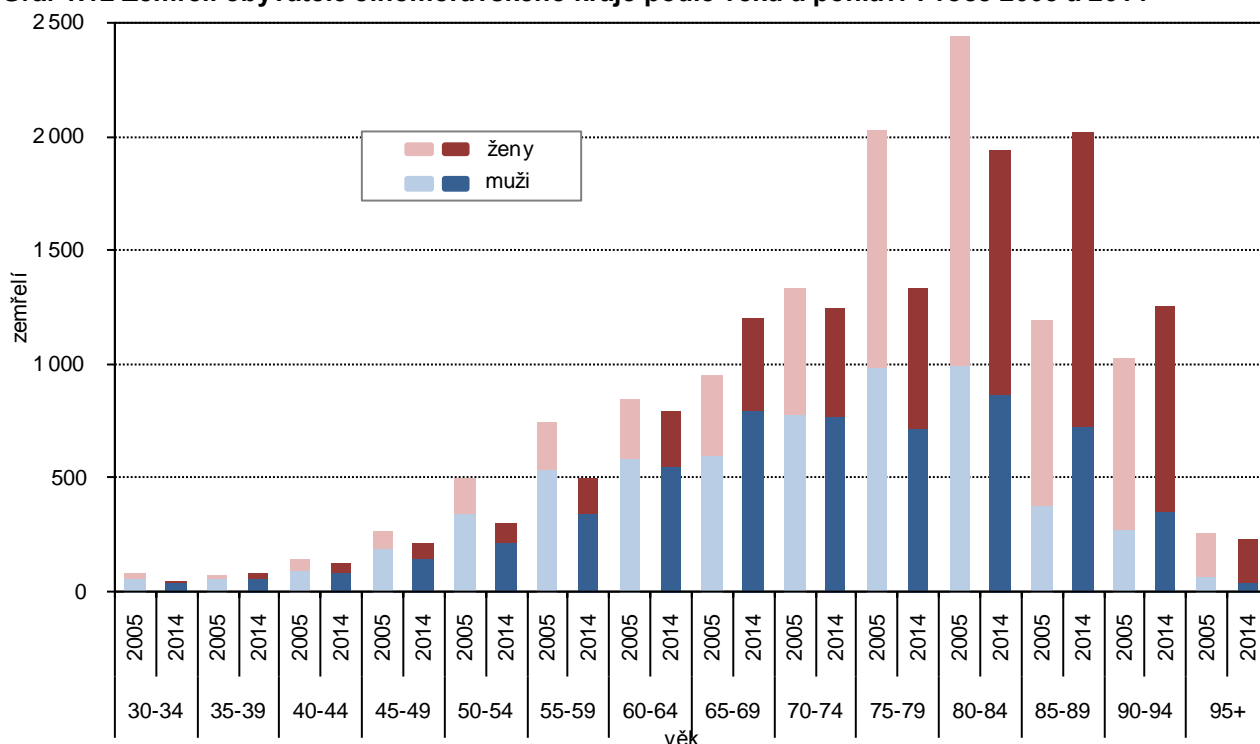
Ke stáří neodmyslitelně patří i smrt. Za 10 let bylo mezi zemřelými v kraji 70 % osob ve věku 65 a více let. Obecně příčinou poloviny úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy, u čtvrtiny úmrtí jsou příčinou zhoubné novotvary. U seniorů obou pohlaví v posledních 5 letech příčinám úmrtí vévodila chronická ischemická nemoc srdeční, na druhém místě byl akutní infarkt myokardu.

V letech 2005 až 2014 v Jihomoravském kraji zemřelo celkem 116,1 tisíc osob, z tohoto počtu bylo 90,3 tisíc osob ve věku 65 a více let (77,8 % z celku). Mezi zemřelými celkem bylo 58,3 tisíc mužů (50,2 % úhrnu zemřelých) a 57,8 tisíc žen (49,8 %). Mezi zemřelými ve věku 65 a více let bylo 40,3 tisíc mužů (44,6 % z celku) a 50,1 tisíc žen (55,4 %).

V roce 2014 v kraji zemřelo 11 399 osob, na 1 000 obyvatel tak připadlo 9,7 zemřelých (hrubá míra úmrtnosti). Z počtu zemřelých v roce 2014 bylo 9 201 osob ve věku 65 a více let. **Specifická míra úmrtnosti** udává, že na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let připadlo 43,2 zemřelých ve věku 65 a více let. Hrubá míra

úmrtnosti se v letech 2005 až 2014 pohybovala v rozmezí 10,7 v roce 2005 po již uvedených 9,7 v roce 2014 (ve zbývajících letech spíše kolísala). U specifické míry úmrtnosti osob ve věku 65 a více let je však zřejmý postupný pokles – v roce 2005 hodnota 55,1, v roce 2010 hodnota 48,0 a v roce 2014 již uvedených 43,2.

Graf 1.12 Zemřelí obyvatelé Jihomoravského kraje podle věku a pohlaví v roce 2005 a 2014

Specifická úmrtnost podle pohlaví je vyšší u mužů – v roce 2014 na 1 000 mužů ve věku 65 a více let připadlo 49,0 zemřelých mužů ve věku 65 a více let. U žen stejné věkové skupiny to byla hodnota 39,1. Společný pro obě pohlaví je pokles specifické úmrtnosti od roku 2005, v tomto roce byla u mužů ve výši 63,4 a u žen 50,0. Vysvětlení tohoto jevu spočívá v tom, že počet zemřelých byl v jednotlivých letech relativně stálý, i když nejvyšší právě v roce 2005, ale počet obyvatel obou pohlaví ve věku 65 a více let rostl každoročně.

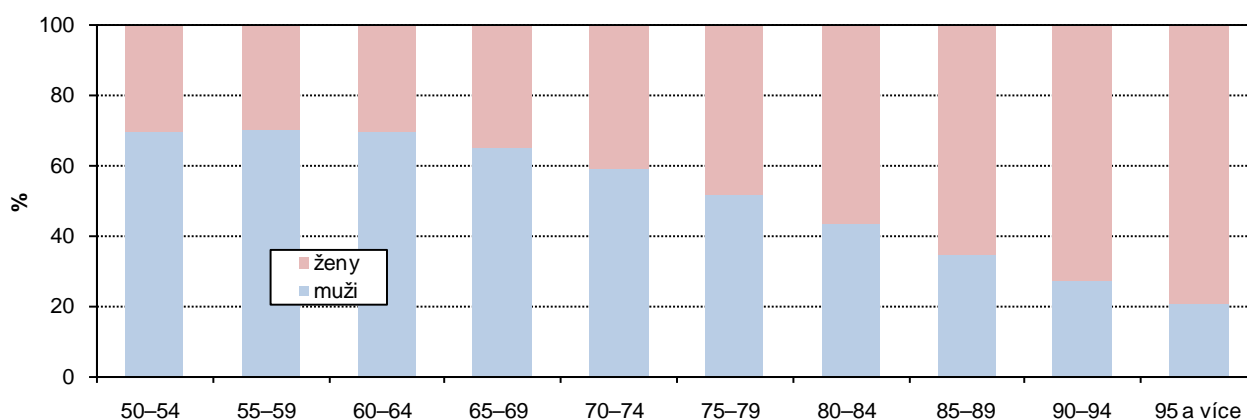
Tab. 1.12 Zemřelí v Jihomoravském kraji ve věku 65 a více let podle věku v letech 2005 až 2014

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zemřelí ve věku 65 a více let	9 210	8 866	8 972	8 643	8 940	8 963	8 955	9 323	9 253	9 201
v tom (%):										
muži	44,2	44,0	43,4	44,6	43,7	44,0	45,0	45,5	45,1	46,3
ženy	55,8	56,0	56,6	55,4	56,3	56,0	55,0	54,5	54,9	53,7
v tom ve věku (%):										
65–69 let	10,3	10,1	9,7	11,1	11,9	11,5	12,7	12,5	13,1	13,0
70–74 let	14,4	13,1	13,9	12,7	12,1	12,0	12,8	12,3	13,5	13,5
75–79 let	22,0	21,5	21,1	19,5	19,0	17,9	15,8	15,9	15,6	14,5
80–84 let	26,5	25,9	24,9	25,3	24,1	23,5	24,2	23,1	21,5	21,1
85–89 let	12,9	15,8	18,3	20,4	22,3	23,8	22,4	22,7	22,1	21,9
90 a více let	14,0	13,6	12,0	11,0	10,5	11,4	12,0	13,6	14,3	16,0

To, že muži umírají dříve, resp. že ženy se dožívají vyššího věku, dokládá i struktura zemřelých podle věku. V letech 2010 až 2014 zemřelo v kraji 57,8 tisíc obyvatel, z tohoto počtu bylo 54,7 tisíc osob ve věku 50 a více let (27,8 tisíc mužů a 27,0 tisíc žen). V členění na pětileté věkové skupiny úhrnu zemřelých podle pohlaví až do věkové skupiny 75 až 79 let mezi zemřelými převažují muži. Ve skupině zemřelých ve věku 50 až 54 let (1 631 zemřelých) muži tvořili 69,5 %, v již uvedené skupině 75 až 79 let (7 272 zemřelých) byl poměr téměř vyrovnaný (51,8 % mužů a 48,2 % žen). Nejvyšší podíl žen byl mezi 95letými a staršími (1 371 zemřelých), a to 79,4 %.

Graf 1.13 Zastoupení mužů a žen mezi zemělými v Jihomoravském kraji podle věku v letech 2010 až 2014

Hrubá míra úmrtnosti podle velikostních skupin obcí úzce souvisí s podílem obyvatel ve věku 65 a více let. V roce 2014 byla v kraji nejvyšší v nejmenších obcích (na 1 000 obyvatel zde připadlo 12,9 zemělých) a nejnižší v obcích s 1 až 2 tisíci obyvateli (9,0). Stejně tak specifická míra úmrtnosti osob ve věku 65 a více let byla nejvyšší v obcích s méně než 200 obyvateli (50,1 zemělých ve věku 65 a více let na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let). Druhý nejvyšší podíl osob ve věku 65 a více let v případě Brna, jako zástupce obce největší velikostní skupiny, ale neznamenal druhou nejvyšší specifickou míru úmrtnosti. Právě naopak zde byla po obcích velikostní skupiny 5 až 20 tisíc obyvatel (41,1 zemělých na 1 000 obyvatel) druhá nejnižší specifická míra úmrtnosti (42,1).

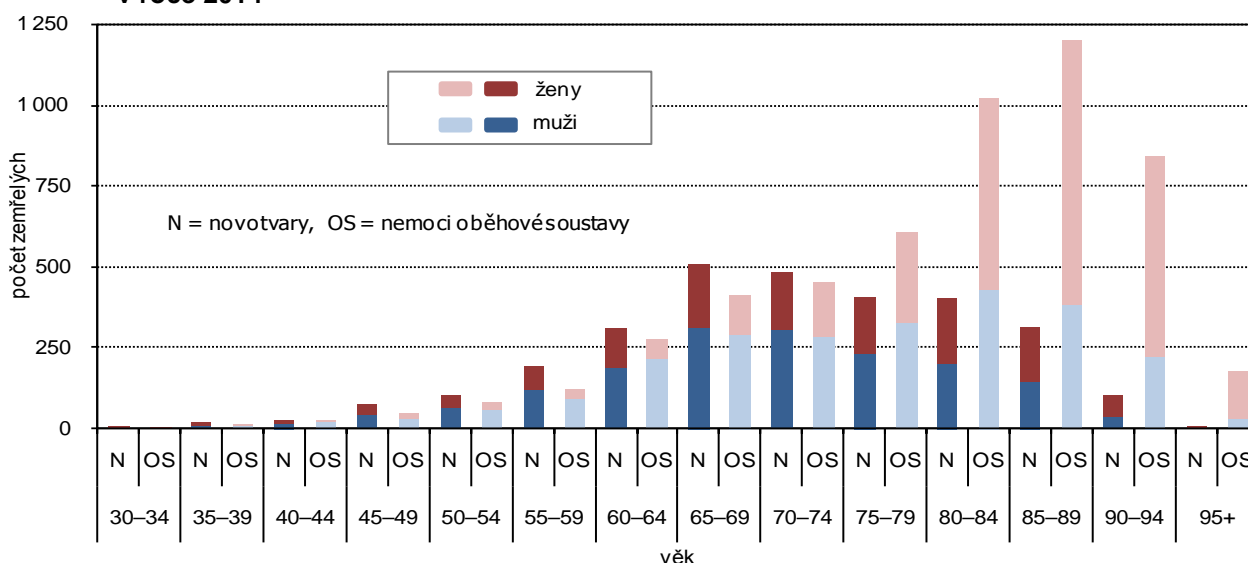
Tab. 1.13 Zemřelí v Jihomoravském kraji podle věku, příčin smrti a velikostních skupin obcí v roce 2014

	Celkem	v tom s počtem obyvatel							
		do 199	200–499	500–999	1 000– –1 999	2 000– –4 999	5 000– –19 999	20 000– –49 999	50 000 a více
Zemřelí	11 399	181	640	1 270	1 259	1 767	1 247	1 258	3 777
z toho ve věku 65 a více let	9 201	145	489	1 006	1 010	1 409	1 006	1 010	3 126
v %	80,7	80,1	76,4	79,2	80,2	79,7	80,7	80,3	82,8
v tom ve věku:									
65–69 let	1 200	21	68	139	135	199	139	128	371
70–74 let	1 240	13	62	136	139	204	144	133	409
75–79 let	1 331	26	80	154	165	200	134	156	416
80–84 let	1 937	36	112	212	204	302	212	221	638
85–89 let	2 017	27	104	215	219	278	213	209	752
90 a více let	1 476	22	63	150	148	226	164	163	540
Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (%):									
novotvary	24,2	20,7	21,7	24,7	25,1	22,1	23,5	23,7	25,6
nemoci oběhové soustavy	51,2	52,4	56,2	52,5	52,0	52,3	53,0	48,1	49,7
nemoci dýchací soustavy	5,4	4,1	5,7	4,7	5,0	5,2	5,1	6,8	5,5
vnější příčiny	3,4	2,1	3,3	3,0	2,5	3,9	2,5	4,0	3,8

Ve struktuře zemělých podle nejčastěji zastoupených **příčin úmrtí** první místo v kraji dlouhodobě náleží nemocem **oběhové soustavy** (v roce 2014 51,2 % z počtu zemělých), 2. místo **nádorovým onemocněním** (24,2 % z celkového počtu zemělých) a na třetím místě se v závislosti na pohlaví střídají vnější příčiny úmrtí (poranění, otravy apod.) u mužů a nemoci dýchací soustavy u žen. Ovšem v členění zemělých podle příčin úmrtí a podle věku zemělých novotvary jako příčina smrti převládají až do věku zemělých 70 až 74 let. V roce 2014 v této věkové skupině zemělo na novotvary 487 osob a na nemoci oběhové soustavy 451 osob, ve věkové skupině 75 až 79 let je již převaha zemělých na nemoci oběhové soustavy – 609 zemělých a 404 zemělých na novotvary.

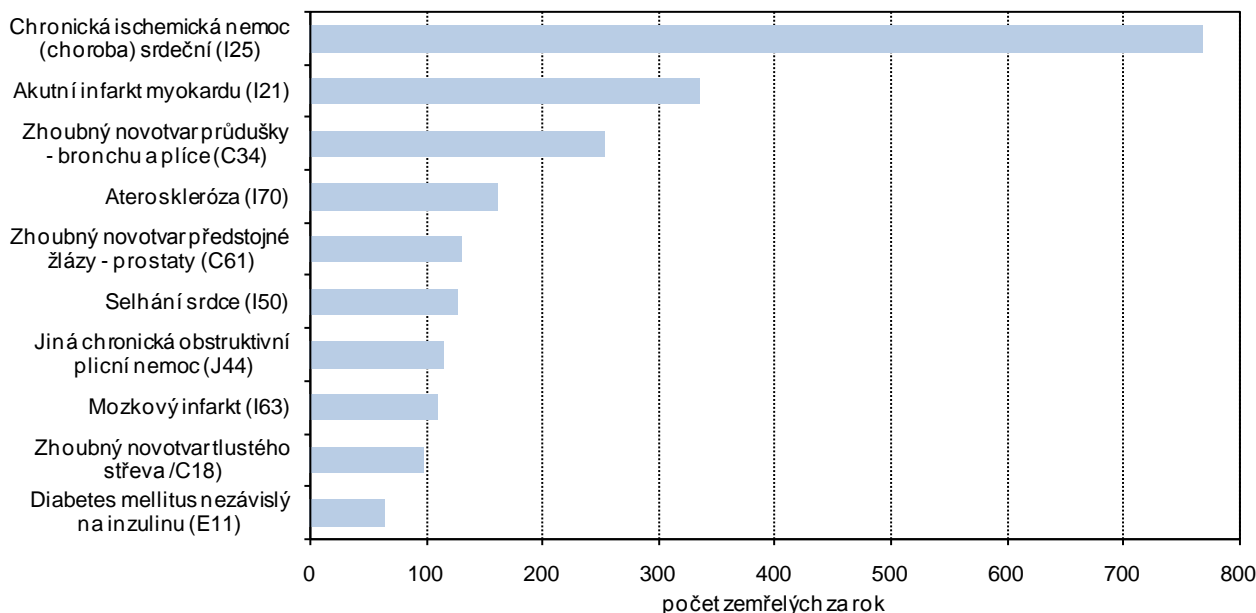
Spíše pro zajímavost lze uvést, že v roce 2014 v Jihomoravském kraji u 164 zemělých byla jako příčina smrti uvedena **sebevražda**. Z tohoto počtu bylo 26 osob ve věku 55 až 64 let (15,9 % z počtu sebevrahů) a 44 osob ve věku 65 a více let (26,8 %).

Graf 1.14 Zemřelí v Jihomoravském kraji na novotvary a nemoci oběhové soustavy podle věku v roce 2014

Z pohledu členění zemřelých podle příčin úmrtí a podle velikostních skupin obcí v roce 2014 lze konstatovat, že v nejmenších obcích v kraji byl vcelku nízký podíl zemřelých na novotvary (20,7 %), naopak nejvyšší byl v obcích s více než 20 tisíci obyvateli (tedy v okresních městech a v Brně – 23,7 % resp. 25,6 %). Nejvyšší podíl zemřelých na nemoci oběhové soustavy byl zjištěn v obcích s 200 až 500 obyvateli (56,2 %) a nejnižší v okresních městech (48,1 %). Podíly příčin úmrtí v členění podle velikostních skupin však obsahují pouze údaje jednoho roku, není možné určit jednoznačnou závislost.

Graf 1.15 Hlavní příčiny úmrtí mužů ve věku 65 a více let v Jihomoravském kraji (roční průměr 2010 až 2014)

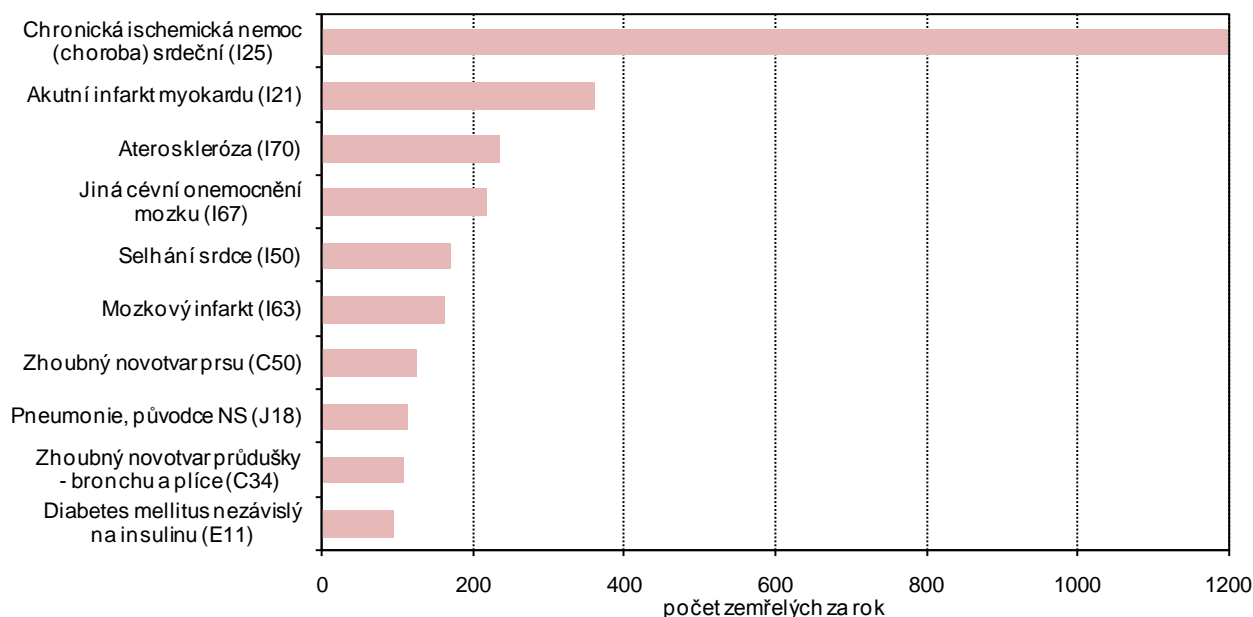

V grafech nejčastějších příčin úmrtí zemřelých ve věku 65 a více let podle pohlaví jsou však uvedeny krajské úhrny za 5 let (roky 2010 až 2014). Je z nich zřejmé, že mezi muži i ženami je nejčastější příčinou chronická ischemická nemoc (choroba) srdeční (I25), s výrazným odstupem u obou pohlaví následuje akutní infarkt myokardu (I21).

Téměř dvě třetiny zemřelých v kraji umíraly v roce 2014 ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče (64,4 % z celkového počtu zemřelých), více než pětina (21,9 %) zemřela v domácím prostředí a 6,3 % v zařízeních sociálních služeb. **Podíly zemřelých podle místa úmrtí** u zemřelých mužů ve věku 65 a více let převyšují podíly žen u zemřelých doma i ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče, u zemřelých žen v seniorském věku byl však výrazně vyšší podíl zemřelých v zařízeních sociálních služeb.

Graf 1.16 Hlavní příčiny úmrtí žen ve věku 65 a více let v Jihomoravském kraji (roční průměr 2010 až 2014)

V členění zemřelých ve věku 65 a více let podle místa úmrtí a velikostních skupin je patrné, že se zvyšující se velikostní skupinou obce v kraji v roce 2014 klesal podíl zemřelých doma a narůstal podíl zemřelých ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče. V obcích s více než 20 tisíci obyvateli byl výrazně vyšší podíl zemřelých v zařízeních sociálních služeb.

Tab. 1.14 Zemřelí v Jihomoravském kraji podle místa úmrtí a velikostních skupin obcí v roce 2014

	Celkem	v tom podle místa úmrtí (%)							
		doma	ve zdrav. zařízení lůžkové péče	ve zdrav. zařízení poskyt. jiné formy zdr. péče	na ulici, veřejném místě	při převozu do zdrav. zařízení	v zařízení sociálních služeb	jinde	nezjištěno
Zemřelí	11 399	21,9	64,4	0,5	1,6	0,4	6,3	1,6	3,3
z toho ve věku 65 a více let	9 201	21,0	65,8	0,5	0,7	0,4	7,6	0,8	3,2
v tom muži	4 257	22,3	67,9	0,5	1,1	0,4	4,0	0,8	3,0
ženy	4 944	19,9	64,0	0,5	0,4	0,3	10,7	0,9	3,3
v tom podle velikosti obce:									
do 199 obyvatel	145	27,6	64,8	0,7	0,0	0,0	6,2	0,0	0,7
200–499 obyvatel	489	23,3	65,2	0,8	0,4	0,6	5,7	1,4	2,5
500–999 obyvatel	1 006	23,5	65,0	0,5	0,7	0,3	6,1	1,0	3,0
1 000–1 999 obyvatel	1 010	26,7	60,6	1,0	0,7	0,4	5,8	0,4	4,4
2 000–4 999 obyvatel	1 409	24,8	62,6	0,4	0,6	0,4	6,0	0,9	4,1
5 000–19 999 obyvatel	1 006	20,9	68,4	0,2	0,7	0,4	6,0	1,0	2,5
20 000–49 999 obyvatel	1 010	15,2	67,6	0,6	0,5	0,2	10,1	1,0	4,8
50 000 a více obyvatel	3 126	18,0	68,0	0,3	0,9	0,4	9,4	0,7	2,3

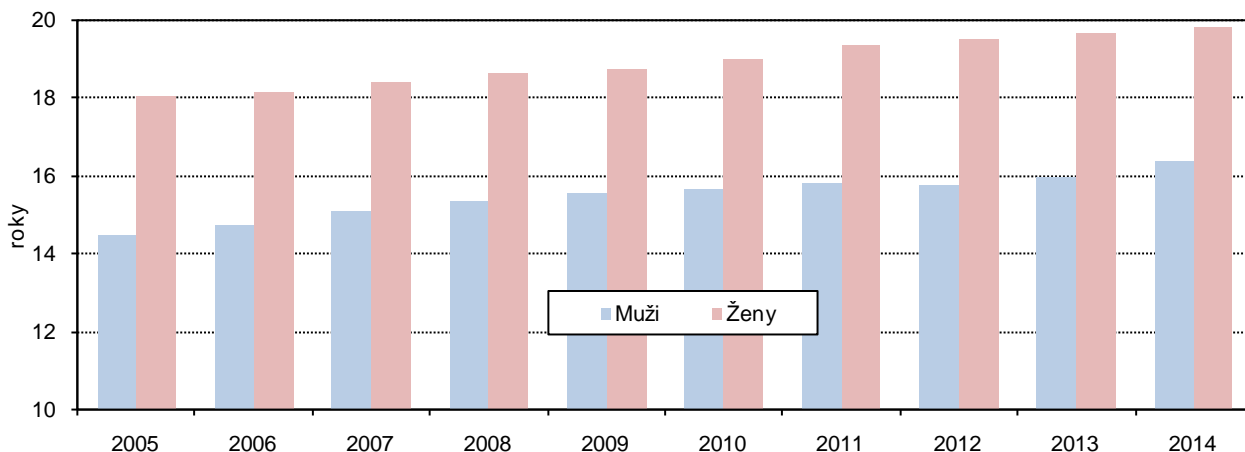
Populace kraje stárne, zvyšuje se průměrný věk obyvatelstva a postupně se zvyšuje i **naděje dožití (střední délka života)**. Český statistický úřad v pravidelných intervalech zpracovává a vydává tzv. úmrtnostní tabulky, které přispívají k charakteristice řádu vymírání obyvatelstva. Úmrtnostní tabulky pomocí spolu propojených tabulkových funkcí vyjadřují intenzitu úmrtnosti dané populace. Výsledkem výpočtu je ukazatel naděje dožití (střední délka života). Naděje dožití (střední délka života) je počet roků, který pravděpodobně prožije osoba právě x-letá za předpokladu, že po celou dobu jejího dalšího života se nezmění řád vymírání zjištěný úmrtnostní tabulkou. Ukazatel se používá nejčastěji ve formě naděje dožití (střední délka života) při narození – kolika roků se dožije osoba právě narozená. Pro vyloučení nahodilých výkyvů se za menší územní celky zpracovávají z průměrů, v případě úrovně kraje z dvouletých a za úroveň okresu a SO ORP za pětileté kalendářní období.

Údaje zjištěné z dvouletých průměrů let 2013 a 2014 udávají, že v Jihomoravském kraji se muž narozený v roce 2014 pravděpodobně dožije věku 76,02 let, což je mezi kraji pátý nejvyšší věk. Žena narozená v roce 2014 v Jihomoravském kraji se pravděpodobně dožije 81,99 let, což je věk mezi kraji třetí nejvyšší. Od roku

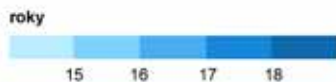
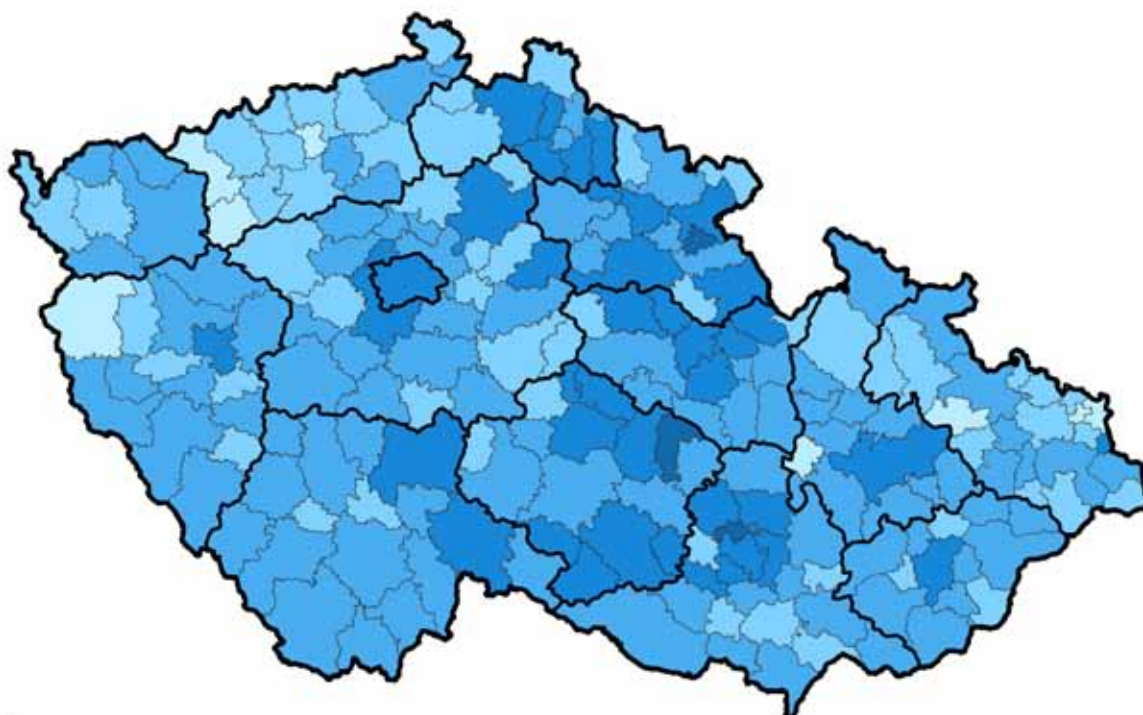
1992 (resp. průměru let 1992 a 1993) vzrostla střední délka života v Jihomoravském kraji u mužů o 6,69 roku a u žen o 5,09 roku (v rámci ČR došlo ke zvýšení o 6,58 resp. 5,28 roku).

Muž, který v roce 2014 v kraji dovršil věk 65 let, má před sebou ještě více než 16 let života (mezi kraji 2. nejvyšší naděje dožití), žena stejného věku téměř 20 let (4. nejvyšší naděje dožití mezi kraji). Také u naděje dožití v seniorském věku je patrný nárůst – od roku 2005 se u obou pohlaví naděje dožití zvýšila téměř o 2 roky.

Graf 1.17 Naděje dožití obyvatel Jihomoravského kraje ve věku 65 let v letech 2003 až 2014 (dvouleté průměry)

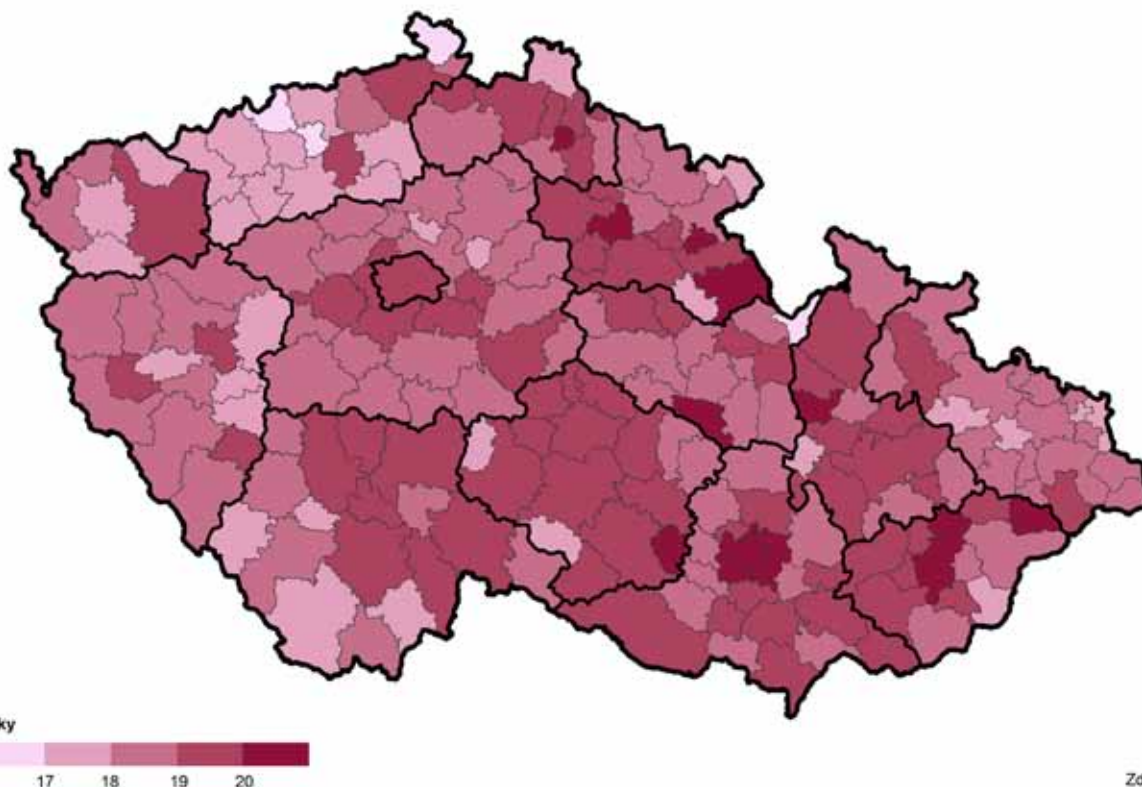
Naděje dožití mužů ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

Zdroj: ČSÚ

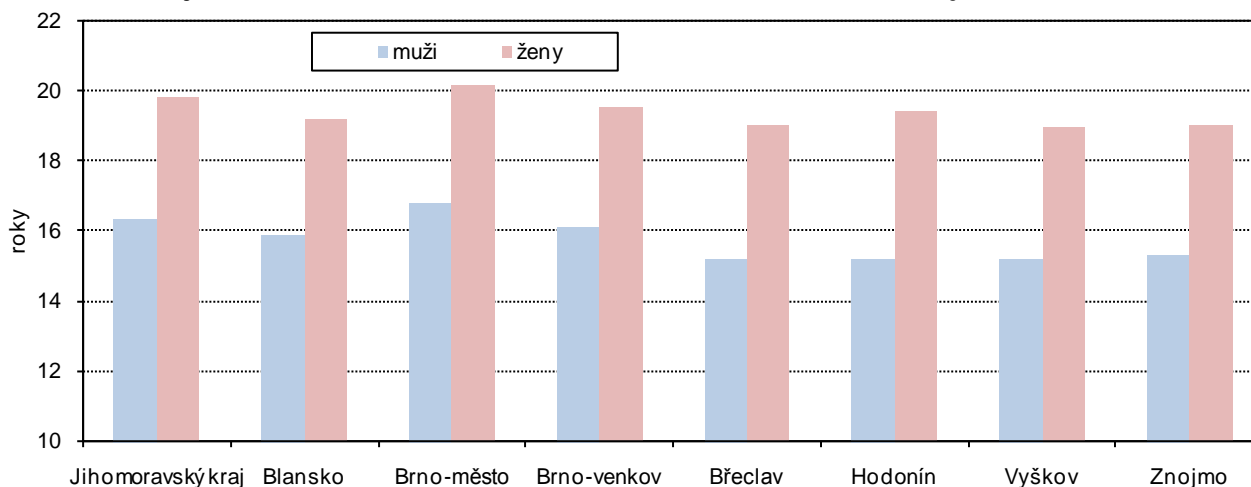
Naděje dožití žen ve věku 65 let podle SO ORP v období 2010–2014

Z okresů kraje jsou na tom nejlépe senioři v Brně-městě, 65letý muž se může dožít ještě 16,8 roku, 65letá žena ještě 20,2 roku (průměr za období 2010 až 2014). Naproti tomu v okresech Břeclav, Hodonín a Vyškov to bylo u mužů pouze 15,2 roku, u žen v okresech Vyškov a Znojmo jen 19,0 roku.

Ještě výraznější rozdíly byly u naděje dožití seniorů ve srovnání správních obvodů ORP v kraji. Z hodnot za období 2010 až 2014 byla nejvyšší naděje dožití u 65letých mužů opět v Brně, u žen v SO ORP Šlapanice (20,3 roku). Nejnižší naděje dožití byla zjištěna u 65letých mužů v SO ORP Pohořelice (14,3 roku), u žen v SO ORP Mikulov (18,2 roku).

Graf 1.18 Naděje dožití osob ve věku 65 let v okresech Jihomoravského kraje za období 2010 až 2014

Projekce obyvatelstva

Zvyšování počtu obyvatel v seniorském věku při současném poklesu celkového počtu obyvatel předpokládá i dlouhodobá prognóza budoucího vývoje stavu obyvatel Jihomoravského kraje. Změna věkové struktury ve prospěch osob v seniorském věku povede růstu indexu stáří i indexu ekonomického zatížení. V polovině tohoto století by počet obyvatel ve věku 85 a více let měl být proti současnosti trojnásobný.

Tab. 1.15 Základní výsledky projekce obyvatelstva Jihomoravského kraje

Zdroj: ČSÚ, Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 (130052-14)

	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Obyvatelstvo celkem (k 1. 1.)	1 170 747	1 169 527	1 164 493	1 156 086	1 146 048	1 135 593	1 124 475
z toho ve věku (%):							
0–14 let	15,3	14,4	13,3	12,6	12,5	12,9	13,2
15–64 let	64,2	63,2	62,9	62,3	60,4	57,5	55,8
65 a více let	20,5	22,4	23,8	25,1	27,1	29,6	31,0
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	240 209	261 533	276 986	290 145	310 514	336 167	348 742
v tom ve věku (%):							
65–69 let	30,6	26,2	23,6	23,1	25,5	26,1	21,9
70–74 let	27,5	25,8	23,1	21,2	20,4	22,4	24,0
75–79 let	19,9	22,2	21,8	19,9	18,1	17,3	19,9
80–84 let	11,4	14,6	17,2	17,4	15,7	14,4	14,5
85–89 let	7,1	7,0	9,6	11,8	11,9	10,9	10,6
90 a více let	3,5	4,1	4,7	6,5	8,3	9,0	9,1
Průměrný věk (roky)	43,0	44,2	45,5	46,6	47,3	47,8	48,2
Index stáří ¹⁾	134,2	155,2	178,5	198,6	216,2	229,9	235,0
Index ekonomického zatížení ²⁾	55,8	58,1	59,0	60,6	65,6	73,8	79,2

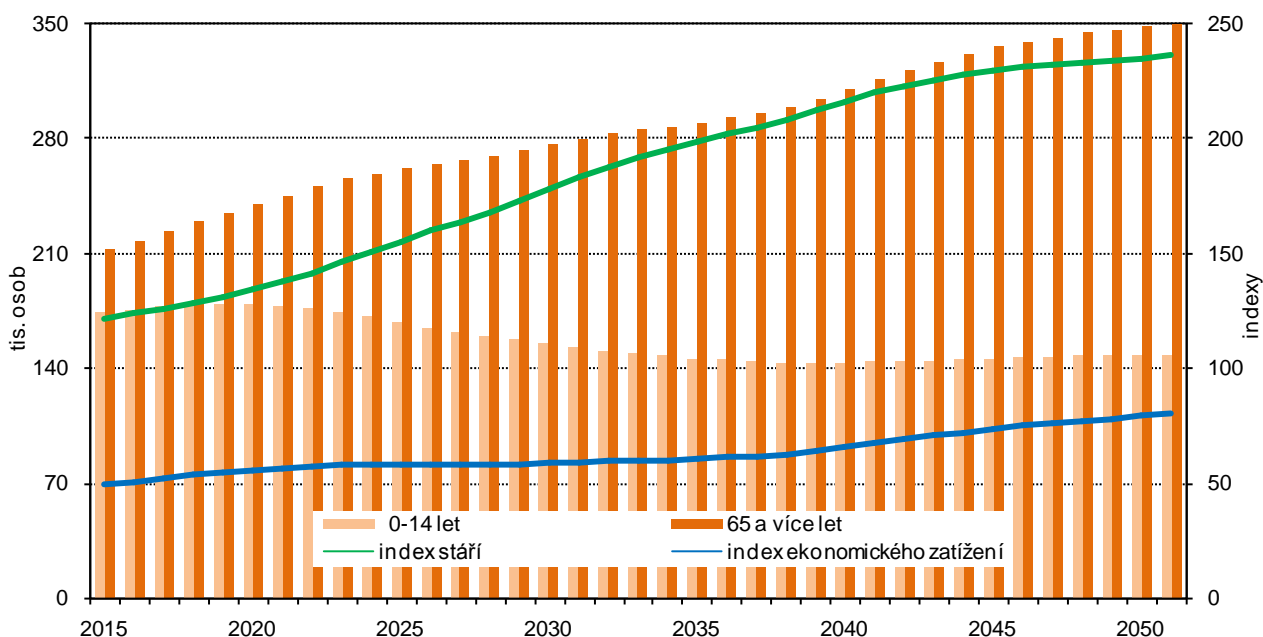
¹⁾ Poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

²⁾ Poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

Poznámka: Základní výsledky projekce jsou ve větším detailu uvedeny v tabulkové příloze.

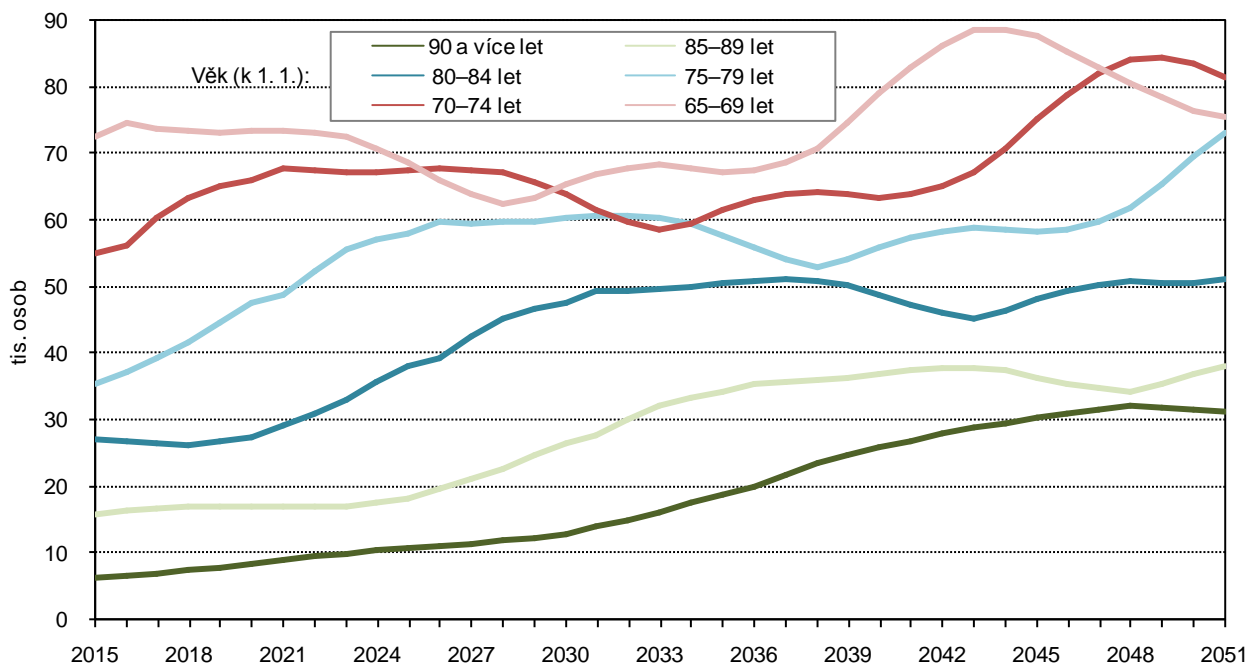
Stárnutí populace a zvyšování podílu seniorů předpokládají i výsledky „Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050“. Podle projekce **poklesne celkový počet obyvatel** Jihomoravského kraje do roku 2050 na 1,12 milionu. V kraji tak bude o 48 tisíc obyvatel méně než v současnosti. Podle modelu vývoje porodnosti by se měl počet narozených dětí v kraji každoročně snižovat až do roku 2031, po krátké etapě zvyšování je další pokles počtu narozených předpokládán po roce 2042. Po roce 2020 je předpokládán každoroční pokles počtu obyvatel kraje, a to zásluhou přirozeného úbytku obyvatel, který bude v každém roce alespoň částečně kompenzován předpokládaným kladným saldem migrace.

Graf 1.19 Projekce počtu obyvatel Jihomoravského kraje ve věku 0 až 14 a 65 a více let, vývoj indexů stáří a ekonomického zatížení do roku 2050

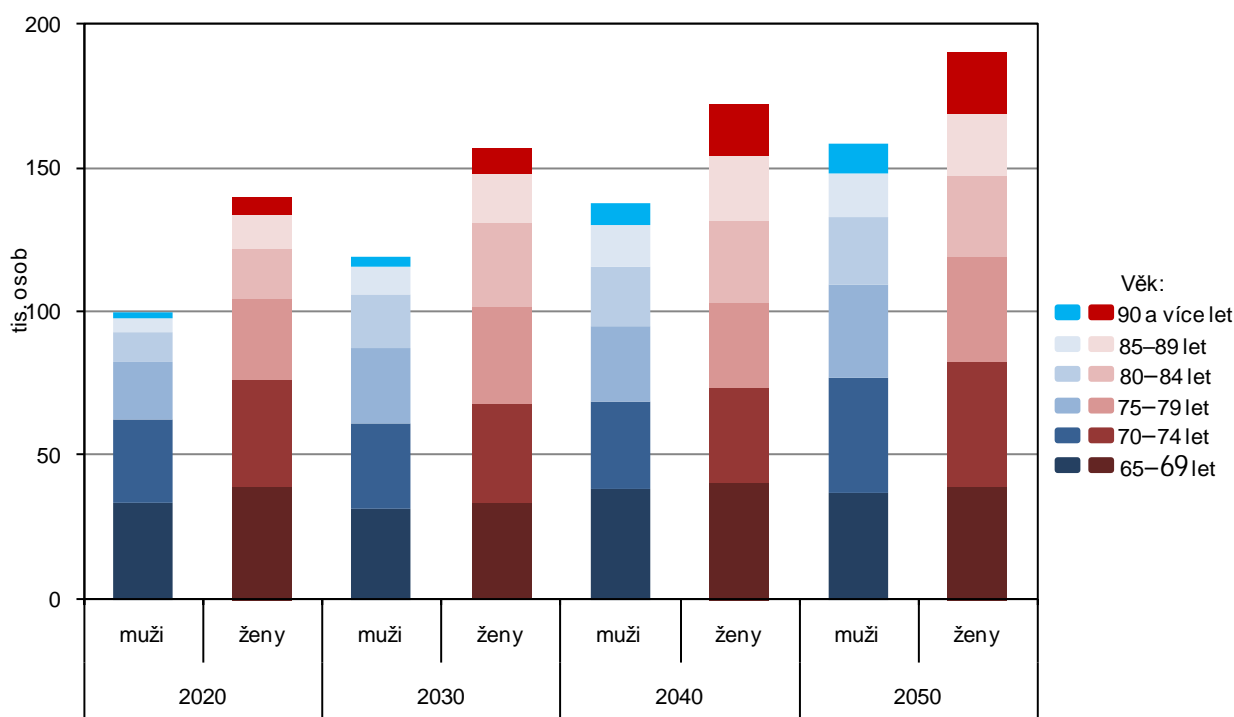

Počet obyvatel kraje sice podle projekce v roce 2050 klesne, výrazně však **vzroste počet a podíl osob ve věku 65 a více let**. Očekávaný počet 349 tisíc seniorů bude v polovině století proti dnešku o 135 tisíc vyšší, podíl na celkovém počtu obyvatel bude každoročně narůstat ze současných 18,2 % na 31,0 %. Podíl osob ve věku do 14 let dosáhne maxima v roce 2020 (15,3 %), v dalších letech dojde k poklesu tohoto podílu až na 12,5 % v roce 2040, v následujících letech je opět očekáván jeho pozvolný růst (v roce 2050 13,2 %). Průměrný věk obyvatel kraje v roce 2050 přesáhne hranici 48 let, naděje dožití při narození se zvýší na necelých 89 let u žen a více než 83 let u mužů.

Graf 1.20 Projekce počtu obyvatel Jihomoravského kraje ve věku 65 a více let podle věku do roku 2050

Graf 1.21 Projekce počtu obyvatel Jihomoravského kraje ve věku 65 a více let podle pohlaví a věku do roku 2050

Index stáří se tak bude zvyšovat v celém období, neboť krátkodobé zvyšování počtu narozených po roce 2031 bude mít nižší tempo, než růst počtu obyvatel v seniorském věku. V roce 2030 tak na 100 osob ve věku do 14 let bude připadat 178 obyvatel ve věku 65 a více let, v roce 2040 již 216 a v roce 2050 dokonce 235 osob v seniorském věku.

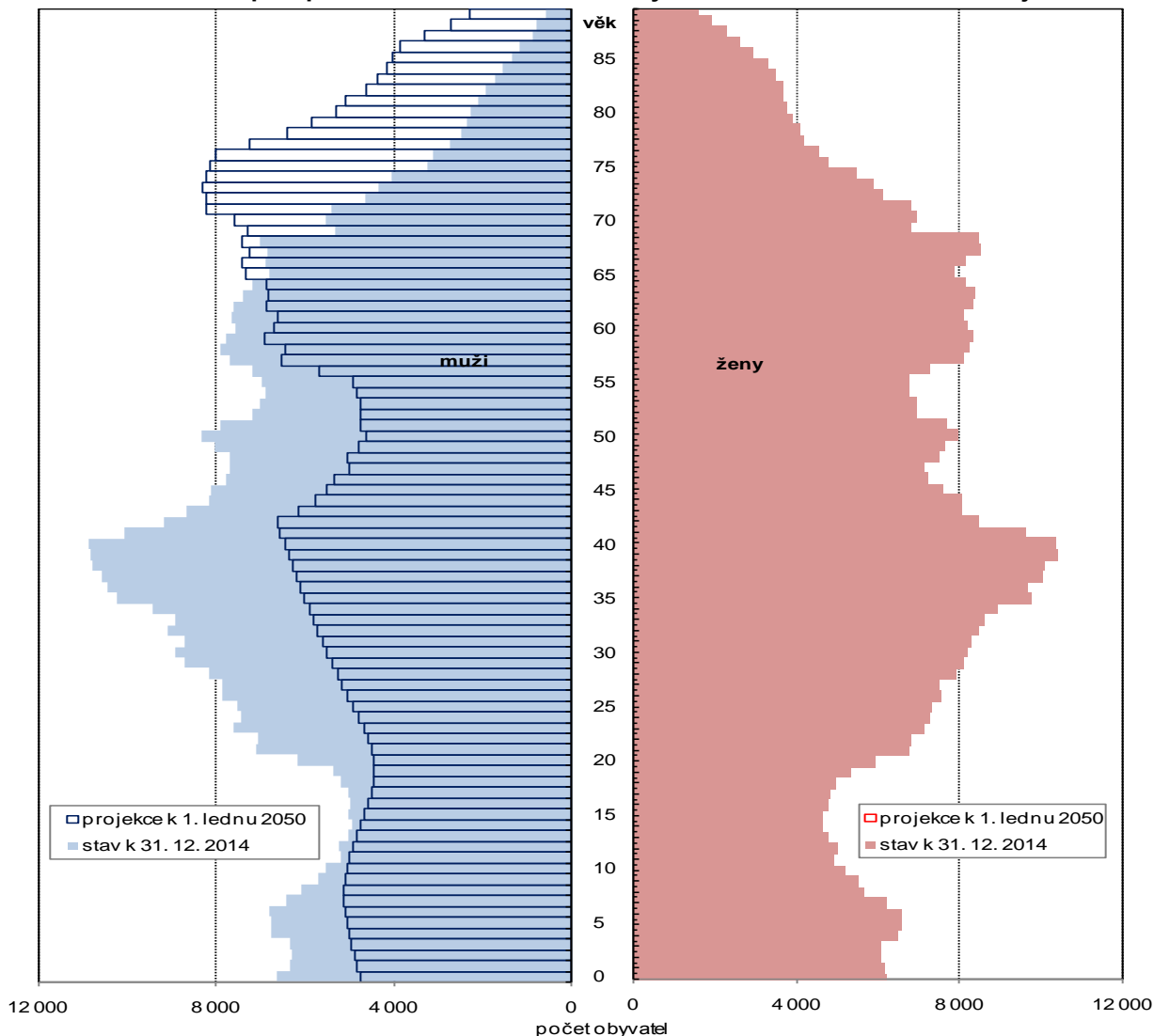
Index ekonomického zatížení se bude zvyšovat pozvolněji. V roce 2030 by na 100 osob ve věku 15 až 64 let mělo připadat 59 osob v dětském a seniorském věku, v roce 2040 to bude 66 a v roce 2050 již 79 osob v dětském a seniorském věku.

Očekávané zvyšování naděje dožití je spojeno s výrazným **nárůstem počtu osob ve věku 85 a více let**. V roce 2050 by podle předpokladu v kraji mělo být téměř 37 tisíc osob ve věku 85 až 89 let, což je proti současnosti dvaapůlkrát více. Osob ve věku 90 a více let by podle modelu mohlo být téměř 32 tisíc, což by proti dnešku byl počet dokonce pětinasobný.

Podíly mužů ve věku 65 a více let z celkového počtu osob ve věku 65 a více let se v jednotlivých dekádách budou zvyšovat. Ještě v roce 2020 by mezi 240 tisíci osobami v seniorském věku mělo být 41,7 % mužů a 58,3 % žen, v roce 2050 se počet osob v seniorském věku zvýší na 349 tisíc, a bude zde již 45,5 % mužů a 54,5 % žen. Proti roku 2020 se v roce 2050 počet mužů v seniorském věku zvýší o více než 58 tisíc (o 58 %), počet žen bude o 50 tisíc vyšší (o 36 %).

Graf stromu života s rozložením věkových skupin obyvatelstva podle pohlaví v současnosti a očekávaná struktura v roce 2050 zřetelně ukazuje posun současné nejpočetněji zastoupené generace osob v produktivním věku (osoby ve věku 36 až 41 let) do věkové skupiny nejpočetnější věkové skupiny v roce 2050, již by měla být skupina osob ve věku 71 až 76 let.

Graf 1.22 Současné a předpokládané věkové složení obyvatelstva Jihomoravského kraje v roce 2050

2. Vzdelanost a ekonomická aktivita seniorů

Nejpodrobnější údaje o úrovni vzdělání obyvatel poskytují výsledky sčítání lidu, domů a bytů. Charakteristiky ekonomické aktivity seniorů z výsledků sčítání lze doplnit i o výsledky výběrového šetření pracovních sil. Jeho součástí bylo i šetření o očekávaném odchodu do důchodu.

Vzdělanost

Třetina seniorů měla podle výsledků sčítání lidu střední vzdělání bez maturity, dalších 30 % seniorů v kraji mělo základní vzdělání a desetina seniorů měla vysokoškolské vzdělání. Zatímco mezi muži seniory dosáhl podíl osob se středoškolským vzděláním s maturitou a vyšším téměř 42 %, mezi ženami seniorkami stejný podíl tvořily ženy se základním vzděláním.

Zdrojem pro posouzení vzdělanosti obyvatel jsou výsledky sčítání. Podle SLDB 2011 z **obytelstva Jihomoravského kraje ve věku 15 a více let** mělo 17,6 % základní vzdělání (vč. neukončeného); 32,3 % obyvatel vykazalo střední vzdělání bez maturity včetně vyučení; 26,9 % obyvatel mělo úplné střední vzdělání s maturitou; nástavbové studium a vyšší odborné vzdělání absolvovalo 4,1 % obyvatel kraje; 14,7 % obyvatel mělo vysokoškolské vzdělání; bez vzdělání bylo 0,4 % obyvatel a u 4,2 % obyvatel kraje nebylo vzdělání zjištěno. Podíl vysokoškolsky vzdělaných osob mezi obyvateli ve věku 15 a více let byl mezi kraji 2. nejvyšší (po Hl. m. Praze s podílem 23,6 %).

Tab. 2.1 Obyvatelstvo Jihomoravského kraje ve věku 65 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Obyvatelstvo ve věku 65 a více let	v tom		v tom věková skupina			
		muži	ženy	65–69	70–74	75–79	80 a více
Počet obyvatel	188 684	75 262	113 422	63 216	43 793	35 297	46 378
v tom (%):							
bez vzdělání	0,5	0,2	0,7	0,3	0,4	0,5	0,8
základní vč. neukončeného	31,0	14,0	42,3	21,5	28,4	36,9	42,0
střední vč. vyučení (bez maturity)	32,7	41,9	26,5	35,5	33,7	30,5	29,5
úplné střední s maturitou	19,2	20,6	18,2	23,1	21,0	16,9	13,9
nástavbové a vyšší odborné	4,0	4,6	3,6	4,8	4,3	3,6	3,0
vysokoškolské	10,1	16,4	6,0	12,8	10,0	9,2	7,4
nezjištěno	2,5	2,2	2,6	2,0	2,1	2,4	3,4

Vztah věkového složení a vzdělání je dokladem generačního vývoje společenského vnímání vzdělání. Po standardu základního vzdělání poválečné generace následovala preference středního vzdělání bez maturity, v následujících generacích byla standardem maturita, cílem současné generace je získat vyšší a vysokoškolské vzdělání.

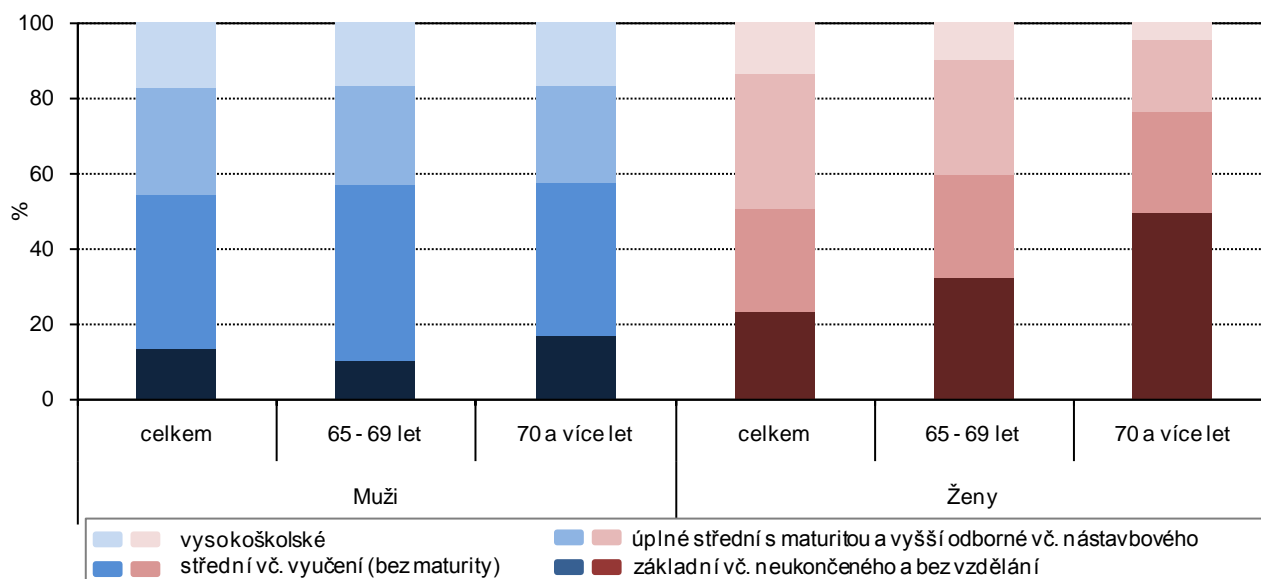
U **obyvatel kraje ve věku 65 a více let** tvořily 2 největší skupiny **osoby se středním vzděláním včetně vyučených** bez maturity (61,6 tisíc osob, tj. 32,7 % z celku) a **osoby se základním vzděláním** včetně neukončeného (58,5 tisíc osob, tj. 31,0 %). Úplné **střední vzdělání s maturitou** mělo 36,2 tisíc osob (19,2 % z osob starších 65 let) a bylo zde i 19,1 tisíc vysokoškoláků (10,1 %). **Podíl vysokoškoláků** mezi osobami ve věku 65 a více let byl stejně jako u obyvatelstva celkem 2. nejvyšší mezi kraji, opět po Praze s podílem 20,5 %. Ochota sdělit údaje o svém vzdělání byla mezi seniory vyšší, podíl nezjištěných údajů o vzdělání seniorů (2,5 %) tak byl ve srovnání s podílem nezjištěných údajů za obyvatelstvo kraje celkem o 1,7 procentního bodu nižší.

V podrobnějším věkovém členění a zjišťované úrovni vzdělání u obyvatel kraje ve věku 75 a více let tvořily největší část osoby se základním vzděláním (vč. neukončeného). U obyvatel ve věku 65 až 74 let převládaly osoby se středním vzděláním včetně vyučených bez maturity. Je ale také patrné, že u osob ve věku 65 až 69 let již dvě pětiny osob měly maturitu či vyšší vzdělání (40,6 %).

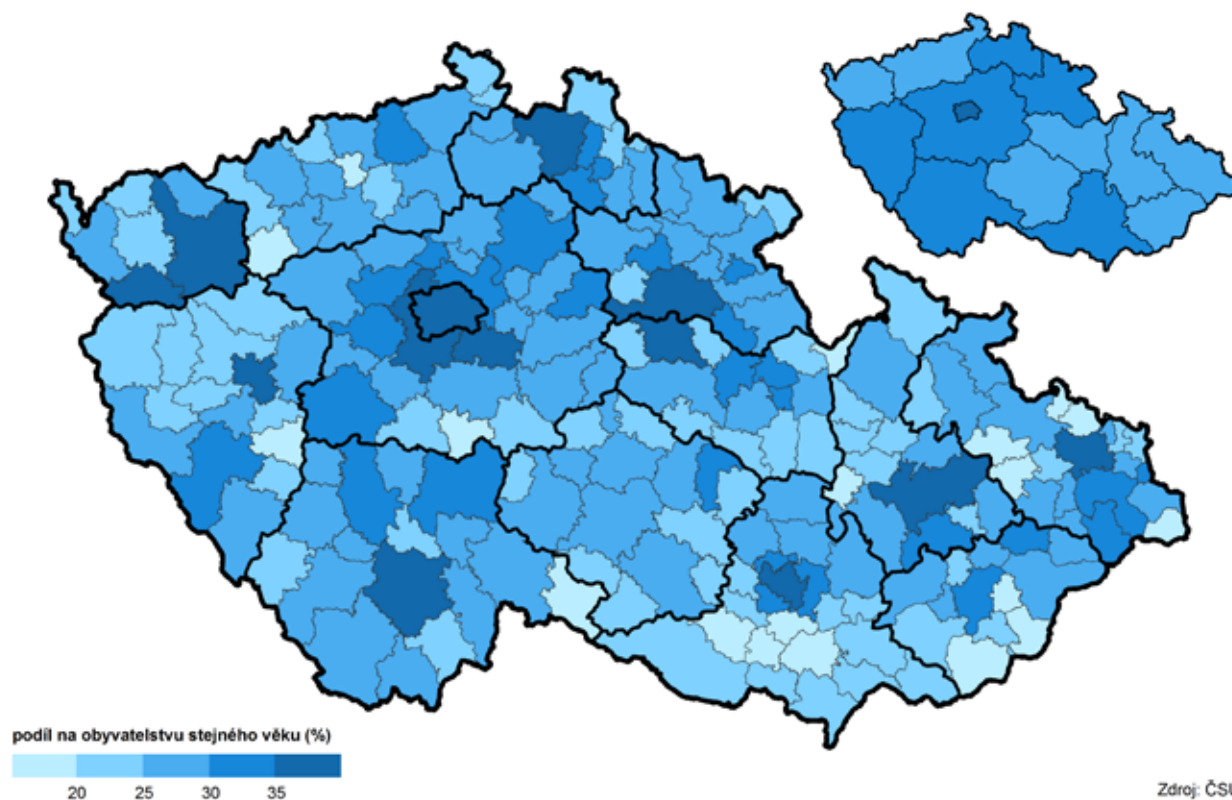
Z tabulky a v podrobnějším členění i z grafu jsou zřejmé rozdíly vzdělanostní struktury mezi muži a ženami v členění podle věku. U osob ve věku 65 a více let je nejmarkantnější rozdíl u podílu osob se středním vzděláním bez maturity vč. vyučení (41,9 % mužů vs. 26,5 % žen), resp. u podílu osob se základním vzděláním vč. nedokončeného (42,3 % u žen proti 14,0 % u mužů). Podobně i v grafu s podrobnějším členěním podle pohlaví a věku – u mužů ve věku 65 až 69 let bylo 46,8 % z nich se středním vzděláním bez

maturity vč. vyučení, u žen stejného věku 27,5 %. U žen ve věku 70 a více let bylo 49,4 % z nich se základním vzděláním vč. nedokončeného, u mužů ve stejné věkové skupině jen 17,2 %.

Graf 2.1 Obyvatelstvo Jihomoravského kraje ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání podle SLDB 2011

Obyvatelstvo se středoškolským s maturitou a vyšším vzděláním ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

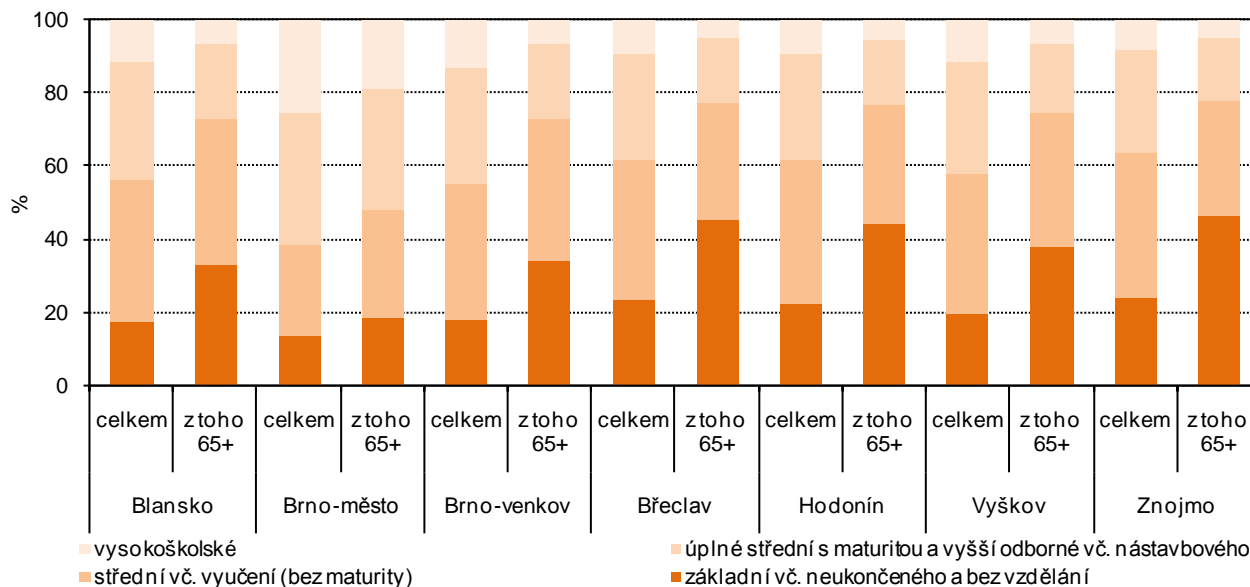

Z okresů Jihomoravského kraje byl **nejvyšší podíl vysokoškoláků** mezi obyvateli ve věku 15 a více let i mezi obyvateli ve věku 65 a více let vykázán v **Brně-městě** (25,1 %, resp. 18,9 % ze zjištěných hodnot). Naproti tomu v okresech Znojmo a Břeclav byl mezi seniory zjištěn nejvyšší podíl osob se základním vzděláním včetně neukončeného. Obecně v kraji platí, že výraznější podíl osob s vyšším stupněm vzdělání

se nachází nejen v Brně, ale i v obcích v zázemí města Brna, což je patrné i ve struktuře vzdělání obyvatelstva ve správních obvodech ORP.

Vzdělanostní skladba obyvatel v seniorském věku podle správních obvodů ORP ukazuje na dominantní postavení Brna - na jedné straně již uvedený nejvyšší podíl osob s vysokoškolským vzděláním i nejvyšší podíl osob s úplným středním vzděláním s maturitou vč. nástavbového (31,8 %), na straně druhé nejnižší podíl osob se základním vzděláním (17,9 %). Jako protipól u všech tří uvedených úrovní vzdělání obyvatel ve věku 65 a více let jsou obyvatelé v SO ORP Pohořelice. Zde byl zjištěn nejnižší podíl osob s vysokoškolským vzděláním (3,5 %) i nejnižší podíl osob s úplným středním vzděláním s maturitou vč. nástavbového (12,4 %), a také nejvyšší podíl osob se základním vzděláním včetně neukončeného (50,0 %).

Graf 2.2 Obyvatelstvo v okresech Jihomoravského kraje ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeného vzdělání podle SLDB 2011

Nejvyšší podíl vyučených osob mezi seniory byl v SO ORP Boskovice (39,6 %), naopak nejnižší v SO ORP Mikulov (28,9 %). Nejvyšší podíl vysokoškoláků byl po Brně v SO ORP Kuřim (8,7 %) a Šlapanice (7,5 %). Pouze v 6 SO ORP v kraji (kromě Brna) tvořily více než čtvrtinu seniorů z hlediska dosaženého vzdělání osoby s vyšším stupněm vzdělání (maturita a vyšší). Byly to SO ORP Kuřim, Šlapanice, Tišnov, Blansko, Vyškov a Boskovice, podíl se pohyboval od 25,0 % v SO ORP Boskovice po 32,6 % v SO ORP Kuřim.

Ekonomická aktivita

Více než 10 tisíc seniorů žilo ekonomicky aktivním životem. Téměř polovina z nich byla v pozici zaměstnanců a necelá čtvrtina v pozici osoby pracující na vlastní účet. Senioři nejčastěji pracovali v odvětví průmyslu a v oboru vzdělávání. Z hlediska třídy zaměstnání obecně platilo, že pracující senioři působili především v pozicích nemanuálních vysoce kvalifikovaných pracovníků.

Ve zjednodušeném pohledu lze obyvatelstvo podle ekonomické aktivity rozdělit na ekonomicky aktivní (zaměstnané a nezaměstnané) a ekonomicky neaktivní. Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo na jedné straně věkového spektra tvoří dětská složka, studenti, učni či osoby v domácnosti pečující o děti. Na opačném konci věkového rozpětí jsou nepracující důchodci.

Podle výsledků sčítání v roce 2011 bylo mezi obyvateli Jihomoravského kraje 572,0 tisíc ekonomicky aktivních obyvatel (49,2 % celkového počtu), 541,0 tisíc osob ekonomicky neaktivních (46,5 %) a u 50,5 tisíc osob s obvyklým pobytem v kraji nebyla ekonomická aktivita zjištěna (4,3 % z celku). Z ekonomicky aktivních osob bez rozdílu věku bylo v době sčítání 89,5 % z nich zaměstnaných a 10,5 % nezaměstnaných.

U osob 60letých a starších byly podíly ekonomické aktivity výrazně nižší – u osob ve věku 60 až 64 let bylo ekonomicky aktivních ještě 26,7 % z nich, ovšem u osob ve věku 65 až 69 let již jen 10,6 % a u osob 70letých a starších už pouze 2,9 %. Ale zatímco u osob ve věku 65 a více let se jednalo výhradně o ekonomicky aktivní osoby zaměstnané, u věkové kategorie 60 až 64 let mezi nimi bylo i 6,1 % nezaměstnaných.

Tab. 2.2 Obyvatelstvo Jihomoravského kraje podle ekonomické aktivity, pohlaví a věku

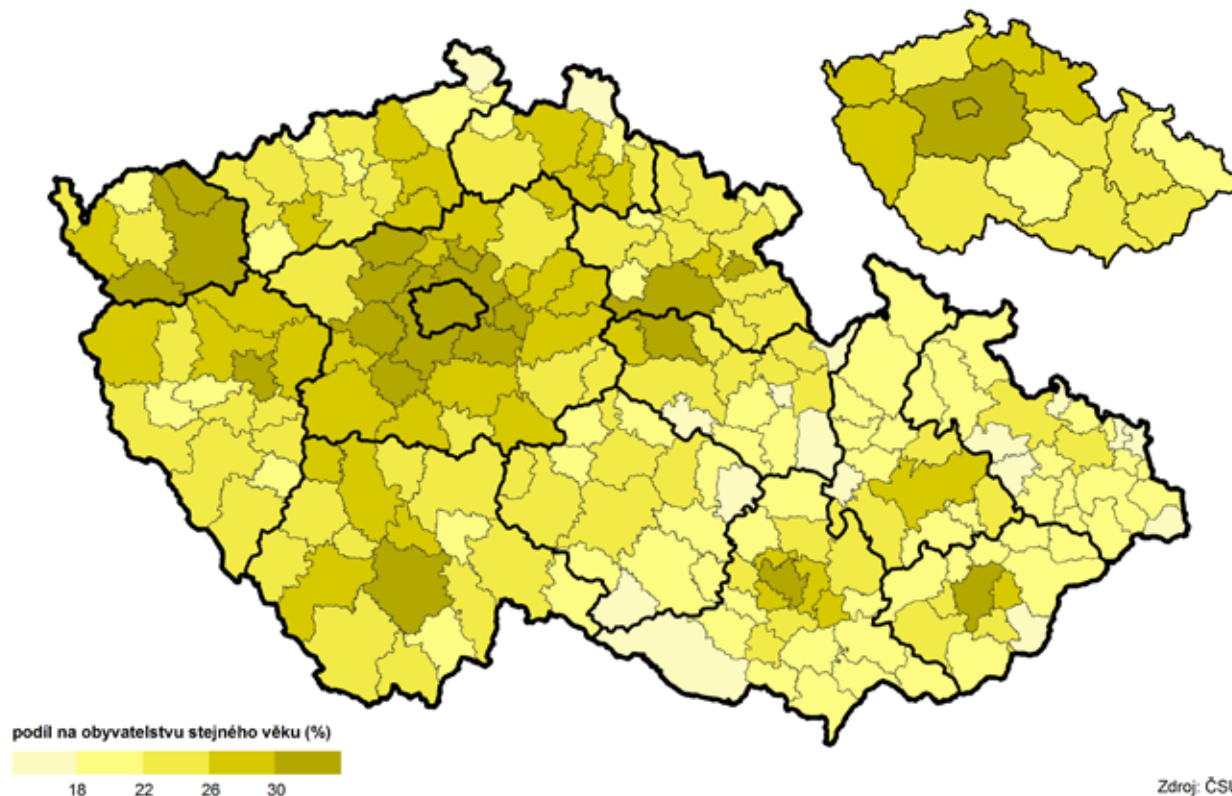
Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho ve věku				Osoby ve věku 65 a více let podle pohlaví	
		60–64	65 a více	v tom		muži	ženy
				65–69	70 a více		
Počet obyvatel	1 163 508	79 430	188 684	63 216	125 468	75 262	113 422
v tom podle ekonomické aktivity:							
ekonomicky aktivní	572 019	21 236	10 365	6 718	3 647	6 462	3 903
v tom:							
zaměstnaní	511 844	19 950	10 365	6 718	3 647	6 462	3 903
z toho pracující důchodci	23 581	9 543	9 048	5 900	3 148	5 564	3 484
nezaměstnaní	60 175	1 286	x	x	x	x	x
ekonomicky neaktivní	541 007	55 593	174 754	54 529	120 225	66 336	108 418
nepracující důchodci	263 592	55 317	174 432	54 409	120 023	66 216	108 216
ostatní s vlastním zdrojem obživy	19 545	159	188	76	112	92	96
nezjištěno	50 482	2 601	3 565	1 969	1 596	2 464	1 101

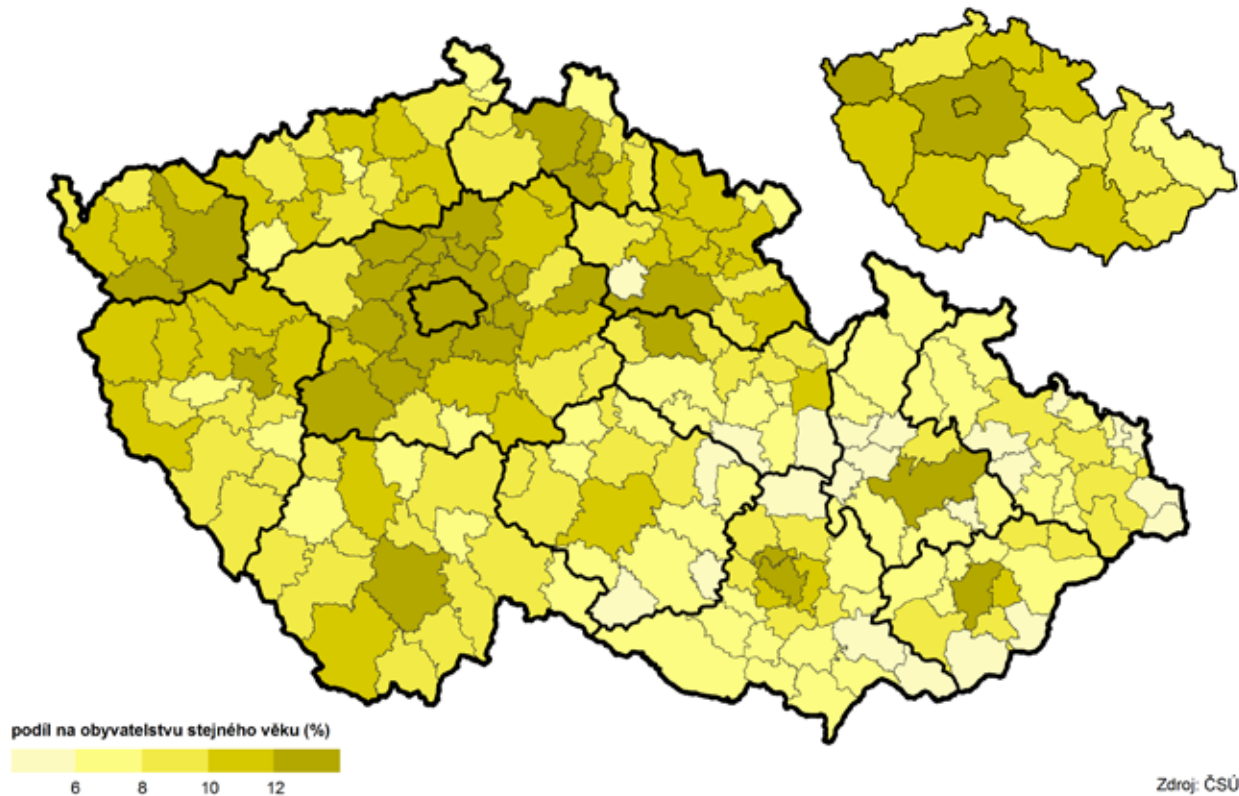
Mezi ekonomicky aktivními osobami ve věku 65 a více let převažovali muži, tvořili 62,3 % z celku. Podíl ekonomicky neaktivních dosáhl u osob ve věku 60 až 64 let 70,0 %, u 65letých a starších 92,6 % (86,3 % u osob ve věku 65 až 69 let a 95,8 % u osob 70letých a starších).

Mezi zaměstnanými bez rozdílu věku bylo 23,6 tisíc **pracujících důchodců**, z toho jich bylo 9,5 tisíc ve věku 60 až 64 let a 9,0 tisíc ve věku 65 a více let. Celkový počet zaměstnaných důchodců tvořil 4,6 % ze zaměstnaných celkem, ovšem u zaměstnaných ve věku 60 až 64 let pracující důchodci tvořili 47,8 % z nich a u zaměstnaných 65letých a starších již 87,3 %. I mezi pracujícími důchodci 61,5 % převažovali muži, tvořili 61,5 % celku. Mezi muži-důchodci ve věku 60 až 64 let bylo v kraji 16,7 % pracujících důchodců, mezi ženami-důchodkyněmi ve stejném věku to bylo 13,5 % pracujících. Mezi muži-důchodci ve věku 65 a více let v kraji bylo 7,8 % pracujících důchodců, mezi ženami-důchodkyněmi to bylo 3,1 % pracujících.

Zaměstnanost seniorů ve věku 60–64 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

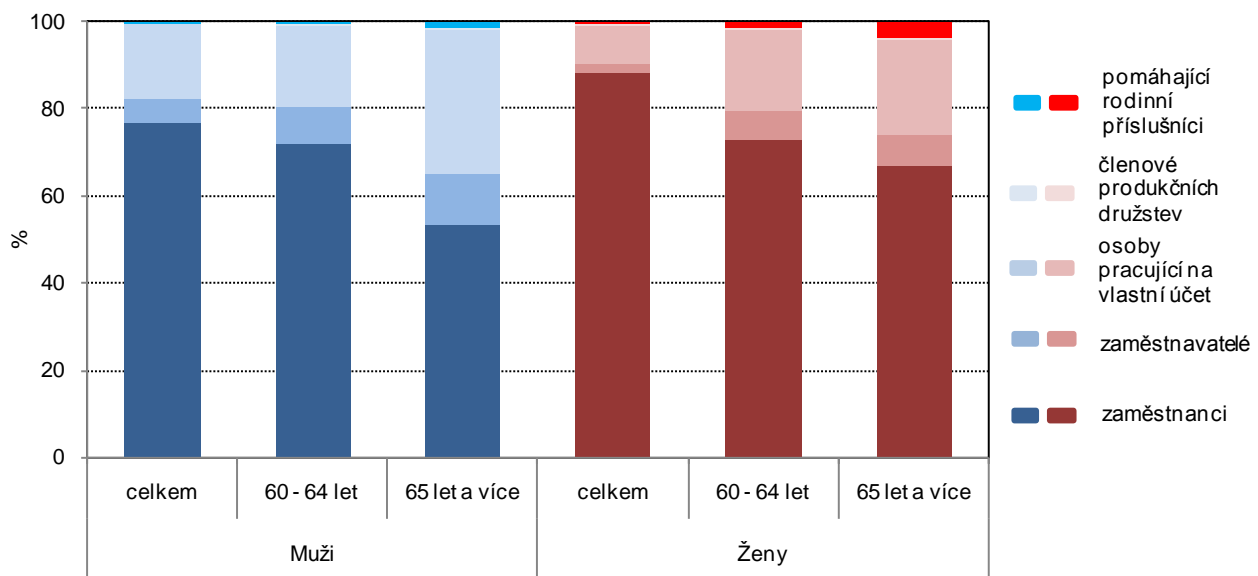

Zaměstnanost seniorů ve věku 65–69 let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Krajské podíly zaměstnaných důchodců podle věku a podle pohlaví na příslušných skupinách důchodců celkem **byly pod úrovní republikového průměru**. Neaktivnější důchodci byli v Praze – z celkového počtu důchodců mužů ve věku 60 až 64 let pracovalo 34,2 % z nich (u žen 29,2 %) a z důchodců mužů 65letých a starších pracovalo 16,7 % z nich (u žen 7,9 %). **V rámci kraje byli neaktivnější důchodci v Brně-městě**. Zde z celkového počtu důchodců mužů ve věku 60 až 64 let pracovalo 26,5 % z nich (u žen 21,1 %) a z důchodců mužů 65letých a starších v Brně pracovalo 12,5 % z nich (u žen 5,2 %). Naproti tomu v okresech Hodonín a Znojmo žádný z možných podílů nepřekročil hranici 10 procent.

Graf 2.3 Zaměstnaní v Jihomoravském kraji podle pohlaví, věku a postavení v zaměstnání podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Žebříčku srovnání podílů pracujících důchodců ve srovnání správních obvodech ORP v kraji očekávané vévodí Brno. Ovšem za Brnem se ve všech uvedených podílech umístil **jako druhý SO ORP Kuřim** - z celkového počtu důchodců mužů ve věku 60 až 64 let pracovalo 21,3 % z nich (u žen 15,0 %) a z důchodců mužů 65letých a starších pracovalo 8,4 % z nich (u žen 2,9 %). Na opačném pólu byl ve 3 „kategoriích“ SO ORP Kyjov - z důchodců mužů ve věku 60 až 64 let pracovalo jen 8,7 % z nich, z důchodců mužů 65letých a starších pracovalo pouze 3,6 % z nich (u žen 1,3 %). Nejnižší podíl z počtu důchodců žen ve věku 60 až 64 let byl zjištěn v SO ORP Bučovice, a to 6,3 %.

Tab. 2.3 Zaměstnaní v Jihomoravském kraji podle postavení v zaměstnání, podle pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho ve věku				Osoby ve věku 65 a více let podle pohlaví	
		60–64	65 a více	v tom		muži	ženy
				65–69	70 a více		
Zaměstnaní celkem	511 844	19 950	10 365	6 718	3 647	6 462	3 903
v tom (%):							
zaměstnanci	78,3	66,1	47,8	50,9	42,0	44,9	52,5
zaměstnavatelé	3,7	7,2	8,2	8,9	6,8	9,8	5,5
osoby pracující na vlastní účet	12,9	17,3	23,8	22,6	26,0	27,8	17,2
členové produkčních družstev	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
pomáhající rodinní příslušníci	0,4	0,8	1,8	1,5	2,4	1,2	2,8
nezjištěno	4,6	8,4	18,3	15,9	22,6	16,1	21,8

Mezi zaměstnanými v Jihomoravském kraji byli z hlediska postavení v zaměstnání v převaze zaměstnanci (78,3 % zaměstnaných), podnikatelé (zaměstnavatelé a osoby pracující na vlastní účet) tvořili 16,6 % zaměstnaných, členové produkčních družstev a pomáhající rodinní příslušníci v souhrnu 0,5 % zaměstnaných, u 4,6 % zaměstnaných údaj o postavení v zaměstnání nebyl zjištěn. U zaměstnaných ve věku 60 a více let (ve třech sledovaných věkových skupinách) **s rostoucí věkovou skupinou klesá podíl zaměstnaných v pozici zaměstnanců** (z 66,1 % u skupiny ve věku 60 až 64 let na 42,0 % u 70letých a starších). **Zvyšuje se podíl osob pracujících na vlastní účet** (mezi „krajními“ skupinami z 17,3 % na 26,0 %), výrazně se ale zvyšuje i podíl „nezjištěno“ (z 8,4 % na 22,6 %). Z hlediska pohlaví je mezi zaměstnanými seniory na straně žen vyšší podíl pozice zaměstnanců (52,5 %), u mužů vyšší podíl podnikatelů (v souhrnu 37,6 %).

Tab. 2.4 Zaměstnaní v Jihomoravském kraji podle odvětví ekonomické činnosti, podle pohlaví a věku

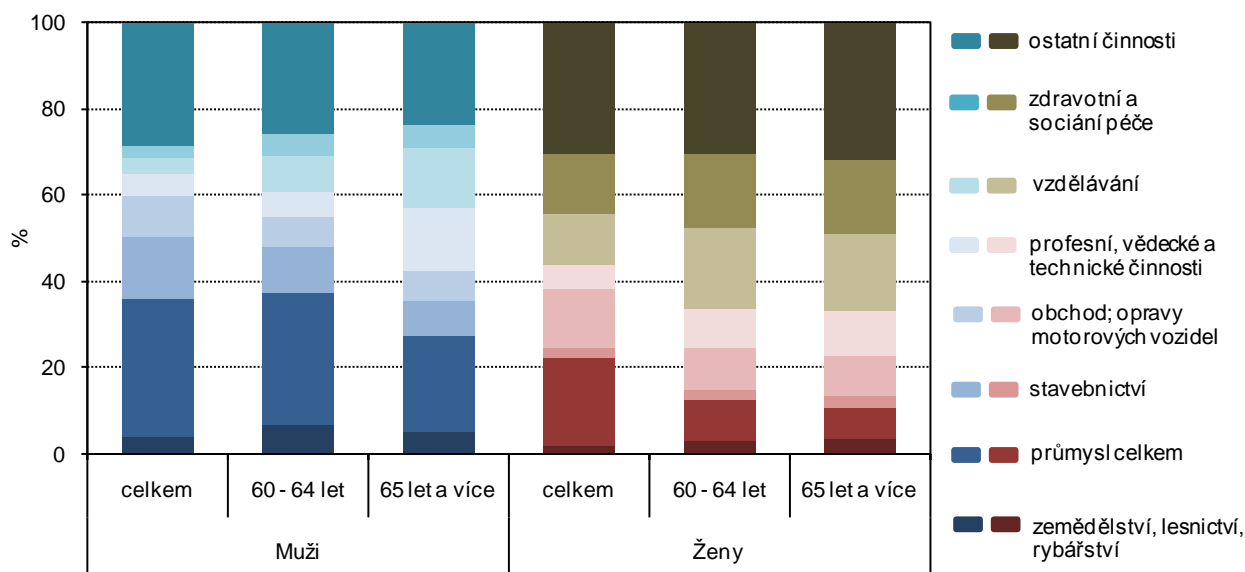
Zdroj: SLDB 2011

	Zaměstnaní			v tom podle pohlaví					
	celkem	60–64	65 a více	muži			ženy		
				celkem	60–64	65 a více	celkem	60–64	65 a více
Počet obyvatel	511 844	19 950	10 365	279 251	13 331	6 462	232 593	6 619	3 903
z toho (%):									
zemědělství, lesnictví, rybářství	2,8	4,7	3,6	3,5	5,7	4,2	2,0	2,5	2,6
průmysl celkem	24,0	20,7	12,6	29,2	27,1	17,1	17,9	7,7	5,2
stavebnictví	7,9	6,9	4,7	12,8	9,2	6,3	2,0	2,1	1,9
obchod; opravy motorových vozidel	10,5	6,5	5,7	8,9	6,0	5,3	12,3	7,6	6,4
profesní, vědecké a technické činnosti	4,7	5,9	10,0	4,5	5,1	11,5	5,0	7,4	7,5
vzdělávání	6,7	10,0	11,5	3,3	7,3	10,8	10,8	15,3	12,8
zdravotní a sociální péče	6,8	7,3	7,2	2,3	4,1	4,3	12,2	13,9	12,1
jiné činnosti	4,9	6,3	7,3	3,4	5,3	5,9	6,7	8,3	9,7
nezjištěno	10,0	14,7	24,9	9,6	12,7	22,3	10,5	18,9	29,1

Téměř čtvrtina ze zaměstnaných bez rozdílu věku v kraji pracovala v odvětví průmyslu (24,0 %), více než desetina v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel (10,5 %). Podíl zaměstnaných s nezjištěným odvětvím v celku tvořil 10,0 %. **Zastoupení odvětví ekonomické činnosti u zaměstnaných ve věku nad 60 let však zkresluje vysoký podíl „nezjištěno“** (14,7 % u zaměstnaných ve věku 60 až 64 let a dokonce 24,9 % u osob ve věku 65 a více let). Přesto je zřejmé, že s věkem zaměstnaných klesá podíl zaměstnaných v průmyslu (jenž je navíc výrazně vyšší u mužů) a narůstá podíl zaměstnaných ve vzdělávání (zde byly výrazněji zastoupeny ženy).

Graf 2.4 Zaměstnaní v Jihomoravském kraji podle věku a odvětví ekonomické činnosti podle SLDB 2011

Obdobná situace s vysokým podílem nezjištěných hodnot nastala i u zařazení zaměstnaných podle hlavních tříd zaměstnání. Zatímco u zaměstnaných celkem byl podíl nezjištěných pouze 7,7 %, u zaměstnaných ve věku 60 až 64 let už dosáhl podíl 13,3 % a u 65letých a starších podíl nezjištěných činil 26,6 %. I přes tuto skutečnost lze konstatovat, že **zaměstnaní ve věku 65 a více let působí především v pozicích nemanuálních vysoce kvalifikovaných pracovníků** (specialisté, techničtí a odborní pracovníci).

Tab. 2.5 Zaměstnaní v Jihomoravském kraji podle hlavních tříd zaměstnání, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Zaměstnaní			v tom podle pohlaví					
	celkem	60-64	65 a více	muži			ženy		
				celkem	60-64	65 a více	celkem	60-64	65 a více
Počet obyvatel	511 844	19 950	10 365	279 251	13 331	6 462	232 593	6 619	3 903
v tom (%):									
zákonodárci a řídicí pracovníci	6,1	7,4	5,2	7,6	9,1	7,1	4,3	4,0	2,2
specialisté	17,5	18,8	24,4	14,1	15,0	24,7	21,5	26,4	24,0
techničtí a odborní pracovníci	18,6	17,9	14,7	15,5	16,5	15,3	22,3	20,5	13,6
úředníci	5,5	3,3	2,4	2,9	2,3	1,5	8,6	5,2	3,9
pracovníci ve službách a prodeji	13,3	10,3	10,5	9,0	9,1	9,7	18,5	12,8	11,8
kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví, rybářství	1,4	1,7	1,7	1,6	2,1	2,1	1,2	1,1	0,9
řemeslníci a opraváři	14,8	13,2	5,1	23,3	18,9	7,4	4,6	1,9	1,3
obsluha strojů a zařízení, montéři	11,2	9,4	3,5	15,4	13,1	4,7	6,2	1,8	1,3
pomocníci a nekvalifikovaní prac.	3,5	4,6	6,0	2,1	2,6	1,8	5,2	8,6	13,0
zaměstnanci v ozbrojených silách	0,3	0,0	.	0,5	0,0	.	0,1	0,0	.
nezjištěno	7,7	13,3	26,6	7,9	11,3	25,7	7,4	17,5	28,0

K potvrzení pravdivosti výše uvedeného konstatování přispívá i skladba **zaměstnaných ve věku 65 a více let** podle vzdělání. **Podíl vysokoškoláků zde dosáhl 36,8 %**, dalších 25,7 % mělo úplné střední vzdělání s maturitou. U zaměstnaných mužů ve věku 65 a více let dosáhl podíl vysokoškoláků dokonce 43,5 %, u zaměstnaných žen tohoto věku žen to bylo 25,6 %, ale dalších 38,1 % z nich mělo nejméně úplné střední vzdělání s maturitou.

Tab. 2.6 Zaměstnaní v Jihomoravském kraji podle nejvyššího ukončeného vzdělání, pohlaví a věku

Zdroj: SLDB 2011

	Zaměstnaní			v tom podle pohlaví					
	celkem	60–64	65 a více	muži			ženy		
				celkem	60–64	65 a více	celkem	60–64	65 a více
Počet obyvatel	511 844	19 950	10 365	279 251	13 331	6 462	232 593	6 619	3 903
v tom (%):									
bez vzdělání	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2
základní vč. neukončeného	5,8	6,2	7,4	4,6	4,6	3,0	7,3	9,2	14,7
střední vč. vyučení (bez maturity)	35,2	34,5	21,5	41,7	41,2	22,3	27,3	21,0	20,1
úplně střední (s maturitou)	32,2	26,6	25,7	28,2	22,6	23,7	37,1	34,7	28,9
nástavbové a vyšší odborné	4,9	5,6	7,8	3,1	3,7	7,0	7,1	9,5	9,2
vysokoškolské	21,2	26,4	36,8	21,7	27,3	43,5	20,7	24,6	25,6
nezjištěno	0,5	0,6	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5	0,8	1,3

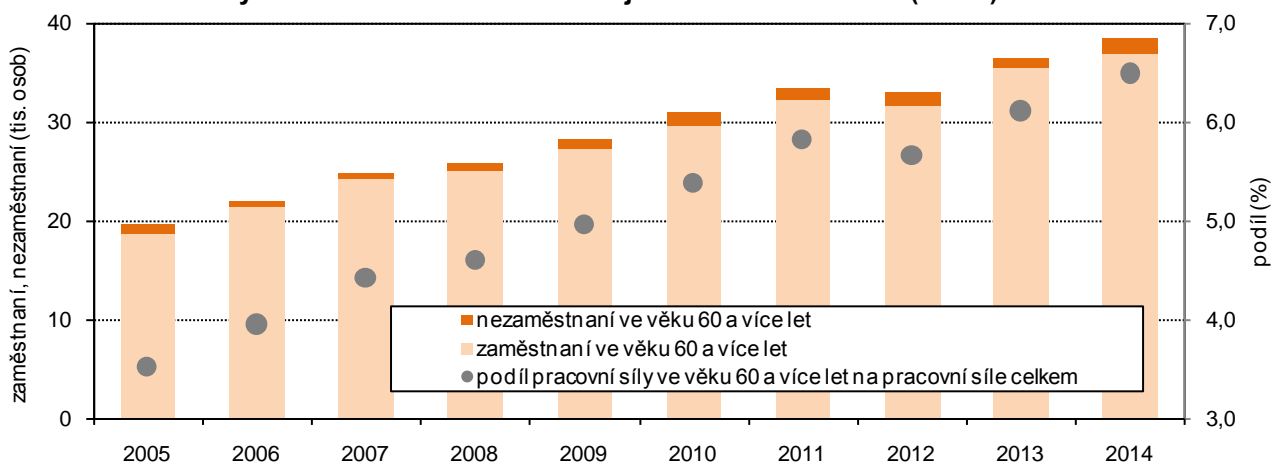
Zaměstnanost podle VŠPS, očekávaný odchod do důchodu

Míra ekonomické aktivity seniorů zůstává v posledních letech na stejné úrovni, mezi osobami ve věku 60 až 64 let však vlivem postupného zvyšování hranice odchodu do důchodu míra ekonomické aktivity narůstá. Dvě pětiny osob v kraji podle průzkumu bude chtít pracovat i po dosažení důchodového věku. Úmysl pracovat přes důchodový věk měly nejčastěji osoby s vysokoškolským vzděláním, resp. osoby v pozicích vysoce kvalifikovaných pracovníků.

Zdrojem aktuálních údajů o ekonomické aktivitě obyvatelstva je **výběrové šetření pracovních sil (VŠPS)**. Při posuzování výsledků VŠPS je však třeba mít na zřeteli, že se jedná o výběrové šetření, výsledné údaje jsou reprezentativní statistické odhady zatížené určitou statistickou chybou, především na úrovni regionů.

V roce 2014 žilo podle výsledků VŠPS v Jihomoravském kraji 996,4 tisíc obyvatel starších 15 let. **Pracovní sílu** tvořilo 593,7 tisíc osob (333,9 tisíc mužů a 259,8 tisíc žen), mezi nimi bylo 557,5 tisíc zaměstnaných a 36,2 tisíc nezaměstnaných. **Pracovní sílu ve věku 60 a více let tvořilo 38,5 tisíc osob** (37,0 tisíc zaměstnaných a 1,6 tisíc nezaměstnaných), což bylo 13,4 % z počtu osob ve věku 60 a více let. Ekonomicky aktivní osoby starší 60 let v roce 2014 tvořily **6,5 % celkové pracovní síly**, 60letí a starší zaměstnaní tvořili 6,6 % zaměstnaných celkem a nezaměstnaní ve věku 60 a více let se podíleli 4,3 % na nezaměstnaných celkem.

Graf 2.5 Ekonomicky aktivní v Jihomoravském kraji ve věku 60 a více let (VŠPS)

Od roku 2005 se celkový objem pracovní síly zvýšil o 34,5 tisíc osob, tj. o 6,2 %. Ovšem **objem pracovní síly ve věku 60 a více let se proti roku 2005 prakticky zdvojnásobil** – zvýšení počtu o 18,8 tisíc osob znamenalo nárůst o 95,3 %. Objem pracovní síly ve věku 60 a více let i její podíl na celkové pracovní síle se s postupným posouváním hranice odchodu do starobního důchodu zvyšoval každoročně s výjimkou roku 2012. V roce 2005 se 60letí a starší na pracovní síle podíleli pouze 3,5 %, v roce 2014 byl tak jejich podíl o 3,0 procentního bodu vyšší.

V roce 2005 bylo **mezi ekonomicky aktivními ve věku 60 a více let** 13,6 tisíc mužů a 6,1 tisíc žen (68,9 %, resp. 31,1 %). Za 10 let se počet **mužů** mezi ekonomicky aktivními zvýšil na **25,0 tisíc** (nárůst o 11,4 tisíc, tj.

o 84,2 %). Počet žen v uvedené věkové kategorii v relativním vyjádření rostl výrazněji, zvýšení o 7,4 tisíc na **13,5 tisíc žen** znamenalo nárůst o 120,0 %. Ženy tak mezi ekonomicky aktivními ve věku 60 a více let v roce 2014 v kraji tvořily již 35,0 %.

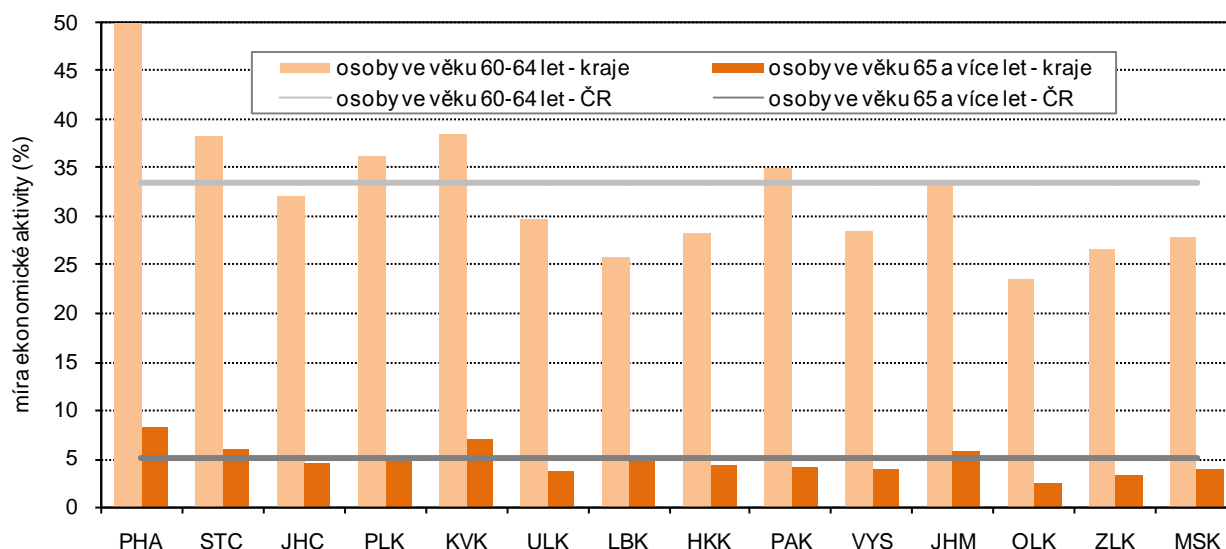
Tab. 2.7 Míra ekonomické aktivity v Jihomoravském kraji podle pohlaví a vybraných věkových skupin

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Míra ekonomické aktivity (%) (třileté průměry)										
muži ve věku 60–64 let	30,0	31,1	32,3	34,6	37,8	39,6	40,9	41,6	44,8	46,6
muži ve věku 65 a více let	6,3	7,2	7,7	7,9	7,6	7,8	7,5	7,7	7,4	7,5
ženy ve věku 60–64 let	13,2	13,1	13,0	14,0	15,2	16,6	17,3	18,5	19,1	19,7
ženy ve věku 65 a více let	2,2	2,6	3,0	2,9	2,9	3,4	3,8	4,3	4,4	4,7

Mezi obyvateli kraje ve věku 15 a více let bylo v roce 2014 i 402,8 tisíc osob **ekonomicky neaktivních** (149,7 tisíc mužů a 253,1 tisíc žen). Ekonomicky neaktivní tvořili 40,4 % populace ve věku 15 a více let. Z ekonomicky neaktivních bylo v roce 2014 v kraji 250,0 tisíc osob ve věku 60 a více let (62,1 %), v tomto počtu bylo 97,7 tisíc mužů a 152,3 tisíc žen. Ekonomicky neaktivní ve věku 60 a více let tvořili 86,6 % z osob 60letých a starších. Proti roku 2005 se celkový počet ekonomicky neaktivních nezměnil, ovšem počet ekonomicky neaktivních ve věku 60 a více let byl o 38,9 tisíc osob vyšší (o 18,4 %). Počet mužů mezi ekonomicky neaktivními se za 10 let zvýšil o 17,4 tisíc (o 21,7 %), počet žen vzrostl o 21,5 tisíc (o 16,5 %).

Změny v počtu ekonomicky aktivních ve vyšším věku lze vyjádřit **mírou ekonomické aktivity** (podíl ekonomicky aktivních v daném věku z celkového počtu osob daného věku). V roce 2005 bylo mezi muži ve věku 60 až 64 let pouze 30,0 % ekonomicky aktivních, v roce 2014 se podíl zvýšil o 16,6 bodu na 46,6 %. U žen stejné věkové skupiny nebyl nárůst tak výrazný – zvýšení z 13,2 % v roce 2005 na 19,7 % v roce 2014, tedy o 6,5 procentního bodu. Mezi osobami ve věku 65 a více let sice byla míra ekonomické aktivity vyšší u mužů, ale s odstupem 10 let spíše kolísala a nijak výrazně nerostla. Dalo by se obecně říci, že zatímco mezi skupinou osob bez rozdílu pohlaví ve věku 60 až 64 let jsou osoby, které pracovat ještě musí (nemají tedy důchodový věk) a dále osoby, které pracovat mohou a chtějí, u osob ve věku 65 a více let jsou již jen ty osoby, které pracovat dál chtějí. Míra ekonomické aktivity osob ve věku 60 až 64 let v kraji v roce 2014 dosáhla 33,8 % a byla nad úrovní průměru ČR (33,4 %), míra ekonomické aktivity osob ve věku 65 a více let, která v kraji dosáhla 5,7 %, byla také úroveň průměru ČR převyšovala (5,0 %).

Graf 2.6 Míra ekonomické aktivity v krajích a v ČR podle věku v roce 2014

Na **ukončení pracovních aktivit** má rozhodující vliv věkové hranice pro odchod do starobního důchodu. Na téma „přechod do důchodu“ bylo v rámci VŠPS mezi respondenty ve věku 50 až 69 let prováděno v letech 2006 a 2012 šetření. Jeho cílem bylo mapovat situaci okolo skutečného nebo plánovaného odchodu z ekonomicky aktivního života. Od roku 2006 sice došlo ve společnosti k řadě změn (prodloužení věku odchodu do důchodu, ekonomická recese spojená s růstem nezaměstnanosti i poklesem zájmu zaměstnavatelů o některé třídy zaměstnání), přesto lze uvést několik výsledků i z tohoto šetření, neboť v obecnosti platí i v současnosti.

Podle výsledků šetření mezi dotazovanými ve věku 50 až 69 let v roce 2006 v rámci ČR celkem 54,8 % dotazovaných chtělo ukončit svoji pracovní aktivitu ve věku 60 až 64 let a 19,6 % předpokládalo odejít do důchodu ještě před dosažením věku 60 let. Bylo zde ale i 14,0 % ekonomicky aktivních, kteří chtěli pracovat i ve věku 65 a více let, 5,8 % chtělo pracovat „co nejdéle“ a 5,4 % nemělo představu o termínu ukončení své pracovní činnosti. Podobné výsledky byly zjištěny i u dotazovaných ve věku 50 až 69 let v rámci Jihomoravského kraje – do 60 let chtělo skončit s prací 21,7 % respondentů, v rozmezí 60 až 64 let věku 54,8 % a 20,8 % dotázaných chtělo ukončit kariéru ve více než 65 letech nebo „co nejpозději“.

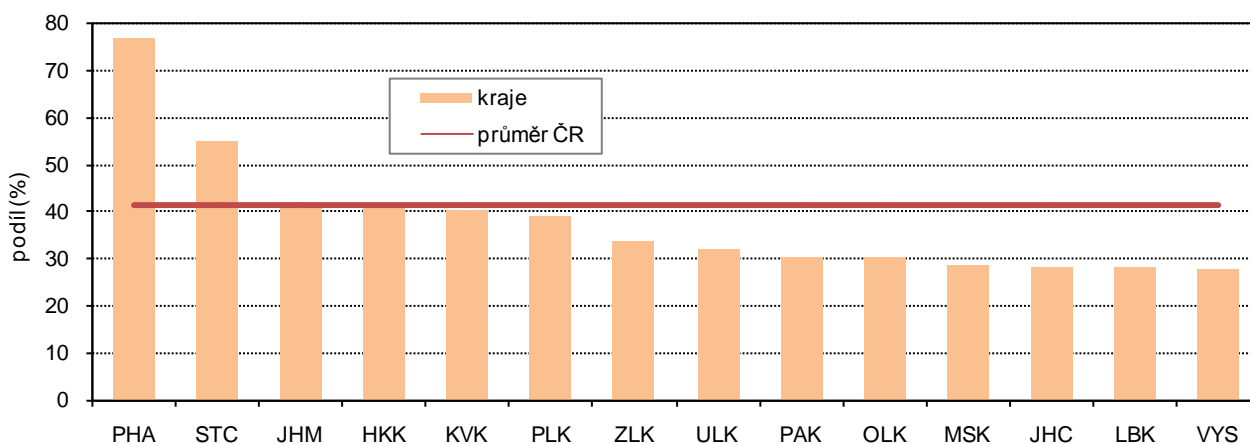
K nejdůležitějším faktorům, ovlivňujícím rozhodování o ukončení pracovní činnosti respondenta, patřilo odvětví činnosti a postavení v zaměstnání. Obecně platilo, že nejvyšší podíl osob ochotných pracovat i po 65 letech nebo co nejdéle, byl v odvětvích terciárního sektoru - finanční zprostředkování, činnosti v oblasti nemovitostí, podnikatelské činnosti a v ostatních veřejných, sociálních a osobních službách. Z hlediska klasifikace zaměstnání byla nejvyšší ochota pracovat ve vyšším věku mezi zákonodárci, vedoucími a řídicími pracovníky a také mezi vědeckými a odbornými duševními pracovníky.

V roce 2012 byl v rámci VŠPS mezi respondenty ve věku 50 až 69 let šetřen úmysl pracovat i po dosažení věku odchodu do starobního důchodu (AHM 2012 – přechod do důchodu). V ČR byla v roce 2012 mezi obyvateli ve věku 55 až 59 let míra zaměstnanosti 71,3 %, mezi osobami ve věku 60 až 64 let bylo 27,5 % zaměstnaných a u osob ve věku 65 až 69 let byla míra zaměstnanosti 9,2 %. V ČR bylo 1,3 milionu starobních důchodců, z tohoto počtu jich 140,0 tisíc ještě pracovalo. Míra zaměstnanosti mezi důchodci do 70 let tak byla 11,1 %. Z osob ve věku 50 až 69 let v rámci ČR projevilo úmysl pracovat i po dosažení věku odchodu do důchodu 41,6 % z nich. V rámci Jihomoravského kraje byl podíl mezi dotazovanými nepatrně vyšší (42,2 %) a zároveň byl 3. nejvyšší po Praze a Středočeském kraji.

Svoji roli v úmyslu pracovat i nadále sehrávalo v rámci ČR i nejvyšší dosažené vzdělání. Mezi osobami se základním vzděláním projevilo úmysl pracovat po dosažení důchodového věku pouze 32,0 % z nich a u osob se středním vzděláním bez maturity 32,6 %. Ovšem u osob se středním vzděláním s maturitou to bylo již 42,8 % a mezi osobami s vysokoškolským vzděláním 63,4 %. Úroveň vzdělání úzce souvisí i s postavením v zaměstnání. Nejvyšší podíly osob, které projevily úmysl pracovat i přes důchodový věk, působily v pozicích zákonodárců a řídicích pracovníků (téměř 65 %) a na místech specialistů (58 %).

Graf 2.7 Úmysl pracovat i po dosažení věku odchodu do starobního důchodu

Zdroj: AHM 2012 - Přechod do důchodu

Z výsledků VŠPS (z průměru let 2010 až 2012) bylo zjištěno, že nejvyšší podíl pracujících starobních důchodců ve věku do 70 let byl v Praze (více než 20 % z počtu důchodců daného věku), Jihomoravský kraj byl s více než 12 % v pomyslném krajském žebříčku na 4. místě. V rámci republiky byl zjištěn i podíl starobních důchodců ve věku 70 a více let podle nejvyššího dosaženého vzdělání. Mezi důchodci sledovaného věku se základním vzděláním bylo pouze 4,1 % zaměstnaných, mezi důchodci se středním vzděláním bez maturity to bylo 7,6 % pracujících. Mezi důchodci ve věku do 70 let se středním vzděláním s maturitou pracovalo již 13,5 % z nich a mezi vysokoškolsky vzdělanými důchodci byla zaměstnána více než čtvrtina z nich (26,6 %).

3. Domácnosti a bydlení seniorů

Údaje o domácnostech jsou zpracovány z výsledků sčítání podle zápisů na bytovém listu. Osoby žijící v jednom bytě zde zaznamenaly příbuzenské a jiné vztahy v rámci jedné hospodařící domácnosti. **Bytovou domácnost** tvoří osoby žijící společně v jednom bytě. **Hospodařící domácnost** tvoří osoby, které společně hospodaří, tj. společně hradí výdaje domácnosti, jako je strava, náklady na bydlení aj. Společné hospodaření se vztahuje i na děti, které do příslušné domácnosti patří, i když samy na výdaje domácnosti nepřispívají. Součástí rodinných domácností tvořených 1 rodinou mohou být i další jednotlivé osoby, pokud s rodinou společně hospodaří.

Za **domácnosti seniorů** jsou považovány všechny hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou (úplnou, neúplnou), domácnosti jednotlivců nebo domácnosti prarodičů s vnoučaty, a to vždy v případě, že osoba v čele domácnosti je ve věku 65 let a více.

Podle výsledků SLDB 2011 bylo v Jihomoravském kraji **473,5 tisíc hospodařících domácností**. Podle způsobu bydlení žilo 468,6 tisíc hospodařících domácností v bytech, 4,7 tisíc domácností mimo byty (nouzová obydlí, chaty, chalupy) a 228 hospodařících domácností žilo v zařízeních (svobodárny, domovy důchodců, ubytovny, koleje).

Z celkového počtu domácností hospodařících v bytech bylo 420,8 tisíc bytových domácností, v nichž byla pouze 1 hospodařící domácnost; ve 20,7 tisících bytových domácnostech byly 2 hospodařící domácnosti (celkem 41,4 tisíc hospodařících domácností) a 1,9 tisíc bytových domácností bylo tvořeno 3 a více hospodařícími domácnostmi (v součtu 6,4 tisíc hospodařících domácností).

Podle typu bylo v kraji 233,5 tisíc hospodařících domácností tvořených jednou úplnou rodinou, 62,1 tisíc domácností tvořených jednou neúplnou rodinou, 10,5 tisíc hospodařících domácností bylo tvořeno dvěma a více rodinami, 145,1 tisíc domácností byly domácnosti jednotlivců a vícečlenných nerodinných domácností bylo 22,2 tisíc (z tohoto počtu bylo 2,6 tisíc domácností prarodičů s vnoučetem).

Struktura domácností

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2011 podle výsledků sčítání téměř 120 tisíc domácností seniorů. Největší část seniorských domácností tvořily domácnosti jednotlivců a domácnosti tvořené úplnou rodinou. Téměř 55 % domácností seniorů bydlelo v rodinných domech.

Čtvrtinu z celkového počtu hospodařících domácností tvořily domácnosti seniorů, **119,1 tisíc domácností seniorů** představovalo 25,2 % celkového počtu domácností. Mezi domácnostmi seniorů podíl rodinných domácností mírně převyšoval podíl nerodinných domácností (53,3 % vs. 46,7 %). Ovšem v detailnějším členění domácností seniorů byly nejvýznamnější skupinou **domácnosti jednotlivců** – 53,5 tisíc domácností tvořilo 44,9 % počtu domácností seniorů a 36,9 % z celkového počtu domácností jednotlivců v kraji. Druhou největší skupinou mezi domácnostmi seniorů byly **domácnosti tvořené jednou úplnou rodinou** – 51,1 tisíc domácností tvořilo 42,9 % počtu domácností seniorů a 21,9 % z celkového počtu domácností tvořených jednou úplnou rodinou.

Tab. 3.1 Hospodařící domácnosti seniorů¹⁾ v Jihomoravském kraji podle typu domácnosti

Zdroj: SLDB 2011

	Domácnosti seniorů celkem	v tom:			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodiče s vnoučetem
Domácnosti seniorů celkem	119 129	51 128	12 416	53 527	2 058
z toho podle ekonomické aktivity členů domácnosti (v %) ¹⁾ :					
všichni členové jsou pracující důchodci	2,4	1,2	0,0	4,1	-
všichni členové jsou nepracující důchodci	72,5	66,8	17,3	93,5	2,0
Počet členů domácnosti	202 626	116 551	27 823	53 527	4 725
Průměrný počet členů domácnosti	1,7	2,3	2,2	1,0	2,3

¹⁾ Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

¹⁾ Počet domácností, ve kterých mají všichni členové zjištěnou ekonomickou aktivitu pracující/nepracující důchodce

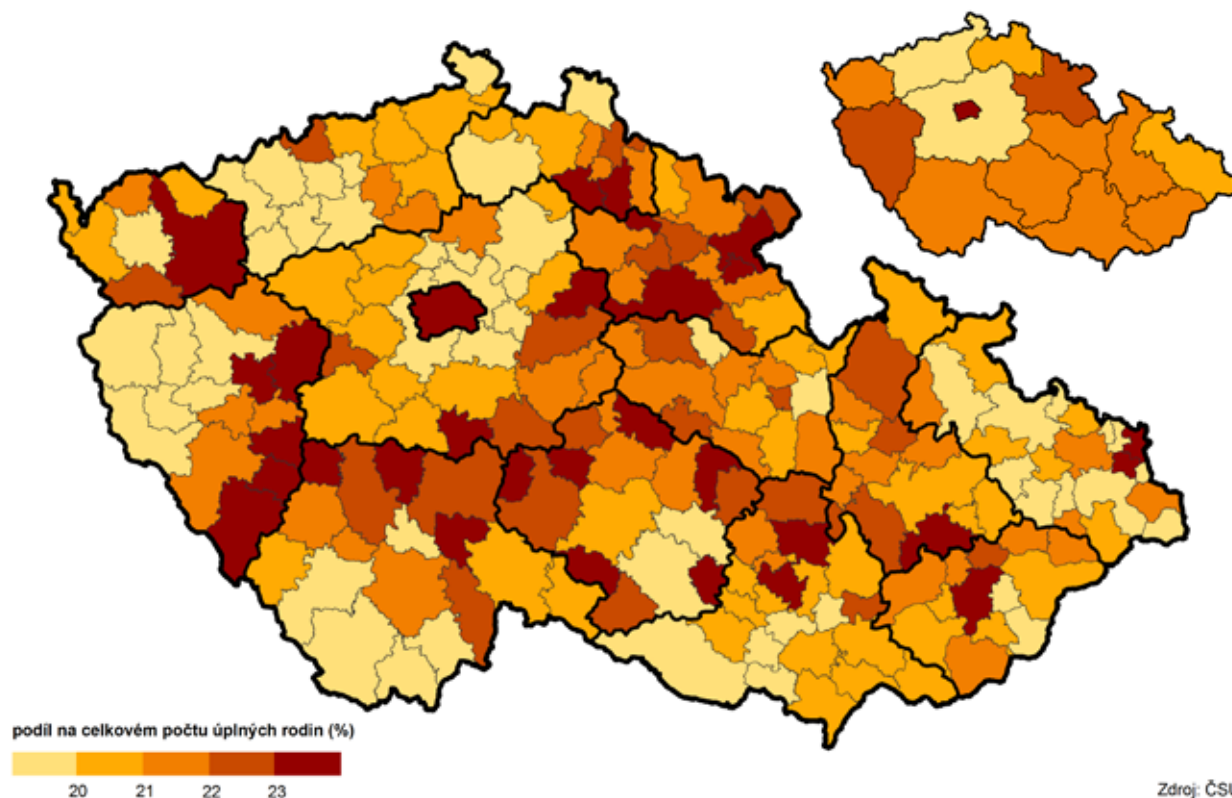
Co do počtu následovaly domácnosti seniorů tvořené **jednou neúplnou rodinou** – 12,4 tisíc domácností představovalo 10,4 % počtu domácností seniorů a 20,0 % z celkového počtu domácností tvořených jednou

neúplnou rodinou. Mezi domácnostmi seniorů bylo i 2 058 domácností, které byly tvořeny **prarodiči s vnoučaty** - 1,7 % domácností seniorů a 79,9 % celkového počtu domácností prarodičů s vnoučaty.

Mezi domácnostmi seniorů tvořenými jednou úplnou rodinou bylo 33,8 tisíc domácností, ve kterých osoba v čele domácnosti měla 65 až 74 let, a 17,3 tisíc domácností, ve kterých osoba v čele domácnosti byla 75letá a starší (33,9 % počtu domácností seniorů tvořených jednou úplnou rodinou). Mezi domácnostmi seniorů tvořených jednou neúplnou rodinou bylo 5,9 tisíc domácností, ve kterých osoba v čele domácnosti měla 65 až 74 let, a 6,5 tisíc domácností, ve kterých osoba v čele domácnosti byla 75letá a starší (52,6 % počtu domácností seniorů tvořených jednou neúplnou rodinou).

Bylo již uvedeno, že domácnosti seniorů tvořené jednou úplnou rodinou představovaly 21,9 % celkového počtu domácností tvořené jednou úplnou rodinou. Podle správních obvodů ORP v kraji byl nejvyšší podíl takových domácností v Brně (25,0 %) a v SO ORP Blansko (23,3 %), nejnižší v SO ORP Mikulov (18,4 %) a Židlochovice (19,0 %). K věkové struktuře úplných a neúplných rodin seniorů podle SO ORP lze uvést, že nejvyšší podíl domácností tvořených úplnou rodinou v čele s osobou 75letou a starší byl v Brně (37,0 %), nejnižší v SO ORP Mikulov (28,5 %). Nejvyšší podíl domácností tvořených neúplnou rodinou v čele s osobou 75letou a starší byl v SO ORP Slavkov u Brna (58,1 %), nejnižší v SO ORP Břeclav (49,0 %).

Úplné rodiny v čele s osobou ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Průměrné **počty členů domácností seniorů** byly v porovnání s průměrem za domácnosti kraje celkem vždy nižší. V domácnosti seniorů v Jihomoravském kraji žilo v průměru 1,7 členů (v domácnosti celkem 2,4 členů), v domácnosti seniorů tvořené jednou úplnou rodinou bylo v průměru 2,3 členů (3,1 členů v celku) a jednou neúplnou rodinou 2,2 členů (2,6 členů v celku). Jen u počtu členů domácností prarodičů s vnoučaty byl rozdíl v počtu členů minimální – 2,3 členů v domácnostech seniorů a 2,4 členů za domácnosti celkem.

Z pohledu ekonomické aktivity členů domácnosti mezi domácnostmi seniorů vcelku nepřekvapí skutečnost, že téměř ve třech čtvrtinách z nich jsou **všichni členové domácnosti nepracující důchodci** – 86,4 tisíc domácností tvořilo 72,5 % z počtu domácností seniorů. V tomto počtu bylo 50,0 tisíc domácností jednotlivců - nepracujících důchodců a 34,1 tisíc úplných rodin, v nichž byli všichni členové domácnosti nepracující důchodci. Na druhé straně pouze 2 838 domácností seniorů bylo takových, že v nich **všichni členové byli v pozici pracujících důchodců** (2,4 % z počtu domácností seniorů). V tomto počtu bylo 2 204 domácností jednotlivců - pracujících důchodců, 629 úplných rodin, v nichž byli všichni členové domácnosti pracující důchodci a jen 5 neúplných rodin.

Tab. 3.2 Hospodařící domácnosti seniorů¹⁾ v Jihomoravském kraji podle způsobu bydlení

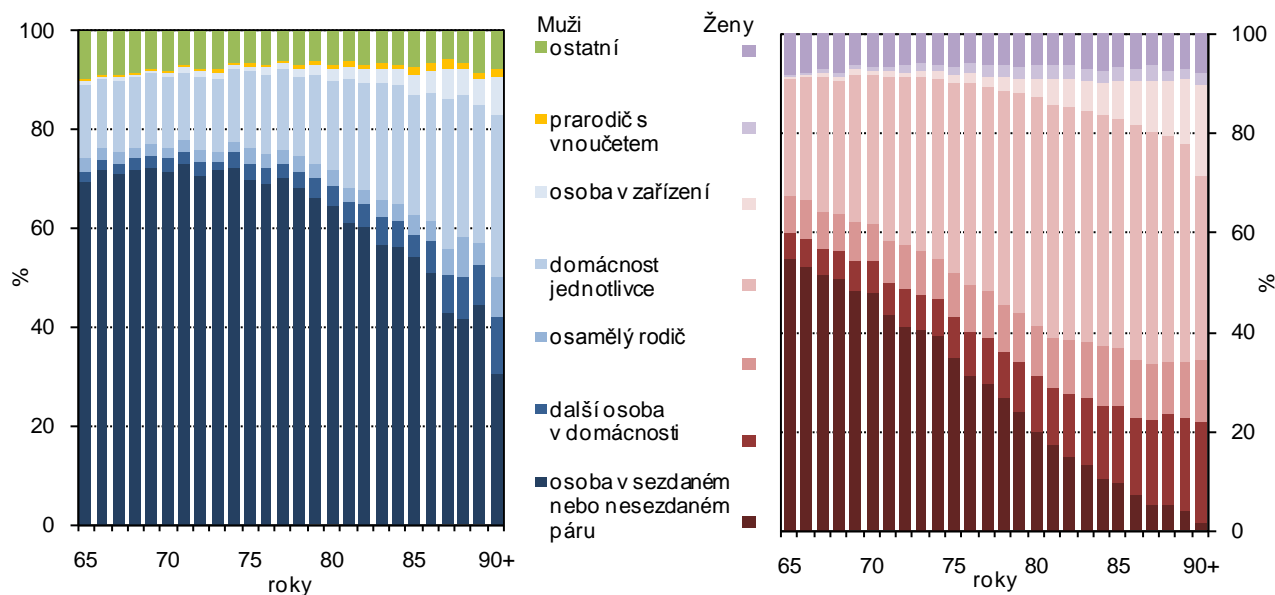
Zdroj: SLDB 2011

	Domácnosti seniorů celkem	v tom			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodiče s vnoučetem
Domácnosti seniorů celkem	119 129	51 128	12 416	53 527	2 058
v tom podle způsobu bydlení:					
bydlící v bytech	118 618	50 921	12 376	53 263	2 058
v tom podle druhu domu (%)					
v rodinných domech	54,8	59,6	62,3	49,2	34,8
v bytových domech	43,5	39,7	36,9	47,9	65,0
v ostatních budovách	1,7	0,7	0,8	2,9	0,2
bydlící mimo byty	399	103	32	264	-
bydlící v zařízeních	112	104	8	-	-

¹⁾ Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

Převážná většina domácností seniorů bydlela v bytech (99,5 % z celku). Ze 118,6 tisíc domácností seniorů v bytech bydlelo 65,0 tisíc domácností v rodinných domech, 51,7 tisíc domácností v bytech v bytových domech a 2,0 tisíc domácností v ostatních budovách. U všech typů domácností seniorů s výjimkou domácností prarodičů s vnoučetem převažoval ve způsobu bydlení podíl rodinných domů.

Graf 3.1 Osoby ve věku 65 a více let v Jihomoravském kraji podle postavení v domácnosti, pohlaví a věku podle SLDB 2011

V domácnostech seniorů žilo celkem 202,6 tisíc členů, z nich 188,7 tisíc (93,1 %) bylo ve věku 65 a více let (75,3 tisíc mužů a 113,4 tisíc žen). Z pohledu postavení v domácnosti u mužů v celém věkovém spektru nejvyšší podíl tvořili muži, kteří žili v domácnosti v sezdáném či nesezdáném páru. U žen byla obdobná situace pouze do věku 75 let, u starších žen již pak převažoval podíl domácností jednotlivkyň.

Domácnosti jednotlivců

V počtu téměř 54 tisíc domácností jednotlivců seniorů v kraji byla čtvrtina mužů a tři čtvrtiny žen. Mezi oběma pohlavími převládaly osoby ve věku 75 a více let a z pohledu rodinného stavu shodně ovdovělí. Většina domácností jednotlivců seniorů bydlela samostatně v bytě.

V Jihomoravském kraji bylo ke dni sčítání 145,1 tisíc domácností jednotlivců. Po domácnostech tvořených jednou úplnou rodinou to byl 2. nejvyšší počet mezi hospodařícími domácnostmi a představoval podíl 30,6 % z celkového počtu domácností. Mezi domácnostmi jednotlivců v kraji bylo **53,5 tisíc domácností jednotlivců seniorů**, tvořily 36,9 % z celkového počtu domácností jednotlivců v kraji a 44,9 % z domácností seniorů. Tento podíl z jednotlivých typů seniorských hospodařících domácností byl nejvyšší.

Tab. 3.3 Hospodařící domácnosti seniorů¹⁾ jednotlivců v Jihomoravském kraji podle věku, rodinného stavu a způsobu bydlení

Zdroj: SLDB 2011

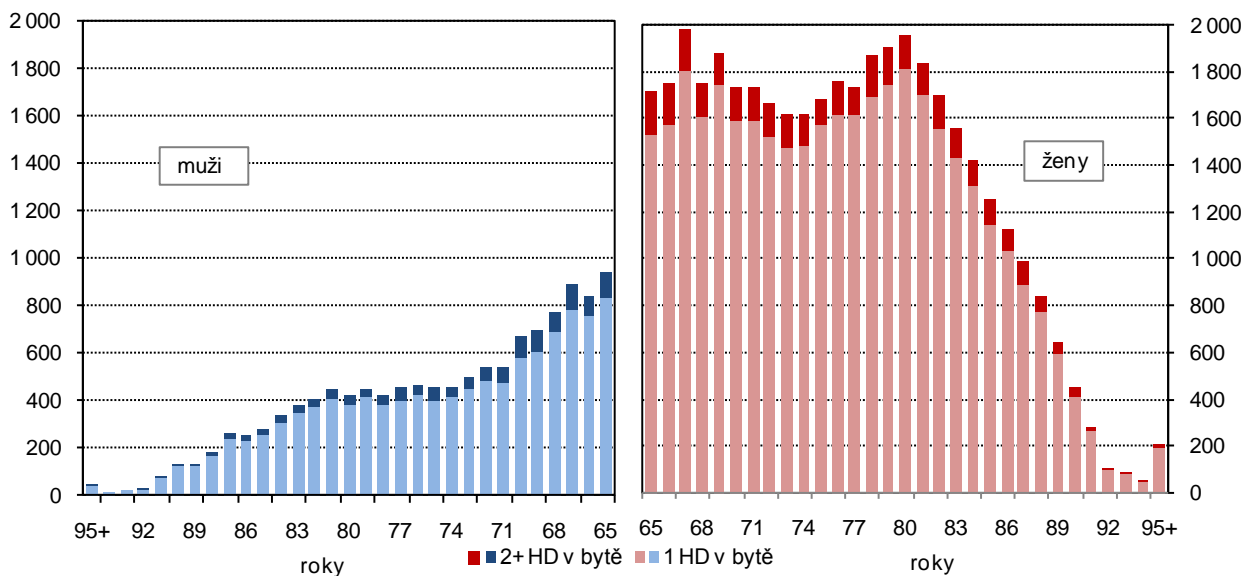
	Muži				Ženy			
	ve věku 65 a více let celkem	v tom			ve věku 65 a více let celkem	v tom		
		65–69	70–74	75 a více		65–69	70–74	75 a více
Domácnosti seniorů jednotlivců celkem	12 542	4 152	2 709	5 681	40 985	9 091	8 382	23 512
z toho rodinný stav (%):								
svobodný, svobodná	11,7	17,2	12,7	7,1	5,2	8,2	5,8	3,7
ženatý, vdaná	17,9	21,9	22,0	13,1	4,2	8,5	5,4	2,0
rozvedený, rozvedená	23,6	38,1	26,3	11,7	15,2	27,6	17,5	9,6
ovdovělý, ovdovělá	46,7	22,8	38,8	68,0	75,5	55,6	71,2	84,7
z toho způsob bydlení (%):								
samostatně v bytě	88,5	86,6	88,0	90,1	91,3	90,4	91,3	91,7
v bytě s další hospodařící domácností	10,5	11,7	11,3	9,3	8,3	9,1	8,4	8,0
mimo byty	1,0	1,8	0,7	0,7	0,3	0,5	0,3	0,3

¹⁾ Domácnosti s osobou ve věku 65 a více let

Počet domácností jednotlivců seniorů byl mezi kraji 4. nejvyšší, ovšem podíl na celkovém počtu domácností byl na úrovni průměru ČR. V rámci ČR byly, stejně jako v Jihomoravském kraji, domácnosti jednotlivců seniorů nejvýznamnější skupinou mezi domácnostmi seniorů, jejich podíl činil 36,0 %.

Mezi domácnostmi jednotlivců seniorů v kraji byla převaha žen – 41,0 tisíc žen vs. 12,5 tisíc mužů (celek tvořilo 76,6 % žen a 23,4 % mužů). Rozložení poměru mužů a žen bylo společné pro všechny kraje (v ČR ženy mezi jednotlivci tvořily 76,0 %), nejvyšší podíl žen mezi jednotlivci seniory byl ve Zlínském kraji (78,4 %).

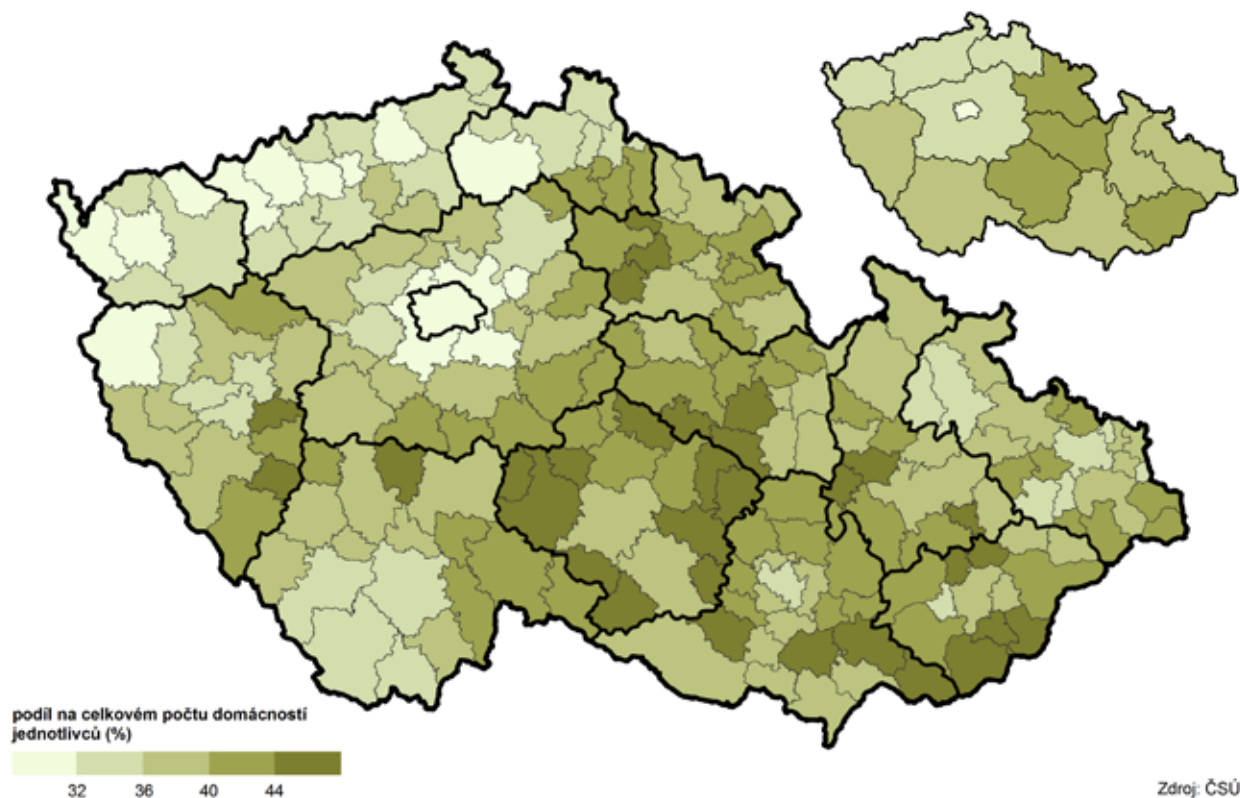
Graf 3.2 Domácnosti jednotlivců seniorů v Jihomoravském kraji podle pohlaví, věku a podle počtu hospodařících domácností v bytě podle SLDB 2011

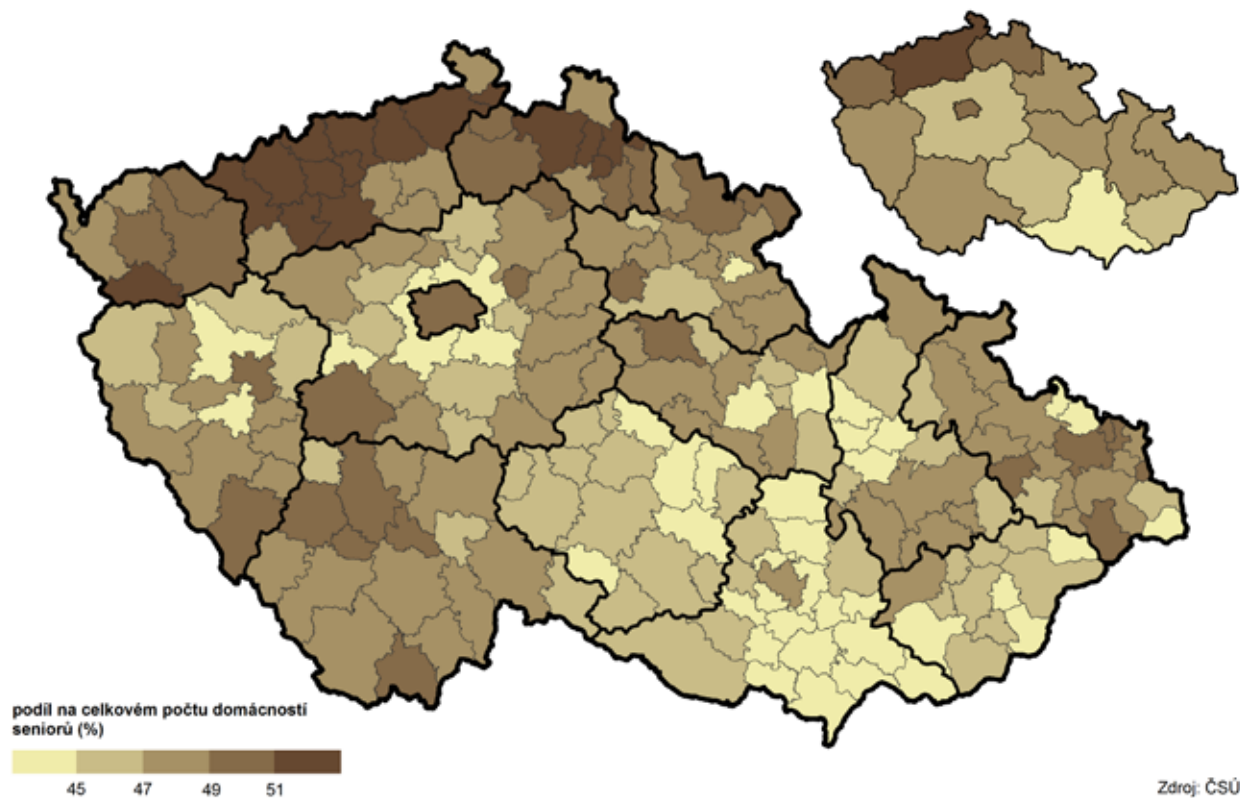
Muži se obecně nedožívají tak vysokého věku jako ženy, což v plné míře platí i pro domácnosti jednotlivců seniorů v dělení podle pohlaví. Ve věkové struktuře domácností jednotlivců je tak u mužů výrazněji zastoupena věková skupina osob ve věku 65 až 69 let (33,1 % u mužů a 22,2 % u žen), zastoupení osob ve věku 70 až 74 let se téměř neliší (21,6 % u mužů a 20,5 % u žen), ovšem u osob ve věku 75 a více let výrazně převažují u žen (57,4 % u žen a 45,3 % u mužů).

Domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Domácnosti jednotlivců z domácností seniorů ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Mezi oběma pohlavími **v domácnostech jednotlivců převažovali ovdovělí** následovní skupinou rozvedených (5,9 tisíc ovdovělých mužů a 30,9 tisíc ovdovělých žen, 3,0 tisíc rozvedených mužů a 6,2 tisíc rozvedených žen). U žen pořadí zastoupení stavu ovdovělých a rozvedených bylo zachováno ve všech třech sledovaných věkových skupinách. U mužů ve věku 65 až 69 let bylo ale nejvíce rozvedených a téměř shodný podíl ovdovělých a ženatých, ve věkové skupině 70 až 74 let bylo nejvíce vdovců následovaných rozvedenými, ovšem ve věkové skupině 75 a více let byla druhou nejčetnější skupinou skupina ženatých.

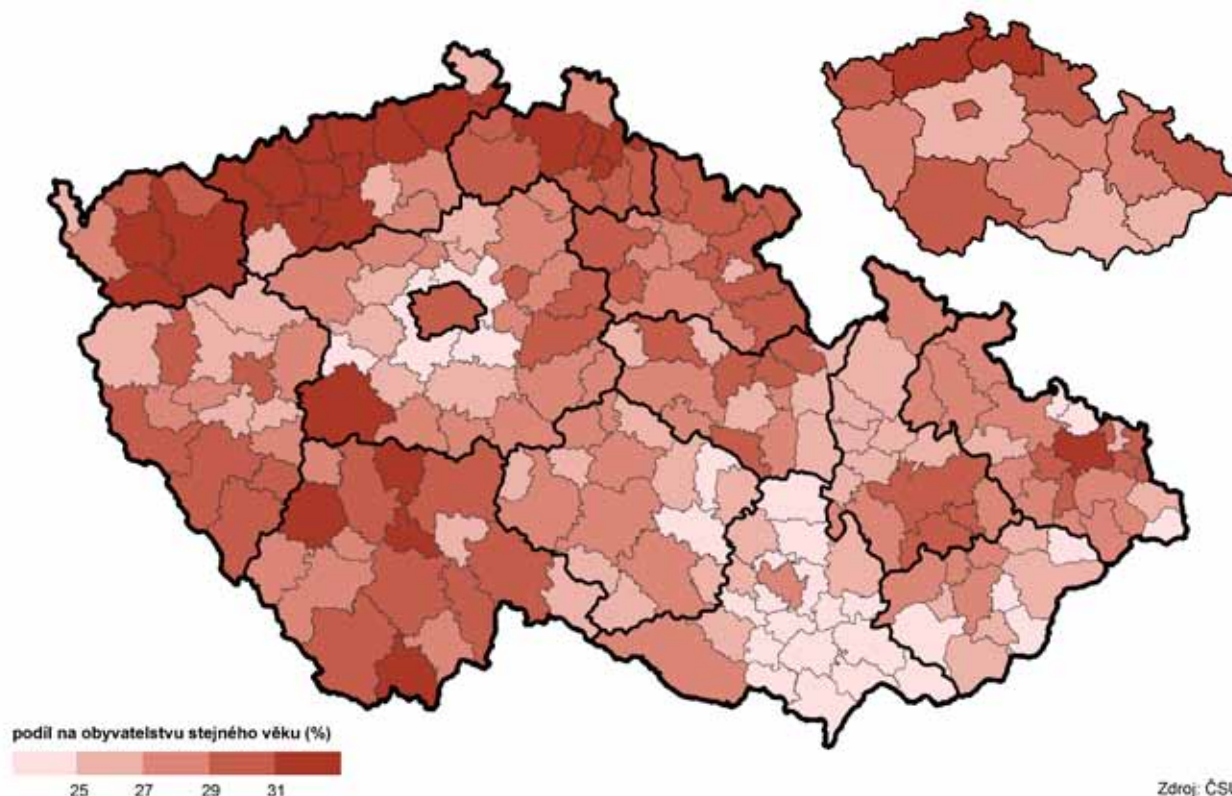
Domácnosti jednotlivců seniorů v rámci kraje tvořily 36,9 % z celkového počtu domácností jednotlivců. Ve správních obvodech ORP v kraji byl nejvyšší podíl zjištěn v SO ORP Kyjov, Veselí nad Moravou a Moravský Krumlov (více než 45 %), naopak nejnižší byl v Brně (32,0 %) a v SO ORP Židlochovice (36,6 %).

Domácnosti jednotlivců seniorů v rámci kraje tvořily 44,9 % z celkového počtu domácností seniorů. Ve správních obvodech ORP v kraji byl nejvyšší podíl zjištěn v Brně (47,1 %) a v SO ORP Tišnov a Znojmo (více než 46 %), naopak nejnižší byl v SO ORP Židlochovice (40,0 %) a Pohořelice (40,2 %).

Převážná část domácností seniorů jednotlivců, a to 90,7 % z celku, bydlela samostatně v bytě (11,1 tisíc mužů a 37,4 tisíc žen). V bytě s další hospodařící domácností žilo 8,8 % domácností seniorů jednotlivců (1,3 tisíc mužů a 3,4 tisíc žen). Mimo byty žilo pouze 0,5 % domácností seniorů jednotlivců (130 mužů a 134 žen). Bydlení v bytě společně s další hospodařící domácností se u obou pohlaví vyskytovalo především v „mladším seniorském věku“.

Celkem **48,5 tisíc seniorů, kteří žili samostatně v bytě, tvořilo 25,7 % z počtu osob ve věku 65 a více let.** Tento podíl byl mezi kraji nejnižší, naopak nejvyšší podíl samostatně v bytě bydlících seniorů na seniorské populaci celkem byl v Ústeckém kraji, a to 31,5 %. V rámci kraje byl nejvyšší podíl seniorů žijících samostatně v bytě (z celkového počtu seniorů) zjištěn v Brně (28,5 %) a v SO ORP Znojmo (27,0 %). Naopak nejnižší podíl samostatně bydlících seniorů byl zjištěn v SO ORP Židlochovice, Šlapanice a Pohořelice, zde byl pod hranicí 22 %.

Osoby žijící samostatně v bytě ve věku 65 a více let podle SO ORP a kraji podle SLDB 2011

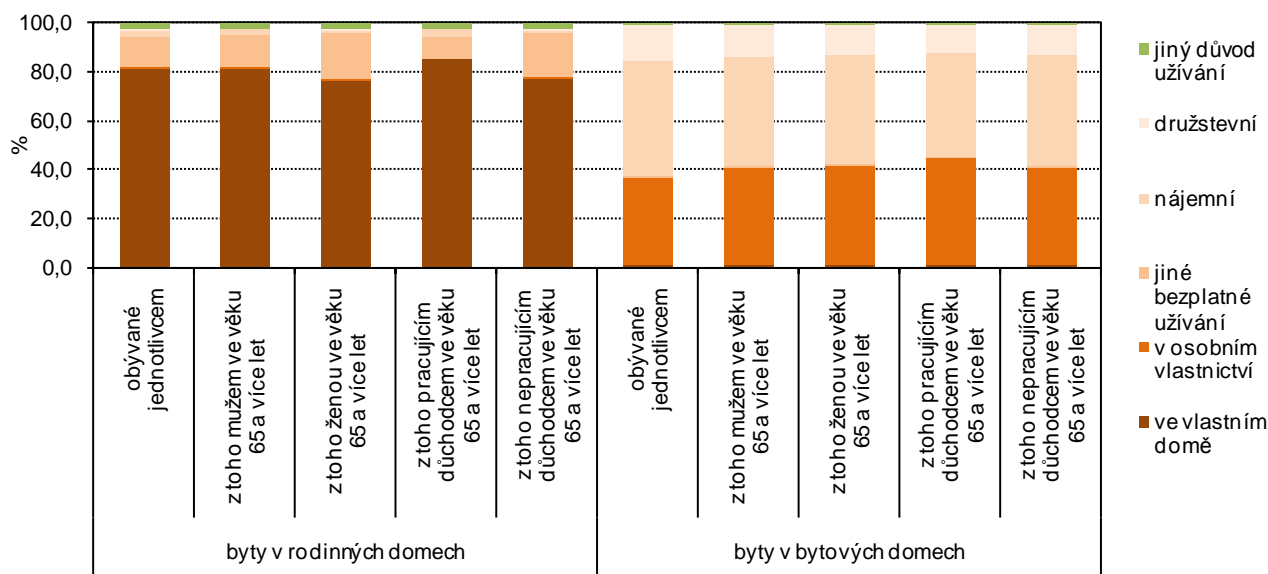

Celkem 26,2 tisíc domácností jednotlivců seniorů bydlelo v rodinných domech (6,3 tisíc mužů a 19,9 tisíc žen ve věku 65 a více let) a 25,5 tisíc těchto domácností bydlelo v bytech v bytových domech (5,8 tisíc mužů a 19,7 tisíc žen ve věku 65 a více let). Z hlediska ekonomické aktivity člena domácnosti a druhu domu, v němž domácnost jednotlivců seniorů žila, je možno uvést, že v rodinných domech žilo 24,9 tisíc

hospodařících domácností jednotlivců seniorů nepracujících důchodců, v bytech bytových domů to bylo 23,4 tisíc.

Graf 3.3 Domácnosti jednotlivců bydlící v bytech v Jihomoravském kraji podle druhu domu a právního důvodu užívání bytu podle SLDB 2011

V domácnostech jednotlivců bez rozdílu věku v rodinných domech z hlediska právního důvodu užívání bytu převládalo bydlení ve vlastním domě (ve všech kategoriích vždy přibližně čtyři pětiny). V bytech v bytových domech bylo nejčastější formou nájemní bydlení (v průměru 44,7 %) následované bydlením ve v bytě v osobním vlastnictví (40,3 %).

Bydlení seniorů

Pouze 4 % domácností seniorů v kraji žila v bytech se sníženou kvalitou, většina tak obývala standardní byty. Více než tři čtvrtiny seniorských domácností disponovaly v bytě nejméně 3 obytnými místnostmi. Téměř 30 % domácností seniorů bylo vybaveno počítačem.

Pro účely posouzení kvality bydlení se byty při sčítání dělily na standardní a byty se sníženou kvalitou. Standardní byty jsou byty s ústředním topením a úplným nebo částečným příslušenstvím, případně byty bez ústředního topení s úplným příslušenstvím. Byty se sníženou kvalitou jsou byty bez ústředního topení s částečným příslušenstvím, případně s úplným příslušenstvím, ale ne vlastním.

Většina domácností seniorů v Jihomoravském kraji, a to 112,5 tisíc, žila ve standardních bytech. V bytech se sníženou kvalitou žilo 4,7 tisíc domácností (3,9 % z celkového počtu domácností seniorů, resp. 4,0 % při výpočtu ze zjištěných hodnot). Podíl domácností seniorů v bytech se sníženou kvalitou (ze zjištěných hodnot) byl nepatrně pod úroveň republikového průměru (ČR 4,1 %) a mezi kraji byl 6. nejnižší.

V bytech se sníženou kvalitou v kraji podle složení domácnosti seniorů žilo 2 973 domácností jednotlivců (podíl 63,7 % z domácností v bytech se sníženou kvalitou), 1 042 úplných rodin seniorů (22,3 % z domácností v bytech se sníženou kvalitou), 631 neúplných rodin (13,5 %) a 23 domácností prarodiče s vnoučetem (0,5 % z domácností v bytech se sníženou kvalitou).

Více než polovina domácností seniorů tvořených úplnými nebo neúplnými rodinami bydlela ve vlastním domě (52,0 %, resp. 55,1 %). U domácností prarodičů s vnoučetem ale jako právní důvod užívání bytu téměř polovinu z počtu těchto domácností tvořilo nájemní užívání bytu (48,4 %).

Více než čtvrtina domácností seniorů (30,8 tisíc, tj. 26,0 % z celkového počtu) byla **vybavena počítačem s internetem**, dalších 3,8 tisíc domácností vlastnilo počítač bez internetu. Nejvyšší podíl domácností s počítačem s internetem byl u domácností seniorů tvořených úplnými rodinami (36,0 %) a u prarodičů s vnoučetem (35,7 % z nich). Naproti tomu u domácností jednotlivců seniorů byl podíl nejnižší, a to 14,3 % (7,6 tisíc domácností jednotlivců seniorů).

Tab. 3.4 Domácnosti seniorů¹⁾ bydlící v bytech v Jihomoravském kraji podle typu bytu, právního důvodu užívání bytu, počtu obytných místností a vybavení počítačem

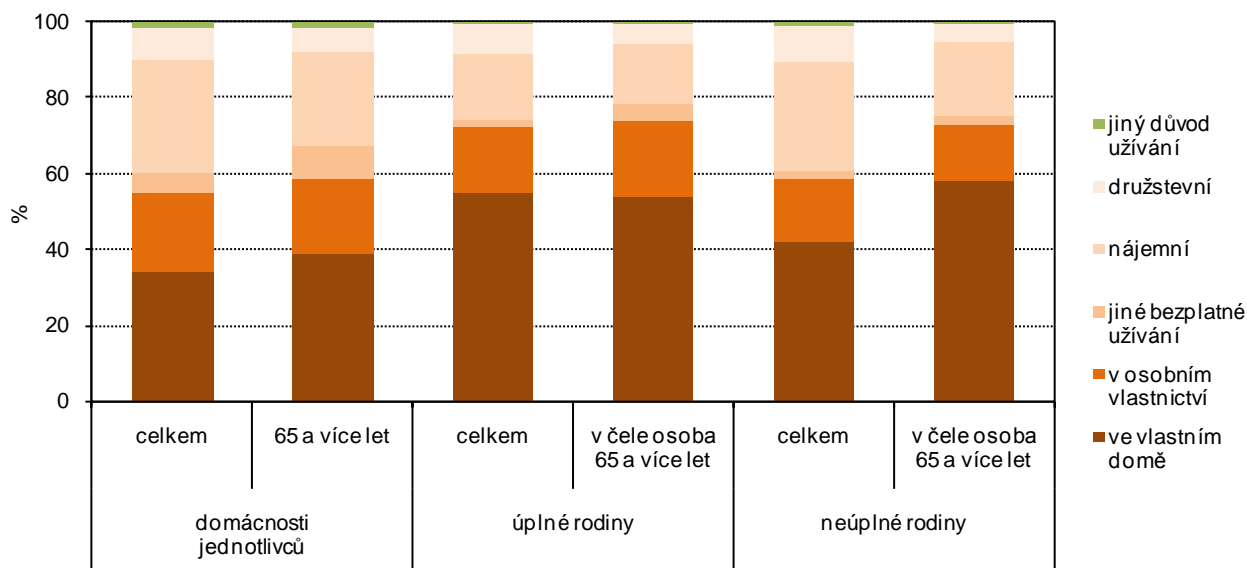
Zdroj: SLDB 2011

	Domácnosti seniorů celkem	v tom			
		1 úplná rodina	1 neúplná rodina	domácnost jednotlivce	prarodiče s vnoučetem
Domácnosti seniorů bydlící v bytech	118 618	50 921	12 376	53 263	2 058
z toho podle typu bytu (%):					
byty standardní	94,8	97,2	93,8	92,6	98,7
byty se sníženou kvalitou	3,9	2,0	5,1	5,6	1,1
z toho podle právního důvodu užívání bytu (%):					
ve vlastním domě	45,1	52,0	55,1	36,7	30,2
v osobním vlastnictví	18,4	19,4	13,8	18,6	12,6
jiné bezplatné užívání bytu	6,0	4,6	2,2	8,2	3,2
nájemní	19,7	14,9	18,6	23,5	48,4
družstevní	5,3	5,2	4,3	5,6	4,0
z toho podle počtu obytných místností v bytě (%):					
1	5,1	1,8	2,5	8,9	3,3
2	12,2	7,1	8,7	17,8	16,1
3	30,1	28,4	28,5	31,7	40,3
4	27,7	32,6	30,2	22,6	23,8
5 a více	20,6	27,4	25,3	13,2	15,6
z toho podle vybavení domácnosti (%):					
počítač s internetem	26,0	36,0	33,1	14,3	35,7
počítač bez internetu	3,2	3,8	4,3	2,1	5,9

¹⁾ Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let, přičemž osoby v čele domácnosti byly zjišťovány jen u uvedených typů hospodařících domácností.

Podle výsledků sčítání bylo v Jihomoravském kraji 443,4 tisíc obydlených bytů a v nich, jak již bylo uvedeno, hospodařilo 468,6 tisíc domácností. Z celkového počtu obydlených bytů v kraji mělo 19,7 tisíc bytů jednu obytnou místnost (4,4 % z celku), 49,8 tisíc bytů mělo 2 místnosti (11,2 %), 106,0 tisíc bytů 3 místnosti (23,9 %), 121,8 tisíc obydlených bytů mělo 4 místnosti (27,5 %) a 112,6 tisíc bytů 5 a více obytných místností (25,4 %).

Graf 3.4 Domácnosti seniorů bydlící v bytech v Jihomoravském kraji podle právního důvodu užívání bytu podle SLDB 2011 (ze zjištěných hodnot)

Podle **počtu obytných místností** v bytě lze posoudit i úroveň bydlení domácností seniorů. Více než tři čtvrtiny domácností seniorů (93,0 tisíc, tj. 78,4 % z celkového počtu) mělo v bytě k dispozici 3 a více obytných místností. Pouze 6 006 domácností seniorů (z toho 4 761 domácností jednotlivců) mělo v bytě pouze jednu obytnou místnost s plochou 8 m² a více a 14 481 domácností seniorů (z toho 9 470 domácností jednotlivců) mělo v bytě 2 tyto místnosti.

Tab. 3.5 Domácnosti seniorů¹⁾ bydlící v bytech v Jihomoravském kraji podle počtu obytných místností

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho podle počtu obytných místností s plochou 8 m ² a více (%)				
		1	2	3	4	5 a více
Domácnosti seniorů bydlící v bytech	118 618	5,1	12,2	30,1	27,7	20,6
z toho podle typu:						
1 úplná rodina	50 921	1,8	7,1	28,4	32,6	27,4
1 neúplná rodina	12 376	2,5	8,7	28,5	30,2	25,3
domácnost jednotlivce	53 263	8,9	17,8	31,7	22,6	13,2
z nich žijící samostatně v bytě	109 188	5,4	12,8	31,2	28,0	18,2
z toho podle typu:						
1 úplná rodina	47 101	1,9	7,4	29,6	33,5	24,8
1 neúplná rodina	11 580	2,6	9,0	29,3	30,4	23,9
domácnost jednotlivce	48 532	9,5	18,8	32,7	22,3	10,6

¹⁾ Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou, jednotlivcem nebo domácnosti prarodičů s vnoučaty, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let

Obytnou plochu 40 m² a vyšší připadající na 1 osobu mělo k dispozici 40,9 tisíc domácností seniorů (34,5 % z celkového počtu domácností seniorů). V této oblasti na tom byly samozřejmě nejlépe domácnosti jednotlivců - 30,7 tisíc domácností jednotlivců představovalo 57,6 % z domácností jednotlivců a 75,1 % z domácností, které měly k dispozici uvedených 40 m² a více obytné plochy připadající na 1 osobu. Největší část úplných i neúplných rodin domácností seniorů patřila do skupiny, v níž na 1 osobu připadla obytná plocha v rozmezí 20 až 30 m² (36,4 %, resp. 31,1 %).

Domácnosti seniorů bydlící v bytech v porovnání s domácnostmi bez rozdílu věku měly obecně nižší průměrný počet členů domácnosti. Tento fakt je zřejmý i z porovnání průměrné obytné plochy připadající na člena domácnosti seniorů bydlících v bytech v rodinných domech a v bytových domech s domácnostmi podle jednotlivých typů domácností uvedených v grafu 3.5.

Tab. 3.6 Domácnosti seniorů¹⁾ bydlící v bytech v Jihomoravském kraji podle obytné plochy na osobu

Zdroj: SLDB 2011

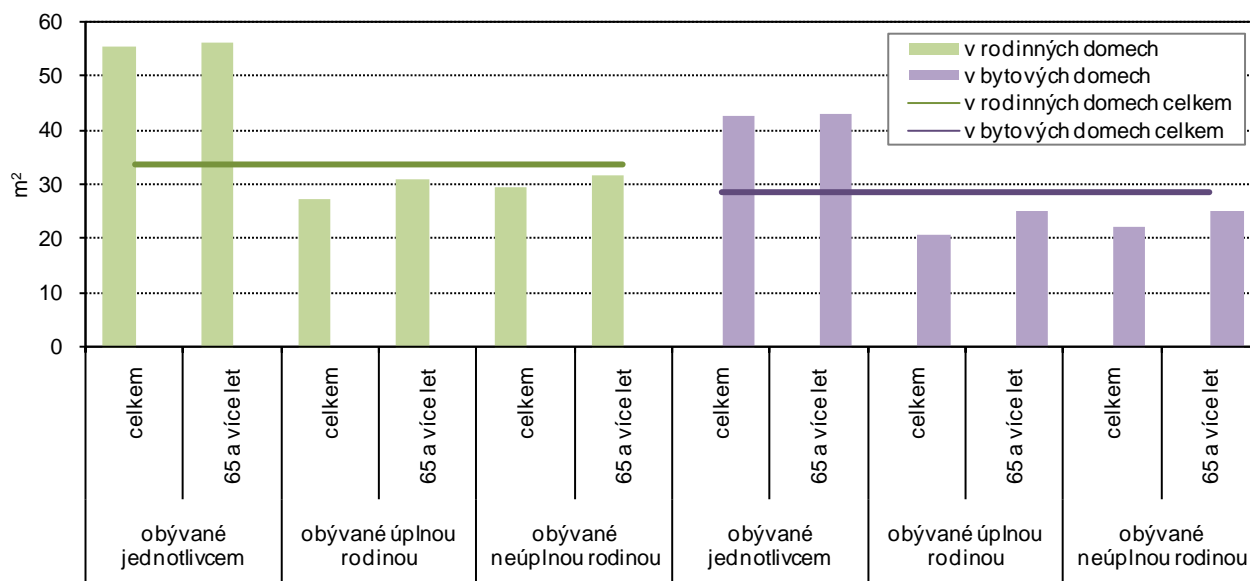
	Celkem	z toho podle obytné plochy v m ² na osobu (%)				
		do 9,9	10,0–19,9	20,0–29,9	30,0–39,9	40,0 a více
Domácnosti seniorů bydlící v bytech	118 618	2,9	13,6	25,1	17,6	34,5
z toho podle typu:						
1 úplná rodina	50 921	3,8	18,0	36,4	21,9	15,3
1 neúplná rodina	12 376	5,0	17,1	31,1	21,4	17,4
domácnost jednotlivce	53 263	1,5	8,0	12,3	12,6	57,6
z nich žijící samostatně v bytě	109 188	2,1	11,5	24,8	18,1	36,8
z toho podle typu:						
1 úplná rodina	47 101	3,1	15,8	37,1	23,1	16,4
1 neúplná rodina	11 580	4,3	15,4	31,6	22,3	18,4
domácnost jednotlivce	48 532	0,6	5,8	10,7	12,4	62,1

¹⁾ Domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou, jednotlivcem nebo domácnosti prarodičů s vnoučaty, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let

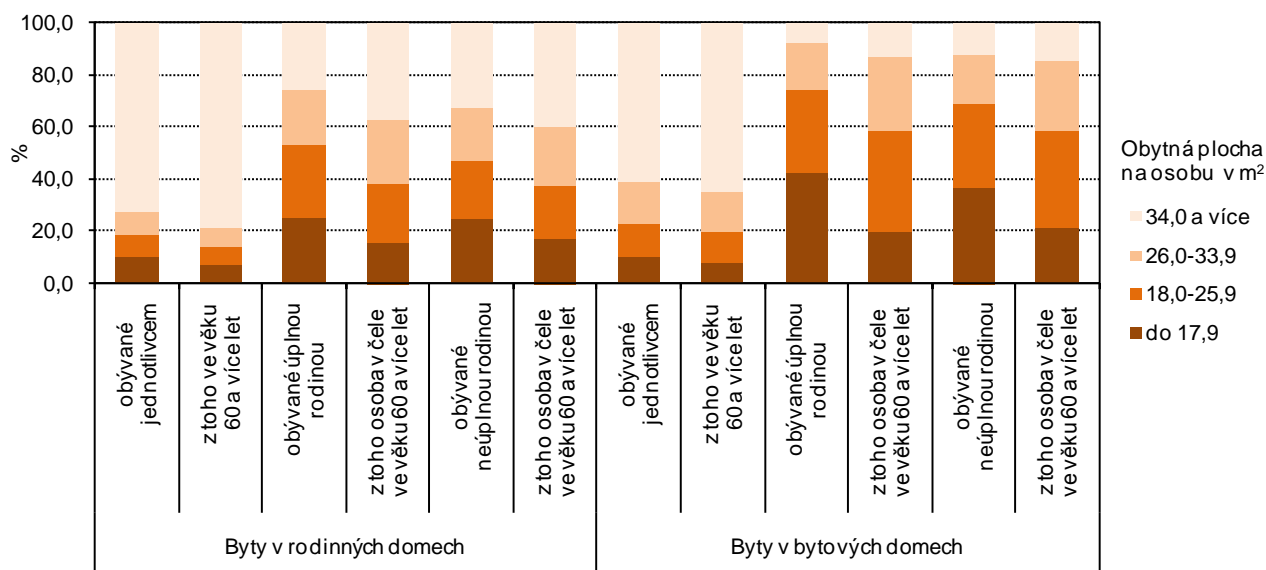
V domácnostech seniorů bydlících v rodinných domech byla nejvyšší průměrná obytná plocha připadající na osobu u domácností jednotlivců (56,3 m², u domácností jednotlivců celkem 55,6 m²). U rodinných domácností seniorů se příliš nelišila – 31,1 m² u úplných rodin a 31,8 m² u neúplných rodin (u domácností celkem 27,4 m² u úplných rodin a 29,6 m² u neúplných rodin).

Obdobná situace, i když s nižšími hodnotami průměrné plochy, byla v domácnostech seniorů bydlících v bytech v bytových domech. Obytná plocha připadající na osobu u domácností jednotlivců dosáhla 43,1 m² (u domácností jednotlivců celkem 42,6 m²). U rodinných domácností seniorů byla shodná – 25,1 m² u úplných i u neúplných rodin (u domácností celkem 20,9 m² u úplných rodin a 22,3 m² u neúplných rodin).

Graf 3.5 Průměrná obytná plocha na osobu u bytů obývaných domácnostmi seniorů podle typu domácnosti, věku osoby v čele a druhu domu v Jihomoravském kraji podle SLDB 2011

Graf 3.6. Domácnosti seniorů bydlící v bytech v Jihomoravském kraji podle typu domácnosti, druhu domu a obytné plochy v m² na osobu podle SLDB 2011

4. Zdravotní péče

Zvyšující se věk mnohdy provází zdravotní problémy. Nemoci a jejich léčba si mnohdy vyžádají pobyt v léčebných zařízeních. Data pro zpracování této kapitoly jsou převzata z podkladů Ústavu zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS). Za příslušné roky to byly Zdravotnické ročenky krajů a ČR, publikace Činnost zdravotnických zařízení ve vybraných oborech zdravotní péče. Publikace s daty za rok 2014 by měly být zveřejněny až v závěru roku 2015, proto v analýze pracujeme s daty do roku 2013.

Zdravotní stav

Zdravotní stav obyvatelstva kraje se s rostoucí nadějí dožití nezlepšoval. V evidenci praktických lékařů přibývalo pacientů s chronickým onemocněním, a to nejen pacientů v seniorském věku. Zvyšoval se i počet nově hlášených onemocnění zhoubnými novotvary. V tomto případě se četnost výskytu nově hlášených onemocnění zvyšovala s rostoucí věkovou skupinou pacientů.

O zdravotním stavu obyvatelstva mohou vypovídat údaje o naději dožití (střední délce života). Již v 1. kapitole bylo uvedeno, že muž narozený v kraji v roce 2014 se pravděpodobně dožije věku 76,02 let a žena 81,99 let. Od roku 1992 vzrostla střední délka života v Jihomoravském kraji u mužů o 6,69 roku a u žen o 5,09 roku. Stejně tak se zvyšuje i naděje dožití obyvatel ve vyšším věku. Muž, který žije v Jihomoravském kraji a v roce 2014 dovršil 65 let, má pravděpodobně před sebou ještě více než 16 let života, 65letá žena téměř 20 let. I zde je patrný nárůst – proti roku 2005 je to u mužů i žen zvýšení téměř o 2 roky. V části věnované úmrtnosti byly uvedeny také úmrtnostní charakteristiky populace kraje spolu s hlavními příčinami úmrtí s tím, že ve struktuře zemřelých podle nejčastěji zastoupených příčin úmrtí první místo v kraji dlouhodobě náleží nemocem oběhové soustavy (polovina z počtu zemřelých) a druhé místo nádorovým onemocněním (čtvrtina z počtu zemřelých).

Tab. 4.1 Pacienti s vybraným chronickým onemocněním v evidenci praktického lékaře pro dospělé celkem a ve věku 65 a více let v Jihomoravském kraji v letech 2009 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2009	2010	2011	2012	2013
Pacienti s chronickým onemocněním					
hypertenzní nemoci (I10–I15)	183 150	186 866	196 725	209 905	213 594
ischemické nemoci srdeční (I20–I25)	85 137	83 608	84 196	87 578	88 174
cévní nemoci mozku (I60–I69)	32 113	32 303	32 869	33 348	32 922
z toho ve věku 65 a více let (%)					
hypertenzní nemoci (I10–I15)	41,9	41,8	41,4	41,3	42,3
ischemické nemoci srdeční (I20–I25)	59,4	58,8	59,6	59,5	59,6
cévní nemoci mozku (I60–I69)	72,5	73,1	73,5	73,3	72,2

Údaje uvedené v tabulce 4.1 však naznačují, že informace o prodlužující se střední délce života spíše vypovídají o zlepšující se úrovni zdravotní péče. V tabulce jsou uvedeny počty **pacientů s vybraným chronickým onemocněním** v evidenci praktického lékaře. V roce 2013 jich za 3 skupiny nemocí bylo v součtu 334,7 tisíc, což představovalo 28,6 % středního stavu obyvatel kraje. **Od roku 2009 se tento počet zvýšil o 34,3 tisíc** (o 11,4 %) a podíl pacientů na počtu obyvatel vzrostl o 2,5 procentního bodu.

Zdravotní stav populace v seniorském věku v této oblasti byl podstatně horší, neboť z uvedeného počtu bylo 166,7 tisíc pacientů ve věku 65 a více let (80,2 % z obyvatel v seniorském věku). Proti roku 2009 celkový počet pacientů v seniorském věku vzrostl o 16,1 tisíc (o 10,7 %), i když podíl na počtu obyvatel v seniorském věku poklesl o 2,2 bodu.

Počet pacientů s hypertenzními nemocemi vzrostl nejvýrazněji - o 16,6 % u pacientů bez rozlišení věku a o 17,8 % u osob v seniorském věku. Za zmínku stojí také fakt, že téměř tři čtvrtiny pacientů s cévními nemocemi mozku ve sledovaném období tvořili senioři. Naopak téměř tři pětiny pacientů s hypertenzními nemocemi tvořily osoby ve věku do 65 let.

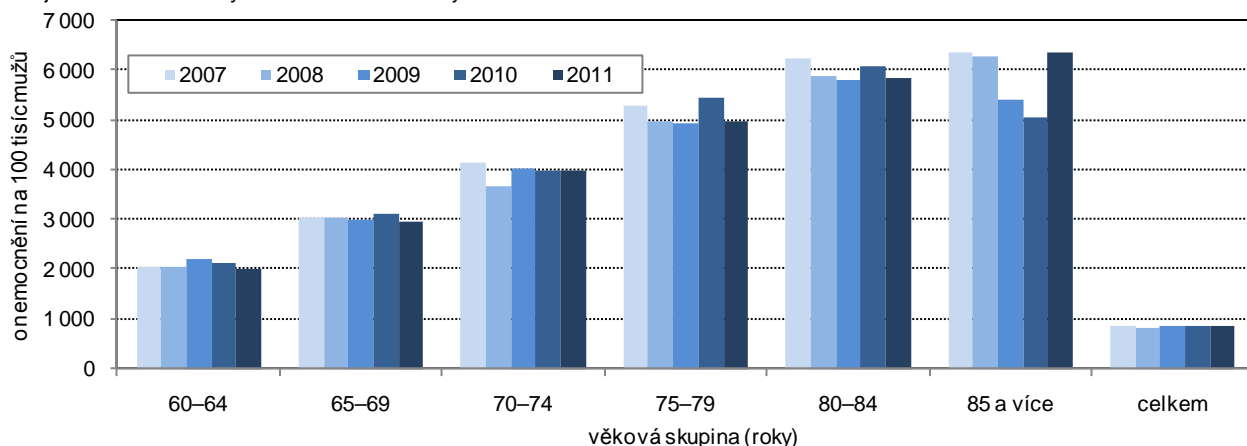
Údaje o **hlášených onemocněních novotvary** jsou zveřejňovány s výrazným časovým odstupem, nejčerstvější jsou za rok 2011. Ke dvouletému zpoždění dat dochází v důsledku dohledávání, ověřování a několikanásobné kontroly, data jsou v souladu s konečnými údaji Národního onkologického registru ČR.

V letech 2007 až 2011 bylo v Jihomoravském kraji hlášeno celkem **47,9 tisíc onemocnění zhoubnými novotvary** (24,1 tisíc mužů a 23,8 tisíc žen). Z tohoto počtu bylo 34,8 tisíc pacientů v seniorském věku. Na onemocnění zhoubnými novotvary v seniorském věku jsou náchylní více muži, neboť tvořili 77,8 %

mužských pacientů bez rozlišení věku (celkem 18,8 tisíc mužských pacientů seniorů). Ženy seniorky s uvedeným onemocněním tvořily 67,2 % z úhrnu pacientek (16,0 tisíc žen).

Graf 4.1 Hlášená onemocnění zhoubnými novotvarami na 100 tisíc mužů v Jihomoravském kraji v letech 2007 až 2011

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

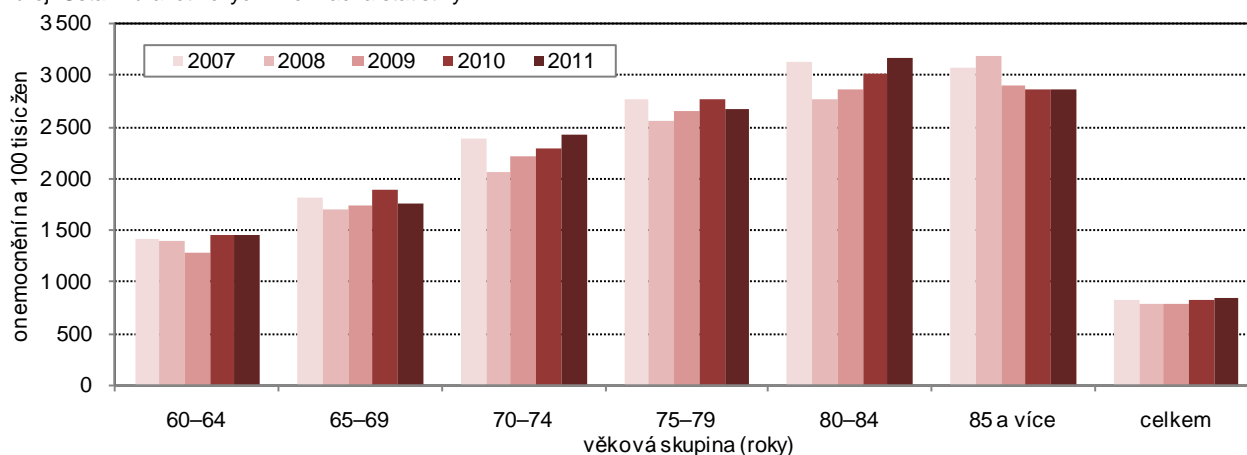

Stejně jako u pacientů s chronickým onemocněním i u hlášených onemocnění novotvarami bylo mezi krajními roky sledovaného období zaznamenáno zvýšení počtu onemocnění. V roce 2011 bylo hlášeno 9 909 onemocnění novotvarami (4 915 mužů a 4 994 žen), což bylo proti roku 2007 o 367 více, tj. o 3,8 % (u mužů zvýšení o 139 případů, tj. o 2,9 %, u žen nárůst o 228 případů, tj. o 4,8 %).

U pacientů v seniorském věku byl však nárůst v porovnání roku 2011 s rokem 2007 mnohem výraznější. V roce 2011 bylo hlášeno 7 334 onemocnění novotvarami (3 943 mužů a 3 391 žen ve věku 65 a více let), což bylo proti roku 2007 o 531 více, tj. o 7,8 % (u mužů zvýšení o 318 případů, tj. o 8,8 %, u žen nárůst o 213 případů, tj. o 6,7 %).

Graf 4.2 Hlášená onemocnění zhoubnými novotvarami na 100 tisíc žen v Jihomoravském kraji v letech 2007 až 2011

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

V relativním vyjádření u obou pohlaví **narůstá četnost výskytu hlášených onemocnění s rostoucí věkovou skupinou**. U mužů byl ale v jednotlivých letech především u věkových skupin zahrnující věk 70 a více let počet onemocnění na 100 tisíc osob oproti ženám prakticky dvojnásobný. U dvou věkových skupin žen (70 až 74 let a 80 až 84 let) bylo v letech 2008 až 2011 patrné pravidelné každoroční navyšování přepočteného počtu hlášených onemocnění.

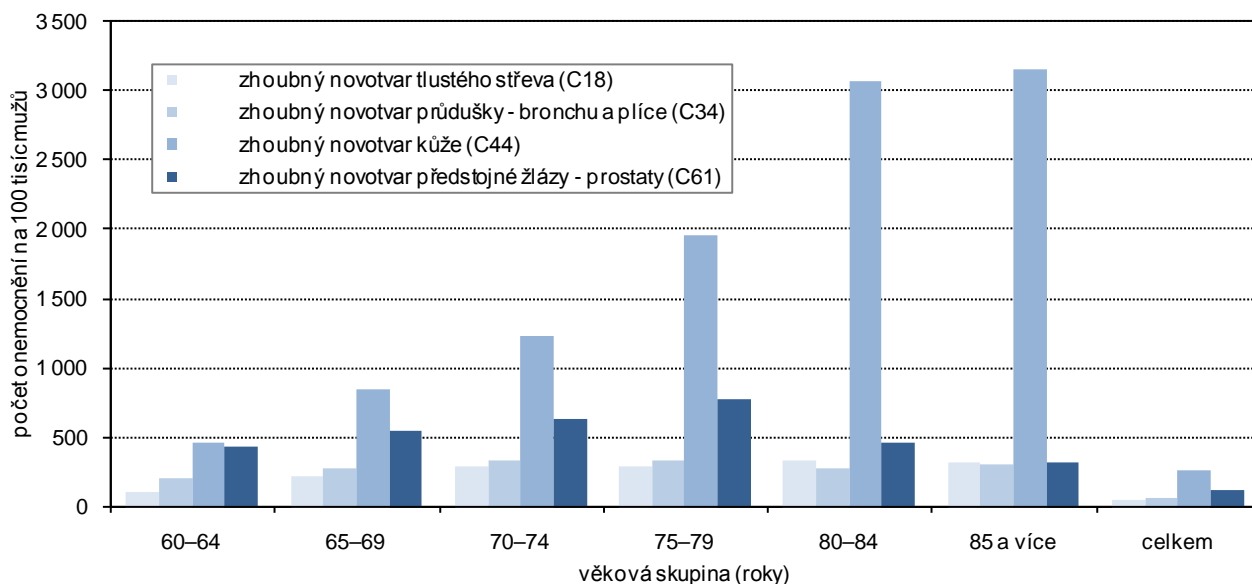
V úvodu této část již bylo uvedeno, že příčinou čtvrtiny úmrtí jsou zhoubné novotvarami. Z konkrétních diagnóz je to pro obě pohlaví „rakovina plic“ a „rakovina“ prostaty u mužů a prsu u žen. U nově hlášených případů onemocnění zhoubnými novotvarami byla ale u obou pohlaví v roce 2011, a to v celém věkovém rozpětí uvedeném v grafu 4.3 a 4.4, relativně nejčastější „rakovina“ kůže. V kraji byla tato nemoc nově diagnostikována u 1 551 mužů (z toho 1 205 mužů, tj. 77,7 % ve věku 65 a více let) a u 1 423 žen (z toho 1 029 žen, tj. 72,3 % ve věku 65 a více let). Druhým nejčastějším nově hlášeným onemocněním byl u mužů

zhoubný nádor prostaty – 711 onemocnění, z toho 453 v seniorském věku (63,7 %). U žen to byl zhoubný nádor prsu – 733 onemocnění, z toho 360 pacientek v seniorském věku (49,1 %).

Graf 4.3 Hlášená onemocnění vybranými druhy zhoubných novotvarů na 100 tisíc mužů v Jihomoravském kraji v roce 2011

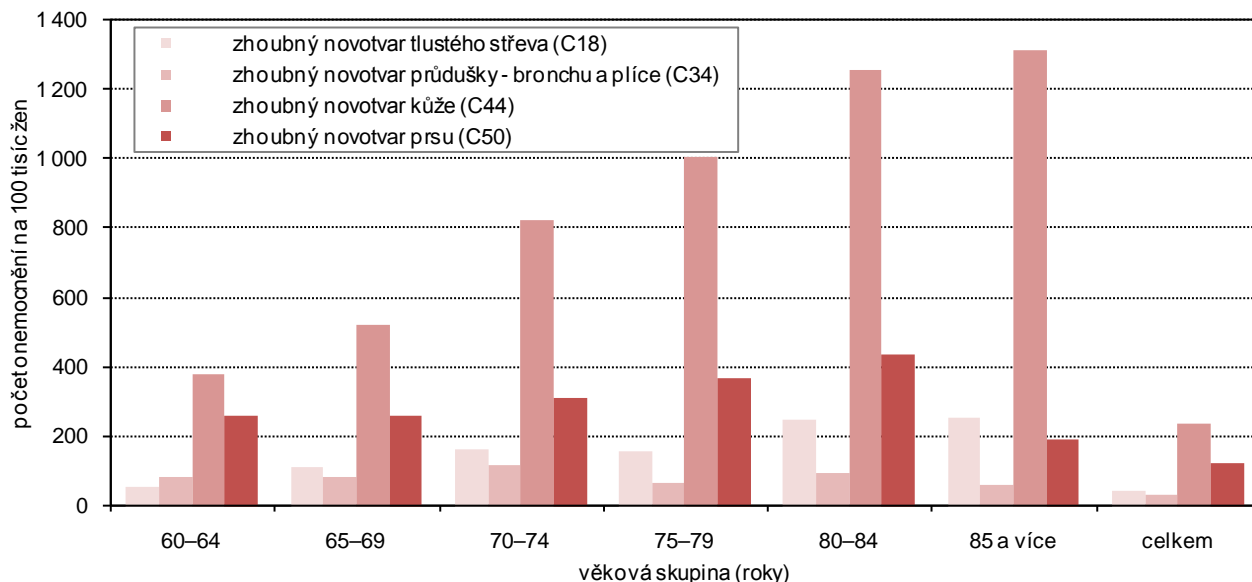
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

V roce 2011 připadlo na 100 tisíc mužů bez rozdílu věku v Jihomoravském kraji 862,5 hlášených onemocnění zhoubnými novotvary. Tato hodnota byla nad republikovým průměrem (827,3) a mezi kraji byla 5. nejvyšší. Nejnižší výskyt nově hlášených onemocnění byl zjištěn ve Středočeském kraji (718,9 onemocnění na 100 tisíc mužů), nejvyšší hodnota byla vykázána v Plzeňském kraji, a to 938,5 onemocnění na 100 tisíc mužů.

Graf 4.4 Hlášená onemocnění vybranými druhy zhoubných novotvarů na 100 tisíc žen v Jihomoravském kraji v roce 2011

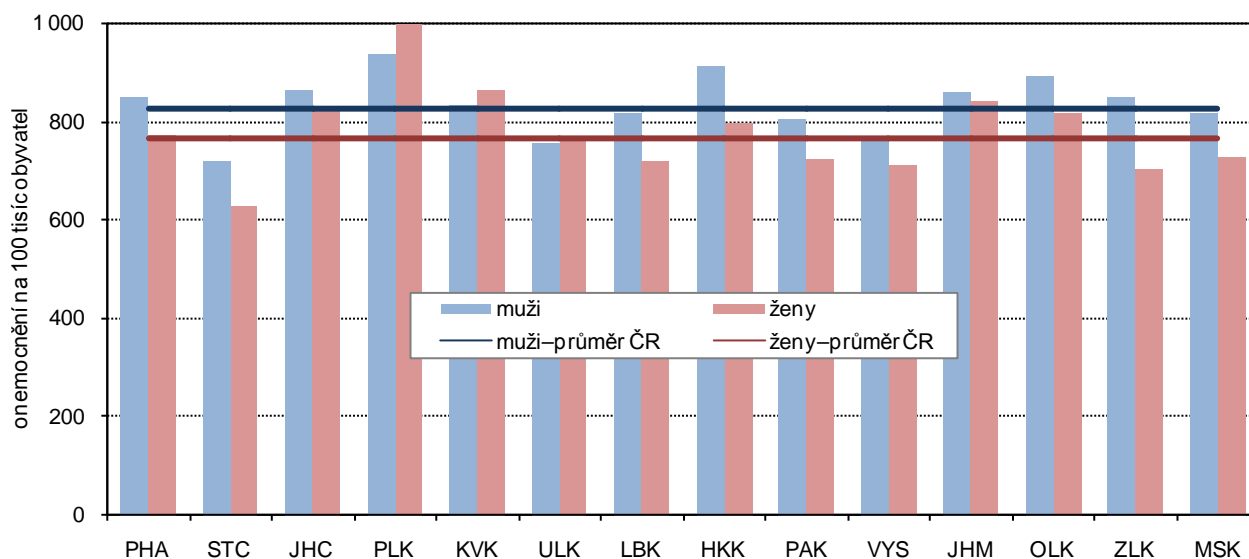
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

Obdobná byla situace u žen, v kraji bylo na 100 tisíc žen v roce 2011 hlášeno 839,7 onemocnění zhoubnými novotvary, což výrazně převyšovalo republikový průměr (766,3) a mezi kraji to byla dokonce 3. nejvyšší hodnota. Nejvyšší relativní četnost byla zjištěna opět v Plzeňském kraji (995,8 onemocnění na 100 tisíc žen), nejpříznivější situace byla znovu ve Středočeském kraji (628,7 onemocnění na 100 tisíc žen).

**Graf 4.5 Hlášená onemocnění zhoubnými novotvary podle pohlaví a kraje bydliště v roce 2011
(na 100 000 mužů/žen)**

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

Hospitalizování (nemocnice, LDN, hospice)

V nemocnicích kraje bylo ročně hospitalizováno v průměru 251 tisíc pacientů, 36 % z nich tvořili pacienti v seniorském věku. Téměř třetina hospitalizovaných se podrobila operaci a pacient v nemocnici strávil v průměru 7 dní.

V roce 2013 bylo v nemocnicích hospitalizováno 253,9 tisíc osob s bydlištěm v kraji. Proti roku 2009 byl počet hospitalizovaný nižší o 589 osob. Ovšem v rozdělení podle pohlaví na straně mužů byl zaznamenán nárůst o 2 774 hospitalizovaných, na straně žen naopak pokles o 3 363 hospitalizovaných.

Z celkového počtu hospitalizovaných v roce 2013 bylo 96,6 tisíc osob ve věku 65 a více let (38,1 %). V seniorské kategorii byl proti roku 2009 zaznamenán nárůst počtu hospitalizovaných u obou pohlaví, výraznější však u mužů. V roce 2013 bylo v nemocnicích hospitalizováno 42,7 tisíc mužů ve věku 65 a více let, což bylo o 6,8 tisíc (o 18,9 %) více než v roce 2009. Počet žen v seniorském věku v roce 2013 dosáhl 53,9 tisíc a proti roku 2009 byl vyšší o 2,9 tisíc, tj. o 5,7 %.

Tab. 4.2 Osoby s bydlištěm v kraji hospitalizované v nemocnicích podle věku v letech 2009 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	Hospitalizovaní muži					Hospitalizované ženy				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	109 869	109 839	107 540	111 989	112 643	144 587	141 876	135 473	141 772	141 224
z toho ve věku:										
55–59	9 975	9 789	9 105	9 428	9 034	8 170	8 122	7 650	7 912	7 755
60–64	10 878	11 296	11 318	11 259	11 395	9 593	9 638	9 366	9 491	9 595
65–69	9 968	10 768	10 946	12 154	12 849	9 817	9 834	10 176	10 953	11 282
70–74	8 304	8 609	8 930	9 670	10 496	9 784	9 633	9 776	10 605	10 689
75–79	8 126	8 039	7 606	8 024	8 272	12 030	11 330	10 689	10 729	10 299
80–84	5 885	6 187	6 195	6 509	6 468	10 684	10 569	10 561	11 206	10 862
85–89	3 600	3 933	3 142	3 487	3 511	8 692	9 342	6 938	7 460	7 565
90–94 ¹⁾	.	.	712	901	957	.	.	1 854	2 371	2 806
95 a více ¹⁾	.	.	119	99	119	.	.	390	416	427

¹⁾ v letech 2009 a 2010 ve věku 85 a více let

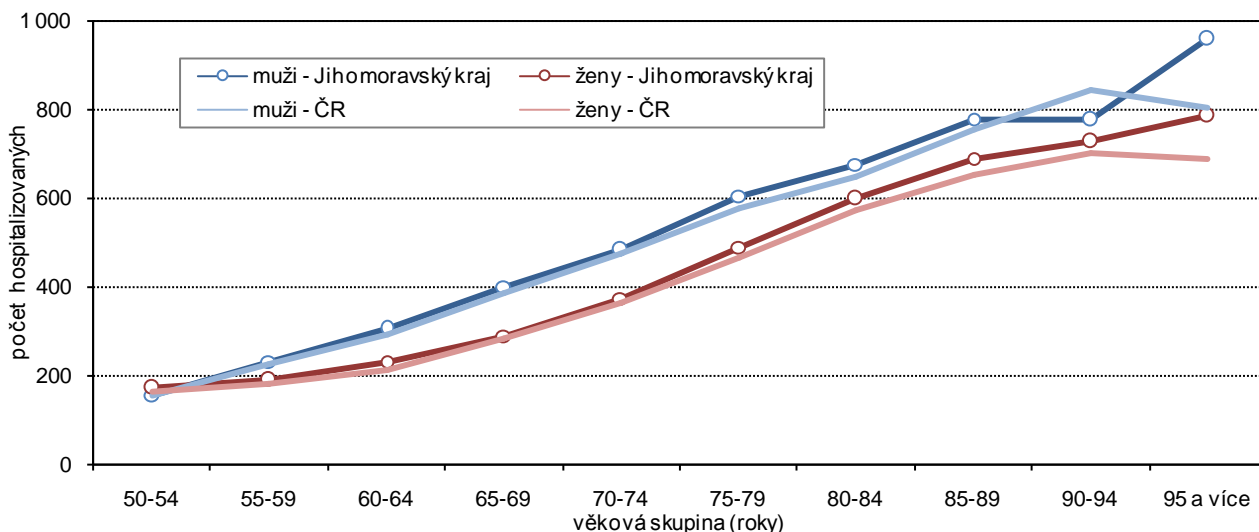
Zatímco u mužů hospitalizovaných v nemocnicích v letech 2009 až 2011 byla z hlediska věkového složení nejpočetnější skupina mužů ve věku 60 až 64 let a v letech 2012 a 2013 ve věku 65 až 69 let, u žen to do roku 2011 byla skupina ve věku 75 až 79 let, v roce 2012 skupina žen ve věku 80 až 84 let a v roce 2013 skupina žen ve věku 65 až 69 let.

Relativní vyjádření hospitalizovaných v kraji podle věku (přepočten na 1 000 obyvatel stejného věku v grafu 4.6) ukazuje, že výchozí hodnoty podle pohlaví v roce 2013 byly téměř shodné i s republikovým průměrem u výchozí věkové hranice 50 až 54 let. V dalších věkových skupinách je zřetelný četnější výskyt hospitalizovaných u mužů. Společně u obou pohlaví krajská přepočtená hodnota hospitalizovaných převyšovala republikový průměr (s výjimkou mužů ve věku 90 až 94 let). Graf 4.6 názorně ukazuje závislost počtu hospitalizovaných na věku. Zatímco na tisíc mužů ve věku 60 až 64 let připadlo 306,2 hospitalizovaných (295,1 ČR), ve věku 85 až 89 let to bylo již 778,3 mužů (753,8 ČR). Podobně u žen - na tisíc žen ve věku 60 až 64 let připadlo 233,1 hospitalizovaných (215,4 ČR), ve věku 85 až 89 let to bylo již 689,6 žen (654,0 ČR). Ve věku 95 a více let pouze 40 mužů z tisíce a 215 žen z tisíce nebylo v roce 2013 hospitalizováno v nemocnicích.

Graf 4.6 Hospitalizovaní obyvatelé Jihomoravského kraje v nemocnicích podle věku na 1 000 obyvatel stejného věku v roce 2013

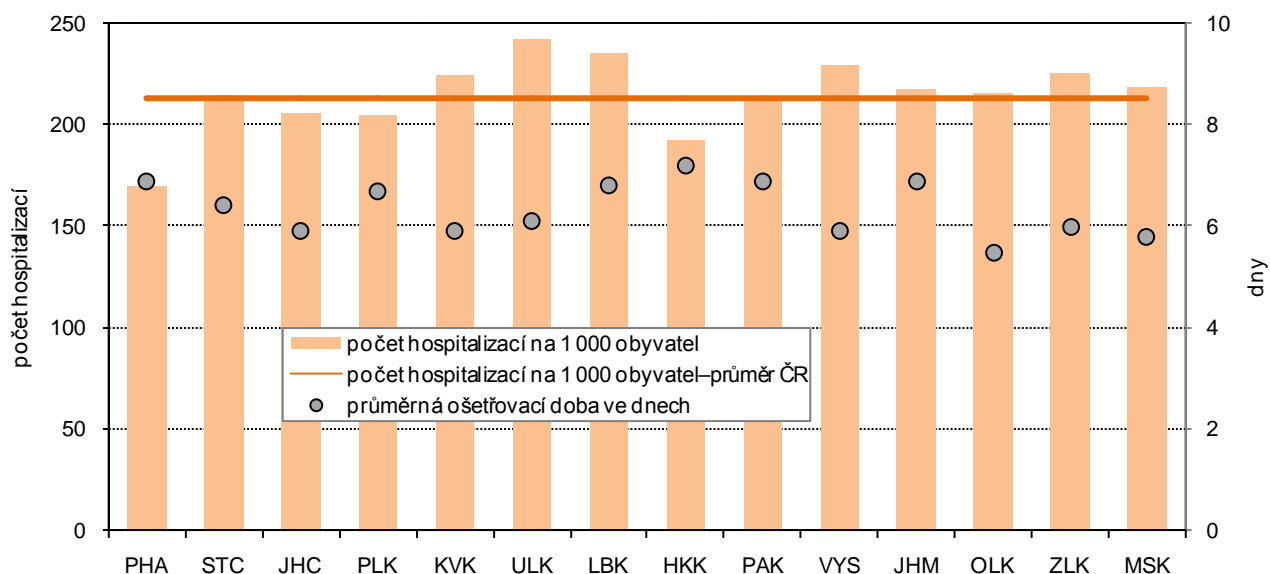
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

V roce 2013 v Jihomoravském kraji připadlo **na tisíc obyvatel 217,2 hospitalizovaných** v nemocnicích. Krajský přepočtený počet hospitalizovaných byl nad úrovní republikového průměru (213,5) a ve srovnání s ostatními kraji byl 7. nejvyšší, resp. 8. nejnižší (nejvyšší přepočtená hodnota byla zjištěna v Ústeckém kraji, a to 241,8, nejnižší v Praze – 170,1).

Graf 4.7 Hospitalizované osoby v nemocnicích a průměrná doba hospitalizace podle kraje bydliště v roce 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

Pacient s bydlištěm v kraji strávil v roce 2013 v nemocnici v průměru **6,9 dnů**, což bylo o 0,6 dne více, než činil republikový průměr. Průměrná doba hospitalizace byla po Královéhradeckém kraji 2. nejvyšší (spolu Prahou a Pardubickým krajem), nejkratší doba léčení v nemocnici byla vykázána v Olomouckém kraji, a to 5,5 dne. V rámci ČR, ale i v Jihomoravském kraji, byl zaznamenán pokles průměrné ošetrovací doby – proti roku 2009 byla průměrná doba ošetření v kraji o 0,4 dne kratší (v ČR o 0,3 dne). S rostoucím věkem hospitalizovaného rostla i průměrná doba ošetření, ale postupný meziroční pokles doby ošetření byl v kraji zaznamenán v celém věkovém spektru pacientů.

Tab. 4.3 Průměrná ošetrovací doba osob s bydlištěm v Jihomoravském kraji hospitalizovaných v nemocnicích podle věku v letech 2009 až 2013 (dny)

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	Jihomoravský kraj					Česká republika				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	7,3	7,4	7,3	7,0	6,9	6,9	6,8	6,7	6,4	6,3
z toho ve věku:										
55-59	7,7	7,6	7,3	7,0	6,7	6,9	6,9	6,7	6,3	6,2
60-64	8,0	7,8	7,8	7,3	7,1	7,4	7,3	7,1	6,8	6,7
65-69	8,7	8,4	8,2	7,9	7,8	7,9	7,8	7,6	7,3	7,2
70-74	9,2	9,1	9,0	8,3	8,2	8,7	8,5	8,3	7,9	7,8
75-79	10,3	10,4	10,2	9,8	9,5	9,7	9,7	9,4	9,0	8,8
80-84	11,3	11,9	11,6	11,1	11,1	11,2	11,0	10,9	10,4	10,2
85-89	12,7	13,0	13,4	12,6	12,2	12,3	12,5	12,4	11,8	11,6
90-94 ¹⁾	.	.	13,7	13,3	12,9	13,3	12,5	12,5	12,5	11,8
95 a více ¹⁾	.	.	15,3	14,9	13,8	13,0	12,8	13,8	12,4	12,5

¹⁾ v letech 2009 a 2010 ve věku 85 a více let

Celkem **30,0 % hospitalizovaných** osob s bydlištěm v kraji se v nemocnici v roce 2013 **podrobilo operaci**. V letech 2009 až 2013 podíl operovaných spíše kolísal (od 29,9 % v roce 2011 po 30,6 % v roce 2009), v každém roce však mírně převyšoval republikový průměr. Podíl operovaných osob z počtu hospitalizovaných klesá s rostoucím věkem pacienta, toto konstatování platilo pro období let 2009 až 2013 nejen v kraji, ale i v rámci ČR.

Tab. 4.4 Podíl operovaných osob s bydlištěm v Jihomoravském kraji z hospitalizovaných v nemocnicích podle věku v letech 2009 až 2013 (%)

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	Jihomoravský kraj					Česká republika				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Celkem	30,6	30,3	29,9	30,4	30,0	28,9	28,9	28,8	29,6	29,4
z toho ve věku:										
55-59	35,6	35,6	34,6	36,1	36,1	35,2	35,4	35,4	36,2	36,3
60-64	33,2	33,1	32,1	32,8	32,3	32,2	32,2	32,0	32,7	32,8
65-69	31,0	30,3	29,4	30,8	30,1	29,7	29,8	29,6	30,1	29,9
70-74	28,1	26,9	26,5	27,5	27,7	26,2	25,8	26,0	26,4	26,4
75-79	23,7	22,5	22,9	22,7	23,1	22,3	21,1	21,2	21,2	21,3
80-84	19,2	18,4	17,7	18,4	18,4	17,1	16,1	16,1	16,1	16,1
85-89	14,7	13,8	14,5	14,3	14,6	13,7	12,5	12,5	12,5	12,3
90-94 ¹⁾	.	.	13,6	13,1	12,7	10,8	10,6	11,0	10,6	10,5
95 a více ¹⁾	.	.	12,6	8,2	11,9	9,5	9,8	10,0	8,8	9,9

¹⁾ v letech 2009 a 2010 ve věku 85 a více let

K ošetřování a doléčování pacientů, jejichž zdravotní stav již nutně nevyžaduje pobyt v nemocnici nebo u nichž není perspektiva zlepšení jejich zdravotního stavu, slouží **léčebny dlouhodobě nemocných (LDN)**. Pacienty jsou zpravidla osoby pokročilého věku, které není z různých důvodů možné ošetřovat v domácím prostředí.

V Jihomoravském kraji byly v letech 2005 až 2013 k dispozici 2 léčebny dlouhodobě nemocných s kapacitou 363 lůžek. Počet hospitalizovaných v LDN v kraji se v tomto období pohyboval od 2 457 v roce 2006 po 2 780 v roce 2013. Právě **v roce 2013 byl počet hospitalizovaných nejvyšší**, hranice 2 700 hospitalizovaných byla překročena i v letech 2010 a 2012. V roce 2013 tak v kraji na 10 tisíc obyvatel (přepočteno na počet obyvatel k 31. 12.) připadlo 23,8 hospitalizovaných v LDN. Tento počet byl pod republikovým průměrem (42,4 hospitalizovaných na 10 tisíc obyvatel) a mezi kraji byl 4. nejnižší.

Tab. 4.5 Léčebny dlouhodobě nemocných v Jihomoravském kraji v letech 2005 až 2013

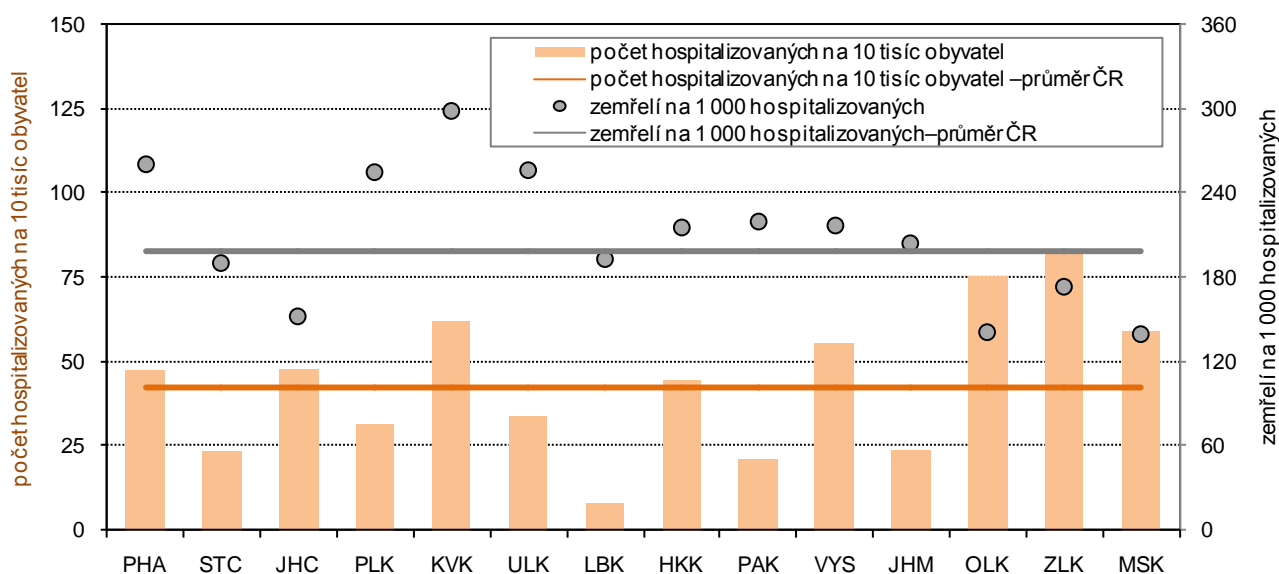
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Léčebny dlouhodobě nemocných	2	2	2	2	2	2	2	2	2
v nich lůžka	363	363	363	363	363	363	363	363	363
Hospitalizovaní celkem	2 534	2 457	2 470	2 459	2 657	2 708	2 639	2 773	2 780
na 10 000 obyvatel	22,4	21,7	21,7	21,4	23,1	23,5	22,6	23,7	23,8
Zemřelí pacienti	704	691	638	544	603	584	523	520	569
na 1 000 hospitalizovaných	277,8	281,2	258,3	221,2	226,9	215,7	198,2	187,5	204,7
Průměrná ošetrovací doba	51,3	50,4	48,7	46,0	44,9	44,9	46,0	44,5	44,7
Roční využití lůžek ve dnech	339,3	340,9	331,4	311,9	328,4	334,8	334,7	339,8	342,0

Nejvyšší počet zemřelých v LDN v kraji byl ve sledovaném období evidován v roce 2005, a to 704, do roku 2008 se postupně snižoval až na 544 zemřelých. Po zvýšení v roce 2009 (603 zemřelých) byl v dalších letech zaznamenán opět pokles až na 520 zemřelých v roce 2012. **V roce 2013 v LDN v kraji zemřelo 569 pacientů**, což v přepočtu znamenalo 204,7 zemřelých na 1 tisíc hospitalizovaných. Přepočtený počet roku 2013 byl nad úrovní hodnoty ČR (198,4) a mezi kraji byl 7. nejnižší, resp. 8. nejvyšší.

Graf 4.8 Hospitalizované osoby v léčebnách dlouhodobě nemocných podle krajů v roce 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

Mnohdy poslední instancí je pro pacienty **hospic**. Je to zdravotnicko-sociální zařízení, které slouží k péči o nevléčitelně a těžce nemocné osoby. Jeho posláním je maximálně zlepšit kvalitu života v jeho závěrečné fázi, snižováním nebo odstraňováním bolesti a jiných fyzických projevů nemoci umožnit důstojné umírání pacienta.

V Jihomoravském kraji byly v roce 2013 v provozu pouze 2 taková zařízení s kapacitou 72 lůžek. V průběhu roku zde bylo hospitalizováno **804 pacientů**, **630 z nich zde zemřelo**. V porovnání s rokem 2009 se kapacita zařízení zvýšila pouze o 2 lůžka. Počet hospitalizovaných ale vzrostl o 115 osob a vzhledem k určení zařízení vzrostl i počet zemřelých, a to o 96 osob. Na tisíc hospitalizovaných v roce 2013 tak připadlo 784 zemřelých.

Tab. 4.6 Hospice v Jihomoravském kraji v letech 2009 až 2013

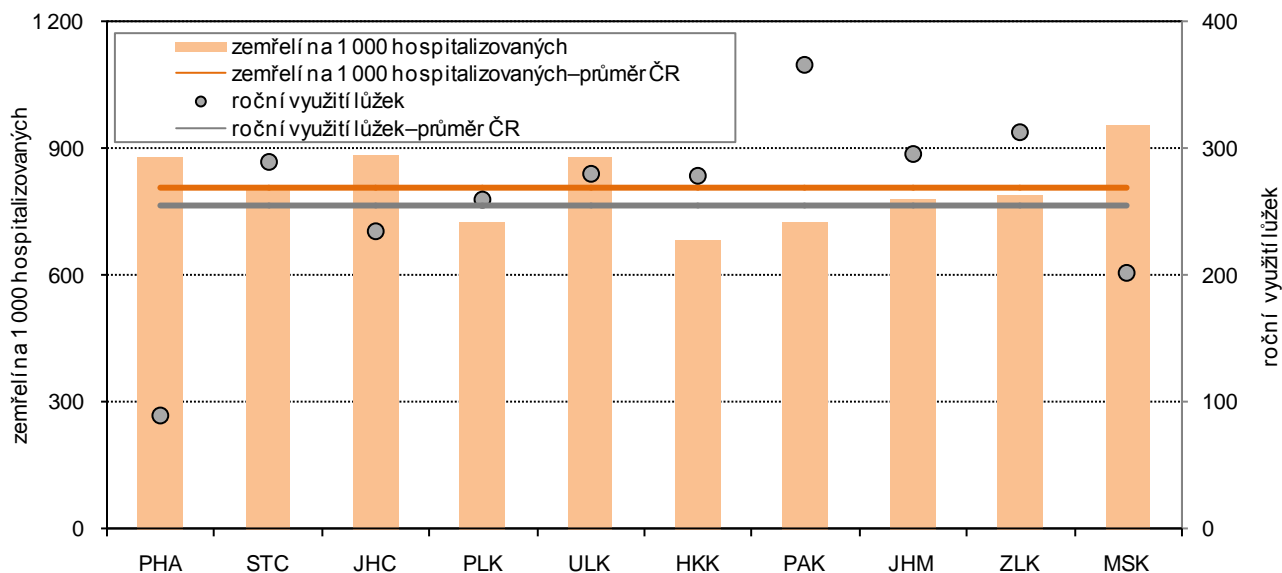
Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2009	2010	2011	2012	2013
Hospice	2	2	2	2	2
v nich lůžka	70	70	72	72	72
Hospitalizovaní celkem	689	738	792	781	804
na 10 000 obyvatel	6,0	6,4	6,8	6,7	6,9
Zemřelí pacienti	534	599	629	636	630
na 1 000 hospitalizovaných	775,0	811,7	794,2	814,3	783,6
Průměrná ošetrovací doba	28,5	29,8	27,7	26,4	26,5
Roční využití lůžek ve dnech	295,0	314,6	304,2	286,5	295,7

I když nabízená kapacita hospiců v kraji není příliš vysoká, nebyla ve sledovaném období plně využívána. V roce 2013 bylo jedno lůžko v hospici využito v průměru 296 dnů z 365 možných. Ve srovnání s ostatními kraji bylo využití lůžek v hospici 3. nejvyšší a nad úroveň republikového průměru (255,5). Naproti tomu počet zemřelých na 1 tisíc hospitalizovaných byl mezi kraji 4. nejvyšší a pod úroveň republikového průměru (806,0).

Graf 4.9 Hospice v krajích v roce 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

Geriatrická péče

Geriatrie je označení specializačního lékařského oboru, který se zabývá problematikou zdravotního a funkčního stavu ve stáří, zvláštnostmi chorob, jejich diagnostikování a léčení u starých lidí. Geriatrická medicína ve zjednodušeném pohledu řeší problematiku akutní prostřednictvím specializovaných oddělení a problematiku dlouhodobé péče ve formě ambulantního ošetření.

Tab. 4.7 Geriatrie v akutní péči v nemocnicích se sídlem v Jihomoravském kraji v letech 2005 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Geriatrická oddělení	2	1	1	1	1	1	1	1	1
v nich lůžka	174	59	59	59	59	59	59	59	59
na 10 000 obyvatel	1,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Hospitalizovaní celkem	3 060	2 292	1 875	1 824	1 808	2 020	1 932	1 942	2 097
na 10 000 obyvatel	27,1	20,3	16,5	16,0	15,7	17,5	16,6	16,6	17,9
Zemřelí pacienti	447	264	137	129	180	177	161	175	159
na 1 000 hospitalizovaných	146,1	115,2	73,1	70,7	99,6	87,6	83,3	90,1	75,8

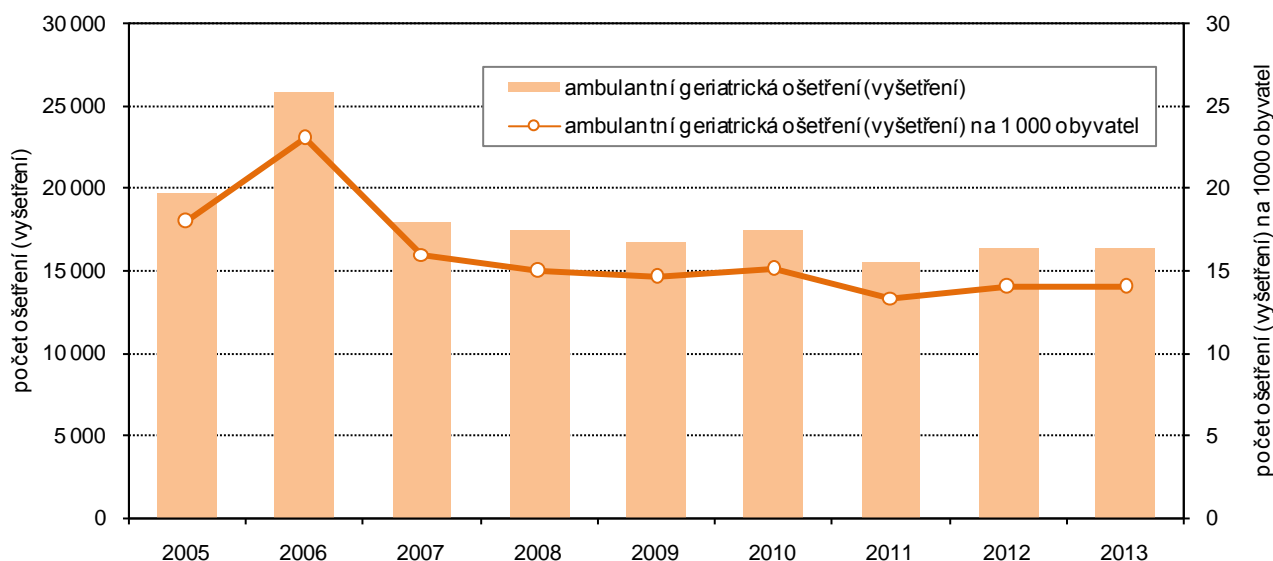
V Jihomoravském kraji je v posledních letech k dispozici pouze **1 geriatrické oddělení s 59 lůžky**. V roce 2013 zde bylo hospitalizováno 2 097 pacientů, z nichž 159 zemřelo. V letech 2006 až 2013, v nichž je kapacita geriatrického oddělení neměnná, se počet hospitalizovaných pohyboval v rozmezí od 1 808 v roce

2009 do 2 292 v roce 2006. Počet zemřelých v tomto oddělení byl nejvyšší v roce 2006 (264) a nejnižší v roce 2008 (129).

Graf 4.10 Ambulantní geriatrická péče v Jihomoravském kraji v letech 2005 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

V **ambulantní geriatrické péči** jsou senioři s chronickými nemocemi, převážně se jedná o nemocné s postižením více orgánů. Provádí se diagnostika, léčba a dlouhodobé sledování pacientů s cílem zachování co nejlepší soběstačnosti do vysokého věku nemocných se snahou prevence závažných onemocnění stáří.

Domácí zdravotní péče

Domácí zdravotní péče je poskytovaná pacientům odborným personálem na základě doporučení lékaře, a to v jejich vlastním sociálním prostředí. Domácí zdravotní péče je indikována ošetřujícím lékařem v nemocnici na dobu 14 dní (pacienti s akutním krátkodobým onemocněním, pooperační a pourazové stavy), praktickým lékařem na neomezeně dlouhou dobu (chronicky nemocní klienti, preventivní, jednorázová a hospicová péče). Domácí zdravotní péče je poskytována v maximálním rozsahu 3 hodin denně a je plně hrazena ze zdravotního pojištění.

Tab. 4.8 Pacienti domácí zdravotní péče v Jihomoravském kraji podle věku v letech 2005 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

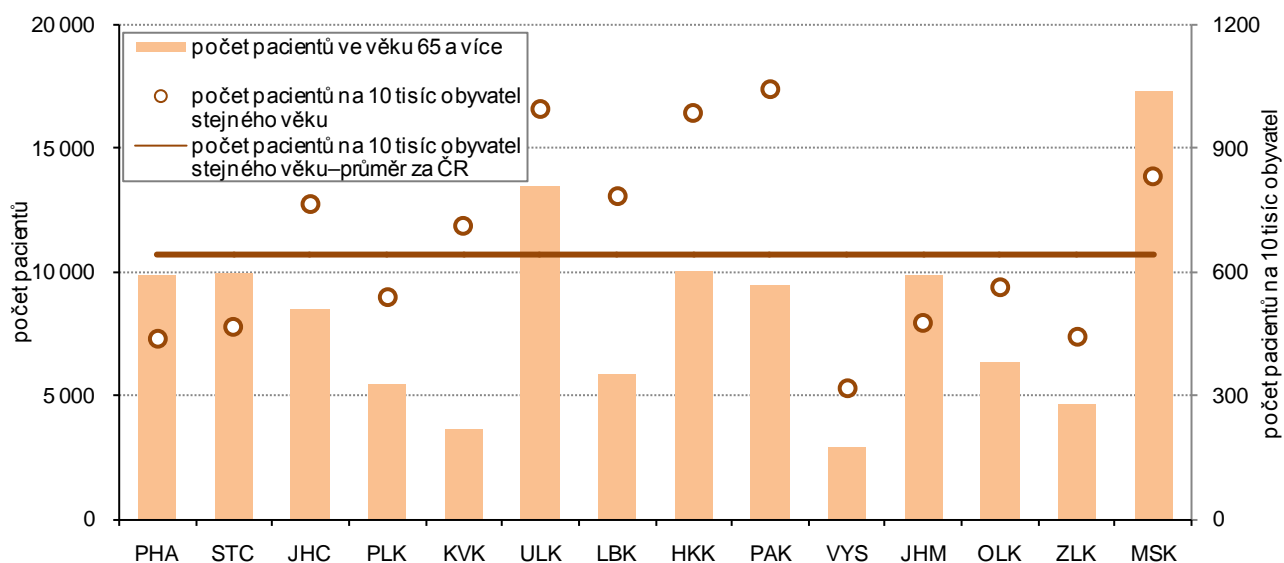
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet pacientů	9 740	11 371	11 172	11 513	11 755	12 293	12 511	12 708	11 837
z toho ve věku 65 a více let	8 093	9 471	9 244	9 210	9 399	9 960	10 612	10 866	9 884
Počet pacientů ve věku 65 a více let na 1 000 obyvatel stejného věku	48,5	55,7	53,3	51,7	51,4	53,4	54,4	53,9	47,6
Počet návštěv ZPBD ¹⁾	420 991	424 244	348 965	362 833	372 940	390 222	409 469	420 462	429 189
Počet návštěv ZPBD na 1 pacienta	43,2	37,3	31,2	31,5	31,7	31,7	32,7	33,1	36,3
Počet provedených výkonů	866 839	1 237 756	898 414	987 766	1 006 197	939 842	932 784	974 793	706 796

¹⁾ ZPBD jsou zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí

V roce 2013 využilo domácí zdravotní péči v Jihomoravském kraji **11,8 tisíc pacientů**, z tohoto počtu bylo 9,9 tisíc (83,5 %) ve věku 65 a více let. U pacientů v kraji vykonal zdravotnický personál (ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí) téměř 430 tisíc návštěv a provedl téměř 707 tisíc výkonů. Proti roku 2005 se celkový počet pacientů domácí zdravotní péče i počet pacientů v seniorském věku zvýšil (o 21,5 %, resp. o 22,1 %), vzrostl i počet návštěv (o 1,9 %), počet provedených výkonů ale poklesl o 18,5 %.

Graf 4.11 Pacienti domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let v krajích v roce 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

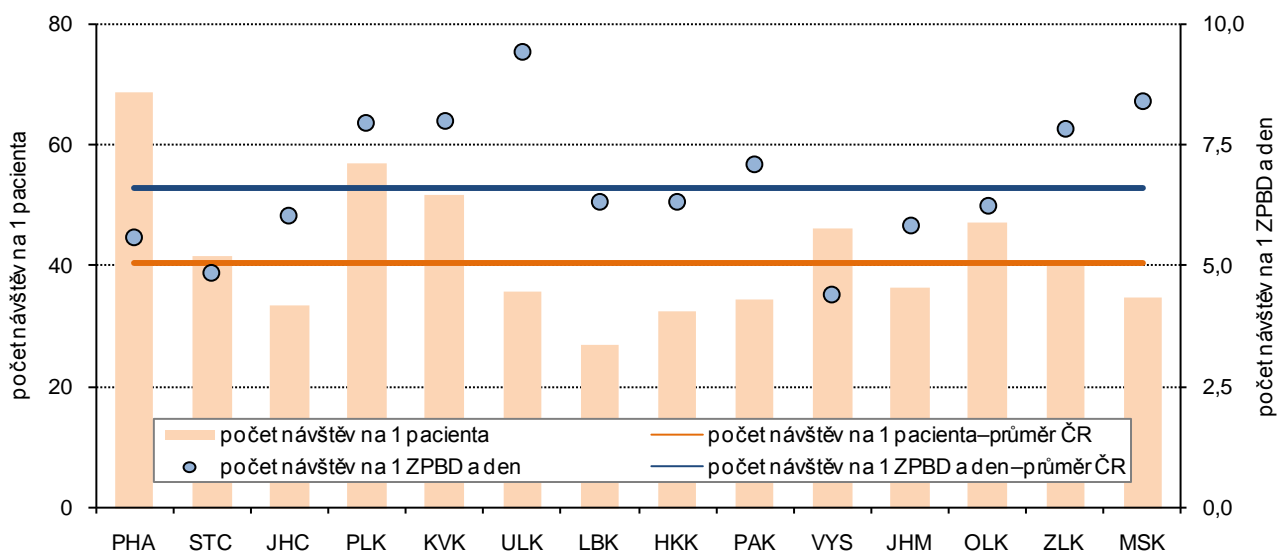

Počet klientů v seniorském věku, kteří v roce 2013 v Jihomoravském kraji využili služeb domácí zdravotní péče, byl mezi krajemi 5. nejvyšší. Ovšem přepočtený počet pacientů v seniorském věku na 10 tisíc obyvatel ve věku 65 a více let (475,7) byl mezi krajemi naopak 5. nejnižší a byl i pod úrovní republikového průměru (642,5). Faktem ale zůstává, že v roce 2013 došlo v kraji k meziročnímu poklesu počtu pacientů domácí zdravotní péče. Proti roku 2012 jich bylo o 871 méně, přepočten na 10 000 obyvatel v seniorském věku dosáhl 538,6, což znovu bylo výrazně pod průměrem ČR (787,1).

Na jednoho pacienta bez rozdílu věku v kraji připadlo **36,3 návštěv ZPBD**. Mezi krajemi to byl 7. nejvyšší počet a byl zároveň nižší než průměr ČR (40,4). Na jednoho pracovníka (ZPBD) za rok připadlo 2 123 návštěv pacientů, což bylo 5,8 návštěv na pracovníka a den. Roční i denní průměrný počet návštěv připadající na 1 ZPBD v kraji byla mezi krajemi 4. nejnižší a pod průměrem ČR (2 406 návštěv ročně, resp. 6,6 denně).

Graf 4.12 Výkony domácí zdravotní péče v krajích a ČR v roce 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

Domácí zdravotní péče poskytovaná pacientům v seniorském věku v uplynulých letech byla zaměřena zejména na **pacienty s chronickým onemocněním** (cévní mozková příhoda, roztroušená skleróza, komplikovaný diabetes, chronická bolest). V roce 2013 to bylo 9 496 pacientů s tímto druhem onemocnění, z tohoto počtu bylo 8 085 osob v seniorském věku (85,1 %). Počet pacientů v seniorském věku s touto

indikací využívající služeb domácí péče v letech 2005 až 2013 v kraji kolísal, ale stav pacientů roku 2013 byl proti roku 2005 o 858 osob vyšší, tj. o 11,9 %.

V roce 2013 v Jihomoravském kraji využilo domácí zdravotní péči 2 748 **pacientů s akutním onemocněním** nebo v pooperačním stavu či po úrazu. Z tohoto počtu bylo 2 009 pacientů v seniorském věku (73,1 %). Proti roku 2005 byl počet pacientů v seniorském věku o 656 vyšší (o 48,5 %).

Tab. 4.9 Pacienti domácí zdravotní péče ve věku 65 a více let v Jihomoravském kraji podle druhu onemocnění v letech 2005 až 2013

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pacienti ve věku 65 a více let	8 093	9 471	9 244	9 210	9 399	9 960	10 612	10 866	9 884
podle druhu onemocnění: ¹⁾									
chronická onemocnění	7 227	8 506	8 184	8 095	8 222	8 427	9 367	9 084	8 085
akutní onemocnění	733	648	665	1 081	1 084	1 108	897	1 330	1 318
pooperační stavy, úrazy	620	532	501	633	560	643	833	762	691
domácí hospicová péče	674	321	387	223	441	647	509	434	518
Podíl pacientů ve věku 65 a více let na pacientech s daným druhem onemocnění (%)									
chronická onemocnění	83,6	85,5	85,6	82,4	82,4	83,0	87,2	87,8	85,1
akutní onemocnění	62,9	59,4	61,3	67,4	66,6	70,8	68,7	80,2	80,7
pooperační stavy, úrazy	74,7	63,5	64,1	64,7	61,8	65,2	71,3	67,4	62,0
domácí hospicová péče	81,6	73,8	82,2	72,4	78,6	78,7	74,3	70,7	67,1

¹⁾ pacient může být zařazen ve více druzích péče

Další formou poskytované domácí zdravotní péče, z pohledu určení zřejmě nejtěžší, je **domácí hospicová péče** (je určena klientům, u nichž lékař předpokládá úmrtí pacienta do 6 měsíců). V roce 2013 byla v kraji poskytnuta 772 pacientům, v tomto počtu bylo 254 pacientů ve věku do 64 let a 518 pacientů ve věku 65 a více let. Počty této domácí péče ve sledovaných letech kolísaly nejvýrazněji. V roce 2005 byly služby poskytnuty celkem 826 pacientům (z toho 674 ve věku 65 a více let), v roce 2008 jen 308 osobám (z toho 223 v seniorském věku).

5. Důchody a sociální služby

V ČR existují čtyři druhy důchodů – starobní, invalidní, vdovský (vdovecký) a sirotčí důchod. Světlou stránkou seniorského věku je možnost pobírat starobní důchod. Je však třeba splnit zákonem stanovené podmínky – dosažení důchodového věku (případně hranice pro odchod do předčasného důchodu) provázené potřebnou dobou pojištění.

Sociální službou rozumíme činnost zajišťující pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Sociální služby je možno poskytovat terénní formou – uživateli je služba poskytována v jeho domácím prostředí (pečovatelská služba); formou ambulantní – uživatel dochází do zařízení (poradny, centra pro děti, mládež); formou pobytovou – uživatel v zařízení poskytující sociální služby bydlí (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem).

Důchodci, důchody

I když se podle zákona o důchodovém pojištění hranice odchodu do starobního důchodu postupně prodlužuje, s nárůstem počtu osob v seniorském věku v kraji roste i počet starobních důchodců. Více než čtvrtinu starobních důchodů tvořily předčasné důchody. Výše starobních důchodů v kraji zaostává za průměrným důchodem v ČR.

V Jihomoravském kraji v roce 2014 pobíralo starobní důchod (bez souběhu s vdovským či vdoveckým) 193,5 tisíc osob, z tohoto počtu bylo 104,7 tisíc žen (54,1 %). Od roku 2010 se počet osob pobírajících starobní důchod zvýšil o 10,0 tisíc, tj. o 5,4 %. Vyšší nárůst počtu důchodců byl zaznamenán u mužů – zvýšení o 6,0 tisíc, tj. o 7,3 %, počet žen vzrostl o 4,0 tisíc, tj. o 4,0 %.

Tab. 5.1 Příjemci starobních důchodů v Jihomoravském kraji podle pohlaví v letech 2010 až 2014 (stav v prosinci)

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

	Muži					Ženy				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Příjemci pobírající starobní důchod (bez souběhu)	82 713	87 031	87 168	87 680	88 712	100 758	105 023	104 397	104 136	104 747
z toho předčasný důchod	18 105	21 948	22 875	23 746	24 611	22 036	25 472	26 159	26 837	27 573
Podíl počtu příjemců předčasných starobních důchodů (bez souběhu) (%)	21,9	25,2	26,2	27,1	27,7	21,9	24,3	25,1	25,8	26,3
Příjemci pobírající starobní důchod v souběhu s vdovským (vdoveckým)	9 202	9 360	9 445	9 588	9 638	58 871	59 096	58 967	58 740	58 635
z toho předčasný důchod	995	1 141	1 247	1 354	1 502	3 862	4 327	4 788	5 204	5 707
Podíl počtu příjemců předčasných starobních důchodů v souběhu s vdovským (vdoveckým) (%)	10,8	12,2	13,2	14,1	15,6	6,6	7,3	8,1	8,9	9,7

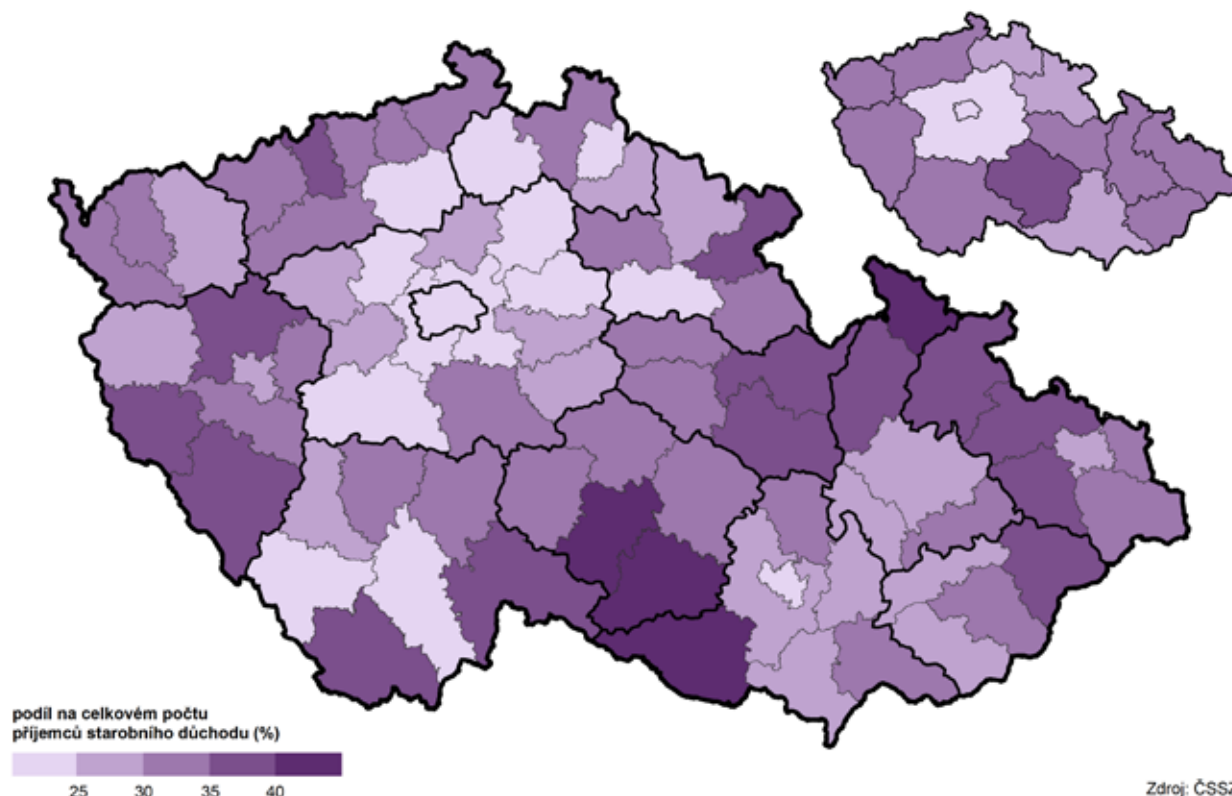
Od roku 2010 výrazně vzrostl počet a podíl osob pobírajících **předčasný důchod** – v prosinci roku 2014 to bylo **52,2 tisíc osob**, zvýšení počtu proti konci roku 2010 o 12,0 tisíc osob představovalo téměř třetinový nárůst (zvýšení o 30,0 %). U mužů se počet pobírajících předčasný důchod za 5 let zvýšil o 6,5 tisíc (o 35,9 %), počet žen pobírajících předčasný důchod vzrostl o 5,5 tisíc, tj. o 25,1 %.

Zatímco podíl osob s předčasným důchodem v roce 2010 činil 21,9 %, v roce 2014 se zvýšil již na 27,0 %. Podíl příjemců předčasných důchodů byl mezi kraji ale 3. nejnižší a zároveň byl o 1,5 bodu nižší, než průměr ČR. Ještě v roce 2010 byl v kraji u obou pohlaví podíl předčasných důchodů stejný (21,9 %), v dalších letech se podíl zvyšoval více u mužů. Na konci roku 2014 tak podíl předčasných důchodů u mužů pobírající starobní důchod (bez souběhu) dosáhl 27,7 %, což bylo o 1,4 procentního bodu více než u žen.

V Jihomoravském kraji na konci roku 2014 více než třetina osob pobírajících starobní důchod (bez souběhu) pocházela z Brna-města (66,2 tisíc, tj. 34,2 %). Byl zde ale vykázán nejnižší podíl příjemců předčasných důchodů (19,1 %), a to nejen mezi okresy kraje, ale i mezi 77 okresy ČR. Naproti tomu v okrese Znojmo tento podíl dosáhl 43,7 %, což byl mezi 77 okresy ČR dokonce podíl nejvyšší (podíl Brna-města byl po Praze 2. nejnižší).

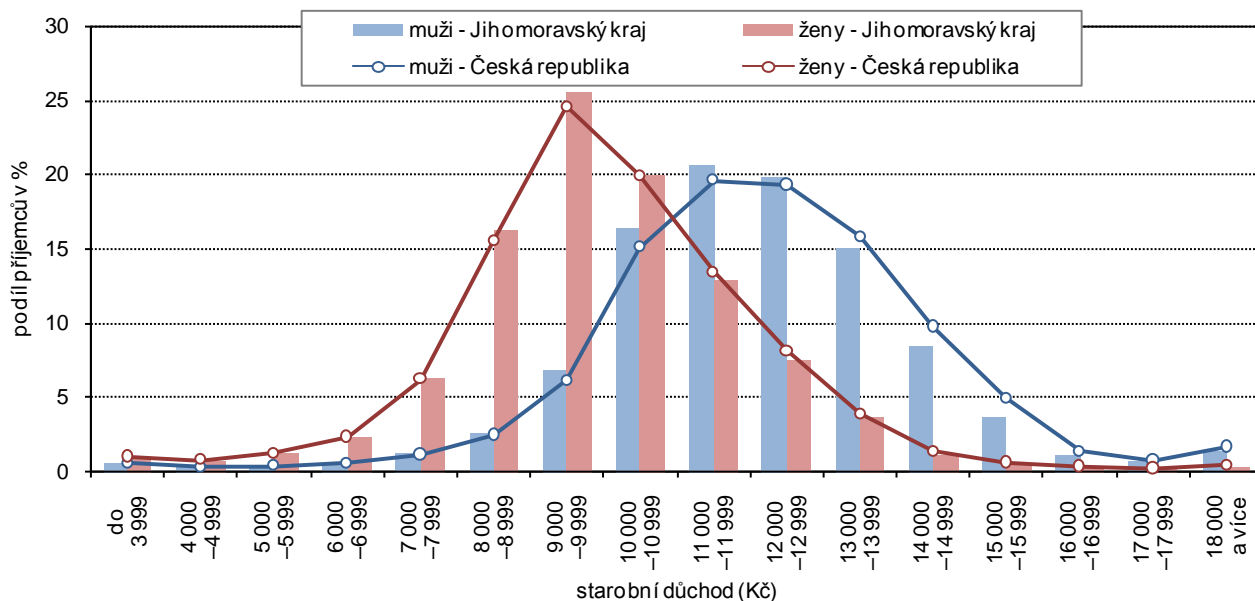
Příjemci předčasných starobních důchodů (bez souběhu)
podle okresů a krajů v prosinci 2014

U osob pobírajících starobní důchod v souběhu s vdovským (vdoveckým) důchodem nárůst počtu nebyl nijak výrazný, téměř o polovinu však vzrostl počet osob s předčasným důchodem. Na konci roku 2014 pobíralo **starobní důchod v souběhu s vdovským (vdoveckým) důchodem v kraji 68,3 tisíc osob**, což bylo o 200 osob, tj. o 0,3 % více než v roce 2010. Z tohoto počtu předčasný starobní důchod pobíralo 7,2 tisíc osob, což bylo ve srovnání s rokem 2010 o 2,4 tisíc více (o 48,4 %). Zajímavostí je, že mezi osobami pobírajícími starobní důchod v souběhu ženy vdovy tvořily 85,9 % a muži vdovci pouze 14,1 % z celku.

Graf 5.1 Příjemci starobního důchodu (bez souběhu) podle jeho výše v Jihomoravském kraji v prosinci 2014

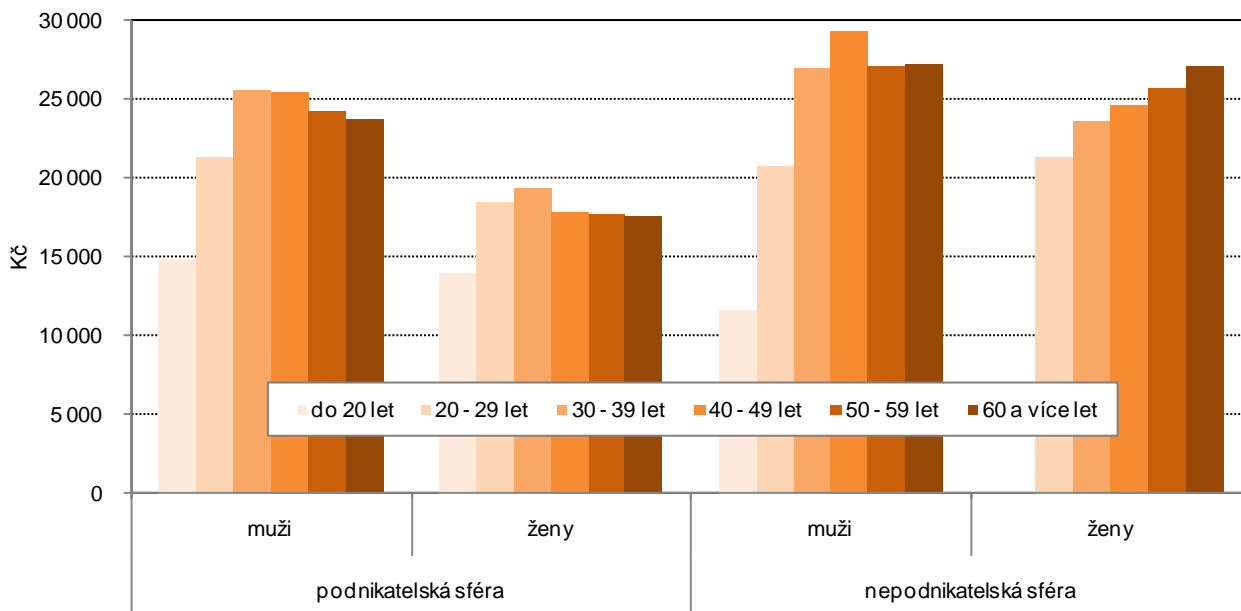
Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

Průměrná měsíční výše starobního důchodu „bez souběhu“ na konci roku 2014 v kraji dosáhla částky **10 937 Kč (12 073 Kč u mužů a 9 975 Kč u žen)**. Nejvíce mužů pobíralo důchod v rozmezí 11 až 12 tisíc Kč (18,3 tisíc mužů) a 12 až 13 tisíc (17,5 tisíc mužů), nejčtenější důchod žen byl ve výši 9 až 10 tisíc Kč (26,7 tisíc žen) a 10 až 11 tisíc (20,9 tisíc žen). Na jedné straně rozmezí výše starobního důchodu v kraji existovalo 529 mužů a 1 079 žen s důchodem nižším než 4 tisíce Kč, na druhé straně spektra zde bylo 1 281 mužů a 351 žen s důchodem přesahujícím částku 18 tisíc Kč.

Graf 5.2 Medián měsíční mzdy/platu v Jihomoravském kraji podle věku a pohlaví v roce 2014

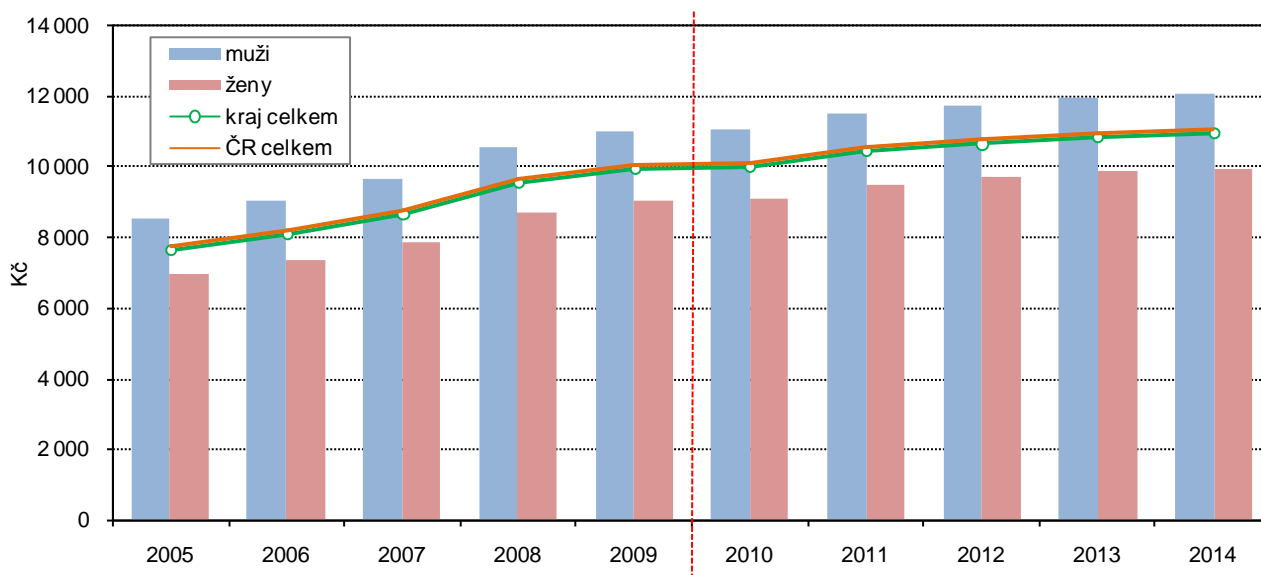
Zdroj: MPSV; Informační systém o průměrném výdělku

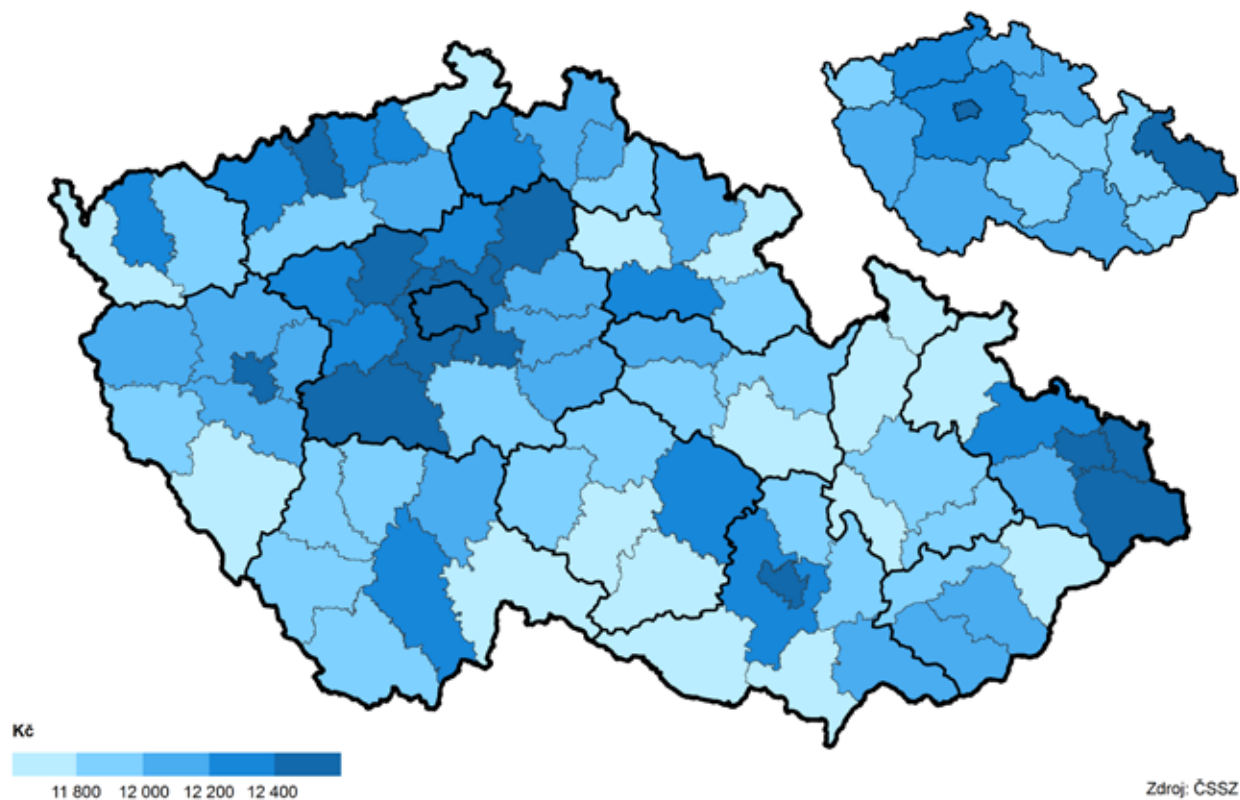
Výše starobního důchodu se odvíjí od výdělku. V grafu 5.2 jsou uvedeny střední hodnoty mzdy zaměstnaných v Jihomoravském kraji podle věku. Zajímavostí je, že pouze u žen v nepodnikatelské sféře s rostoucím věkem rostla i mzda. Naproti tomu u mužů v podnikatelské sféře byl zaznamenán jev prakticky opačný. Pro doplnění lze uvést, že medián mzdy v Jihomoravském kraji (z šetření struktury mezd zaměstnanců) v roce 2014 dosáhl 22 546 Kč (5. nejvyšší hodnota mezi kraji), průměrná výše starobního důchodu (bez souběhu) tak v kraji činila 48,5 % mediánu mzdy.

Graf 5.3 Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu) v Jihomoravském kraji a ČR podle pohlaví v letech 2005 až 2014

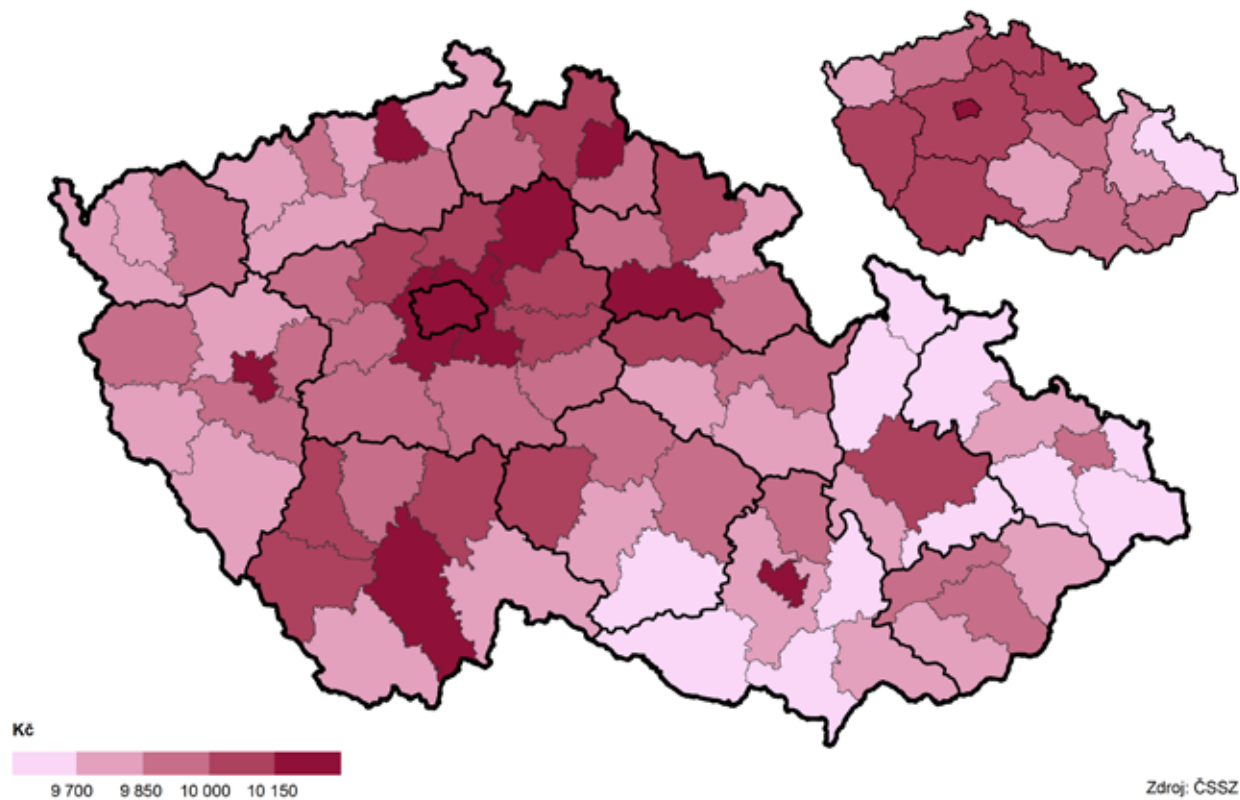
Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu)
podle okresů a krajů v prosinci 2014 - muži

Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu)
podle okresů a krajů v prosinci 2014 - ženy

Jihomoravský kraj vyšší starobního důchodu dlouhodobě zaostává za průměrem ČR. Na konci roku 2014 byl starobní důchod „bez souběhu“ proti průměru ČR o 138 Kč nižší (o 186 Kč u mužů a o 75 Kč u žen). Ve srovnání s ostatními kraji byl u obou pohlaví až 7. nejvyšší.

V grafu 5.3 je uveden vývoj průměrné výše starobního důchodu. Je k němu třeba však poznamenat, že data v tomto případě nejsou plně srovnatelná, neboť v roce 2010 došlo ke změně zařazení invalidních důchodců po 65 letech věku mezi starobní důchodce.

Tab. 5.2 Průměrná výše starobních důchodů v Jihomoravském kraji podle pohlaví příjemců v letech 2010 až 2014 (stav v prosinci)

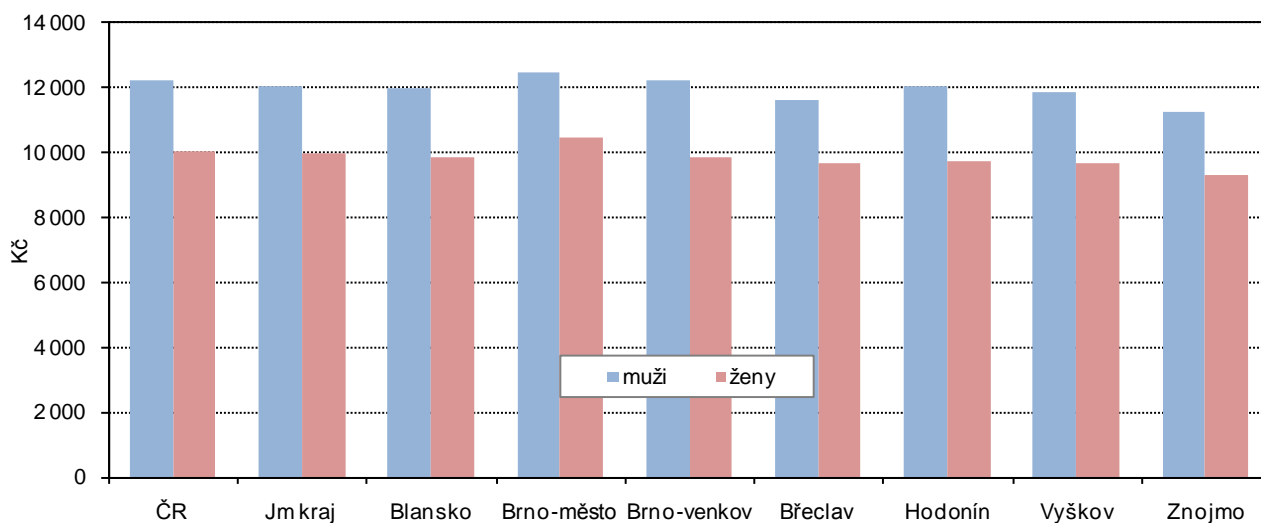
Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

	Muži					Ženy				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Průměrná měsíční výše starobních důchodů (bez souběhu)	11 076	11 534	11 772	11 963	12 073	9 122	9 515	9 713	9 881	9 975
z toho předčasných	9 919	10 419	10 597	10 749	10 828	8 074	8 487	8 644	8 784	8 858
Průměrná měsíční výše starobních důchodů v souběhu s vdovským (vdoveckým)	12 293	12 822	13 091	13 314	13 418	10 915	11 359	11 584	11 764	11 852
z toho předčasných	11 418	11 892	12 137	12 317	12 409	10 161	10 588	10 794	10 974	11 045

Z okresů Jihomoravského kraje byly vypláceny nejvyšší důchody (bez souběhu) v Brně-městě – 12 455 Kč u mužů a 10 466 Kč u žen. Nejnižší částky byly zaznamenány v okrese Znojmo – 11 254 Kč u mužů a 9 311 Kč u žen. Výši důchodů v okrese Znojmo jistě ovlivnil i vysoký podíl předčasných důchodů.

Graf 5.4 Průměrná výše starobních důchodů (bez souběhu) v ČR, Jihomoravském kraji a jeho okresech podle pohlaví v prosinci 2014

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení

Průměrná částka vyplácená v Jihomoravském kraji v roce 2014 muži byla proti roku 2010 vyšší o 996 Kč (o 9,0 %) u důchodu starobního „bez souběhu“ a o 1 126 Kč (o 9,2 %) u důchodu „se souběhem“. Podobně u žen - navýšení dosáhlo 854 Kč (9,4 %), resp. 937 Kč (8,6 %). **Předčasný starobní důchod muže (bez souběhu) v roce 2014 byl v kraji proti řádnému důchodu o 1 244 Kč nižší (o 10,3 %) a u žen o 1 117 Kč nižší (o 11,2 %).**

Pobytové sociální služby

Seniorský věk s sebou mnohdy přináší zhoršování zdravotního stavu nejen účinkem nemocí, ale i z důvodu vlastního věku. Ne všichni dotčení ale mají možnost tyto chvíle, kdy je třeba pomoci jiných, trávit v domácím prostředí s pomocí svých blízkých. Řešením pro potřebné jsou zařízení poskytující pobytové sociální služby.

Zákon o sociálních službách (108/2006 Sb.) definuje 20 druhů zařízení poskytující sociální služby. Mezi ně se řadí i domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. **Domovy pro seniory** jsou určeny zpravidla pro osoby ve věku 65 a více let, mající sníženou soběstačnost především z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. **Domovy se zvláštním režimem** jsou určeny pro osoby se sníženou soběstačností z důvodu chronického duševního onemocnění - stařecká, Alzheimerova a ostatní typy demencí – vyžadující komplexní péči.

Domy s pečovatelskou službou jsou určeny osobám v důchodovém věku (nebo pobírajících invalidní důchod), jejichž zdravotní stav nevyžaduje komplexní péči, mohou vést relativně samostatný život, ale potřebují pomoc při obstarávání svých potřeb. Nejsou ale zařízeními sociálních služeb podle zákona o sociálních službách, ale jedná se o byty ve vlastnictví obce, o nichž také sama obec rozhoduje. Obec přiděluje tyto byty na základě předem stanovených kritérií jednotlivým žadatelům o tento druh bydlení, s nimiž pak uzavírá běžnou nájemní smlouvu.

Tab. 5.3 Vybraná zařízení sociální péče podle okresů Jihomoravského kraje v roce 2014

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

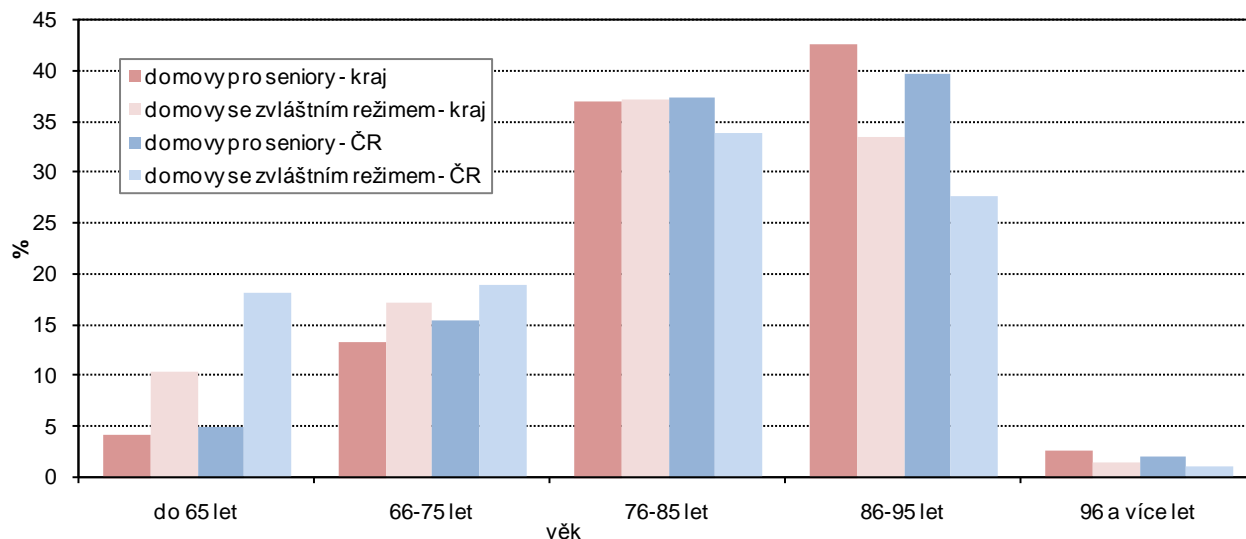
	Domovy pro seniory ¹⁾			Domovy se zvláštním režimem ¹⁾			Domy s pečovatelskou službou ²⁾		
	zařízení	lůžka	lůžka na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	zařízení	lůžka	lůžka na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	domy	byty	byty na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let
Jihomoravský kraj	48	3 028	14,2	35	2 816	13,2	105	3 823	20,5
v tom okres:									
Blansko	4	286	14,4	4	332	16,7	12	427	24,6
Brno-město	18	1 515	20,4	8	802	10,8	24	980	14,8
Brno-venkov	7	277	7,6	5	389	10,7	17	580	18,3
Břeclav	4	194	9,8	3	256	12,9	8	244	14,5
Hodonín	5	274	9,9	4	290	10,4	19	500	20,4
Vyškov	4	301	19,5	3	164	10,6	8	295	21,6
Znojmo	6	181	9,3	8	583	29,9	17	797	48,6

¹⁾ údaje jsou územně členěny podle detašovaných pracovišť a nemusí tedy odpovídat údajům za kraje, které jsou zpracovány podle sídla právního subjektu ; zařízení sociálních služeb i místa v nich jsou členěna podle druhu poskytované služby; v jednom zařízení může být poskytováno více druhů sociálních služeb

²⁾ data za rok 2010

Graf 5.5 Obyvatelé vybraných typů zařízení sociální péče v Jihomoravském kraji podle věku k 31. 12. 2014

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

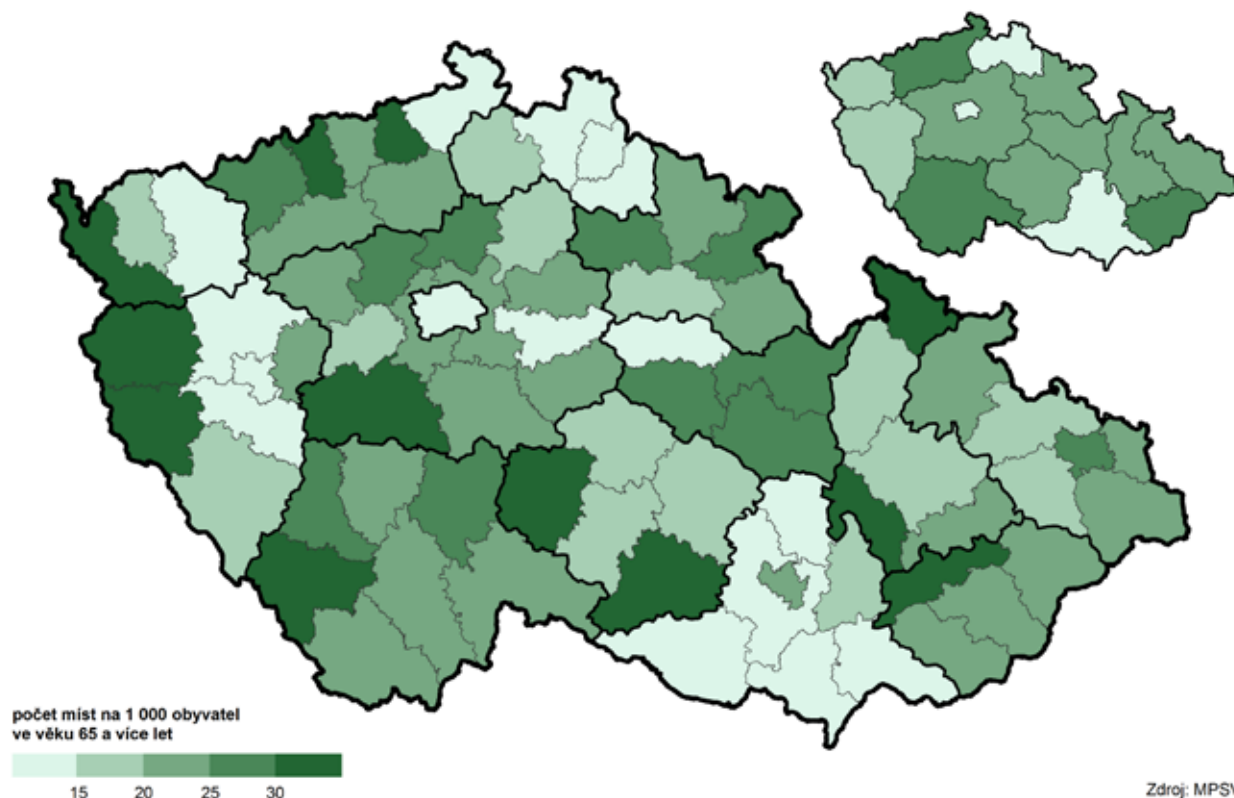

V Jihomoravském kraji bylo na konci roku 2014 **ve 48 domovech pro seniory k dispozici 3 028 lůžek**. Tento počet sice byl mezi kraji 5. nejvyšší, ovšem přepočten na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let (14,2 lůžek) byl mezi kraji naopak 3. nejnižší. Více než polovina kapacit domovů pro seniory byla v rámci kraje v Brně-městě (1 515 lůžek), ovšem v přepočtených počtech na osoby v seniorském věku se Brnu (20,4 lůžek) přiblížil i okres Vyškov (19,5 lůžek).

Domovy se zvláštním režimem v roce 2014 v kraji **disponovaly 2 816 lůžky**. Počet byl mezi kraji nejvyšší, v přepočtu na 1 000 obyvatel v seniorském věku byl 2. nejvyšší (13,2 lůžek). Mezi okresy sice bylo nejvíce lůžek v Brně-městě (802 lůžek), ale přepočtený počet byl nejvyšší v okrese Znojmo. Zde na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let připadlo 29,9 míst v domovech se zvláštním režimem.

V Jihomoravském kraji v roce 2010 existovalo **105 domů s pečovatelskou službou**, v nich bylo **3 823 bytů**. Ve srovnání s ostatními kraji byl počet bytů druhý nejvyšší, ovšem přepočten na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let (20,5 bytů) byl 3. nejnižší a pod průměrem ČR (23,9 bytů). Největší počet bytů v domech s pečovatelskou službou v kraji byl v Brně-městě (980 bytů), ovšem přepočtený počet byl opět nejvyšší v okrese Znojmo, kde na 1 000 osob v seniorském věku připadalo 48,6 bytů v domech s pečovatelskou službou.

Místa v domovech pro seniory podle okresů a krajů v roce 2014

V grafu 5.5 je znázorněna věková struktura klientů vybraných typů sociální péče. Z **2 946 bydlících v domovech pro seniory** ke konci roku 2014 bylo v Jihomoravském kraji nejvíce osob ve věku 86 až 95 let (1 259 osob, tj. 42,7 % celku) a osob ve věku 76 až 85 let (1 090 osob, tj. 37,0 % celku). Z **2 697 uživatelů domovů se zvláštním režimem** bylo pořadí těchto věkových skupin opačné – nejvíce bylo klientů ve věku 76 až 85 let (1 003 osob, tj. 37,2 % celku), následovali pacienti ve věku 86 až 95 let (907 osob, tj. 33,6 % celku). V obou pobytových zařízeních v kraji ale na konci roku 2014 přebývaly i osoby ve věku do 65 let – v domovech pro seniory to bylo 124 osob (4,2 % z celkového počtu) a v domovech se zvláštním režimem 281 osob (10,4 % z celkového počtu).

Vzhledem k tomu, že zařízení sociálních služeb i místa v nich jsou členěna podle druhu poskytované služby a v jednom zařízení může být poskytováno více druhů sociálních služeb, je obtížné hodnotit vývoj počtu těchto zařízení. **Měřítkem tak zůstává vývoj počtu lůžek**. V domovech pro seniory byl jejich stav v roce 2014 proti roku 2008 o 71 lůžek nižší, v domovech se zvláštním režimem se však počet lůžek zvýšil o 1 075. V souhrnu tak v pobytových zařízeních **od roku 2008 přibýlo 1 004 lůžek**.

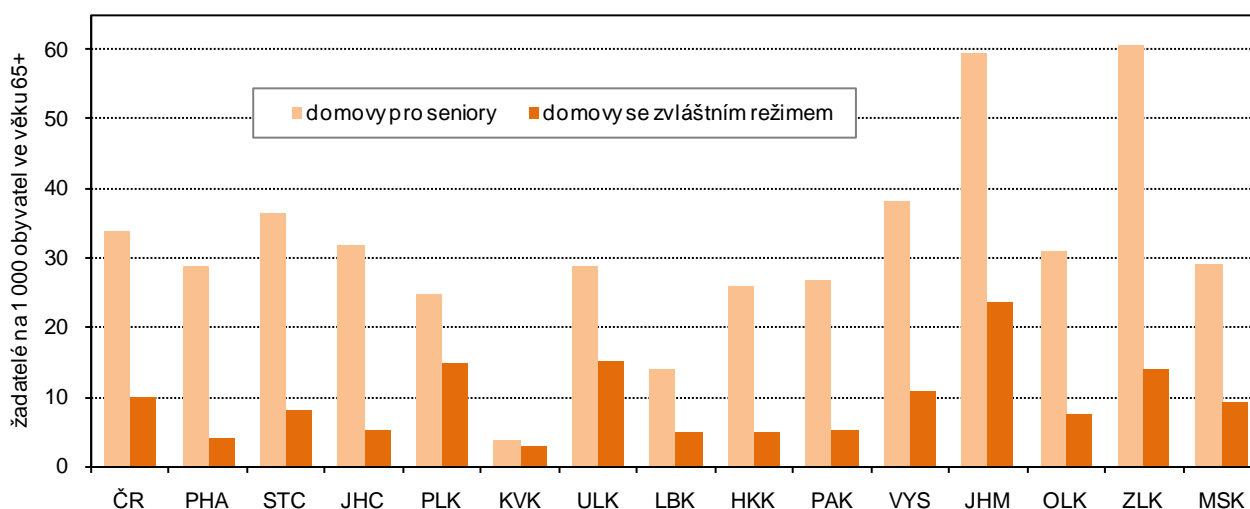
Počty lůžek, které nabízí domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem v Jihomoravském kraji, přes zvýšení kapacit v posledních letech, ani zdaleka nepokrývají současné potřeby. Na konci roku 2014 bylo v Jihomoravském kraji evidováno **12 666 neuspokojených žadatelů o umístění do domova pro seniory** a **5 059 neuspokojených žadatelů o umístění do domova se zvláštním režimem**. V obou případech patří Jihomoravskému kraji nelichotivé prvenství v mezikrajském srovnání.

Podobně vyznívá i porovnání krajů v relativním vyjádření neuspokojených žadatelů – 23,7 žadatelů o místo v domově se zvláštním režimem v přepočtu na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let staví Jihomoravský kraj opět na 1. místo mezikrajského žebříčku, 59,4 žadatelů o místo v domově pro seniory v přepočtu na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let představuje „až“ 2. nejvyšší hodnotu (za Zlínským krajem – 60,6).

Počty neuspokojených žadatelů o umístění v pobytových zařízeních se v Jihomoravském kraji postupně zvyšovaly. V roce 2009 bylo evidováno 9 591 žádostí o umístění v domě pro seniory a 2 816 žádostí o umístění v domě se zvláštním režimem. V roce 2014 tak byl počet žádostí o umístění vyšší o 3 075 u domovů pro seniory a o 2 243 u domovů se zvláštním režimem.

Graf 5.6 Žadatelé o umístění ve vybraných typech zařízení sociální péče na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let podle krajů k 31. 12. 2014

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Pečovatelská služba

Základním principem pečovatelské služby je poskytování úkonů ve vymezeném čase. Jejím prostřednictvím si klient smluvně sjednává vykonávání určitých úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, pomoc při zajištění chodu domácnosti, zajištění stravy, nákupů, zprostředkování kontaktů se společenským prostředím apod. Primárně je služba určena osobám se zdravotním nebo tělesným postižením, seniorům a rodinám s dětmi.

Tab. 5.4 Pečovatelská služba v Jihomoravském kraji v letech 2007 až 2014

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	2007	2008 ¹⁾	2009 ¹⁾	2010 ¹⁾	2011 ¹⁾	2012 ¹⁾	2013 ¹⁾	2014 ¹⁾
Osoby, kterým byla poskytnuta pečovatelská služba	17 608	18 727	16 894	15 420	14 992	14 110	12 606	13 116
na 1 000 obyvatel	15,4	16,3	14,7	13,4	12,9	12,1	10,8	11,2
Výdaje na pečovatelskou službu (tis. Kč)	194 336	187 277	225 658	221 313	237 423	244 543	222 637	249 745
Výdaje na osobu, které byla poskytnuta pečovatelská služba (Kč)	11 037	10 000	13 357	14 352	15 837	17 331	17 661	19 041

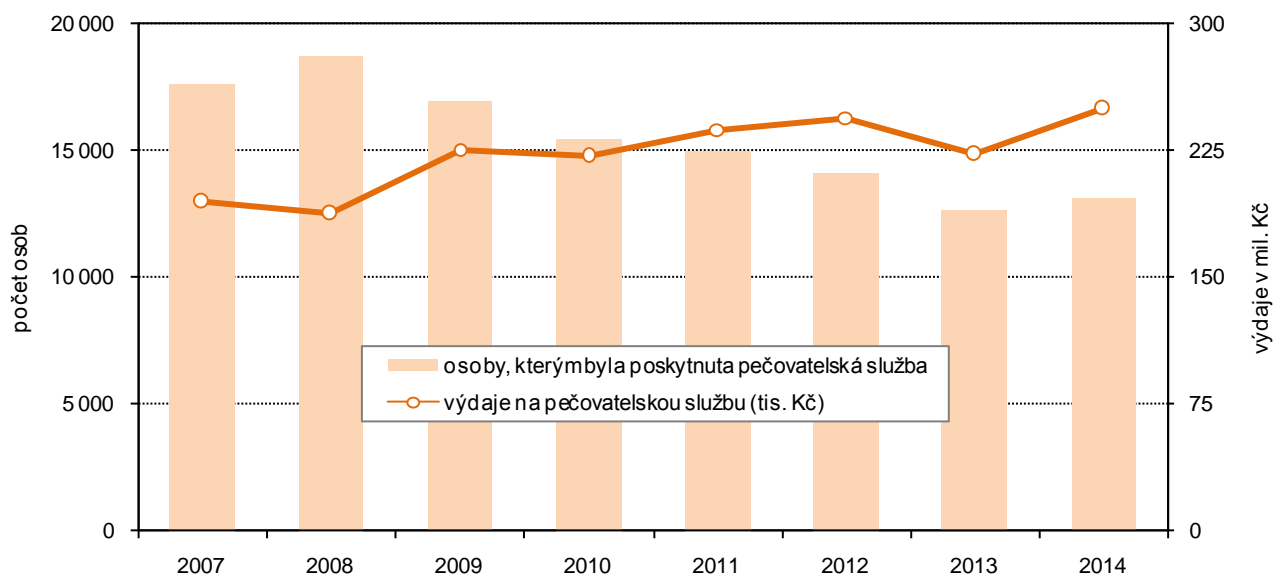
¹⁾ od roku 2008 jsou sociální služby vykazovány samostatně; zařízení sociálních služeb i místa v nich jsou členěna podle druhu poskytované služby; v jednom zařízení může být poskytováno více druhů sociálních služeb

V roce 2014 byla pečovatelská služba v Jihomoravském kraji poskytnuta 13,1 tisíc osobám, výdaje na pečovatelskou službu dosáhly částky 249,7 mil. Kč. Od roku 2007 se počet osob využívajících pečovatelských služeb v kraji snížil o 4,5 tisíc (o 25,5 %), vynaložená částka na pečovatelskou službu

vzrostla o 55,4 mil. Kč, tj. o 28,5 %. Dalo by se zjednodušeně konstatovat, že počet uživatelů pečovatelské služby za 8 let o čtvrtinu poklesl, kdežto náklady na tyto služby o více než čtvrtinu vzrostly.

Graf 5.7 Pečovatelská služba v Jihomoravském kraji v letech 2007 až 2014

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Znatelný pokles ve využívání pečovatelských služeb je zřejmý i v relativním vyjádření – v roce 2007 na 1 000 obyvatel kraje připadlo 15,4 osob využívající pečovatelskou službu, v roce 2014 to bylo již jen 11,2 osob na 1 000 obyvatel. V roce 2007 na jednu osobu, které byla poskytnuta pečovatelská služba, připadly výdaje ve výši 11,0 tisíc Kč, v roce 2014 již přesáhly částku 19 tisíc Kč.

6. Aktivity seniorů

V etapě stárnutí, resp. zdravého stárnutí, sehrává důležitou roli aktivní přístup k životu. Fyzická aktivita, zdravý životní styl, zapojení do veřejného života, sebezvzdělávání nejen v institucích, ale i ve spolupráci s rodinnými příslušníky, či jen touha dohnat všechno to, na co nebyl v době ekonomicky aktivního života čas. To vše jsou prvky, které k aktivnímu přístupu života seniorů patří.

Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do zastupitelstev obcí 2014

Komunální politika je jednou z oblastí, v níž věk při seberealizaci není omezujícím prvkem, dlouhodobá praxe a zkušenost může být i výhodou. Jednou z mnoha aktivit seniorů může být právě zapojení do komunální politiky. Údaje se vztahují k volbám do obecních a městských zastupitelstev v Jihomoravském kraji konaných v řádném termínu v roce 2014 (popř. v letech 2006 a 2010).

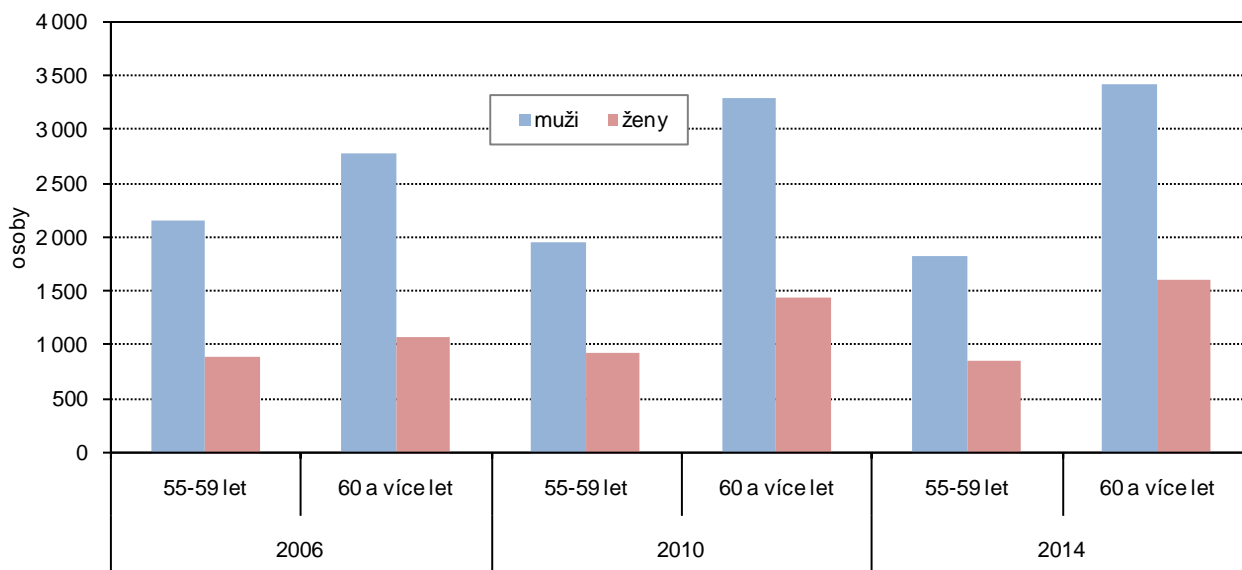
Tab. 6.1 Platní kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev v Jihomoravském kraji podle pohlaví a podle okresů v roce 2014

	Platní kandidáti			z toho ve věku 65 a více let			Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Jihomoravský kraj	29 336	19 891	9 445	2 789	1 920	869	9,5	9,7	9,2
v tom okres:									
Blansko	3 404	2 399	1 005	307	222	85	9,0	9,3	8,5
Brno-město ¹⁾	5 382	3 434	1 948	802	508	294	14,9	14,8	15,1
Brno-venkov	6 276	4 325	1 951	536	365	171	8,5	8,4	8,8
Břeclav	3 553	2 423	1 130	294	206	88	8,3	8,5	7,8
Hodonín	4 367	2 980	1 387	338	243	95	7,7	8,2	6,8
Vyškov	2 781	1 875	906	244	175	69	8,8	9,3	7,6
Znojmo	3 573	2 455	1 118	268	201	67	7,5	8,2	6,0

¹⁾ v počtu je zahrnuto 4 560 kandidátů do voleb zastupitelstva městských částí a 822 kandidátů do magistrátu města Brna

Na podzim v roce 2014 se konaly komunální volby, v nichž se v Jihomoravském kraji volilo 6 617 zastupitelů obecních a městských zastupitelstev a 560 zastupitelů městských částí. Voličskou základnu tvořilo 954,4 tisíc zapsaných voličů (k datu konání 2. dne voleb volič musí dosáhnout věku 18 let), z tohoto počtu bylo 22,3 % voličů ve věku 65 a více let (počet 65letých a starších k 31. 12. 2014). Počet voličů se mezi roky 2006 a 2014 zvýšil o 18,1 tisíc, počet osob ve věku 65 a více let vzrostl o 43,2 tisíc a podíl voličů v seniorském věku na počtu voličů vzrostl o 4,2 bodu. V roce 2006 bylo v komunálních volbách zapsáno 936,3 tisíc voličů (z toho 18,2 % v seniorském věku), v roce 2010 to bylo 950,3 tisíc voličů (z toho 19,6 % v seniorském věku).

Graf 6.1 Kandidáti v Jihomoravském kraji podle věku a pohlaví ve volbách do obecních zastupitelstev v letech 2006, 2010 a 2014

Do městských a obecních zastupitelstev v roce 2014 kandidovalo 24 776 kandidátů (z toho 7 737 žen) a do zastupitelstev městských částí 4 560 kandidátů (z toho 1 708 žen). Průměrný věk kandidáta do zastupitelstev měst a obcí dosáhl 45,3 roku (45,3 roku u mužů a 45,2 roku u žen), průměrný věk kandidáta do zastupitelstev městských částí činil 47,0 roku (46,7 roku u mužů a 47,4 roku u žen). V celkovém počtu kandidátů v kraji bylo 2 789 kandidátů ve věku 65 a více let (9,5 %). Nejstaršímu kandidátovi bylo 92 let u kandidátů do obecních zastupitelstev a 93 let u kandidátů do zastupitelstev městských částí.

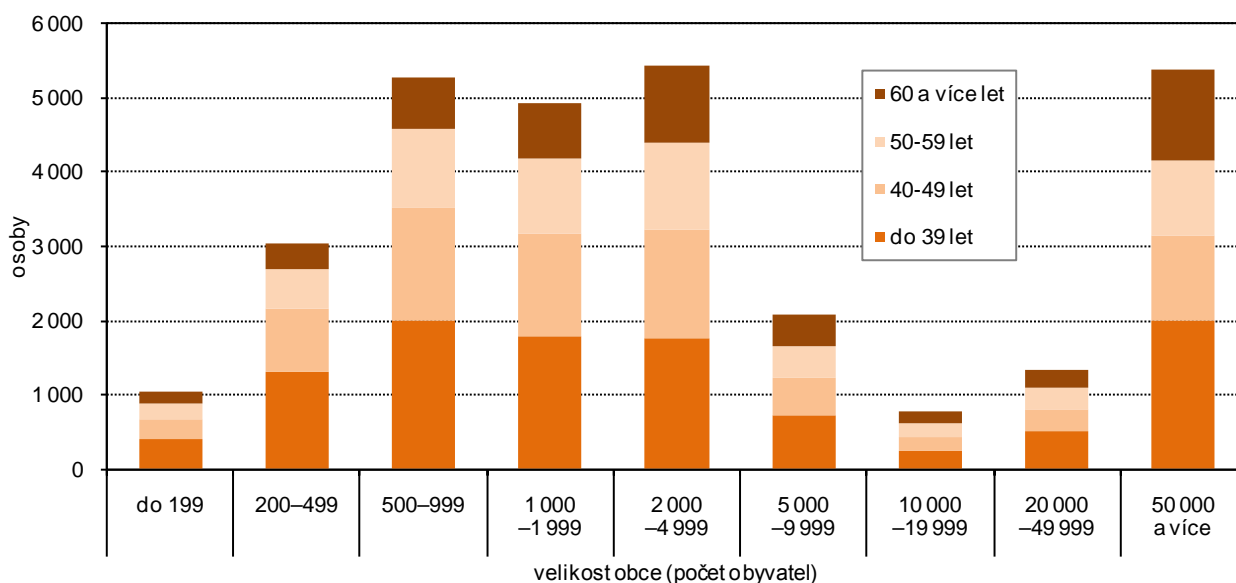
I když za komunální volby z roku 2006 a 2010 není k dispozici tak podrobné věkové členění kandidátů, je možno uvést alespoň počty kandidátů ve vyšším věku podle základních věkových skupin. Z grafu 6.1 je zřejmé, že počet kandidátů ve věku 60 a více let postupně narůstal. Zvyšoval se tak i jejich podíl na celkovém počtu kandidátů – v roce 2006 3 868 kandidátů ve věku 60 a více let tvořilo 14,5 % celku, v roce 2010 4 745 60letých a starších kandidátů tvořilo 15,7 % z celku a v roce 2014 již 5 055 kandidátů ve věku 60 a více let tvořilo 17,2 % z celkového počtu kandidátů.

Tab. 6.2 Platní kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev v Jihomoravském kraji podle pohlaví a podle velikostních skupin obcí v roce 2014

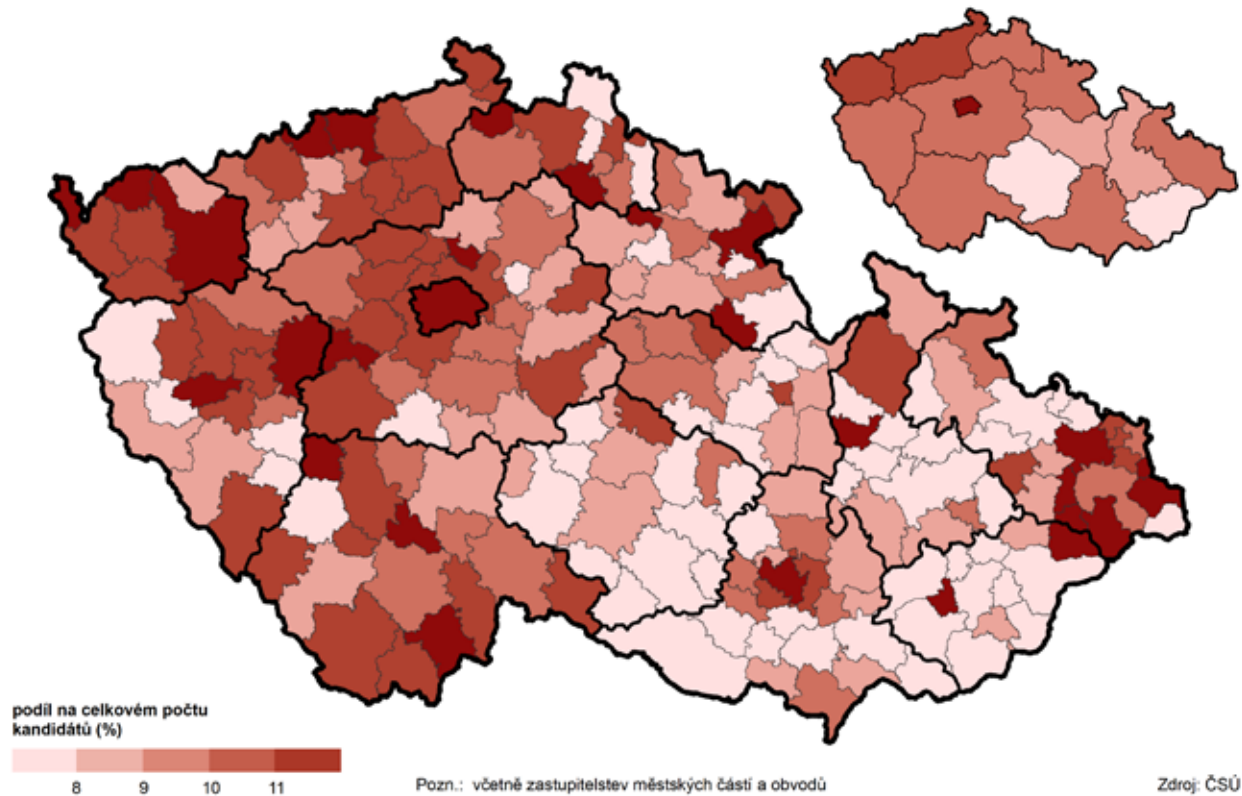
	Platní kandidáti			z toho ve věku 65 a více let			Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Jihomoravský kraj	29 336	19 891	9 445	2 789	1 920	869	9,5	9,7	9,2
v tom podle velikosti obce:									
do 199 obyvatel	1 043	712	331	68	47	21	6,5	6,6	6,3
200–499 obyvatel	3 030	2 100	930	141	99	42	4,7	4,7	4,5
500–999 obyvatel	5 288	3 714	1 574	315	255	60	6,0	6,9	3,8
1 000–1 999 obyvatel	4 946	3 371	1 575	411	279	132	8,3	8,3	8,4
2 000–4 999 obyvatel	5 450	3 723	1 727	595	419	176	10,9	11,3	10,2
5 000–19 999 obyvatel	2 855	1 921	934	327	220	107	11,5	11,5	11,5
20 000–49 999 obyvatel	1 342	916	426	130	93	37	9,7	10,2	8,7
50 000 a více obyvatel	5 382	3 434	1 948	802	508	294	14,9	14,8	15,1

Podíl kandidátů v seniorském věku (9,5 %) byl v roce 2014 na úrovni republikového průměru a byl 6. nejnižší mezi kraji – např. v Praze bylo na kandidátkách 14,4 % kandidátů v seniorském věku. V rámci kraje byl nejvyšší podíl seniorů na kandidátkách v Brně-městě (14,9 %), tento podíl byl nejvyšší i v porovnání správních obvodů ORP - hranici 10 % byla překročena i v SO ORP Blansko a Šlapanice. Nejnižší podíl seniorů na kandidátkách byl v SO ORP Moravský Krumlov, a to 6,3 %. Obecně lze říct, že v menších obcích byla snaha seniorů o zapojení do komunální politiky nižší.

Graf 6.2 Kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev v Jihomoravském kraji podle věku a podle velikostních skupin obcí v roce 2014

Kandidáti ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů
ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

Mezi zvolenými zastupiteli v kraji v roce 2014 bylo **6 617 zvolených zastupitelů měst a obcí** (z toho 1 719 žen) a **560 zastupitelů městských částí** (z toho 149 žen). Průměrný věk zvoleného zastupitele měst a obcí dosáhl 45,9 roku (45,8 roku u mužů a 46,0 roku u žen), průměrný věk zastupitele městských částí činil 46,5 roku (46,7 roku u mužů a 46,2 roku u žen). V celkovém počtu zvolených zastupitelů v kraji bylo **pouze 347 osob ve věku 65 a více let** (4,8 % z celkového počtu). Nejstaršímu zastupiteli bylo 80 let u zastupitelů obecních zastupitelstev a 82 let u zastupitelů městských částí. Podíl zastupitelů v seniorském věku z celkového počtu byl pod republikovým průměrem (5,8 %) a mezi kraji byl 4. nejnižší.

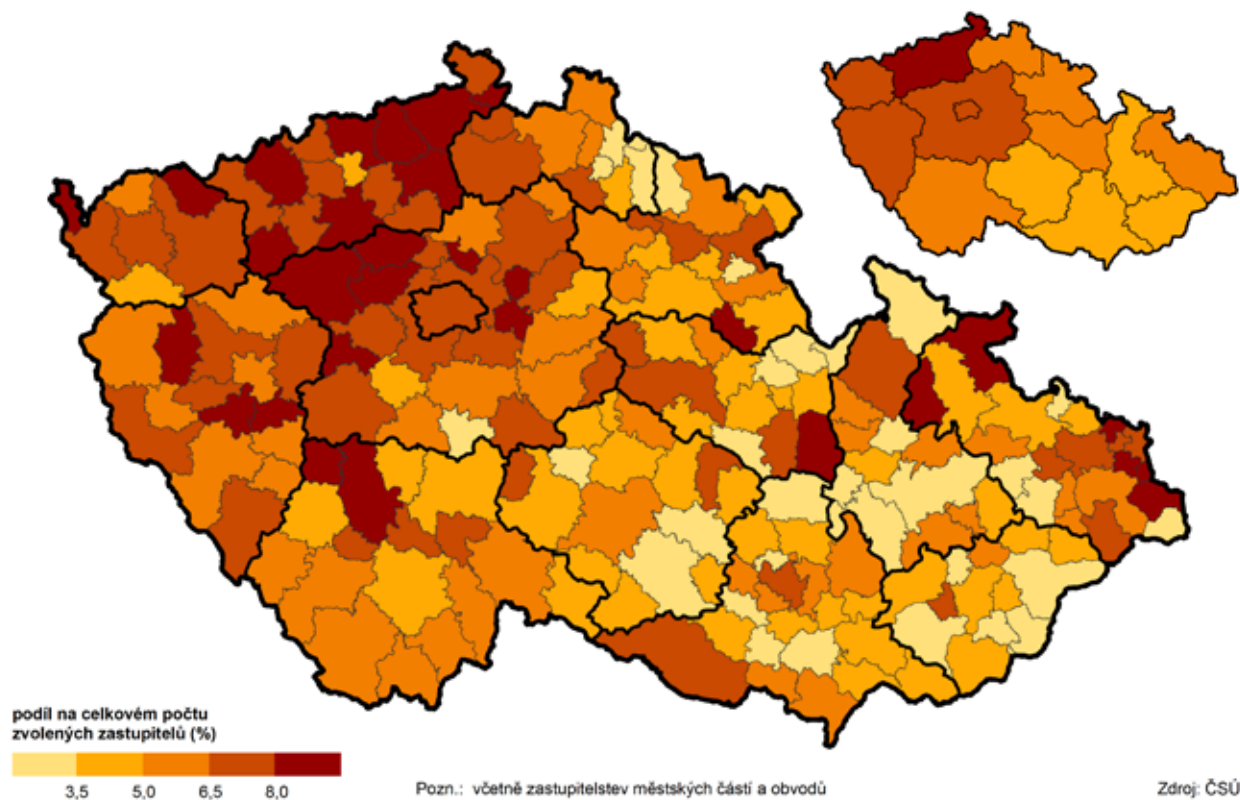
Tab. 6.3 Zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev v Jihomoravském kraji podle pohlaví a podle okresů v roce 2014

	Zvolení zastupitelé			z toho ve věku 65 a více let			Podíl zastupitelů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Jihomoravský kraj	7 177	5 309	1 868	347	274	73	4,8	5,2	3,9
v tom okres:									
Blansko	1 071	801	270	43	32	11	4,0	4,0	4,1
Brno-město ¹⁾	615	453	162	49	44	5	8,0	9,7	3,1
Brno-venkov	1 839	1 380	459	73	52	21	4,0	3,8	4,6
Břeclav	765	573	192	32	24	8	4,2	4,2	4,2
Hodonín	908	670	238	41	36	5	4,5	5,4	2,1
Vyškov	775	557	218	37	31	6	4,8	5,6	2,8
Znojmo	1 204	875	329	72	55	17	6,0	6,3	5,2

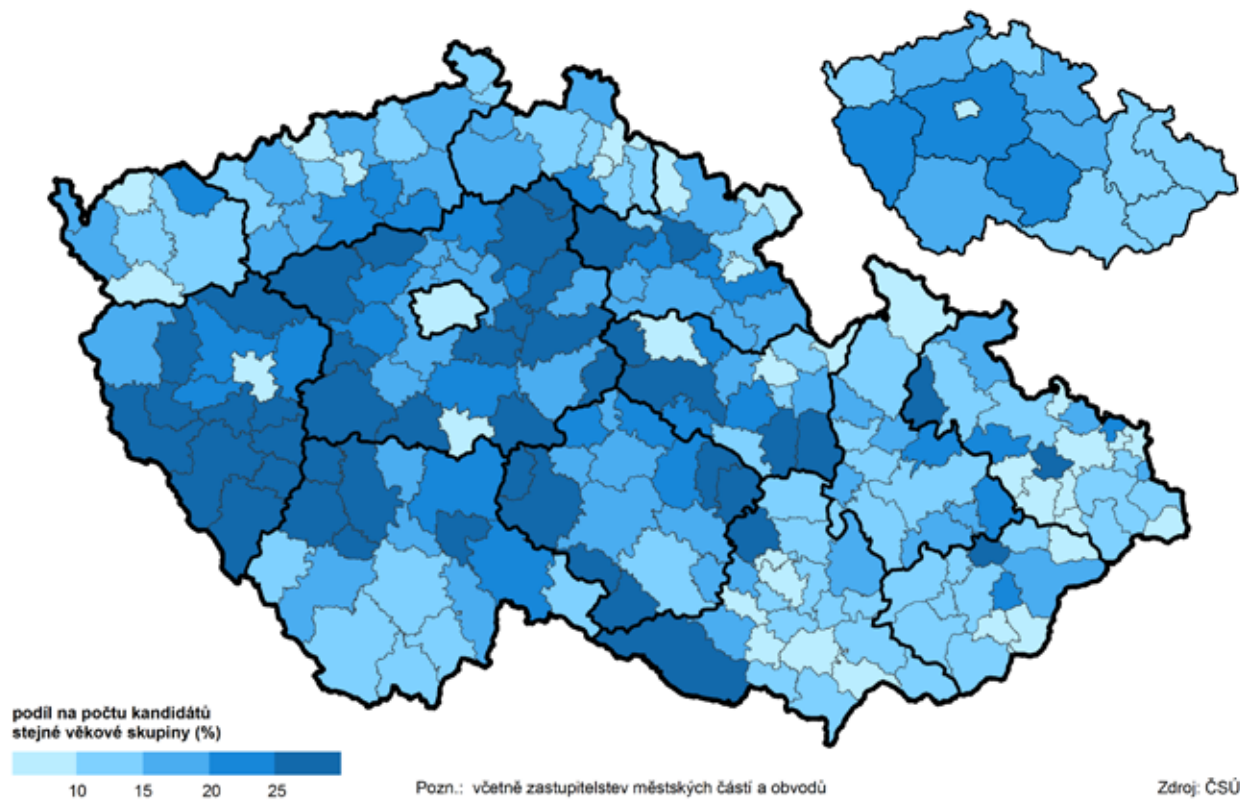
¹⁾ v počtu je zahrnuto 560 zastupitelů městských částí a 55 zastupitelů magistrátu města Brna

Bylo uvedeno, že v roce 2014 do zastupitelstev v kraji kandidovalo 2 789 kandidátů v seniorském věku. Důvěru dostalo a do zastupitelstva bylo zvoleno 347 z nich, tj. 12,4 % z počtu kandidujících v daném věku. Tento podíl jako vyjádření úspěšnosti seniorů ve volbách však byl mezi kraji také 4. nejnižší.

Zvolení zastupitelé ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů
ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

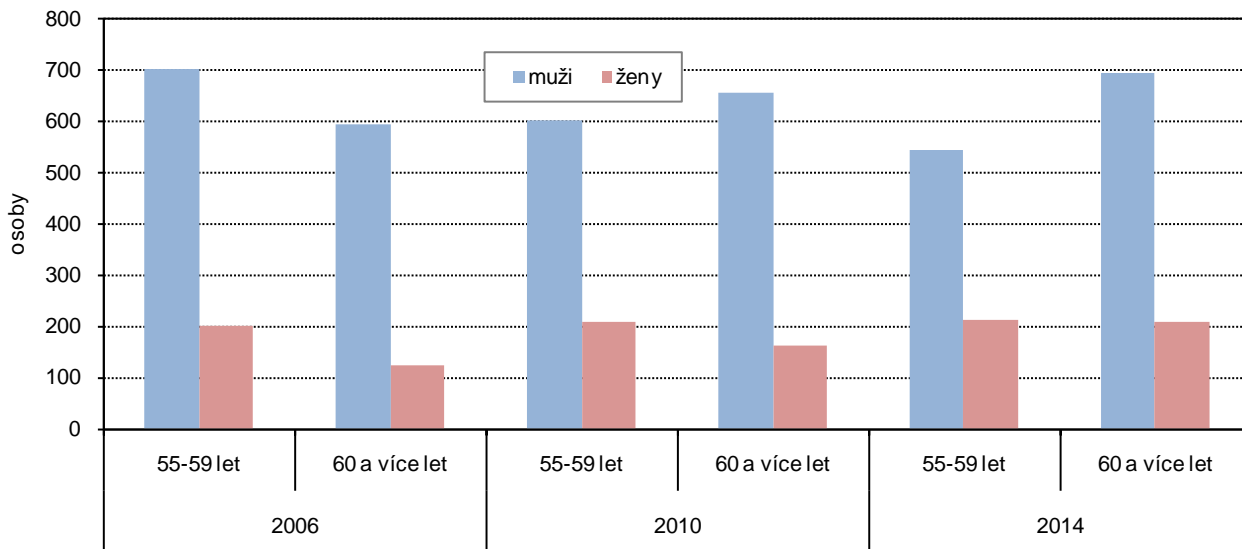
Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku 65 a více let podle SO ORP a krajů
ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014

V rámci správních obvodů ORP kraje byly neúspěšnější seniorští kandidáti v SO ORP Znojmo, zde bylo z kandidátů v seniorském věku zvoleno do zastupitelstva 28,8 % z nich. Podobně v SO ORP Tišnov čtvrtina z kandidujících seniorů (25,0 %) ve volbách uspěla.

Z pohledu na delší časové období lze opět konstatovat, že počet zastupitelů ve vyšším věku postupně narůstal. V roce 2006 bylo mezi zvolenými zastupiteli v kraji celkem 718 osob ve věku 60 a více let (9,9 % z celku). V roce 2010 se jejich počet zvýšil na 818 (11,3 % z celku) a v roce 2014 na 906 (12,6 % z celkového počtu zastupitelů).

Graf 6.3 Zvolení zastupitelů v Jihomoravském kraji podle věku a pohlaví do obecních zastupitelstev v letech 2006, 2010 a 2014

S postupným růstem počtu kandidátů ve věku 60 a více let narůstal i počet zvolených zastupitelů v této věkové skupině. Ovšem úspěšnost vyjádřená jako podíl zvolených zastupitelů v daném věku na počet kandidátů ve stejném věku spíše kolísala. V komunálních volbách v roce 2006 počet zvolených zastupitelů ve věku 60 a více let představoval 18,6 % z kandidátů daného věku, v roce 2010 se podíl úspěšných snížil na 17,2 %. V roce 2014 z 60letých a starších kandidátů bylo zvoleno 17,9 % zastupitelů.

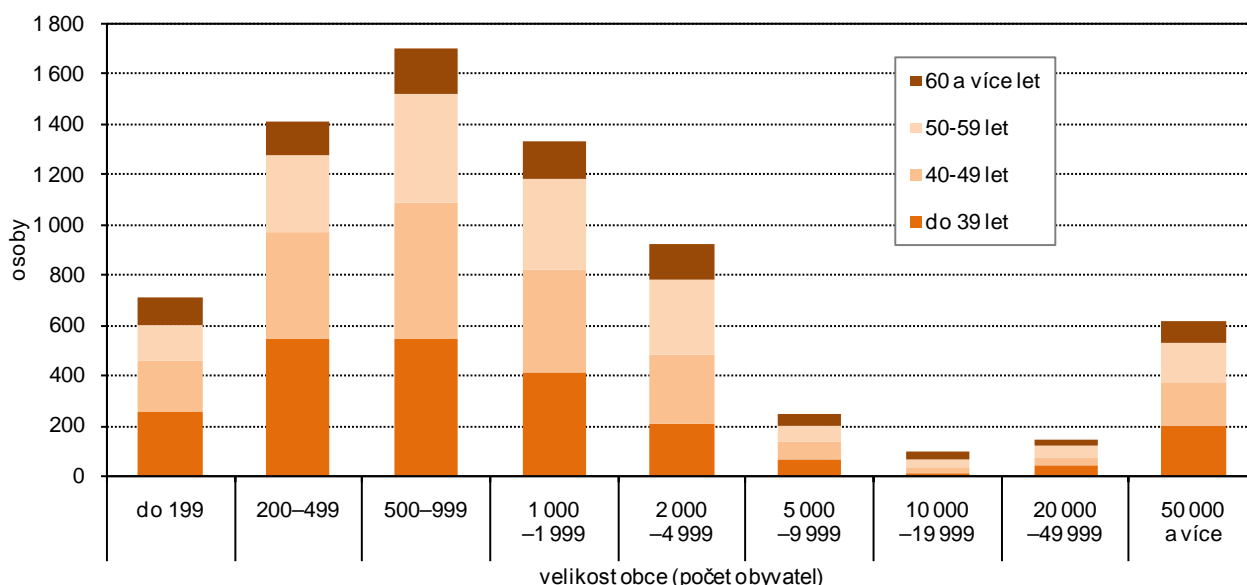
Z pohledu velikostních skupin obcí se zastupitelé v seniorském věku v roce 2014 podíleli nejvyšším dílem na celkovém počtu zastupitelů v nejmenších a největších obcích. Ovšem v obcích do 199 obyvatel kandidovalo 68 kandidátů v seniorském věku a 50 z nich, tj. 73,5 %, bylo zvoleno do zastupitelstva. Naproti tomu v obcích s 5 až 20 tisíci obyvateli kandidovalo 327 kandidátů v seniorském věku a ve volbách uspělo pouze 18 z nich, tj. 5,5 % z kandidujících.

Tab. 6.4 Zvolení zastupitelů ve volbách do obecních zastupitelstev v Jihomoravském kraji podle pohlaví a podle velikostních skupin obcí v roce 2014

	Zvolení zastupitelé			z toho ve věku 65 a více let			Podíl zastupitelů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Jihomoravský kraj	7 177	5 309	1 868	347	274	73	4,8	5,2	3,9
v tom podle velikosti obce:									
do 199 obyvatel	711	504	207	50	37	13	7,0	7,3	6,3
200–499 obyvatel	1 413	1 008	405	52	33	19	3,7	3,3	4,7
500–999 obyvatel	1 704	1 286	418	59	48	11	3,5	3,7	2,6
1 000–1 999 obyvatel	1 334	991	343	58	47	11	4,3	4,7	3,2
2 000–4 999 obyvatel	924	703	221	48	39	9	5,2	5,5	4,1
5 000–19 999 obyvatel	335	251	84	18	17	1	5,4	6,8	1,2
20 000–49 999 obyvatel	141	113	28	13	9	4	9,2	8,0	14,3
50 000 a více obyvatel	615	453	162	49	44	5	8,0	9,7	3,1

Podílům „seniorských zastupitelů“ podle velikostních skupin obcí odpovídají i výsledné podíly v rámci SO ORP. Nejvyšší podíl zastupitelů v seniorském věku z celkového počtu zastupitelů byl zjištěn v Brně (8,0 %) a v SO ORP Znojmo (6,7 %), naopak nejnižší v SO ORP Pohořelice (0,8 %) a Hustopeče (2,1 %).

Graf 6.4 Zvolení zastupitelé do obecních zastupitelstev v Jihomoravském kraji podle věku a podle velikostních skupin obcí v roce 2014

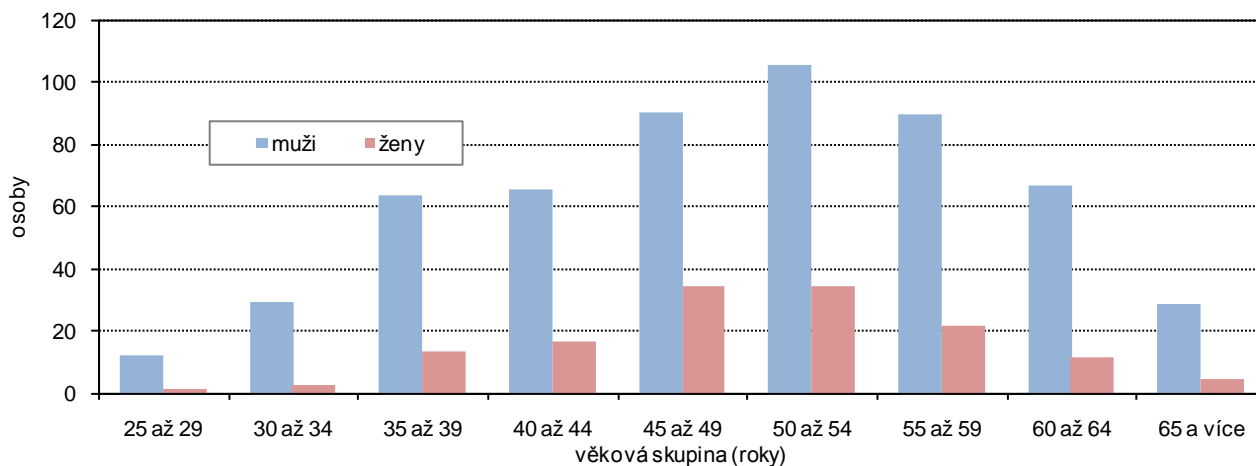
Seznam starostů měst, obcí a městských částí včetně primátora města Brna (dále jen „starostové obcí“) byl doplněn o věk podle data narození uvedeného v registrovaných kandidátních listinách Jihomoravského kraje z voleb na podzim 2014 (věk kandidáta dosažený k druhému dni voleb). Uvedený stav tak odpovídá situaci k 11. 10. 2014.

Tab. 6.5 Starostové v obcích Jihomoravského kraje podle pohlaví a vybraných věkových skupin (věk k 11. 10. 2014)

	Starostové			z toho ve věku								
	celkem	muži	ženy	55 až 59 let			60 až 64 let			65 a více let		
				celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Jihomoravský kraj	701	556	145	112	90	22	79	67	12	34	29	5
v tom okres:												
Blansko	116	94	22	18	16	2	12	10	2	3	3	-
Brno-město ¹⁾	30	25	5	1	1	-	-	-	-	2	2	-
Brno-venkov	187	152	35	33	28	5	23	21	2	11	9	2
Břeclav	63	43	20	9	5	4	10	8	2	4	2	2
Hodonín	82	59	23	16	12	4	6	4	2	3	2	1
Vyškov	79	62	17	18	12	6	8	7	1	4	4	-
Znojmo	144	121	23	17	16	1	20	17	3	7	7	-

¹⁾ v počtu je zahrnuto 29 starostů městských částí a primátor města Brna

Graf 6.5 Starostové obcí v Jihomoravském kraji podle pohlaví a věku (věk k 11. 10. 2014)

I přes možné časové zkreslení lze konstatovat, že největší počet starostů obcí v kraji, a to pětina z celkového počtu, byl ve věku 50 až 54 let – 141 starostů obcí, tj. 20,1 % celku. Na jedné straně věkového spektra bylo 15 starostů obcí ve věku 25 až 29 let a na druhé straně 34 starostů obcí v seniorském věku. Nelze ale říci, že starosta v seniorském věku je výhradně spojen s malou obcí. Celkem 10 starostů ve věku 65 a více let bylo sice v obcích s počtem obyvatel nižším než 199, ale 7 starostů v tomto věku bylo v obcích s 200 až 499 obyvateli i v obcích s 500 až 999 obyvateli. Celkem 5 starostů v seniorském věku bylo v obcích 1 až 2 tisíce obyvatel a 3 starostové v obcích 2 až 5 tisíce obyvatel. Navíc 2 starostové v seniorském věku působili v městských částech v Brně.

Senioři a informační technologie

Využívání informačních a komunikačních technologií (počítač, internet, mobilní telefon, mobilní telefon s internetem) není pouze výsadou mladší generace. Svědčí o tom výsledky výběrového šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a jejich využívání jednotlivci (VŠIT).

Šetření VŠIT provádí Český statistický úřad každoročně vždy ve 2. čtvrtletí sledovaného roku formou osobní návštěvy u výběrového vzorku jednotlivců ve věku 16 a více let. V regionálním členění jsou výsledky publikovány v relativním vyjádření pouze jako tříleté průměry, např. údaj za rok 2014 je průměrem hodnot zjištěných v šetření ve 2. čtvrtletí roku 2013, 2014 a 2015.

Pro interpretaci výsledků šetření je nutno upřesnit, že za **uživatele osobního počítače (internetu)** je považován jednotlivec, který použil osobní počítač (internet) alespoň jednou v posledních 3 měsících, a to kdekoliv (doma, v zaměstnání, ve škole, v knihovně) a z jakéhokoliv důvodu (soukromý, pracovní).

Výsledky šetření v Jihomoravském kraji ukazují, že používání počítače a internetu jednotlivci ve věku 16 až 34 let je již samozřejmostí. Podíl těch, kteří v této věkové skupině populace informační technologie nepoužívají je mizivý a s postupem času se i nadále snižuje. U osob ve věku 35 až 64 let počítač a internet používaly čtyři pětiny z nich, pouze 14 % osob této věkové skupiny uvádělo, že počítač či internet nikdy nepoužilo.

Potěšujícím zjištěním bylo, že **osoby v seniorském věku počítač a internet používaly stále ve větší míře** a klesal tak podíl těch, kteří tyto technické vymoženosti nikdy nepoužili. Ještě v roce 2010 používalo počítač v posledních 3 měsících 15 % seniorů, v roce 2014 se podíl zvýšil již na téměř 24 %. Obdobně mezi seniory vzrostl i podíl používajících internet – zvýšení z 13 % v roce 2010 na 25 % v roce 2014. Naopak podíl seniorů, kteří uvedli, že internet nikdy nepoužili, poklesl z 81 % v roce 2010 na 66 % v roce 2014. Obdobně poklesl i podíl seniorů, kteří nikdy nepoužili počítač, a to ze 78 % v roce 2010 na 64 % v roce 2014.

Tab. 6.6 Jednotlivci podle použití osobního počítače a internetu podle věku v Jihomoravském kraji v letech 2010 až 2014¹⁾

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

	Jednotlivci podle použití informačních technologií (podíl v %)									
	použili v posledních 3 měsících					nikdy nepoužili				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
	Osobní počítač									
Podíl z počtu osob ve věkové skupině:										
16–34 let	89,1	92,7	95,1	96,7	95,9	7,0	5,0	2,5	1,8	2,3
35–64 let	66,2	71,5	75,9	78,9	80,6	28,3	22,5	18,2	15,4	14,4
65 a více let	15,1	16,4	17,0	20,2	23,8	77,6	75,2	73,0	70,2	63,9
	Internet									
Podíl z počtu osob ve věkové skupině:										
16–34 let	87,9	92,0	95,3	97,1	96,8	8,2	5,2	2,4	1,4	1,9
35–64 let	64,1	71,2	76,1	80,1	81,4	30,5	23,7	19,0	15,8	14,6
65 a více let	12,9	15,2	17,3	21,4	25,4	81,3	77,4	74,7	71,4	66,0

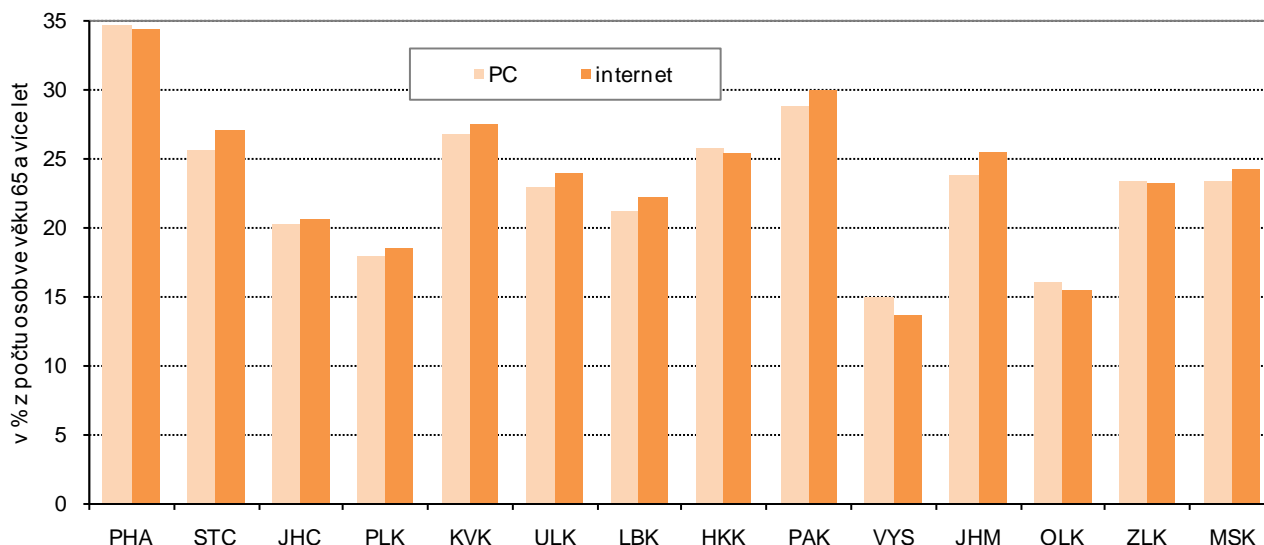
¹⁾ Vážené klouzavé průměry z tříletých období - např. za rok 2014 je údaj vypočítán jako průměr z dat za roky 2013, 2014 a 2015. Období sběru dat: 2. čtvrtletí daného roku

Aktivita jihomoravských seniorů v tomto směru byla v roce 2014 srovnatelná s republikovým průměrem. Podíl seniorů používajících PC v rámci ČR byl sice o 0,5 bodu vyšší (v ČR 24,3 %), ale krajský podíl seniorů

používajících internet republikový podíl převýšil o 0,7 bodu (v ČR 24,8 %). Mezi kraji byl podíl jednotlivců ve věku 65 a více let používajících počítač 6. nejvyšší a podíl u jednotlivců používající internet 5. nejvyšší.

Graf 6.6 Jednotlivci ve věku 65 a více let, kteří použili PC a internet v posledních 3 měsících podle krajů v roce 2014

Zdroj: ČSÚ - VŠIT

Celoživotní vzdělávání (univerzity 3. věku apod.)

Celoživotní vzdělávání zahrnuje veškeré vzdělávání, jímž člověk během svého života udržuje a rozvíjí své odborné znalosti a praktické dovednosti. Patří sem veškeré formy vzdělávání, včetně samostudia. Vzdělávání v dětském a studentském věku je povinností, v době aktivního pracovního života je nutností, ale v seniorském věku je již dobrovolným projevem aktivního přístupu k dané fázi života.

Pro mnohé seniory další vzdělávání představuje spíše formu trávení volného času, nejde již o získávání znalostí a dovedností, které by tito lidé uplatnili na trhu práce. Nové poznatky jim usnadní a zpestří občanský život, umožní jim zdokonalit své zájmové aktivity a přispějí i k navázání nových společenských kontaktů.

Jednou z možností vzdělávání v seniorském věku je **studium na univerzitách 3. věku (U3V)**, které je organizováno na některých vysokých školách. Nabídka vzdělávacích programů obsahuje cykly populárně naučných přednášek a doprovodných akcí pro volný čas, obsahuje ale i ucelené vzdělávací programy (nejčastěji dvou až tříleté), kurzy počítačové, cizojazyčné, kurzy na podporu fyzické a psychické kondice aj. Podmínkami pro přijetí ke studiu U3V je zpravidla dosažení důchodového věku a úplné střední vzdělání s maturitou.

Omezujícím faktorem ale zůstává, že šance na účast v U3V se liší ve vazbě na místo bydliště, možnosti jsou soustředěny do velkých měst, senioři na venkově tuto možnost obvykle nemají. Částečným řešením je organizování virtuálních univerzit třetího věku, které však úzce souvisí s úrovní počítačové gramotnosti seniorské populace.

Organizováním krátkodobých kurzů zaměřených na vzdělávání v oblasti informačních technologií se zabývají soukromé agentury, jsou pořádány i na středních školách a učilištích. Možností dalšího vzdělávání osob v seniorském věku jsou i akademie třetího věku, jejichž účastníci již nejsou striktně omezeni úrovní vzdělání.

V Brně poskytuje vzdělávání v univerzitách 3. věku 5 vysokých škol – Masarykova univerzita, Mendelova univerzita v Brně, Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, Vysoké učení technické v Brně a Janáčkova akademie múzických umění v Brně.

Přestože se počet míst v U3V v Brně postupně zvyšoval, není dosud jejich kapacita dostatečná. Nabízená místa jsou zpravidla zájemci obsazena už během prvních několika dnů po otevření přijímacího řízení. V tabulce 6.7 je uveden přehled počtu účastníků kurzů. V roce 2014 bylo ve vyjmenovaných školách v Brně v rámci U3V zorganizováno **181 kurzů, jichž se zúčastnilo 8 671 seniorů**. Tímto počtem však není

vyjádřen počet fyzických osob. Ve výročních zprávách jsou uváděny počty programových účastníků - jedna osoba se mohla zúčastnit více kurzů. **Proti roku 2010**, kdy v kurzech U3V v kraji bylo evidováno 4 729 účastníků, **se jejich počet v roce 2014 téměř zdvojnásobil** (nárůst o 3 924 osob, tj. o 83,4 %).

Tab. 6.7 Programoví účastníci kurzů univerzit 3. věku v Brně

Zdroj: Výroční zprávy o činnosti vyjmenovaných vysokých škol

	2010	2011	2012	2013	2014
Janáčkova akademie múzických umění v Brně	.	.	240	260	63
Masarykova univerzita	1 731	4 150	3 158	4 469	4 326
Mendelova univerzita v Brně	857	1 209	976	1 722	1 510
Veterinární a farmaceutická univerzita Brno	333	380	363	750	411
Vysoké učení technické v Brně	1 808	2 061	1 989	2 201	2 361

Již uvedený alternativní způsob studia U3V, tzv. **virtuální univerzita 3. věku**, spojená s činností konzultačního střediska, je evidována např. v městské knihovně v Hodoníně a ve Vyškově.

Knihovna ve Vyškově (KKD Vyškov) již 10 let pořádá **Akademii 3. věku – vzdělávání pro seniory**. Obsahem je vedle přednášek i pořádání kurzů počítačové gramotnosti, kurzů trénování paměti, seminářů o mezilidských vztazích, bezpečnosti, životním prostředí, regionálních tématech aj. V roce 2014 se pořádaných kurzů zúčastnilo 579 seniorů, za 10 let trvání to bylo bezmála 7,5 tisíc účastníků.

Vítanou aktivitou Městské policie Brno je pořádání **Senior akademie**. Je to speciální studijní program ve formátu celoživotního vzdělávání určený pro seniory, který byl zahájen v roce 2006. Předměty studia jsou orientovány na témata kriminálních, pořádkových, dopravních nebo požárních rizik, která seniory v současné společnosti ohrožují. Základní studijní program je orientován na seniora jako možnou oběť protiprávního nebo nemravného jednání. Navazující pokročilý studijní program řeší situace seniora v roli poškozeného, svědka nebo oznamovatele. Nástavbovým programem je vzdělávací projekt pro seniory, který je organizován spolu s občanským sdružením Presafe. Hlavními tématy kurzů v této části vzdělávání jsou finanční gramotnost a bezpečné zacházení s financemi, bezpečnost při práci na počítači, na internetu a při manipulaci s mobilním telefonem, bezpečná komunikace a jednání.

Tab. 6.8 Účastníci vzdělávání seniorů

Zdroj: KKD Vyškov, MP Brno

	2010	2011	2012	2013	2014
Akademie 3. věku KKD Vyškov	810	768	773	728	579
Senior akademie MP Brno					
základní stupeň	176	161	149	141	145
pokročilí	.	111	142	149	134

Na začátku roku 2015 si přebralosvá osvědčení 279 absolventů projektu Senior akademie, 145 z nich ze základního a 134 z pokročilého studijního programu. Tento projekt se po vzoru Brna za roky svého fungování rozšířil i do dalších měst v ČR. V letech 2006 až 2014 absolvovalo základní stupeň vzdělávání 1 192 seniorů a 536 seniorů absolvovalo pokročilý studijní program.

Nabídka vzdělávacích aktivit pro seniory může být v Jihomoravském kraji poměrně široká, ovšem **neexistuje žádný komplexní přehled vzdělávacích organizací ani nabízených programů pro seniory**. Vysoké školy, které nabízejí vzdělávání seniorů, mohou být členy občanského sdružení Asociace Univerzit Třetího Věku. Členství však není povinné.

Ne všechny organizace, které se zabývají celoživotním vzděláváním a vzděláváním seniorů, se v dostatečné míře prezentují svou činností na internetu. Počet aktivně vzdělávajících se seniorů v Jihomoravském kraji tak může být mnohem vyšší a nemusí být nutně navázán na městské lokality. **Významnou roli, především v oblasti informačních a komunikačních technologií, může sehrávat rodina a blízcí příbuzní seniorů.** Děti či vnoučata jsou často užitečným prostředníkem mezi světem nových technologií a světem osob v seniorském věku. Právě nejmladší generace, pro kterou je používání počítače, internetu, ale i mobilních telefonů, digitálních televizí, fotoaparátů, navigací apod. již samozřejmostí, může pomoci seniorům překonat bariéry v poznání a aktivním využívání nových technologií.

7. Institucionální péče o seniory

Populace v krajích České republiky, stejně jako populace ostatních vyspělých zemí, stárne a podle dlouhodobých prognóz budoucího vývoje věkové struktury obyvatelstva bude podíl starších osob v populaci stále narůstat. Lidé se dožívají a budou dožívat vyššího věku a zdravý způsob stárnutí je předpokladem dalšího rozvoje společnosti a udržení kvality života jedince. Péče o seniory a cíl zdravého stárnutí musí být programově řešena na všech správních úrovních od komunitního plánování v obcích, ve správních obvodech, v krajích, ve vládě i na mezinárodní úrovni.

Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Usnesením vlády ze dne 22. března 2006 č. 288 v návaznosti na usnesení vlády č. 1482 k Informaci o plnění Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2003 až 2007 byla zřízena **Rada vlády pro seniory a stárnutí populace** (dále jen Rada).

Rada je stálým poradním orgánem vlády pro otázky týkající se seniorů a stárnutí populace. Ve své činnosti usiluje o vytvoření podmínek pro zdravé, aktivní a důstojné stárnutí a stáří v České republice a aktivní zapojení starších osob do ekonomického a sociálního rozvoje společnosti v kontextu demografického vývoje. Zasedání Rady se konají podle potřeby, nejméně však třikrát ročně. Informace o činnosti Rady jsou přístupné veřejnosti na webových stránkách Úřadu vlády, resp. Ministerstva práce a sociálních věcí.

Rada nemá pravomoc prošetřovat stížnosti občanů. Organizační, odborné a administrativní práce a zveřejňování informací o práci Rady zajišťuje sekretariát Rady, který je organizační součástí Ministerstva práce a sociálních věcí.

Rada vlády pro seniory a stárnutí populace aktualizovala Národní akční plán. Strategický dokument „**Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017**“ byl schválen usnesením vlády České republiky ze dne 30. března 2015 č. 218 o Národním akčním plánu podporujícím pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017 (aktualizovaná verze ke dni 31. prosince 2014).

Aktualizovaná verze navazuje na předchozí národní strategie k řešení problematiky stárnutí populace a přípravy na stárnutí, které jsou zpracovávány 1 krát za 5 let. Od roku 2003 je to v pořadí již čtvrtý dokument, který zahrnuje všechny průřezové oblasti týkající se problematiky stárnutí populace. Záměrem je komplexní přístup k řešení problematiky stárnutí populace, koordinace a propojování jednotlivých strategií rezortů v oblasti přístupů ke stárnutí a vytvoření společných priorit všech přijatých opatření. Základním rámcem Národního akčního plánu je zajištění dodržování a ochrany lidských práv seniorů. Národní akční plán respektuje mezinárodní priority a je v souladu s Regionální implementační strategií Madridského mezinárodního akčního plánu pro problematiku stárnutí (OSN, 2002).

Cílem aktualizované verze je řešit efektivněji na vládní úrovni problematiku stárnutí populace, projednat reálné možnosti jednotlivých gestorů plnit navrhovaná opatření a aktualizovat opatření. S tím souvisí nutnost personálního a finančního posílení agendy přípravy na stárnutí, zlepšení mediálního obrazu seniorů, podpora rozvoje mezigeneračních vztahů, posílení role rodiny v zajištění péče o seniory, provázanost opatření Národního akčního plánu s koncepčními dokumenty na dalších rezortech a vytvoření prostoru pro prosazování politiky přípravy na stárnutí na regionální úrovni. Důraz na prevenci, odpovědný přístup populace ke svému zdraví a podpora aktivního života seniorů je důležitým předpokladem pro zvládnutí problémů spojených se stárnutím populace v budoucnosti.

Národní akční plán identifikuje následující oblasti:

- Realizace politiky přípravy na stárnutí
- Zajištění a ochrana lidských práv starších osob
- Celoživotní učení
- Zaměstnávání starších pracovníků
- Dobrovolnictví a mezigenerační spolupráce
- Kvalitní prostředí pro život seniorů
- Zdravé stárnutí
- Péče o seniory s omezenou soběstačností.

Plán chápe proces stárnutí jako možnou výzvu a potenciál starších pracovníků a seniorů jako využitelný zdroj znalostí, zkušeností apod. V dokumentu je stárnutí pojato jako celoživotní proces, opatření tedy nejsou

rozlišena podle věkových skupin. Dokument pak pracuje s pojmem **senior a starší pracovník**. Seniořem je v tomto případě chápána osoba, která dosáhla věku potřebného k odchodu do starobního důchodu podle § 29 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění bez ohledu na to, zda starobní důchod pobírá či nikoliv. Starším pracovníkem je označena osoba starší 50 let, která dosud nedosáhla věku potřebného k odchodu do starobního důchodu podle § 29 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění

Nedílnou součástí Národního akčního plánu zůstává **Podkladová studie, která dokládá důležitost navržených opatření na základě statistických dat**, mezinárodních výzkumů a trendů, aktuální situace v České republice a odborné literatury. Tato studie byla schválena jako příloha k materiálu Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017 (usnesení vlády č. ze dne 13. února 2013 č. 108 o Národním akčním plánu podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017).

Podkladová studie je rozdělena do 7 tematických kapitol:

1. Demografické stárnutí v ČR
2. Celoživotní učení
3. Zaměstnávání starších osob a seniorů ve vazbě na systém důchodového pojištění
4. Dobrovolnictví a mezigenerační spolupráce
5. Kvalitní prostředí pro život seniorů
6. Zdravé stárnutí
7. Péče o seniory

Rada vlády pro seniory a stárnutí populace na svém zasedání projednává i postup aktivit v **Národním akčním plánu Alzheimer**. Návrh koncepce řešení problematiky Alzheimerovy choroby a obdobných onemocnění v ČR byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 10. října 2012 č. 741. Úkolem bylo vytvořit Mezioborovou pracovní skupinu pro přípravu Národního akčního plánu pro Alzheimerovu nemoc a další obdobná onemocnění na léta 2014 až 2017. Vzorem na cestě k řešení a k vytvoření Plánu Alzheimer mohou být země, kde se tyto Plány staly skutečností (Anglie, Skotsko, Wales, Francie, Belgie, Nizozemí, Finsko, Norsko a Dánsko). Stárnutí populace má za následek stále se zvyšující výskyt Alzheimerovy choroby a dalších onemocnění způsobujících demenci, která významně zasahují do všech oblastí lidského života a jeho kvality. Nemocných přibývá, náklady na péči o ně jsou vysoké, lidé nejsou o nemoci dostatečně informováni, onemocnění není včas diagnostikováno a léčeno. Je to globální problém vyžadující řešení právě v podobě národních strategických plánů, podle nichž úzce spolupracují vládní organizace s odbornými alzheimerovskými společnostmi.

Péče o seniory v regionu (krajské dokumenty zaměřené na péči o seniory)

Programovým dokumentem Krajského úřadu Jihomoravského kraje je **Aktualizace strategické vize Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020**, který vychází z platné Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2006-2016. Součástí struktury priorit a opatření je zde i úkol kvalitní a odpovídající nabídky veřejných služeb (část 3.4.2). Mezi stanovenými sedmi rozvojovými opatřeními je zde na prvním místě jmenován **rozvoj širokého spektra služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením** (s důrazem na sociální služby a zdravotní péči), tedy pro skupinu obyvatel, jejíž podíl na obyvatelstvu dlouhodobě roste. Na čtvrtém místě je opatření, které se věnuje problematice sociálního vyloučení se zaměřením na zlepšení služeb, poradenství a programů pro osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Na dlouhodobou strategii, v níž je v rámci Jihomoravského kraje problematika péče o potřebné osoby programově řešena, navazuje dokument **Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2015 až 2017**. Plán rozvoje je zpracován již na třetí období, neboť s výhledem na očekávaný demografický vývoj je zřejmé, že stávající síť služeb nedokáže zcela pokrýt požadavky potřebných občanů.

Proces plánování rozvoje a dostupnosti sociálních služeb má v Jihomoravském kraji dlouhodobou tradici – byl zahájen už v roce 2004. Specifikem Jihomoravského kraje je úzká, smluvně podpořená spolupráce kraje s 21 obcemi s rozšířenou působností. Tyto obce jsou v otázce nastavení systému služeb pro kraj nepostradatelnými partnery, neboť prostřednictvím procesu komunitního plánování deklarují potřebnost a finanční podporu sociálním službám, čímž významně ovlivňují podobu krajské sítě sociálních služeb.

Záměrem Jihomoravského kraje je nastavit systém sociálních služeb tak, aby představoval dostupný a podpůrný systém pro občany v obtížných životních situacích, které nemohou zvládnout sami, ani s pomocí svých blízkých. V plánu pro dané období se konkretizuje síť sociálních služeb a definují se požadavky na kvalitu a efektivitu sociálních služeb do ní zařazených. Na každý rok sledovaného období je zpracován **Akční plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji**. Prostřednictvím jednoletých akčních plánů tak dochází k průběžné modifikaci nastavené a podporované sítě služeb v kraji.

Zvláštní pozornost je ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji věnována seniorům. Systém péče o seniory, kteří již potřebují nějaký druh pomoci, je poskytován především zdravotními a sociálními službami. Důsledkem probíhajícího demografického stárnutí je očekáván zvýšený nárůst požadavků na dostupnost, udržitelné fungování a vzájemnou provázanost obou systémů. V návaznosti na deklarované hlavní principy dokumentu je ale třeba zmínit, že sociální služby představují jen podpůrný mechanismus pro seniory, kteří potřebují pomoc s péčí o vlastní osobu v situaci, kdy tuto péči nemůže zajistit rodina, blízcí, asistenti sociální péče, ani další podpůrné instituce. Systém sociálních služeb je zacílen na nejpotřebnější a nejzranitelnější obyvatele regionu, svým nastavením nemůže nahrazovat nedostatky v jiných politikách např. bydlení, bezpečnost apod. Prioritou je:

- provozovat udržitelnou síť dlouhodobých pobytových zařízení pro seniory
- podporovat vznik malokapacitních pobytových služeb pro specifické skupiny uživatelů – nízkopříjmoví senioři, senioři s psychiatrickými diagnózami, s kombinovaným postižením
- doplnit stávající síť sociálních služeb pro osoby s demencí a Alzheimerovou chorobou o projekty na výstavbu pobytových služeb pro seniory realizované Jihomoravským krajem na základě úvěru z Evropské investiční banky
- podpora zvyšování kvality péče a procesů humanizace ve stávajících pobytových službách s ohledem na potřeby a práva uživatelů

Na jedné straně jsou v Jihomoravském kraji aktivní instituce, které poskytují zdravotní a sociální služby potřebným, na druhé straně jsou subjekty, které se starají a aktivní život seniorů. **Jihomoravský kraj je kolébkou projektu Senior pas**. Projekt Senior pasů vznikl na podporu osob ve věku nad 55 let. Původní projekt byl rozšířen jen v několika krajích (Jihomoravském, Moravskoslezském, Královéhradeckém, Olomouckém, Pardubickém a Kraji Vysočina). Díky spolupráci s Radou seniorů ČR, která je největším republikovým sdružením seniorů, je dnes projekt rozšířen do všech krajů České republiky.

Karta Senior pas nabízí širokou škálu zajímavých slev, množství dobrých příležitostí k aktivnímu odpočinku, podstatně dokáže zpříjemnit život lidem, kterým je už více než 55 let. Prostřednictvím webových stránek, časopisu s katalogem slev a akcí, reklamních akcí poskytovatelů slev i osobními kontakty se držitelé Senior pasů dozvědí o nabízených možnostech a o nejaktuálnějším dění.

V předešlé kapitole v části Celoživotní vzdělávání již byla zmíněna **aktivita Městské policie Brno „Senior akademie“**. Péčí ministerstva vnitra byl projekt **Bezpečný senior** rozšířen i do dalších měst. Mottem celé akce je heslo „Bezpečný senior rovná se aktivní a informovaný senior“. Aktivita a informovanost jsou klíčem k bezpečnému stárnutí. Pokud společnost vytvoří dostatečný prostor pro aktivní život seniorů a vyplní jej odpovídajícími formáty pro příjem a zpracování informací, je to ten nejlepší základ pro bezpečný život.

K aktivnímu životu seniorů přispívají i **kluby seniorů**. V Jihomoravském kraji existují pod různými názvy ve správě měst, obcí, městských částí či příspěvkových organizací měst. Počet jejich členů v rámci kraje lze jen těžko odhadnout. Kluby seniorů pořádají zájezdy, besedy, přednášky, návštěvy divadel, výstav a kulturních akcí. Přispívají tak nejen ke kulturnímu a společenskému vyžití seniorů, ale i k navazování nových kontaktů a jsou často jediným prostředníkem ve styku s ostatním okolím.

Tabulková příloha

PŘÍLOHA

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

	Česká republika	Kraj						
		Hl. m. Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký
OBYVATELSTVO								
Počet obyvatel k 31. 12. 2014	10 538 275	1 259 079	1 315 299	637 300	575 123	299 293	823 972	438 851
z toho ženy (%)	50,9	51,5	50,6	50,7	50,5	50,6	50,4	50,9
z celku ve věku (%):								
0–14 let	15,2	14,5	16,8	15,2	14,8	14,9	15,7	15,7
15–64 let	67,0	67,3	66,5	66,8	66,8	67,7	67,2	66,7
65 a více let	17,8	18,2	16,7	18,0	18,4	17,5	17,1	17,6
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	1 880 406	229 618	219 811	114 731	105 556	52 285	140 543	77 318
z toho ženy (%)	58,6	59,0	57,8	57,7	57,2	58,1	58,2	58,2
z celku ve věku (%):								
65–69 let	35,7	34,7	37,3	36,0	35,7	37,5	39,7	38,7
70–74 let	25,6	25,7	25,3	25,0	25,7	25,6	25,7	25,0
75–79 let	16,4	15,2	15,9	16,6	16,8	17,3	15,7	15,3
80–84 let	12,6	13,0	12,4	13,0	12,8	11,4	10,9	11,7
85–89 let	7,0	8,0	6,8	6,8	6,6	5,9	5,7	6,7
90–94 let	2,4	3,1	2,2	2,3	2,2	2,0	2,1	2,4
95 a více let	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	182 099	26 382	20 223	10 758	9 524	4 239	11 186	7 239
z toho ženy (%)	71,1	69,0	70,6	70,1	68,9	71,6	73,8	72,7
Index stáří ¹⁾	117,4	125,8	99,6	118,4	123,8	117,5	108,5	112,5
Index ekonomického zatížení ²⁾	49,3	48,7	50,4	49,7	49,7	47,8	48,7	49,9
Průměrný věk (roky)	41,7	42,0	40,7	41,9	42,1	41,8	41,2	41,4
Počet zemřelých v roce 2014	105 665	12 118	12 301	6 428	5 761	3 151	8 846	4 346
z toho ve věku 65 a více let (%)	80,0	83,1	80,6	80,3	81,4	76,1	76,7	78,5
Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (2014) (%):								
novotvary	23,8	25,2	24,5	24,7	23,8	24,3	24,7	22,9
nemoci oběhové soustavy	51,1	49,1	50,7	46,4	47,5	48,6	51,6	53,1
nemoci dýchací soustavy	6,2	5,7	6,0	8,9	6,2	6,6	5,7	5,4
vnější příčiny	3,1	3,1	3,2	3,8	3,3	3,9	3,1	3,7
Naděje dožití osob ve věku 65 let (2013–2014)								
muži	15,8	17,0	15,6	16,0	15,8	15,2	14,8	15,6
ženy	19,3	20,1	19,0	19,1	19,0	18,6	17,9	19,3
Přírůstek (úbytek) stěhováním osob ve věku 65 a více let (úhrn 2010–2014)	888	-5 777	4 289	872	487	-79	587	223
PROJEKCE OBYVATELSTVA³⁾								
Počet obyvatel k 1. lednu 2030	10 396 701	1 275 648	1 434 519	632 286	578 064	279 222	792 395	435 928
z toho ve věku (%):								
65 a více let	23,9	20,5	21,5	24,8	24,3	25,1	23,5	23,7
75 a více let	12,7	11,4	11,2	12,9	12,7	13,0	12,3	12,9
85 a více let	3,2	3,2	2,7	3,2	3,2	3,0	2,8	3,1
Index stáří ¹⁾	183,0	145,3	144,0	186,0	184,4	208,0	181,4	173,6
Průměrný věk (roky)	45,7	43,7	43,9	45,8	45,7	46,5	45,4	45,2
Počet obyvatel k 1. lednu 2050	9 812 872	1 377 944	1 492 127	601 825	566 951	251 437	722 329	420 098
z toho ve věku (%):								
65 a více let	32,2	23,8	28,9	32,1	31,1	32,6	31,5	30,6
75 a více let	17,5	12,3	15,2	17,7	16,8	18,0	17,0	16,8
85 a více let	6,2	4,5	5,1	6,4	5,9	6,0	5,7	6,0
Index stáří ¹⁾	249,8	164,5	196,8	245,2	235,8	276,3	252,0	225,2
Průměrný věk (roky)	48,8	44,7	46,6	48,7	48,2	49,5	48,7	47,8
OBYVATELSTVO podle SLDB 2011								
Počet obyvatel s obvyklým pobytem	10 436 560	1 268 796	1 289 211	628 336	570 401	295 595	808 961	432 439
z toho ženy (%)	51,0	51,6	50,6	50,9	50,5	50,8	50,9	51,1
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	1 644 836	201 029	190 911	100 000	92 734	44 538	117 899	64 949
v tom způsob bydlení:								
v bytech	1 586 568	196 331	182 901	96 250	88 892	42 576	112 363	62 967
v zařízeních	49 773	3 996	6 199	3 206	3 104	1 432	4 813	1 469
mimo byty (bez zařízení)	8 027	648	1 784	520	724	518	675	497
bezdomovci	468	54	27	24	14	12	48	16

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

Kraj							
Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	
OBYVATELSTVO							
551 590	516 372	509 895	1 172 853	635 711	585 261	1 217 676	Počet obyvatel k 31. 12. 2014
50,8	50,6	50,3	51,0	51,1	51,1	51,0	z toho ženy (%)
15,0	15,2	14,9	15,0	14,9	14,5	14,7	z celku ve věku (%):
66,0	66,7	66,9	66,8	66,8	67,2	67,7	0–14 let
19,0	18,0	18,2	18,2	18,2	18,3	17,5	15–64 let
104 773	93 083	92 924	213 228	115 866	107 273	213 397	65 a více let
58,3	58,2	58,2	59,3	59,3	60,0	59,7	Počet obyvatel ve věku 65 a více let
35,5	35,0	34,2	34,0	35,0	33,6	34,9	z toho ženy (%)
25,2	24,9	24,9	25,9	25,4	25,1	27,5	z celku ve věku (%):
16,2	16,9	17,7	16,6	16,9	17,8	16,9	65–69 let
13,1	13,6	13,4	12,9	12,8	13,6	11,8	70–74 let
7,3	7,2	7,2	7,5	7,1	7,2	6,5	75–79 let
2,4	2,3	2,3	2,7	2,5	2,3	2,3	80–84 let
0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	85–89 let
10 509	9 095	9 111	22 712	11 461	10 538	19 122	90–94 let
70,3	69,3	70,5	72,0	71,3	72,3	73,8	95 a více let
126,4	118,3	122,1	121,2	122,1	126,3	118,9	Počet obyvatel ve věku 85 a více let
51,6	49,8	49,6	49,6	49,6	48,9	47,6	z toho ženy (%)
42,3	41,7	41,9	41,9	42,0	42,2	41,8	Index stáří ¹⁾
5 614	5 123	4 880	11 399	6 461	6 120	13 117	Index ekonomického zatížení ²⁾
81,6	81,6	81,3	80,7	79,4	79,7	77,3	Průměrný věk (roky)
23,1	21,3	23,2	24,2	23,1	22,7	23,0	Počet zemřelých v roce 2014
53,8	50,3	53,0	51,2	52,2	55,1	52,7	z toho ve věku 65 a více let (%)
5,4	6,9	6,1	5,4	6,5	5,6	7,2	Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti
2,9	3,3	2,6	3,4	3,4	3,2	2,4	(2014) (%):
16,1	16,2	16,0	16,4	15,7	15,7	15,2	novotvary
19,3	19,3	19,9	19,8	19,9	19,6	18,9	nemoci oběhové soustavy
295	358	407	-256	36	238	-792	nemoci dýchací soustavy
536 601	509 292	491 942	1 164 493	611 735	555 945	1 130 292	vnější příčiny
25,3	23,9	25,4	23,8	24,8	25,6	24,7	Naděje dožití osob ve věku 65 let (2013–2014)
12,5	12,7	13,0	12,7	13,1	13,3	12,7	muži
3,0	3,2	3,5	3,4	3,3	3,5	3,2	ženy
193,6	178,0	196,2	178,5	193,9	207,7	194,6	Průrůstek (úbytek) stěhováním osob ve věku
46,1	45,4	46,2	45,5	46,1	46,6	46,0	65 a více let (úhrn 2010–2014)
503 750	488 449	452 169	1 124 475	564 218	499 059	985 947	PROJEKCE OBYVATELSTVA³⁾
32,3	31,1	33,9	31,0	32,7	34,2	32,8	Počet obyvatel k 1. lednu 2030
18,2	16,9	19,1	16,8	17,9	19,1	18,4	z toho ve věku (%):
6,7	6,0	7,0	6,1	6,4	7,0	6,6	65 a více let
248,3	235,8	275,3	235,0	261,9	287,8	270,3	75 a více let
48,8	48,2	49,8	48,2	49,2	50,2	49,5	85 a více let
547 916	511 627	505 565	1 163 508	628 427	579 944	1 205 834	Index stáří ¹⁾
50,9	50,7	50,5	51,2	51,4	51,3	51,4	Průměrný věk (roky)
92 020	82 330	82 741	188 684	101 647	96 398	188 956	Počet obyvatel k 1. lednu 2050
88 936	79 210	80 021	183 282	97 981	92 542	182 316	z toho ve věku (%):
2 701	2 904	2 502	4 758	3 248	3 508	5 933	65 a více let
359	200	202	601	385	310	604	75 a více let
24	16	16	43	33	38	103	85 a více let
OBYVATELSTVO podle SLDB 2011							
547 916	511 627	505 565	1 163 508	628 427	579 944	1 205 834	Počet obyvatel s obvyklým pobytem
50,9	50,7	50,5	51,2	51,4	51,3	51,4	z toho ženy (%)
92 020	82 330	82 741	188 684	101 647	96 398	188 956	Počet obyvatel ve věku 65 a více let
88 936	79 210	80 021	183 282	97 981	92 542	182 316	v tom způsob bydlení:
2 701	2 904	2 502	4 758	3 248	3 508	5 933	v bytech
359	200	202	601	385	310	604	v zařízeních
24	16	16	43	33	38	103	mimo byty (bez zařízení)
							bezdomovci

PŘÍLOHA

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

1. pokračování

	Česká republika	Kraj						
		Hl. m. Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký
Rodinný stav osob ve věku 65 a více let (%):								
svobodní, svobodné	2,8	3,4	2,4	3,1	2,7	2,5	2,5	2,5
ženať, vdané	52,4	51,0	52,6	53,1	53,3	50,4	49,5	51,1
rozvedení, rozvedené	9,1	13,5	8,4	7,5	8,2	12,3	11,0	11,0
ovdovělí, ovdovělé	35,5	31,7	36,6	36,2	35,7	34,4	36,9	35,3
Nejvyšší ukončené vzdělání osob ve věku 65 a více let (%):								
základní vč. neukončeného a bez vzdělání	30,5	13,7	29,5	33,3	30,2	34,4	35,0	30,6
střední vč. vyučení (bez maturity)	34,5	29,3	37,8	34,2	35,8	32,8	35,9	36,5
úplně střední s maturitou a vyšší odborné vč. nástavbového	23,5	33,2	23,0	23,1	24,0	22,5	20,3	23,1
vysokoškolské	8,7	20,5	6,8	6,8	7,2	6,1	5,3	6,9
Věřící ve věku 65 a více let z obyvatel daného věku (%)	37,0	32,7	28,9	38,5	30,5	28,1	22,9	27,3
Rodáci ve věku 65 a více let z počtu osob daného věku (%)(4)								
muži	30,8	44,8	29,7	28,5	30,6	3,6	11,1	15,1
ženy	28,7	43,2	27,5	24,1	28,0	4,4	11,4	13,7
Pracující důchodci z počtu důchodců daného věku (%)								
muži ve věku 60–64 let	17,8	34,2	20,8	17,2	17,6	18,8	15,3	17,9
muži ve věku 65 a více let	8,2	16,7	8,9	7,0	8,1	8,1	6,8	8,7
ženy ve věku 60–64 let	14,6	29,5	16,8	12,6	14,0	16,2	12,0	14,1
ženy ve věku 65 a více let	3,6	7,9	3,7	2,8	3,5	4,1	2,9	3,6
DOMÁCNOSTI SENIORŮ podle SLDB 2011								
Postavení mužů ve věku 65 a více let v domácnosti (%):								
osoba v sezdaném nebo nesezdaném páru	67,3	64,9	66,3	67,1	67,4	64,9	65,7	66,5
další osoba v domácnosti	2,8	2,4	3,4	2,7	2,7	2,5	2,4	2,9
osamělý rodič	2,5	3,0	2,6	2,5	2,4	2,5	2,1	2,3
domácnost jednotlivce	18,5	20,7	18,3	19,5	18,9	20,8	20,7	20,5
osoba v zařízení	2,0	1,4	2,1	2,0	2,5	2,3	2,9	1,5
ostatní	6,8	7,6	7,3	6,2	6,1	7,1	6,2	6,3
Postavení žen ve věku 65 a více let v domácnosti (%):								
osoba v sezdaném nebo nesezdaném páru	34,2	32,9	34,0	35,0	35,6	33,2	32,7	33,8
další osoba v domácnosti	7,2	5,4	8,8	6,8	6,4	5,9	5,4	6,6
osamělý rodič	8,1	8,6	8,1	7,6	7,5	7,8	6,8	7,2
domácnost jednotlivce	39,6	41,4	37,7	40,4	40,2	41,5	42,9	42,6
osoba v zařízení	3,7	2,4	4,1	4,0	4,0	3,9	4,9	2,8
ostatní	7,2	9,4	7,3	6,2	6,3	7,7	7,3	7,0
Podíl domácností s osobou v čele ve věku 65 a více let na počtu úplných rodin (%):	21,4	23,5	19,8	21,2	22,2	21,4	19,9	20,4
v čele pracující důchodce	1,8	3,9	1,9	1,5	1,9	1,7	1,4	1,9
v čele nepracující důchodce	18,8	18,4	17,2	19,0	19,5	18,7	17,6	17,7
Podíl domácností s osobou v čele ve věku 65 a více let na počtu neúplných rodin (%):	16,8	16,8	16,6	16,4	16,8	13,4	11,8	13,8
v čele pracující důchodce	0,7	1,6	0,8	0,6	0,7	0,6	0,4	0,6
v čele nepracující důchodce	15,6	14,5	15,4	15,4	15,6	12,3	11,0	12,8
Podíl domácností s osobou ve věku 65 a více let na počtu domácností jednotlivců (%):	36,0	29,4	35,8	37,8	36,6	32,5	32,6	35,9
domácnost pracujícího důchodce	1,6	2,7	1,6	1,3	1,5	1,6	1,2	1,5
domácnost nepracujícího důchodce	33,4	25,7	33,1	35,5	34,1	29,5	30,3	33,4

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

1. pokračování

Kraj							
Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	
2,5	2,7	3,3	3,0	2,9	3,4	2,5	Rodinný stav osob ve věku 65 a více let (%):
54,1	54,0	55,0	53,2	53,4	53,0	51,5	svobodní, svobodné
8,3	7,3	5,4	8,5	7,9	7,0	9,1	ženatí, vdané
35,1	35,9	36,2	35,2	35,8	36,6	36,8	rozvedení, rozvedené
							ovdovělí, ovdovělé
							Nejvyšší ukončené vzdělání osob ve věku 65 a více let (%):
28,7	31,1	36,9	31,5	33,1	37,9	35,8	základní vč. neukončeného a bez vzdělání
37,3	37,4	35,7	32,7	35,4	33,8	33,9	střední vč. vyučení (bez maturity)
							úplné střední s maturitou a vyšší odborné
24,3	22,8	20,1	23,2	22,2	19,7	20,6	vč. nástavbového
6,7	6,1	5,4	10,1	7,0	6,4	7,1	vysokoškolské
33,3	37,5	46,8	45,7	43,1	53,0	43,5	Věřící ve věku 65 a více let z obyvatel daného věku (%)
							Rodáci ve věku 65 a více let z počtu osob daného věku (% ⁴)
29,2	30,2	39,5	37,6	30,2	39,5	28,7	muži
24,9	26,0	30,5	37,1	26,6	37,5	29,1	ženy
							Pracující důchodci z počtu důchodců daného věku (%)
17,2	14,1	13,1	16,7	13,3	13,4	13,3	muži ve věku 60–64 let
7,7	6,3	5,4	7,8	5,8	6,0	5,5	muži ve věku 65 a více let
14,0	11,5	9,6	13,5	10,5	11,0	10,2	ženy ve věku 60–64 let
3,5	2,6	2,2	3,1	2,3	2,3	2,3	ženy ve věku 65 a více let
							DOMÁCNOSTI SENIORŮ podle SLDB 2011
							Postavení mužů ve věku 65 a více let v domácnosti (%):
69,4	69,2	68,8	67,7	69,6	68,4	68,3	osoba v sezdáném nebo nesezdáném páru
2,6	2,7	3,1	3,2	2,6	3,2	2,7	další osoba v domácnosti
2,5	2,3	2,5	2,7	2,4	2,8	2,3	osamělý rodič
18,1	17,8	16,5	16,7	17,1	15,8	18,3	domácnost jednotlivce
1,8	2,3	2,2	1,5	2,2	2,5	2,1	osoba v zařízení
5,6	5,6	7,0	8,2	6,2	7,3	6,3	ostatní
							Postavení žen ve věku 65 a více let v domácnosti (%):
36,4	36,1	36,2	34,0	35,2	33,7	33,5	osoba v sezdáném nebo nesezdáném páru
6,3	7,0	8,1	9,1	6,9	9,1	7,1	další osoba v domácnosti
7,3	7,5	8,2	9,2	8,1	9,2	8,0	osamělý rodič
40,6	39,6	37,8	36,1	39,7	37,0	40,6	domácnost jednotlivce
3,7	4,4	3,6	3,2	3,9	4,4	3,8	osoba v zařízení
5,7	5,5	6,1	8,4	6,2	6,6	7,0	ostatní
							Podíl domácností s osobou v čele ve věku 65 a více let na počtu úplných rodin (%):
22,7	21,5	21,6	21,9	21,7	21,4	20,8	v čele pracující důchodce
1,8	1,4	1,3	1,8	1,3	1,4	1,2	v čele nepracující důchodce
20,0	19,3	19,8	19,3	19,6	19,3	18,8	Podíl domácností s osobou v čele ve věku 65 a více let na počtu neúplných rodin (%):
17,2	17,5	20,9	20,0	17,6	21,8	15,7	v čele pracující důchodce
0,7	0,6	0,5	0,7	0,5	0,6	0,4	v čele nepracující důchodce
15,9	16,5	20,0	18,9	16,7	20,7	14,9	Podíl domácností s osobou ve věku 65 a více let na počtu domácností jednotlivců (%):
40,1	40,3	42,5	36,9	39,6	41,7	36,8	domácnost pracujícího důchodce
1,6	1,3	1,2	1,5	1,1	1,2	1,0	domácnost nepracujícího důchodce
37,3	38,2	40,5	34,5	37,6	39,7	34,8	

PŘÍLOHA

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

2. pokračování

	Česká republika	Kraj						
		Hl. m. Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký
BYDLENÍ SENIORŮ podle SLDB 2011								
Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let								
muži	122 922	16 755	14 340	8 014	7 323	3 774	9 798	5 401
v tom (%):								
samostatně v bytě	89,4	91,9	86,4	90,0	89,3	87,4	89,6	89,1
v bytě spolu s další domácností mimo byty (bez zařízení)	9,2	7,3	11,0	8,2	8,6	10,3	9,2	9,0
ženy	1,4	0,8	2,6	1,8	2,2	2,3	1,2	1,9
ženy	388 587	49 720	42 497	23 812	21 745	10 957	30 208	16 440
v tom (%):								
samostatně v bytě	92,7	94,0	90,6	93,4	93,0	93,3	93,9	93,2
v bytě spolu s další domácností mimo byty (bez zařízení)	6,9	5,6	8,6	6,0	6,4	6,1	5,8	6,2
0,5	0,5	0,4	0,8	0,6	0,6	0,6	0,4	0,6
Průměrná obytná plocha bytu obývaného domácností v čele s osobou ve věku 65 a více let v m ² :								
úplná rodina	58,1	53,5	62,5	59,9	59,1	55,9	56,1	57,2
neúplná rodina	63,8	59,5	68,1	65,3	64,3	61,6	62,5	64,2
domácnost jednotlivce	64,2	59,1	68,6	66,5	64,3	63,3	62,0	64,0
51,6	51,6	47,5	55,7	53,8	53,1	49,6	49,9	50,0
Podíl hospodařících domácností seniorů ⁵⁾ bydlících v bytech se sníženou kvalitou (ze zjištěných hodnot) (%):								
úplné rodiny	4,1	3,0	5,0	3,8	4,1	4,0	4,4	5,4
neúplné rodiny	2,1	1,5	2,4	1,8	2,1	2,3	2,6	2,9
domácnosti jednotlivců	5,1	2,9	6,0	4,9	5,7	5,1	5,9	8,6
5,7	5,7	4,2	7,3	5,5	5,7	5,2	5,8	7,0
EKONOMICKÁ AKTIVITA SENIORŮ (Výběrové šetření pracovních sil)								
Podíl obyvatel ve věku 60 a více let (%)								
z celkového počtu ekonomicky aktivních (pracovní síly)	6,3	9,0	7,0	6,2	6,7	7,8	5,7	5,6
z ekonomicky neaktivních ve věku 15 a více let	61,7	61,9	60,5	62,5	64,0	61,1	59,2	61,6
Míra ekonomické aktivity								
muži ve věku 60–64 let	47,7	58,6	56,6	48,5	50,9	51,0	43,7	44,4
muži ve věku 65 a více let	7,1	13,2	8,3	5,1	7,6	10,6	6,1	6,7
ženy ve věku 60–64 let	20,4	42,3	21,0	16,3	22,2	26,8	16,9	8,9
ženy ve věku 65 a více let	3,5	4,6	4,2	4,2	3,0	4,4	2,1	3,9
ZDRAVOTNÍ STAV SENIORŮ								
Hospitalizovaní v nemocnicích na 1 000 obyvatel v roce 2013								
z toho ve věku:	214	170	214	206	205	224	242	235
65–69 let	330	263	343	315	301	351	384	358
70–74 let	413	318	434	395	385	413	488	452
75–79 let	510	395	552	472	476	530	591	548
80–84 let	599	476	636	555	586	641	688	688
85–89 let	684	559	748	630	646	705	770	812
90–94 let	738	648	826	672	751	762	811	934
95 a více let	712	629	796	567	779	602	701	966
Hospitalizovaní na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let v roce 2013								
v léčebnách dlouhodobě nemocných	24,4	26,1	14,3	27,5	17,8	36,8	20,6	4,8
v hospicích	2,1	0,6	1,3	2,1	2,1	-	2,8	-

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

2. pokračování

Kraj							
Králové- hradecký	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	
							BYDLENÍ SENIORŮ podle SLDB 2011
							Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let
6 788	5 978	5 581	12 542	6 932	5 982	13 714	muži
							v tom (%):
89,9	90,5	91,0	88,5	89,5	89,3	89,6	samostatně v bytě
8,8	8,8	8,3	10,5	9,3	9,6	9,6	v bytě spolu s další domácností
1,3	0,7	0,7	1,0	1,2	1,1	0,8	mimo byty (bez zařízení)
22 135	19 322	18 498	40 985	24 240	21 708	46 320	ženy
							v tom (%):
93,4	93,2	93,4	91,3	92,7	91,3	92,2	samostatně v bytě
6,2	6,5	6,3	8,3	6,9	8,3	7,5	v bytě spolu s další domácností
0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	mimo byty (bez zařízení)
							Průměrná obytná plocha bytu obývaného domácností v čele s osobou ve věku
58,4	58,5	60,2	58,9	58,4	58,5	55,9	65 a více let v m ² :
64,0	64,0	65,4	65,0	63,9	64,1	61,5	úplná rodina
65,2	64,5	66,4	64,2	63,8	65,1	61,4	neúplná rodina
51,8	52,1	53,6	51,7	52,1	51,3	49,7	domácnost jednotlivce
							Podíl hospodařících domácností seniorů ⁵⁾ bydlících v bytech se sníženou kvalitou (ze zjištěných hodnot) (%):
4,5	4,3	3,9	4,0	3,7	4,5	3,7	úplné rodiny
2,3	2,2	1,9	2,1	2,0	2,2	1,9	neúplné rodiny
5,4	5,3	4,9	5,2	4,9	6,2	4,7	domácnosti jednotlivců
6,3	6,1	5,8	5,7	5,0	6,4	5,0	
							EKONOMICKÁ AKTIVITA SENIORŮ (Výběrové šetření pracovních sil)
							Podíl obyvatel ve věku 60 a více let (%)
5,8	6,2	5,2	6,5	4,3	4,9	5,2	z celkového počtu ekonomicky aktivních (pracovní síly)
64,8	63,8	61,9	62,1	61,7	63,3	60,0	z ekonomicky neaktivních ve věku 15 a více let
							Míra ekonomické aktivity
36,9	51,9	42,6	49,7	38,6	38,6	41,7	muži ve věku 60–64 let
6,5	6,1	5,0	7,6	3,3	3,8	4,5	muži ve věku 65 a více let
20,3	19,2	14,7	19,3	9,9	15,9	15,5	ženy ve věku 60–64 let
2,8	2,7	2,9	4,5	1,8	2,8	3,3	ženy ve věku 65 a více let
							ZDRAVOTNÍ STAV SENIORŮ
							Hospitalizovaní v nemocnicích na 1 000 obyvatel v roce 2013
192	212	230	217	215	226	218	z toho ve věku:
286	333	350	341	337	352	342	65–69 let
352	401	456	422	398	425	448	70–74 let
431	502	548	535	490	537	545	75–79 let
519	602	645	625	572	625	633	80–84 let
582	702	722	715	673	702	709	85–89 let
673	768	723	739	687	724	749	90–94 let
583	719	817	817	684	613	682	95 a více let
							Hospitalizovaní na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let v roce 2013
24,2	12,0	31,4	13,4	42,6	46,1	34,8	v léčebnách dlouhodobě nemocných
4,1	4,4	-	3,9	. ⁶⁾	2,6	1,9	v hospicích

PŘÍLOHA

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

dokončení

	Česká republika	Kraj						
		Hl. m. Praha	Středo-český	Jiho-český	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký
STAROBNÍ DŮCHODY (prosinec 2014)								
Příjemci starobního důchodu (bez souběhu)	1 743 252	204 284	202 402	105 219	96 522	49 943	133 634	75 049
z toho předčasný důchod (%)	28,5	14,9	24,8	30,1	32,2	30,7	31,5	27,2
Příjemci starobního důchodu v souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem	606 661	62 824	71 932	37 970	33 610	16 273	46 372	24 389
z toho předčasný důchod (%)	11,5	6,5	10,3	11,3	13,3	13,5	13,8	10,7
Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu) (Kč)								
muži	12 259	12 905	12 388	12 028	12 153	11 948	12 223	12 088
ženy	10 050	10 992	10 112	10 048	10 018	9 833	9 884	10 066
Průměrná měsíční výše starobního důchodu (v souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem) (Kč)								
muži	13 637	14 573	13 682	13 367	13 522	13 464	13 742	13 406
ženy	11 985	13 000	11 951	11 912	11 926	11 919	12 001	11 955
SOCIÁLNÍ PÉČE (31. 12. 2014)								
Zařízení sociální péče								
domovy pro seniory	501	25	69	39	24	15	40	18
domovy se zvláštním režimem	263	10	37	15	9	8	34	11
Místa v zařízeních								
domovy pro seniory	37 338	2 191	5 028	3 039	1 815	889	3 678	988
domovy se zvláštním režimem	14 345	529	1 789	641	741	479	1 963	416
Místa na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let								
domovy pro seniory	19,9	9,5	22,9	26,5	17,2	17,0	26,2	12,8
domovy se zvláštním režimem	7,6	2,3	8,1	5,6	7,0	9,2	14,0	5,4
SENIORŮ A VOLBY DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ (vč. městských obvodů; 2014)								
Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)	9,5	14,4	9,8	9,6	9,5	10,8	10,4	9,5
Podíl zvolených zastupitelů ve věku 65 a více let (%)	5,8	7,5	7,2	5,9	6,8	7,5	8,2	5,4
Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku 65 a více let (%)	16,2	5,2	24,7	18,4	23,2	14,5	16,5	14,4

¹⁾ poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

²⁾ poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

³⁾ zdroj: publikace ČSÚ Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 a Projekce obyvatelstva v ČR do roku 2100 (střední varianta)

⁴⁾ podíl osob žijících v obci, kde se narodily, tj v obci faktického bydliště matky v době narození této osoby

⁵⁾ domácnosti seniorů - hospodařící domácnosti tvořené jednou rodinou, jednotlivcem nebo domácnosti prarodičů s vnoučaty, ve kterých má osoba v čele věk 65 a více let

⁶⁾ ke zveřejnění údajů nebyl dán souhlas

Zdroj dat:

Důchody - Česká správa sociálního zabezpečení

Zařízení sociální péče - Ministerstvo práce a sociálních věcí

Zdravotnictví - Ústav zdravotnických informací a statistiky

Mezikrajské srovnání základních ukazatelů

dokončení

Králové- hradecký	Kraj						
	Pardu- bický	Vysočina	Jiho- moravský	Olo- moucký	Zlínský	Moravsko- slezský	
							STAROBNÍ DŮCHODY (prosinec 2014)
98 165	87 564	87 419	193 459	107 731	98 429	203 432	Příjemci starobního důchodu (bez souběhu)
29,6	34,2	36,5	27,0	32,3	30,6	33,0	z toho předčasný důchod (%)
							Příjemci starobního důchodu v souběhu
33 590	30 927	32 015	68 273	38 648	37 351	72 487	s vdovským/vdoveckým důchodem
10,7	13,0	13,4	10,6	12,0	11,6	14,2	z toho předčasný důchod (%)
							Průměrná měsíční výše starobního důchodu (bez souběhu) (Kč)
12 012	11 930	11 875	12 073	11 831	11 990	12 790	muži
10 039	9 896	9 806	9 975	9 811	9 863	9 634	ženy
							Průměrná měsíční výše starobního důchodu (v souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem) (Kč)
13 339	13 238	13 140	13 418	13 187	13 287	14 161	muži
11 921	11 797	11 727	11 852	11 749	11 721	11 839	ženy
							SOCIÁLNÍ PÉČE (31. 12. 2014)
							Zařízení sociální péče
36	23	25	48	34	38	67	domovy pro seniory
11	10	15	35	13	19	36	domovy se zvláštním režimem
							Místa v zařízeních
2 363	2 122	2 199	3 028	2 544	2 681	4 773	domovy pro seniory
532	930	547	2 816	608	854	1 500	domovy se zvláštním režimem
							Místa na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let
22,6	22,8	23,7	14,2	22,0	25,0	22,4	domovy pro seniory
5,1	10,0	5,9	13,2	5,2	8,0	7,0	domovy se zvláštním režimem
							SENIŘI A VOLBY DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ (vč. městských obvodů; 2014)
9,2	8,5	7,7	9,5	8,4	7,3	9,8	Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)
							Podíl zvolených zastupitelů ve věku
5,5	5,3	4,3	4,8	4,6	3,7	5,9	65 a více let (%)
							Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku
18,8	19,0	21,2	12,4	13,5	12,3	10,9	65 a více let (%)

PŘÍLOHA

Srovnání základních ukazatelů mezi okresy Jihomoravského kraje

	Jihomoravský kraj	v tom okresy						
		Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
OBVATELSTVO								
Počet obyvatel k 31. 12. 2014	1 172 853	107 925	377 440	213 149	115 049	155 431	90 460	113 399
z toho ženy (%)	51,0	50,7	51,8	50,6	50,9	50,7	50,6	50,6
z celku ve věku (%):								
0–14 let	15,0	15,3	14,4	16,8	14,5	13,8	15,5	15,0
15–64 let	66,8	66,3	65,9	66,1	68,3	68,3	67,4	67,8
65 a více let	18,2	18,4	19,7	17,1	17,3	17,9	17,1	17,2
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	213 228	19 876	74 239	36 481	19 869	27 796	15 466	19 501
z toho ženy (%)								
z celku ve věku (%):	59,3	58,6	59,8	57,9	59,8	60,4	58,8	58,6
65–69 let	34,0	33,6	32,1	34,9	36,9	33,9	34,5	37,1
70–74 let	25,9	25,7	26,2	26,4	25,6	25,9	25,3	24,5
75–79 let	16,6	17,2	16,6	16,2	16,5	17,5	16,7	15,8
80–84 let	12,9	13,4	13,2	12,3	11,9	12,9	13,2	12,6
85–89 let	7,5	7,4	8,3	7,2	6,6	7,1	7,4	7,0
90–94 let	2,7	2,4	3,2	2,7	2,2	2,3	2,5	2,6
95 a více let	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	22 712	1 997	8 878	3 737	1 828	2 723	1 597	1 952
z toho ženy (%)	72,0	72,2	69,9	70,9	76,4	74,4	71,5	76,1
Index stáří ¹⁾	121,2	120,3	136,2	102,0	119,3	129,2	110,5	115,0
Index ekonomického zatížení ²⁾	49,6	50,9	51,8	51,3	46,5	46,5	48,3	47,4
Průměrný věk (roky)	41,9	41,8	42,6	40,7	41,8	42,3	41,3	41,5
Počet zemědělců v roce 2014	11 399	1 046	3 777	1 901	1 090	1 533	908	1 144
z toho ve věku 65 a více let (%)	80,7	79,5	82,8	79,5	79,3	80,6	79,5	79,6
Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (2014) (%):								
novotvary	24,2	23,4	25,6	22,3	24,8	22,2	25,1	24,6
nemoci oběhové soustavy	51,2	56,9	49,7	52,3	49,8	53,6	52,6	46,7
nemoci dýchací soustavy	5,4	5,0	5,5	5,1	6,9	3,7	5,0	6,9
vnější příčiny	3,4	2,8	3,8	3,2	3,6	3,6	2,5	3,2
Naděje dožití osob ve věku 65 let (2010–2014)								
muži	16,4	15,9	16,8	16,1	15,2	15,2	15,2	15,3
ženy	19,8	19,2	20,2	19,6	19,0	19,4	19,0	19,0
Přírůstek (úbytek) stěhováním osob ve věku 65 a více let (úhrn 2010–2014)	-256	144	-1 288	482	71	53	113	169
OBVATELSTVO podle SLDB 2011								
Počet obyvatel s obvyklým pobytem	1 163 508	105 708	385 913	206 300	112 828	153 225	88 154	111 380
z toho ženy (%)	51,2	51,0	52,0	50,5	51,1	50,9	50,8	50,8
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	188 684	17 618	66 770	31 993	17 187	24 766	13 784	16 566
z toho ženy (%)	60,1	59,5	60,0	58,8	61,1	61,7	60,1	60,4
Rodinný stav osob ve věku 65 a více let (%):								
svobodní, svobodné	3,0	3,0	3,4	2,6	2,8	2,6	3,0	3,2
ženateří, vdané	53,2	55,8	52,3	55,1	52,3	52,8	54,0	51,4
rozvedení, rozvedené	8,5	5,9	12,3	6,4	7,0	5,8	6,2	7,2
ovdovělí, ovdovělé	35,2	35,3	31,9	35,8	37,8	38,8	36,8	38,2
Nejvyšší ukončené vzdělání osob ve věku 65 a více let (%):								
základní vč. neukončeného a bez vzdělání	31,5	32,2	17,9	33,7	44,6	43,5	36,8	45,5
střední vč. vyučení (bez maturity)	32,7	39,1	29,1	37,8	30,9	31,7	36,2	30,5
úplné střední s maturitou a vyšší odborné vč. nástavbového	23,2	20,0	31,8	20,1	17,2	17,4	18,4	16,7
vysokoškolské	10,1	6,5	18,4	6,2	4,7	5,1	6,1	4,9
Věřící ve věku 65 a více let z obyvatel daného věku (%)	45,7	48,8	42,0	44,9	46,9	55,1	46,0	43,2
Rodáci ve věku 65 a více let z počtu osob daného věku (%) ³⁾	37,3	35,7	37,8	36,9	37,7	46,1	38,3	23,3
muži	37,6	36,6	39,1	36,7	36,6	43,4	38,8	25,6
ženy	37,1	35,2	37,0	37,0	38,4	47,8	37,9	21,8
Pracující důchodci z počtu důchodců daného věku (%)								
muži ve věku 60–64 let	16,7	12,6	26,5	16,5	11,9	9,7	17,1	9,8
muži ve věku 65 a více let	7,8	4,9	12,5	6,5	5,3	4,2	5,6	4,0
ženy ve věku 60–64 let	13,5	9,8	21,1	12,2	8,9	8,0	10,6	7,6
ženy ve věku 65 a více let	3,1	2,1	5,2	2,4	2,0	1,6	1,9	1,7

Srovnání základních ukazatelů mezi okresy Jihomoravského kraje

dokončení

	Jihomoravský kraj	v tom okresy						
		Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
DOMÁCNOSTI SENIORŮ podle SLDB 2011								
Domácnosti seniorů celkem	119 129	11 072	43 781	19 653	10 601	14 839	8 656	10 527
Úplné rodiny podle věku osoby v čele domácnosti								
65-74 let	33 788	3 358	11 342	6 071	3 176	4 367	2 509	2 965
75 a více let	17 340	1 713	6 650	2 868	1 408	2 021	1 283	1 397
Neúplné rodiny podle věku osoby v čele domácnosti								
65-74 let	5 882	516	1 917	983	632	893	419	522
75 a více let	6 534	563	2 112	1 055	677	993	516	618
Podíl domácností jednotlivců daného věku na počtu domácností jednotlivců (%):								
osoby ve věku 60-64 let	9,7	9,9	9,1	9,7	10,9	9,8	10,0	10,9
osoby ve věku 65-69 let	9,1	9,7	8,6	9,8	9,5	9,7	9,5	8,9
osoby ve věku 70-74 let	7,6	8,7	6,7	8,0	8,4	8,9	8,4	8,2
osoby ve věku 75 a více let	20,1	23,1	16,7	22,4	22,3	23,9	23,5	22,0
BYDLENÍ SENIORŮ podle SLDB 2011								
Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let v bytech:								
bydlící samostatně v bytě	48 532	4 370	19 033	7 407	4 090	5 700	3 471	4 461
bydlící v bytě s další hospodařící domácností	4 731	404	1 500	946	473	677	351	380
Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let								
muži	12 542	1 067	5 062	2 116	997	1 298	901	1 101
v tom (%):								
samostatně v bytě	88,5	88,8	90,7	85,4	86,1	87,3	88,5	87,4
v bytě spolu s další domácností mimo byty (bez zařízení)	10,5	10,4	8,5	12,9	12,4	12,0	11,3	11,0
ženy	1,0	0,8	0,8	1,7	1,5	0,7	0,2	1,6
ženy	40 985	3 727	15 549	6 323	3 590	5 096	2 924	3 776
v tom (%):								
samostatně v bytě	91,3	91,8	92,9	88,5	90,0	89,6	91,5	92,7
v bytě spolu s další domácností mimo byty (bez zařízení)	8,3	7,9	6,9	10,6	9,7	10,2	8,5	6,9
mimo byty (bez zařízení)	0,3	0,3	0,2	0,8	0,3	0,2	0,0	0,5
STAROBNÍ DŮCHODY (prosinec 2014)								
Příjemci starobního důchodu (bez souběhu)	193 459	18 504	66 154	31 764	18 721	25 684	14 147	18 485
z toho předčasný důchod (%)	27,0	31,2	19,1	25,7	29,9	30,0	29,8	43,7
Příjemci starobního důchodu v souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem	68 273	6 636	21 541	11 394	6 836	9 858	5 357	6 651
z toho předčasný důchod (%)	10,6	13,3	7,8	11,3	9,3	10,8	11,1	16,1
Průměrná měsíční výše starobních důchodů (bez souběhu)								
muži	12 073	11 964	12 455	12 237	11 638	12 040	11 862	11 254
ženy	9 975	9 856	10 466	9 843	9 685	9 728	9 695	9 311
Průměrná měsíční výše starobních důchodů (v souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem)								
muži	13 418	13 216	13 942	13 398	13 015	13 214	13 070	12 777
ženy	11 852	11 670	12 402	11 668	11 560	11 636	11 567	11 439
SOCIÁLNÍ PÉČE (31. 12. 2014)								
Zařízení sociální péče								
domovy pro seniory	48	4	18	7	4	5	4	6
domovy se zvláštním režimem	35	4	8	5	3	4	3	8
Místa v zařízeních								
domovy pro seniory	3 028	286	1 515	277	194	274	301	181
domovy se zvláštním režimem	2 816	332	802	389	256	290	164	583
Místa na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let								
domovy pro seniory	14,2	14,4	20,4	7,6	9,8	9,9	19,5	9,3
domovy se zvláštním režimem	13,2	16,7	10,8	10,7	12,9	10,4	10,6	29,9
Domy s pečovatelskou službou (2010)	105	12	24	17	8	19	8	17
v nich byty	3 823	427	980	580	244	500	295	797
SENIORŮ A VOLBY DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ (2014)								
Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)	9,5	9,0	14,9	8,5	8,3	7,7	8,8	7,5
Podíl zvolených zastupitelů ve věku 65 a více let (%)	4,8	4,0	8,0	4,0	4,2	4,5	4,8	6,0
Zvolení zastupitelé z počtu kandidátů ve věku 65 a více let (%)	12,4	14,0	6,1	13,6	10,9	12,1	15,2	26,9

1) poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

2) poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

3) podíl osob žijících v obci, kde se narodily, tj v obci faktického bydliště matky v době narození této osoby

PŘÍLOHA

Srovnání základních ukazatelů mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností Jihomoravského kraje

	Číslo ukaza-tele	Jihomoravský kraj	Správní obvod ORP						
			Blansko	Bosko-vice	Brno	Břeclav	Bučo-vice	Hodo-nín	Husto-peče
OBYVATELSTVO									
Počet obyvatel k 31. 12. 2014	1	1 172 853	56 379	51 546	377 440	59 722	15 994	61 204	35 549
z toho ženy (%)	2	51,0	50,8	50,7	51,8	51,2	49,8	50,8	50,5
z celku ve věku (%):									
0–14 let	3	15,0	15,2	15,4	14,4	14,2	14,7	13,8	14,8
15–64 let	4	66,8	65,9	66,7	65,9	68,3	67,6	68,9	68,1
65 a více let	5	18,2	18,9	17,9	19,7	17,5	17,8	17,3	17,2
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	6	213 228	10 643	9 233	74 239	10 464	2 841	10 594	6 097
z toho ženy (%)	7	59,3	58,4	59,0	59,8	59,7	58,5	60,4	60,5
z celku ve věku (%):									
65–69 let	8	34,0	33,1	34,2	32,1	36,4	33,5	34,2	35,8
70–74 let	9	25,9	25,6	25,9	26,2	25,9	26,4	26,4	25,4
75–79 let	10	16,6	17,2	17,2	16,6	16,6	16,1	17,5	16,7
80–84 let	11	12,9	14,0	12,7	13,2	11,9	13,6	12,4	12,4
85–89 let	12	7,5	7,4	7,4	8,3	6,5	8,0	7,0	7,4
90–94 let	13	2,7	2,4	2,4	3,2	2,4	2,1	2,1	1,9
95 a více let	14	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	15	22 712	1 068	929	8 878	969	297	1 006	593
z toho ženy (%)	16	72,0	70,3	74,3	69,9	76,4	71,7	74,5	75,0
Index stáří ¹⁾	17	121,2	124,2	116,2	136,2	123,2	120,9	125,3	116,0
Index ekonomického zatížení ²⁾	18	49,6	51,7	50,0	51,8	46,5	48,0	45,2	46,9
Průměrný věk (roky)	19	41,9	42,0	41,5	42,6	42,1	41,8	42,2	41,4
Počet zemědělců v roce 2014	20	11 399	552	494	3 777	572	147	617	337
z toho ve věku 65 a více let (%)	21	80,7	79,0	80,2	82,8	81,1	82,3	79,4	80,4
Zemědělci ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti (2014) (%):									
novotvary	22	24,2	25,7	21,0	25,6	25,4	19,0	20,8	22,9
nemoci oběhové soustavy	23	51,2	52,1	62,1	49,7	46,8	57,9	51,2	55,0
nemoci dýchací soustavy	24	5,4	6,7	3,3	5,5	7,5	5,0	3,1	5,9
vnější příčiny	25	3,4	3,2	2,3	3,8	4,7	0,0	3,1	2,2
Naděje dožití osob ve věku 65 let (2010–2014)									
muži	26	16,4	16,1	15,7	16,8	15,5	14,8	14,7	14,8
ženy	27	19,8	19,6	18,8	20,2	19,1	19,6	18,8	19,2
Přírůstek (úbytek) stěhováním osob ve věku 65 a více let (úhrn 2010–2014)	28	-256	51	93	-1 288	35	-30	24	4
OBYVATELSTVO podle SLDB 2011									
Počet obyvatel s obvyklým pobytem	29	1 163 508	55 152	50 556	385 913	58 778	15 672	60 141	34 816
z toho ženy (%)	30	51,2	51,0	50,9	52,0	51,3	50,1	51,0	50,6
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	31	188 684	9 406	8 212	66 770	9 107	2 528	9 453	5 392
z toho ženy (%)	32	60,1	58,9	60,1	60,0	61,0	58,9	61,3	61,1
Rodinný stav osob ve věku 65 a více let (%):									
svobodní, svobodné	33	3,0	2,2	3,8	3,4	2,9	2,7	2,1	2,4
ženatí, vdané	34	53,2	57,1	54,4	52,3	51,6	57,5	52,7	54,5
rozvedení, rozvedené	35	8,5	6,5	5,1	12,3	7,3	5,1	6,7	5,3
ovdovělí, ovdovělé	36	35,2	34,1	36,6	31,9	38,1	34,7	38,5	37,8
Nejvyšší ukončené vzdělání osob ve věku 65 a více let (%):									
základní vč. neukončeného a bez vzdělání	37	31,5	30,8	33,7	17,9	42,3	42,6	41,0	47,6
střední vč. vyučení (bez maturity)	38	32,7	38,7	39,6	29,1	31,4	35,6	32,2	31,2
úplně střední s maturitou a vyšší odborné vč. nástavbového	39	23,2	20,7	19,3	31,8	19,0	15,5	18,7	14,5
vysokoškolské	40	10,1	7,1	5,7	18,4	5,1	4,4	5,4	4,0
Věřící ve věku 65 a více let z obyvatel daného věku (%)	41	45,7	45,4	52,7	42,0	45,5	44,6	48,8	52,1
Rodáci ve věku 65 a více let z počtu osob daného věku (%) ³⁾	42	37,3	32,8	39,1	37,8	41,0	42,6	42,0	47,9
muži	43	37,6	31,8	42,2	39,1	39,3	40,7	40,2	46,9
ženy	44	37,1	33,4	37,1	37,0	42,2	44,0	43,2	48,6

Srovnání základních ukazatelů mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností Jihomoravského kraje

Správní obvod ORP														Číslo ukaza- tele
Ivan- čice	Kuřim	Kyjov	Mikulov	Mor. Krumlov	Poho- řelice	Rosice	Slavkov u Brna	Šlapanice	Tišnov	Veselí nad Mor.	Vyškov	Znojmo	Židlo- chovice	
23 996	22 380	55 764	19 778	22 201	13 722	25 313	22 579	65 569	30 248	38 463	51 887	91 198	31 921	1
50,4	50,8	50,6	51,0	50,2	50,0	50,7	50,6	50,6	50,8	50,8	50,8	50,7	50,2	2
14,9	18,0	14,2	14,7	13,6	15,5	16,2	16,8	17,7	16,1	13,4	15,1	15,3	17,1	3
67,6	65,3	67,7	68,6	68,3	68,6	65,6	66,9	65,5	65,3	68,2	67,6	67,7	67,1	4
17,5	16,7	18,2	16,7	18,2	15,9	18,2	16,2	16,9	18,6	18,4	17,3	17,0	15,8	5
4 193	3 734	10 133	3 308	4 031	2 184	4 613	3 662	11 074	5 632	7 069	8 963	15 470	5 051	6
58,3	56,6	60,7	58,9	57,4	59,4	58,3	58,5	57,3	57,8	60,2	59,0	58,9	58,7	7
36,4	34,0	33,8	40,7	37,0	34,7	33,8	33,6	35,1	33,2	33,5	35,2	37,2	36,6	8
27,3	27,4	25,1	24,8	25,4	27,0	27,1	25,8	25,4	26,3	26,2	24,7	24,2	26,3	9
15,7	16,1	17,2	15,6	16,1	16,4	16,5	16,3	16,4	16,6	18,0	17,0	15,7	15,6	10
11,4	11,5	13,4	10,9	11,7	12,6	12,2	13,9	12,9	13,1	13,0	12,8	12,8	11,3	11
6,6	7,5	7,6	5,4	6,9	7,0	7,3	7,1	7,2	7,4	6,6	7,4	7,0	7,1	12
2,3	3,2	2,3	2,3	2,6	2,0	2,9	2,7	2,7	2,9	2,4	2,6	2,6	2,7	13
0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,6	0,3	0,5	0,4	0,3	0,4	0,3	14
388	409	1 054	266	396	203	483	380	1 133	612	663	920	1 556	509	15
69,8	68,2	73,6	79,3	72,7	73,9	73,1	74,7	69,9	69,6	75,6	70,1	76,9	74,7	16
117,2	92,5	128,3	114,1	133,7	102,8	112,8	96,3	95,7	115,5	137,2	114,2	110,9	92,4	17
47,9	53,2	47,8	45,7	46,5	45,8	52,4	49,4	52,8	53,2	46,6	47,9	47,6	49,1	18
41,5	40,1	42,3	41,6	42,2	40,8	41,3	40,4	40,3	41,4	42,7	41,5	41,3	40,0	19
245	195	558	181	232	136	229	215	521	305	358	546	912	270	20
73,5	80,0	81,4	71,3	84,5	75,0	79,5	80,9	83,7	83,6	81,3	78,2	78,4	74,1	21
23,3	16,7	24,2	26,4	23,5	22,5	17,6	27,0	25,2	22,4	21,3	26,0	24,9	23,5	22
51,1	58,3	53,5	49,6	51,5	52,9	56,6	52,9	45,4	57,6	57,7	51,1	45,3	52,5	23
3,3	4,5	3,7	7,0	6,6	5,9	2,7	4,6	7,6	2,7	4,8	5,2	7,0	6,5	24
2,8	3,2	4,8	2,3	3,1	3,9	2,7	2,9	3,0	3,1	2,7	3,0	3,2	4,0	25
16,1	17,7	15,5	15,0	15,5	14,3	15,0	15,9	16,6	16,6	15,6	15,1	15,3	15,9	26
18,6	19,7	20,0	18,2	18,3	19,8	19,0	18,8	20,3	18,7	19,6	18,8	19,3	19,2	27
-34	-3	27	32	2	-	118	-7	232	119	2	150	167	50	28
23 708	22 522	54 980	19 234	21 799	13 167	24 467	21 658	63 070	29 278	38 104	50 824	89 581	30 088	29
50,5	49,9	50,8	51,4	50,4	50,1	50,9	50,7	50,5	50,8	51,0	51,0	50,9	50,5	30
3 700	3 271	9 014	2 688	3 502	1 925	4 034	3 302	9 651	5 078	6 299	7 954	13 064	4 334	31
59,2	57,1	62,3	61,7	59,3	60,7	59,7	60,5	58,0	58,6	61,6	60,4	60,7	59,8	32
2,5	1,6	2,7	3,2	3,5	2,1	2,3	3,1	2,7	3,5	3,1	3,1	3,1	2,8	33
53,7	59,5	52,2	50,6	54,5	52,3	53,6	54,1	56,6	53,8	53,8	52,9	50,5	54,1	34
6,3	6,4	5,6	9,2	4,8	7,5	6,3	6,1	6,8	6,0	4,9	6,6	7,8	5,8	35
37,5	32,6	39,5	36,9	37,2	38,2	37,8	36,8	33,9	36,5	38,2	37,5	38,5	37,3	36
35,0	26,4	45,3	46,5	48,6	50,0	35,8	38,0	30,3	30,7	44,9	34,5	44,7	40,4	37
39,2	39,1	32,2	28,9	32,7	30,9	38,0	37,1	37,9	37,7	30,4	36,0	29,9	38,6	38
18,2	24,0	15,9	16,5	13,4	12,4	19,3	17,6	22,6	22,6	17,4	19,6	17,6	14,7	39
5,3	8,7	4,7	5,0	4,0	3,5	4,8	4,8	7,5	6,6	5,3	7,2	5,1	4,4	40
36,1	41,4	56,8	41,2	47,3	43,1	38,4	47,9	48,3	48,1	62,1	45,7	42,1	50,2	41
46,2	29,3	47,0	5,7	36,2	28,8	36,7	42,9	37,7	34,1	50,9	35,0	19,9	39,8	42
43,6	29,8	41,9	6,2	40,3	28,4	35,5	43,2	36,8	36,6	50,3	36,4	21,6	41,2	43
48,0	29,0	50,2	5,4	33,3	29,0	37,5	42,6	38,4	32,3	51,3	34,0	18,8	38,8	44

PŘÍLOHA

Srovnání základních ukazatelů mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností Jihomoravského kraje dokončení

	Číslo ukaza- tele	Jihomorav- ský kraj	Správní obvod ORP						
			Blansko	Bosko- vice	Brno	Břeclav	Bučo- vice	Hodo- nín	Husto- peče
Pracující důchodci z počtu důchodců daného věku (%)									
muži ve věku 60-64 let	45	16,7	13,8	11,3	26,5	12,2	15,2	10,7	10,6
muži ve věku 65 a více let	46	7,8	5,7	4,0	12,5	5,7	4,1	4,6	4,6
ženy ve věku 60-64 let	47	13,5	12,1	7,3	21,1	10,1	6,3	7,8	6,8
ženy ve věku 65 a více let	48	3,1	2,5	1,6	5,2	2,3	1,6	1,7	1,5
DOMÁCNOSTI SENIORŮ podle SLDB 2011									
Domácnosti seniorů celkem	49	119 129	5 928	5 144	43 781	5 605	1 619	5 603	3 295
Úplné rodiny podle věku osoby v čele domácnosti									
65-74 let	50	33 788	1 801	1 557	11 342	1 692	502	1 743	971
75 a více let	51	17 340	969	744	6 650	713	252	724	491
Neúplné rodiny podle věku osoby v čele domácnosti									
65-74 let	52	5 882	262	254	1 917	338	91	325	189
75 a více let	53	6 534	283	280	2 112	325	97	341	220
Podíl domácností jednotlivců daného věku na počtu domácností jednotlivců (%):									
osoby ve věku 60-64 let	54	9,7	9,8	10,1	9,1	10,8	10,4	9,9	10,7
osoby ve věku 65-69 let	55	9,1	9,0	10,4	8,6	9,5	8,7	9,3	9,6
osoby ve věku 70-74 let	56	7,6	8,6	8,8	6,7	8,3	8,8	8,0	8,9
osoby ve věku 75 a více let	57	20,1	23,2	22,9	16,7	21,4	25,0	20,7	25,7
BYDLENÍ SENIORŮ podle SLDB 2011									
Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let v bytech:									
bydlící samostatně v bytě	58	48 532	2 322	2 048	19 033	2 213	610	2 121	1 244
bydlící v bytě s další hospodařící domácností	59	4 731	215	189	1 500	258	54	266	144
Hospodařící domácnosti jednotlivců ve věku 65 a více let									
muži	60	12 542	583	484	5 062	522	157	502	309
v tom (%):									
samostatně v bytě	61	88,5	89,9	87,4	90,7	86,2	91,7	84,5	83,8
v bytě spolu s další domácností mimo byty (bez zařízení)	62	10,5	9,1	12,0	8,5	12,8	8,3	14,3	13,9
mimo byty (bez zařízení)	63	1,0	1,0	0,6	0,8	1,0	-	1,2	2,3
ženy	64	40 985	1 964	1 763	15 549	1 954	507	1 892	1 091
v tom (%):									
samostatně v bytě	65	91,3	91,5	92,2	92,9	90,2	91,9	89,7	90,3
v bytě spolu s další domácností mimo byty (bez zařízení)	66	8,3	8,2	7,4	6,9	9,8	8,1	10,3	9,3
mimo byty (bez zařízení)	67	0,3	0,2	0,4	0,2	-	-	0,1	0,5
SOCIÁLNÍ PÉČE (31. 12. 2014)									
Zařízení sociální péče									
domovy pro seniory	68	48	2	2	18	3	-	2	-
domovy se zvláštním režimem	69	35	3	1	8	2	-	2	-
Místa v zařízeních									
domovy pro seniory	70	3 028	90	196	1 515	160	-	142	-
domovy se zvláštním režimem	71	2 816	294	38	802	127	-	181	-
Místa na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let									
domovy pro seniory	72	14,2	8,5	21,2	20,4	15,3	-	13,4	-
domovy se zvláštním režimem	73	13,2	27,6	4,1	10,8	12,1	-	17,1	-
Domy s pečovatelskou službou (2010)	74	105	7	5	24	5	2	6	1
v nich byty	75	3 823	243	184	980	176	62	143	28
SENIORŮ A VOLBY DO ZASTUPITELSTEV OBCÍ (2014)									
Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)	76	9,5	10,0	8,2	14,9	9,5	8,8	8,9	7,2
Podíl zvolených zastupitelů ve věku 65 a více let (%)	77	4,8	4,8	3,5	8,0	6,1	4,8	4,1	2,1
Zvolení zastupitelů z počtu kandidátů ve věku 65 a více let (%)	78	12,4	13,3	14,8	6,1	12,5	14,5	8,5	7,1

¹⁾ poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

²⁾ poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

³⁾ podíl osob žijících v obci, kde se narodily, tj. v obci faktického bydliště matky v době narození této osoby

Srovnání základních ukazatelů mezi správními obvody obcí s rozšířenou působností Jihomoravského kraje
dokončení

Ivan- čice	Správní obvod ORP													Číslo ukaza- tele
	Kuřim	Kyjov	Miku- lov	Mor. Krumlov	Poho- řelice	Rosice	Slavkov u Brna	Šlapa- nice	Tišnov	Veselí nad	Vyškov	Znojmo	Židlo- chovice	
12,4	21,3	8,7	12,9	8,9	14,5	17,4	18,5	20,1	13,8	9,5	17,2	10,0	12,9	45
5,1	8,4	3,6	5,2	4,0	4,8	5,2	6,0	7,7	5,0	4,4	5,9	4,0	7,0	46
8,2	15,0	7,9	8,8	7,4	13,0	12,5	13,4	14,6	10,2	8,5	10,9	7,6	10,5	47
1,9	2,9	1,3	2,1	1,7	2,0	2,2	2,0	2,8	2,4	1,6	2,0	1,7	1,8	48
2 299	2 087	5 381	1 701	2 171	1 173	2 520	2 052	5 848	3 126	3 855	4 985	8 356	2 600	49
699	696	1 496	513	632	351	748	580	1 835	900	1 128	1 427	2 333	842	50
302	332	794	204	310	165	334	297	926	451	503	734	1 087	358	51
120	80	337	105	98	80	124	101	277	154	231	227	424	148	52
124	98	368	132	118	84	133	140	285	155	284	279	500	176	53
10,9	9,2	9,9	11,8	10,4	9,2	9,0	10,6	9,1	10,1	9,7	9,6	11,0	10,8	54
9,8	9,2	9,8	9,2	10,9	9,0	10,8	8,9	9,5	11,4	10,1	9,9	8,5	8,5	55
8,1	7,6	9,6	7,8	10,0	7,5	9,2	8,2	7,6	8,9	9,4	8,3	7,8	7,2	56
23,1	21,6	26,6	19,6	24,2	21,7	23,5	24,8	22,2	23,6	25,9	22,5	21,5	20,9	57
922	766	2 094	633	930	418	1 014	810	2 095	1 285	1 485	2 051	3 531	907	58
97	75	234	71	61	52	132	93	339	118	177	204	319	133	59
242	204	462	166	248	102	288	218	641	393	334	526	853	246	60
83,9	84,8	89,2	89,8	90,7	85,3	89,2	88,1	82,5	86,8	88,9	87,6	86,4	88,6	61
15,7	12,7	10,6	8,4	8,9	12,7	10,8	11,9	15,6	9,4	10,5	12,0	11,6	11,4	62
0,4	2,5	0,2	1,8	0,4	2,0	-	-	1,9	3,8	0,6	0,4	2,0	-	63
783	648	1 871	545	744	370	862	685	1 817	1 048	1 333	1 732	3 032	795	64
91,8	91,5	89,9	88,8	94,8	89,5	87,8	90,2	86,2	90,1	89,1	91,8	92,2	86,7	65
7,5	7,6	9,9	10,5	5,2	10,5	11,7	9,8	13,2	7,7	10,7	8,1	7,3	13,2	66
0,6	0,9	0,2	0,7	-	-	0,5	-	0,7	2,2	0,2	0,1	0,6	0,1	67
-	-	2	1	1	-	1	-	3	2	1	4	5	1	68
-	-	1	1	1	-	1	-	2	1	1	3	7	1	69
-	-	106	34	11	-	33	-	107	97	26	301	170	40	70
-	-	46	129	59	-	121	-	216	32	63	164	524	20	71
-	-	10,5	10,3	2,7	-	7,2	-	9,7	17,2	3,7	33,6	11,0	7,9	72
-	-	4,5	39,0	14,6	-	26,2	-	19,5	5,7	8,9	18,3	33,9	4,0	73
-	-	8	2	4	-	1	1	8	5	5	5	13	3	74
-	-	215	40	143	-	15	61	255	237	142	172	654	73	75
9,5	8,1	7,7	8,0	6,3	7,4	9,5	9,8	10,3	6,4	6,6	8,3	7,9	7,0	76
2,7	3,0	4,9	5,3	3,7	0,8	6,2	3,8	5,1	3,7	4,3	5,2	6,7	3,5	77
8,8	8,8	14,3	13,4	18,9	2,6	19,4	11,3	11,5	25,0	13,8	17,5	28,8	14,9	78

PŘÍLOHA

Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje - obyvatelstvo a ekonomická aktivita

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
OBYVATELSTVO ¹⁾							
Počet obyvatel k 31. 12.	1 131 541	1 128 820	1 129 583	1 130 240	1 130 358	1 132 563	1 140 534
z toho ženy (%)	51,5	51,5	51,5	51,5	51,4	51,4	51,3
z celku ve věku (%):							
0–14 let	15,7	15,4	15,0	14,7	14,4	14,1	13,9
15–64 let	69,9	70,2	70,5	70,7	70,8	70,8	70,9
65 a více let	14,4	14,4	14,5	14,6	14,8	15,0	15,2
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	162 822	163 104	163 700	164 751	167 036	170 077	173 327
z toho ženy (%)	62,1	62,0	61,9	61,8	61,6	61,4	61,1
v tom ve věku:							
65–69 let	47 143	46 179	46 038	46 371	48 210	50 736	53 548
70–74 let	46 259	45 782	44 980	43 800	42 494	41 555	40 786
75–79 let	37 421	37 230	37 138	37 192	37 597	37 579	37 437
80–84 let	18 548	21 456	24 166	25 588	25 943	26 074	26 221
85–89 let	9 320	8 077	6 892	7 191	8 430	10 206	11 759
90–94 let	3 627	3 828	3 896	3 967	3 628	3 146	2 743
95 a více let	504	552	590	642	734	781	833
Počet obyvatel ve věku 85 a více let	13 451	12 457	11 378	11 800	12 792	14 133	15 335
z toho ženy (%)	73,1	73,3	73,9	73,7	73,0	73,2	73,4
Index stáří ²⁾	91,9	94,1	96,7	99,1	102,4	106,1	108,9
Index ekonomického zatížení ³⁾	43,0	42,5	41,8	41,4	41,3	41,2	41,1
Průměrný věk k 31. 12. (roky)	39,2	39,5	39,8	40,0	40,3	40,5	40,6
muži	37,5	37,8	38,0	38,3	38,5	38,8	38,9
ženy	40,9	41,2	41,4	41,7	41,9	42,1	42,2
Počet zemřelých	11 726	12 025	12 171	11 659	12 059	11 667	11 774
z toho ve věku 65 a více let	8 949	9 183	9 359	8 882	9 210	8 866	8 972
Podíl zemřelých osob ve věku 65 a více let (%)	76,3	76,4	76,9	76,2	76,4	76,0	76,2
muži	67,5	67,2	67,9	66,9	67,2	66,3	66,4
ženy	85,0	85,6	85,7	85,6	85,6	85,8	85,9
Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti:							
novotvary	1 991	2 110	2 096	2 010	2 015	1 967	1 942
nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek	114	102	106	111	104	111	187
nemoci nervové soustavy	79	79	105	99	110	122	52
nemoci oběhové soustavy	5 740	5 892	5 956	5 625	5 618	5 312	5 447
nemoci dýchací soustavy	326	298	345	306	583	606	545
nemoci trávicí soustavy	264	268	234	273	250	252	274
vnější příčiny	294	275	337	287	267	247	246
Přistěhovalí do kraje ve věku 65 a více let	259	327	352	345	353	313	349
Vystěhovalí z kraje ve věku 65 a více let	414	428	334	382	343	366	450
Přírůstek (úbytek) stěhováním osob ve věku 65 a více let	-155	-101	18	-37	10	-53	-101
Vnitrokrajské stěhování osob ve věku 65 a více let	942	964	1 001	935	1 171	822	804
Naděje dožití ve věku 65 let (dvouletá období) ⁴⁾							
muži	14,05	14,24	14,14	14,38	14,50	14,72	15,12
ženy	17,66	17,72	17,73	17,94	18,05	18,15	18,40
Naděje dožití ve věku 75 let (dvouletá období) ⁴⁾							
muži	8,28	8,39	8,24	8,53	8,61	8,62	8,95
ženy	10,24	10,27	10,27	10,41	10,43	10,37	10,58
EKONOMICKÁ AKTIVITA							
(Výběrové šetření pracovních sil)							
Míra ekonomické aktivity (tříleté průměry)							
muži ve věku 60–64 let	28,4	31,7	33,8	32,1	30,0	31,1	32,3
muži ve věku 65 a více let	6,4	6,3	5,7	5,8	6,3	7,2	7,7
ženy ve věku 60–64 let	12,8	12,2	12,1	12,4	13,2	13,1	13,0
ženy ve věku 65 a více let	1,5	1,6	2,2	2,0	2,2	2,6	3,0

¹⁾ data k 31. 12. 2011 navazují na výsledky SLDB 2011 a nejsou srovnatelná s předchozími roky

²⁾ poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

³⁾ poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

⁴⁾ pro výpočet naděje dožití je používán průměr za dvouletá období, je uveden ve sloupci druhého z roků, ze kterých je vypočten

Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje - obyvatelstvo a ekonomická aktivita

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
							OBYVATELSTVO¹⁾
1 147 146	1 151 708	1 154 654	1 166 313	1 168 650	1 170 078	1 172 853	Počet obyvatel k 31. 12.
51,3	51,2	51,2	51,1	51,1	51,1	51,0	z toho ženy (%)
							z celku ve věku (%):
13,8	13,9	14,1	14,4	14,6	14,8	15,0	0–14 let
70,6	70,2	69,8	68,9	68,2	67,5	66,8	15–64 let
15,5	15,9	16,2	16,7	17,3	17,8	18,2	65 a více let
178 198	182 715	186 690	195 117	201 741	207 776	213 228	Počet obyvatel ve věku 65 a více let
60,8	60,5	60,3	59,8	59,7	59,4	59,3	z toho ženy (%)
							v tom ve věku:
57 098	60 434	61 829	66 643	70 110	71 644	72 548	65–69 let
40 926	41 406	43 289	45 975	48 562	51 891	55 130	70–74 let
37 054	36 272	35 435	34 989	34 559	34 815	35 423	75–79 let
26 454	26 719	27 392	27 662	27 776	27 675	27 415	80–84 let
13 373	14 290	14 634	15 022	15 282	15 682	16 060	85–89 let
2 424	2 671	3 256	4 058	4 764	5 427	5 858	90–94 let
869	923	855	768	688	642	794	95 a více let
16 666	17 884	18 745	19 848	20 734	21 751	22 712	Počet obyvatel ve věku 85 a více let
73,3	73,2	73,3	72,8	72,6	72,2	72,0	z toho ženy (%)
112,3	114,2	114,8	116,1	118,4	120,2	121,2	Index stáří ²⁾
41,6	42,4	43,4	45,2	46,7	48,2	49,6	Index ekonomického zatížení ³⁾
40,8	40,9	41,1	41,3	41,5	41,7	41,9	Průměrný věk k 31. 12. (roky)
39,1	39,2	39,4	39,7	39,9	40,1	40,3	muži
42,4	42,5	42,7	42,8	43,0	43,2	43,4	ženy
11 262	11 581	11 566	11 466	11 709	11 629	11 399	Počet zemřelých
8 643	8 940	8 963	8 955	9 323	9 253	9 201	z toho ve věku 65 a více let
76,7	77,2	77,5	78,1	79,6	79,6	80,7	Podíl zemřelých ve věku 65 a více let (%)
67,8	67,7	68,3	69,7	71,9	71,4	73,8	Podíl zemřelých mužů ve věku 65 a více let (%)
85,8	86,6	86,6	86,6	87,5	87,8	87,8	Podíl zemřelých žen ve věku 65 a více let (%)
							Zemřelí ve věku 65 a více let podle vybrané příčiny smrti:
1 970	2 020	2 053	2 026	2 142	2 068	2 226	novotvary
179	172	149	176	172	343	363	nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek
42	67	80	171	230	227	264	nemoci nervové soustavy
5 233	5 352	5 212	5 180	5 230	4 997	4 713	nemoci oběhové soustavy
481	500	563	443	475	501	495	nemoci dýchací soustavy
227	298	291	309	297	312	303	nemoci trávicí soustavy
207	231	245	281	297	313	312	vnější příčiny
290	260	337	323	372	375	428	Přistěhovalí do kraje ve věku 65 a více let
377	381	375	389	350	471	506	Vystěhovalí z kraje ve věku 65 a více let
							Přírůstek (úbytek) stěhováním osob
-87	-121	-38	-66	22	-96	-78	ve věku 65 a více let
							Vnitrokrasné stěhování osob
801	869	859	997	1 080	1 154	1 140	ve věku 65 a více let
							Naděje dožití ve věku 65 let (dvouletá období) ⁴⁾
15,35	15,54	15,65	15,82	15,75	15,96	16,37	muži
18,64	18,74	19,02	19,34	19,51	19,67	19,81	ženy
							Naděje dožití ve věku 75 let (dvouletá období) ⁴⁾
9,14	9,29	9,28	9,45	9,42	9,64	10,11	muži
10,84	10,94	11,28	11,57	11,66	11,83	11,91	ženy
							EKONOMICKÁ AKTIVITA
							(Výběrové šetření pracovních sil)
							Míra ekonomické aktivity (tříleté průměry)
34,6	37,8	39,6	40,9	41,6	44,8	46,6	muži ve věku 60–64 let
7,9	7,6	7,8	7,5	7,7	7,4	7,5	muži ve věku 65 a více let
14,0	15,2	16,6	17,3	18,5	19,1	19,7	ženy ve věku 60–64 let
2,9	2,9	3,4	3,8	4,3	4,4	4,7	ženy ve věku 65 a více let

PŘÍLOHA

Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje - sociální péče a zdravotnictví

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SOCIÁLNÍ PÉČE										
Starobní důchody (prosinec) ¹⁾										
Příjemci starobního důchodu bez souběhu s vdovským / vdoveckým důchodem	157 107	160 604	163 530	166 988	171 120	183 471	192 054	191 565	191 816	193 459
z toho předčasný důchod (%)	17,7	18,8	19,7	20,4	21,8	21,9	24,7	25,6	26,4	27,0
Příjemci starobního důchodu v souběhu s vdovským / vdoveckým důchodem	62 941	63 307	63 477	63 739	63 899	68 073	68 456	68 412	68 328	68 273
z toho předčasný důchod (%)	4,4	4,9	5,4	6,1	6,8	7,1	8,0	8,8	9,6	10,6
Průměrná měsíční výše starobního důchodu bez souběhu s vdovským / vdoveckým důchodem (Kč)	7 659	8 097	8 653	9 540	9 941	10 003	10 430	10 649	10 832	10 937
muži	8 540	9 026	9 643	10 574	11 022	11 076	11 534	11 772	11 963	12 073
ženy	6 983	7 382	7 887	8 727	9 076	9 122	9 515	9 713	9 881	9 975
Průměrná měsíční výše starobního důchodu v souběhu s vdovským / vdoveckým důchodem (Kč)										
muži	9 525	10 120	10 819	11 751	12 246	12 293	12 822	13 091	13 314	13 418
ženy	8 471	8 991	9 628	10 502	10 905	10 915	11 359	11 584	11 764	11 852
Domovy pro seniory²⁾										
počet zařízení	.	.	48	42	43	44	45	46	47	48
počet lůžek	.	.	4 096	3 099	3 232	3 053	3 023	3 073	3 072	3 028
lůžka na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	x	x	23,6	17,4	17,7	16,4	15,5	15,2	14,8	14,2
Domovy se zvláštním režimem²⁾										
počet zařízení	.	.	.	31	31	30	31	32	34	35
počet lůžek	.	.	.	1 741	1 778	1 931	2 101	2 233	2 470	2 816
lůžka na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	x	x	x	9,8	9,7	10,3	10,8	11,1	11,9	13,2
Pečovatelská služba										
uživatelé pečovatelské služby	15 293	7 213	17 608	18 727	16 894	15 420	14 992	14 110	12 606	13 116
výdaje na pečovatelskou službu (tis. Kč)	152 357	62 202	194 336	187 277	225 658	221 313	237 423	244 543	222 637	249 745
ZDRAVOTNICTVÍ										
Léčebny dlouhodobě nemocných										
počet zařízení	2	2	2	2	2	2	2	2	2	.
počet lůžek	363	363	363	363	363	363	363	363	363	.
počet hospitalizovaných	2 534	2 457	2 470	2 459	2 657	2 708	2 639	2 773	2 780	.
hospitalizovaní na 10 000 obyvatel	22,4	21,7	21,7	21,4	23,1	23,5	22,6	23,7	23,8	.
Hospice										
počet zařízení	2	2	2	2	2	.
počet lůžek	70	70	72	72	72	.
počet hospitalizovaných	689	738	792	781	804	.
hospitalizovaní na 10 000 obyvatel	6,0	6,4	6,8	6,7	6,9	.

¹⁾ od roku 2010 převedeni invalidní důchodci ve věku 65 a více let mezi starobní důchodce

²⁾ od roku 2008 jsou zařízení i místa v nich členěna podle druhu poskytované sociální služby; v jednom zařízení může být poskytováno více druhů sociálních služeb

Obyvatelstvo Jihomoravského kraje podle pohlaví, věku a okresů k 31. 12. 2005 a 2014

	Stav k 31. 12.	Celkem	z toho ve věku 65 a více let	v %	v tom ve věku						
					65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95 a více
Celkem											
Jihomoravský kraj	2005	1 130 358	167 036	14,8	48 210	42 494	37 597	25 943	8 430	3 628	734
	2014	1 172 853	213 228	18,2	72 548	55 130	35 423	27 415	16 060	5 858	794
v tom okres:											
Blansko	2005	104 525	15 423	14,8	4 596	4 119	3 479	2 187	679	310	53
	2014	107 925	19 876	18,4	6 688	5 113	3 416	2 662	1 462	482	53
Brno-město	2005	366 757	59 553	16,2	16 582	14 801	13 640	9 776	3 165	1 320	269
	2014	377 440	74 239	19,7	23 815	19 432	12 292	9 822	6 157	2 404	317
Brno-venkov	2005	189 223	27 370	14,5	8 002	6 909	6 151	4 312	1 303	573	120
	2014	213 149	36 481	17,1	12 716	9 630	5 918	4 480	2 620	995	122
Břeclav	2005	112 920	14 984	13,3	4 472	3 845	3 296	2 247	735	326	63
	2014	115 049	19 869	17,3	7 337	5 080	3 269	2 355	1 317	445	66
Hodonín	2005	157 711	22 304	14,1	6 722	5 821	4 942	3 143	1 123	458	95
	2014	155 431	27 796	17,9	9 413	7 200	4 866	3 594	1 987	628	108
Vyškov	2005	86 763	12 352	14,2	3 522	3 236	2 784	1 846	588	309	67
	2014	90 460	15 466	17,1	5 338	3 906	2 582	2 043	1 150	390	57
Znojmo	2005	112 459	15 050	13,4	4 314	3 763	3 305	2 432	837	332	67
	2014	113 399	19 501	17,2	7 241	4 769	3 080	2 459	1 367	514	71
Muži											
Jihomoravský kraj	2005	548 799	64 149	11,7	21 356	17 371	13 825	8 145	2 439	857	156
	2014	574 178	86 846	15,1	32 849	24 000	14 005	9 623	4 777	1 429	163
v tom okres:											
Blansko	2005	51 208	6 055	11,8	2 055	1 716	1 326	679	199	70	10
	2014	53 154	8 219	15,5	3 089	2 257	1 365	952	432	112	12
Brno-město	2005	174 286	23 041	13,2	7 334	6 043	5 199	3 197	903	299	66
	2014	181 885	29 827	16,4	10 196	8 482	4 933	3 540	1 978	627	71
Brno-venkov	2005	93 100	10 761	11,6	3 616	2 946	2 277	1 352	391	161	18
	2014	105 347	15 372	14,6	5 952	4 291	2 402	1 641	811	245	30
Břeclav	2005	55 077	5 561	10,1	1 963	1 544	1 134	646	182	79	13
	2014	56 472	7 985	14,1	3 365	2 155	1 249	784	341	79	12
Hodonín	2005	77 301	8 314	10,8	2 948	2 268	1 707	942	331	100	18
	2014	76 608	10 994	14,4	4 279	2 994	1 860	1 164	525	157	15
Vyškov	2005	42 593	4 740	11,1	1 541	1 311	1 042	602	163	66	15
	2014	44 730	6 377	14,3	2 563	1 701	972	686	351	97	7
Znojmo	2005	55 234	5 677	10,3	1 899	1 543	1 140	727	270	82	16
	2014	55 982	8 072	14,4	3 405	2 120	1 224	856	339	112	16
Ženy											
Jihomoravský kraj	2005	581 559	102 887	17,7	26 854	25 123	23 772	17 798	5 991	2 771	578
	2014	598 675	126 382	21,1	39 699	31 130	21 418	17 792	11 283	4 429	631
v tom okres:											
Blansko	2005	53 317	9 368	17,6	2 541	2 403	2 153	1 508	480	240	43
	2014	54 771	11 657	21,3	3 599	2 856	2 051	1 710	1 030	370	41
Brno-město	2005	192 471	36 512	19,0	9 248	8 758	8 441	6 579	2 262	1 021	203
	2014	195 555	44 412	22,7	13 619	10 950	7 359	6 282	4 179	1 777	246
Brno-venkov	2005	96 123	16 609	17,3	4 386	3 963	3 874	2 960	912	412	102
	2014	107 802	21 109	19,6	6 764	5 339	3 516	2 839	1 809	750	92
Břeclav	2005	57 843	9 423	16,3	2 509	2 301	2 162	1 601	553	247	50
	2014	58 577	11 884	20,3	3 972	2 925	2 020	1 571	976	366	54
Hodonín	2005	80 410	13 990	17,4	3 774	3 553	3 235	2 201	792	358	77
	2014	78 823	16 802	21,3	5 134	4 206	3 006	2 430	1 462	471	93
Vyškov	2005	44 170	7 612	17,2	1 981	1 925	1 742	1 244	425	243	52
	2014	45 730	9 089	19,9	2 775	2 205	1 610	1 357	799	293	50
Znojmo	2005	57 225	9 373	16,4	2 415	2 220	2 165	1 705	567	250	51
	2014	57 417	11 429	19,9	3 836	2 649	1 856	1 603	1 028	402	55

PŘÍLOHA

Zemřelí muži podle vybraných příčin smrti¹⁾ v Jihomoravském kraji v roce 2014

	Celkem	z toho ve věku 65 a více let	v %	v tom ve věku						
				65–69	70–74	75–79	80–84	85–89	90–94	95 a více
Zemřelí muži	5 767	4 257	73,8	796	767	715	865	726	349	39
z toho podle příčin:										
I. Některé infekční a parazitární nemoci (A00–B99)	72	62	86,1	11	15	7	11	14	3	1
II. Novotvary (C00–D48)	1 678	1 232	73,4	311	304	235	201	142	35	4
zhoubné novotvary (C00–C97)	1 637	1 197	73,1	306	302	226	193	132	34	4
zhoubný novotvar žaludku (C16)	52	37	71,2	6	9	10	6	4	-	2
zhoubný novotvar tlustého střeva (C18)	116	84	72,4	20	25	13	15	9	2	-
zhoubné novotvary konečnicku (C20)	61	47	77,0	9	16	14	4	4	-	-
zhoubný novotvar slinivky břišní (C25)	119	81	68,1	25	21	13	12	7	3	-
zhoubný novotvar průdušky a plice (C34)	367	282	76,8	98	73	63	31	15	2	-
zhoubný novotvar předstojné žlázy - prostaty (C61)	168	153	91,1	19	29	25	30	38	12	-
zhoubný novotvar mízní, krvetvorné a příbuzné tkáně (C81–C96)	128	101	78,9	24	26	20	19	9	3	-
III. Nemoci krve, krvetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity (D50–D89)	16	14	87,5	1	1	3	2	5	2	-
IV. Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00–E90)	181	143	79,0	16	16	32	34	30	14	1
diabetes mellitus (E10–E14)	160	131	81,9	16	14	28	31	28	13	1
V. Poruchy duševní a poruchy chování (F00–F99)	52	45	86,5	3	6	5	12	9	10	-
VI. Nemoci nervové soustavy (G00–G99)	153	117	76,5	16	17	22	28	22	12	-
Alzheimerova nemoc (G30)	63	62	98,4	3	6	11	16	15	11	-
IX. Nemoci oběhové soustavy (I00–I99)	2 387	1 959	82,1	286	282	329	429	382	222	29
postižení srdce při hypertenzi (I11)	54	38	70,4	5	6	6	6	8	7	-
infarkt myokardu (I21–I23)	421	314	74,6	64	61	55	57	43	32	2
ostatní formy ischemické choroby srdeční (I20, I24, I25)	942	838	89,0	101	100	122	193	195	108	19
selhání srdce (I50)	178	136	76,4	24	24	23	31	24	9	1
cévní nemoci mozku (I60–I69)	452	378	83,6	44	44	77	89	71	50	3
ateroskleróza (I70)	59	54	91,5	8	9	12	10	10	3	2
X. Nemoci dýchací soustavy (J00–J99)	312	262	84,0	39	47	37	68	48	22	1
záněty plic (J12–J18)	95	74	77,9	5	7	11	24	16	10	1
XI. Nemoci trávicí soustavy (K00–K93)	334	161	48,2	53	40	20	28	14	5	1
XII. Nemoci kůže a podkožního vaziva (L00–L99)	11	8	72,7	2	-	-	2	4	-	-
XIII. Nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně (M00–M99)	12	8	66,7	2	2	2	-	-	2	-
XIV. Nemoci močové a pohlavní soustavy (N00–N99)	74	60	81,1	10	8	8	15	15	4	-
XVII. Vrozené vady, deformace a chromosomální abnormality (Q00–Q99)	10	2	20,0	1	1	-	-	-	-	-
XVIII. Příznaky, znaky a abnormální klinické a laboratorní nálezy nezařazené jinde (R00–R99)	57	24	42,1	6	6	3	2	6	1	-
XX. Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01–Y98)	405	160	39,5	39	22	12	33	35	17	2
dopravní nehody (V01–V99)	54	9	16,7	4	3	-	1	1	-	-
jiné vnější příčiny náhodných poranění (W00–X59)	187	103	55,1	23	7	7	25	26	14	1
sebevraždy (X60–X84)	130	33	25,4	10	9	3	3	5	2	1

¹⁾ podle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů ve znění 10. decenální revize (MKN-10)

Zemřelé ženy podle vybraných příčin smrti¹⁾ v Jihomoravském kraji v roce 2014

	Celkem	z toho ve věku 65 a více let	v %	v tom ve věku						
				65–69	70–74	75–79	80–84	85–89	90–94	95 a více
Zemřelé ženy	5 632	4 944	87,8	404	473	616	1 072	1 291	901	187
z toho podle příčin:										
I. Některé infekční a parazitární nemoci (A00–B99)	92	83	90,2	5	16	15	16	15	12	4
II. Novotvary (C00–D48)	1 307	994	76,1	198	183	169	198	171	68	7
zhoubné novotvary (C00–C97)	1 280	970	75,8	193	180	165	196	163	66	7
zhoubný novotvar žaludku (C16)	42	31	73,8	6	3	4	8	7	3	
zhoubný novotvar tlustého střeva (C18)	107	85	79,4	8	11	21	17	20	7	1
zhoubné novotvary konečníku (C20)	26	17	65,4	4	2	5	3	2	1	
zhoubný novotvar slinivky břišní (C25)	110	91	82,7	13	19	21	17	16	5	-
zhoubný novotvar průdušky a plic (C34)	171	129	75,4	41	32	13	23	16	4	
zhoubný novotvar prsu (C50)	188	129	68,6	25	26	15	29	23	9	2
zhoubný novotvar mízní, krvinečné a příbuzné tkáně (C81–C96)	88	77	87,5	13	21	18	13	8	4	-
III. Nemoci krve, krevetvorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity (D50–D89)	17	16	94,1	3	2	1	3	2	5	-
IV. Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek (E00–E90)	231	220	95,2	14	18	31	52	51	46	8
diabetes mellitus (E10–E14)	196	187	95,4	10	15	30	48	43	36	5
V. Poruchy duševní a poruchy chování (F00–F99)	85	81	95,3	1	2	6	18	27	22	5
VI. Nemoci nervové soustavy (G00–G99)	163	147	90,2	5	13	25	38	41	23	2
Alzheimerova nemoc (G30)	97	97	100,0	1	7	17	23	31	17	1
IX. Nemoci oběhové soustavy (I00–I99)	2 895	2 754	95,1	127	169	280	592	819	620	147
postižení srdce při hypertenzi (I11)	59	55	93,2	4	3	4	12	18	12	2
infarkt myokardu (I21–I23)	340	317	93,2	23	25	48	63	94	49	15
ostatní formy ischemické choroby srdeční (I20, I24, I25)	1 291	1 263	97,8	34	60	112	276	386	321	74
selhání srdce (I50)	178	163	91,6	19	13	15	30	34	41	11
cévní nemoci mozku (I60–I69)	600	576	96,0	19	32	51	129	175	141	29
ateroskleróza (I70)	101	98	97,0	4	4	10	18	30	21	11
X. Nemoci dýchací soustavy (J00–J99)	262	233	88,9	20	27	37	55	57	32	5
záněty plic (J12–J18)	105	98	93,3	5	9	11	20	33	18	2
XI. Nemoci trávicí soustavy (K00–K93)	207	142	68,6	12	23	20	27	33	25	2
XII. Nemoci kůže a podkožního vaziva (L00–L99)	12	12	100,0	1	2	1	3	5	-	-
XIII. Nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně (M00–M99)	15	12	80,0	2	3	1	4	2	-	-
XIV. Nemoci močové a pohlavní soustavy (N00–N99)	79	72	91,1	5	4	8	15	22	15	3
XVIII. Příznaky, znaky a abnormální klinické a laboratorní nálezy nezařazené jinde (R00–R99)	33	24	72,7	2	1	4	5	5	6	1
XX. Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti (V01–Y98)	212	152	71,7	8	10	17	46	41	27	3
dopravní nehody (V01–V99)	19	7	36,8	3	-	1	1	2	-	-
jiné vnější příčiny náhodných poranění (W00–X59)	131	116	88,5	4	6	12	37	36	20	1
sebevraždy (X60–X84)	34	11	32,4	1	4	2	2	-	1	1

¹⁾ podle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů ve znění 10. decennální revize (MKN-10)

PŘÍLOHA

Základní výsledky projekce obyvatelstva Jihomoravského kraje

Zdroj: ČSÚ, Projekce obyvatelstva v krajích ČR do roku 2050 (130052-14)

	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	Obyvatelstvo celkem (k 1. 1.)						
Celkem	1 170 747	1 169 527	1 164 493	1 156 086	1 146 048	1 135 593	1 124 475
z toho ve věku (%):							
0–14 let	15,3	14,4	13,3	12,6	12,5	12,9	13,2
15–64 let	64,2	63,2	62,9	62,3	60,4	57,5	55,8
65 a více let	20,5	22,4	23,8	25,1	27,1	29,6	31,0
Počet obyvatel ve věku 65 a více let	240 209	261 533	276 986	290 145	310 514	336 167	348 742
v tom ve věku:							
65–69 let	73 419	68 625	65 424	67 167	79 189	87 772	76 370
70–74 let	66 043	67 578	63 891	61 507	63 416	75 136	83 602
75–79 let	47 696	58 094	60 356	57 716	56 084	58 199	69 517
80–84 let	27 478	38 150	47 691	50 504	48 861	48 242	50 578
85–89 let	17 078	18 315	26 609	34 287	37 057	36 495	36 970
90 a více let	8 495	10 771	13 015	18 964	25 907	30 323	31 705
Průměrný věk (roky)	43,0	44,2	45,5	46,6	47,3	47,8	48,2
Index stáří ¹⁾	134,2	155,2	178,5	198,6	216,2	229,9	235,0
Index ekonomického zatížení ²⁾	55,8	58,1	59,0	60,6	65,6	73,8	79,2
	Muži						
Celkem	573 451	572 912	570 375	566 356	561 930	557 575	552 770
z toho ve věku (%):							
0–14 let	16,0	15,1	14,0	13,3	13,2	13,5	13,8
15–64 let	66,5	65,5	65,0	64,3	62,2	59,3	57,5
65 a více let	17,5	19,4	20,9	22,5	24,6	27,2	28,7
Počet mužů ve věku 65 a více let	100 171	110 995	119 483	127 183	138 209	151 663	158 652
v tom ve věku:							
65–69 let	34 041	32 413	31 687	32 973	38 580	42 657	37 396
70–74 let	28 806	30 428	29 486	29 236	30 584	35 997	39 982
75–79 let	19 887	24 405	26 334	25 914	25 995	27 409	32 567
80–84 let	10 152	14 972	18 994	21 009	20 991	21 480	22 936
85–89 let	5 310	6 132	9 568	12 587	14 299	14 614	15 420
90 a více let	1 975	2 645	3 414	5 464	7 760	9 506	10 351
	Ženy						
Celkem	597 296	596 615	594 118	589 730	584 118	578 018	571 705
z toho ve věku (%):							
0–14 let	14,6	13,7	12,7	12,0	11,9	12,3	12,6
15–64 let	62,0	61,0	60,8	60,3	58,6	55,8	54,2
65 a více let	23,4	25,2	26,5	27,6	29,5	31,9	33,2
Počet žen ve věku 65 a více let	140 038	150 538	157 503	162 962	172 305	184 504	190 090
v tom ve věku:							
65–69 let	39 378	36 212	33 737	34 194	40 609	45 115	38 974
70–74 let	37 237	37 150	34 405	32 271	32 832	39 139	43 620
75–79 let	27 809	33 689	34 022	31 802	30 089	30 790	36 950
80–84 let	17 326	23 178	28 697	29 495	27 870	26 762	27 642
85–89 let	11 768	12 183	17 041	21 700	22 758	21 881	21 550
90 a více let	6 520	8 126	9 601	13 500	18 147	20 817	21 354

¹⁾ poměr osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let

²⁾ poměr osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let

